

ACADEMIA ROMANA

SOCIETATEA SUB I. G. CARAGEA

DE

V. A. URECHIA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

EXTRAS DIN
ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE
Seria II. — Tom. XXIII.
MEMORIILE SECŢIUNII ISTORICE.

BUCURESCI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL
Furnizor al Curţii Regale
16, STRADA DÓMNEI, 16
1901.

AUTOR... *V. A. Urechia*.....
VOL. *Societatea sub Caragea*.
N^o *1666* ANUL *1900*.....

SOCIETATEA SUB I. G. CARAGEA

DE

V. A. URECHIA

Membru al Academiei Române.

Ședința de la 20 Octombrie 1900.

Domnilor Colegă,

Pe basă de documente inedite v'am vorbit despre biserică, despre școle și cultura publică, despre administrațiune și justiție și despre starea finanțelor, cu așezarea dărilor, în timpul domniei lui Ioan G. Caragea, Domnul Țării-Muntenesci, de la 1812 — 1818.

Ca să completăm tabelul acestei domnii, permiteți-mi a vă prezenta astăzi un nou memoriu, prin care-mi propun, iarăși pe base de numeroase și necunoscute documente, să vă descriu societatea română din această țără, considerată în toate straturile ei și din toate punctele de vedere. Nu mai este permis a face Istoria Românilor numai după cărți și documente externe. Convins de acesta, eu sprijin aserțiunile mele pe o serie bogată de documente interne inedite. Acel care se mulțumesc cu frase stereotipe în istoria națională și care nu are deprinderea lucrărilor documentate îmi va impută, pôte, o prea mare aglomerare de documente. Aceluia nu-î destin eu lucrarea mea, căci nu o pôte înțelege, nici aprecia.

CAP. I.

Țăranul încă este un factor din societate, orî cât fie el de cădut și de neconsiderat sub domnia lui Ioan Caragea. Care este dar situațiunea țăranului sub această domnie?

În manifestul adresat țării la începutul domniei, Caragea ordonase ispravnicilor să adune pe toți bătrînii și fruntașii din sat, la anumită

și, să le cetască acel manifest în care promitea locuitorilor în genere de a nu îngădui cea mai mică năpăstuire nici cel mai ușor jaf. (1)

Ca toate programele politice minția și manifestul noului Domn, căci în practică altmintrelea eși lucrul decât el promisese în manifest. Ce-î dreptul, în primul an de domnie, țărănimea, luând în serios manifestul, ce cu multă solemnitate li se cetise într'o anumită și în fie-ce sat, începe a se jăluî noului Domn în contra mânăstirilor, arendașilor sau moșierilor, pe moșiile cărora își dau claca.

Dintre primele procese de acastă natură, din 1813, sunt acelea în cari țărani după moși mânăstiresci reclamă să nu li se aplice *pontul* în totalitatea lui, ci ei să deă ȳilele de muncă și dijmă, după speciale învoeli anterioare. Așa sunt procesele următoare :

a). Locuitorii din satul Cozia, cari se jăluiesc în contra egumenului schitului Coziei, că le ia dijmă peste obiceiul ce ei au avut. Ei cer să deă numai ȳeciuelă din porumb după vechiul lor obicei, dar Domnitorul, pentru că dinșii nu presintă o învoelă anterioară, în seris, îi obligă la pontul legiuit, adecă la claca de 12 ȳile pe an, în 4 anotimpuri câte 3 ȳile, la dijma porumbului de pogon câte 8 banițe cocolose ori 4 banițe grăunțe, iar pentru dijma fînului, din liveȳile curăȳite de locuitori, să deă din ȳece una și să nu fie egumenul volnic de a le luă de sub stăpânirea țeranilor. Asemenea să fie datori țărani din 10 pruni a da 1 mânăstirii și câte 2 oca de fasole la pogon, după cuprinderea așezămîntului ce au făcut cu egumenul în anul trecut. (2)

b). Nu numai proprietății erau țărani datori clacă, ci și la unii funcționari: așa la vătafi de plai :

Trei cărți legate cătră ispravnicii Vâlcei i Gorj și Mehedinți, a supune și pe bresle i nêmurî, mazili, scutelnici și poslușnici a da claca cea obicînută pe an acelor vătafi de plai, bez tagma bisericescă și boerescă.

Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud..., sănătate. Fiind-că locuitorii casnici de prin plaiuri sunt datori a da la vătași pe fieș-care an obicînuita și legiuita clacă, și dumné-lui Vel Vornicul de ȳera-de-sus a făcut arêtare Domniei-Mele că breslele de prin plaiuri, adecă nêmurî, mazili, scutelnici și poslușnici și preoți nu s'ar fi supuind a rêsponde la vătași acastă clacă, de aceea poruncim Domnia-Mea, ca să îndatorați pe toate breslele de mai sus arêtate de a rêsponde la vătași orinduuta clacă, ca un drept al lor urmat din vechime și păzit, afară numai din tagma boerescă și a preoților după anaforaua ce ne-au făcut părinții arhieriei i dumné-lor veliși boeri și s'a întărit

(1) Veȳi tom. X, partea A., pag. 455 din Ist. Rom. de V. A. U.

(2) Veȳi actele în tom. X, partea II, din Ist. Rom. de V. A. U.

de Domnia-Mea, care apărare a preoților să bine facă cunoscut că este musaadea către dînșii. și de urmarea poruncii să înscințați Domniei-Mele, și fiți sănătoși. — 1817, Iulie 31.

Cod. LXXXVII, fila 39 v.

Jalba lui State Pardalis, vătăful plaiului Hurezului din sud Vâlcea.

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Poruncim Domnia-Mea dumné-văstră ispravnicilor ai județului, să îndatorați pe pîrâții de a fi următori cu răspunderea dreptului jăluitorului întocmai după coperinderea Domnescilor noastre ponturi, ce sunt arătate în cărțile vătășilor de plaiu.—

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecată anaforă arăt Înălțimii-Tale, că din vechime s'a obișnuit ca toți locuitorii plaiurilor țerii, atât birnici cât și bresle, să dea claca cea obișnuită la cei după vremi vătăși ai plaiurilor, și jăluitorul dreptate avînd la cererea ce face, se va da luminată porunca Înălțimii-Tale către dumné-lor boerii ispravnică ai județului, să îndatoreze pe locuitorii numitului plaiu, birnici și bresle, să dea clacă la vătăful lor, iar anii Măriei-Tale să fie mulți și norociți întru fericire. — 1815 Fevruarie 19.

Barbu Văcărescu Vel Vornic.

Cod. LXXVIII, pag. 415.

c). In Martie 1813, e judecata Divanului între mănăstirea Arnota din Vâlcea și țeranii ședători pe moșia mănăstirii. Egumenul se jăluiesce că țeranii nu se supun a-și face claca și a-și da dijma, nepăzind nici legăturile zapisurilor lor, nici obiceiul pămîntului, atât la altele, cât și la livețile de pruni din cari fac rachiu pentru alișveriș. Domnitorul rînduesce afacerea în cercetarea ispravnicilor (1).

d). Locuitorii din 3 sate: Copăcenii, Călinescii și Brătenii, din jud. Argeș, refuză de a clăcu 12 țile pentru mănăstirea Cornetul, proprietara moșiei, căci obiceiul lor a fost să dea numai 6 țile de clacă. Domnitorul Caragea obligă aceste 3 sate la clacă și dijma, după pontul legiuit, de ore-ce ele n'aū la mână o învoelă în scris pentru mai puțin (2).

e). După tânguirea consulului rusesc Luca de Chiricov, că locuitorii din Zimnicea nu se supun a răspunde *adeturile* moșiei la epistatul ei, Caragea dă ordin la 5 August 1813, să fie supuși la pont locuitorii cu forța (3).

f). Locuitorii din satul Domneștii jud. Muscel cer ca episcopul de Argeș să nu le schimbe învoela, care o aū din vechi cu mănăstirea,

(1) Veți actele în vol. X, partea B.

(2) Idem.

(3) Idem.

de a nu clăcuî decât câte 6 ȃile pe an, fiind acesta așezămîntul de la 1793 și neschimbat mai mulți ani. Representantul mănăstirii pretinde că însiși locuitorii au primit să dea 8 ȃile de clacă. Domnitorul curmă procesul hotărînd aceste 8 ȃile de clacă, iar cele-lalte obiceiuri ale pămîntului să se urmeze întocmai după vechia învoelă.

Să amintim că scăderea numărului de ȃile de clacă la sătenii de pe moșiile mănăstirii a ordonat-o la finele secolului trecut Domnitorul Mavrogheni, care ținea să-și facă partisanii în popor, în țerănime, în contra boeriniî lui necuviincioșe (1).

g). Țeraniî după moșia Ciolănesca și Slăvesca a Mitropoliei (jud. Teleorman) se tânguesc că li se cere de arendaș mai multe încercă-turi la obiceiurile pămîntului, ce din vechime le-au avut. Ei cer să fie aperați de clacă, care n'au avut-o nici o dată și au plătit numai câte un zlot de vatră și că, dacă sunt obligați la clacă, satul se risipesce. În tot casul țeraniî cer să aibă *protimis* la arendarea moșiei. În 28 Aprilie 1814, Caragea recomandă ispravnicilor de județ afacerea împreună cu cererea de protimis.

h). Din documentul de la 12 Maiu 1814 se pôte împrospetă în min-tea lectorului tot șirul de îndatoriri, cari la data acesta se consideră ca legiuite pe spinarea țeranului, în privința proprietății moșiei.

i). Procesul dintre episcopul casei Vornicului Varlam cu locuitorii de la moșia Ulmenii din jud. Teleorman, că nu se supun la obiceiurile pămîntului. Locuitorii nu vor clacă, ci să dea câte un zlot de vatră. Domnitorul chemă pe locuitori la judecata Divanului în 3 Iunie 1814. Infățișarea se face la 2 Iulie 1814, iar la 10 Iulie Domnitorul dă pe locuitorii rămași de judecată, obligându-i la tot *pontul*, de ore-ce n'au o deosebită învoelă cu proprietatea.

j). Locuitorii din satul Grecii din Vlașca, în proces cu arendașii moșiei, refușă de a transformă cele 12 ȃile de clacă în bani. Urméză detalii și despre cele-lalte obligațiuni. Domnitorul îi obligă la cele 12 ȃile de clacă și la diversele datorii după pont, în 9 Iunie 1815.

k). Locuitorii din 3 sate: Chirnoșii, Stupinele și Clătescii din Ilfov, în proces cu mănăstirea Pantelimon, cer scădere din ȃilele de clacă. Domnitorul îi obligă la cele 12 ȃile și de a da câte o vadră la 20 vedre din vin, însă nu în bani.

l). Mai mulți podgorenii din Dealul-mare se învoesc prin zăpis, ca vierii lor să nu țină vite, cari strică prin vii, afară de o vacă și doi boi, cari și acestea să le aibă sub pază de văcari, căci întîmplându-se vre-o vită

(1) Tôte actele relative la acest studiu se vor ceti în Vol. X, partea B, a Ist. Românilor de V. A. U.

să trecă în vre-o vie streină, proprietarul viei are dreptul să o tae. Tot-odată ei cer să nu mai sălăşluască țăranii printre vii. Domnitorul, la 8 Iulie 1816, întăresce zapisul și aprobă îndepărtarea de prin vii a locuitorilor de la popórele din Dealul-Mare. Aceștia însă, la 20 Aprilie, același an, dejă primiseră prin zapis a se strămută pe la sate până la finele lui Mai și se învoiseră, că ori-ce vită de a lor va intră prin vii, proprietarul viei să o pótă tăia fără nici o despăgubire.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cetindn-se înaintea Domniei-Mele acest zapis, ni s'a citit împrenă și însucițarea ce ni s'a trimis de dnmné-lor ispravnicii ot snd Buzău, de la 4 ale trecntului Mai și arătând că atât podgorenii cei cu vii dintr'aceste popóre ce se ved iscăliți într'acest zapis, cât și locnitorii din mai jos numitele popóre, ce sunt cu vitele lor acolo, fac cerere a li se întări acest zapis, după care ispravnicescă însucițare cercetând Domnia-Mea prin dnmné-lor Vel Vistiernul, de se pôte pricinii vre-o pagubă Domnescei noastre Visterii, cu mutarea acestor locnitori din numitele popóre, ne-a pliroforisit anaforana ce ne-a făcnt de la 3 ale acestei lunii, că acei locnitori nefiind dajnici ai satelor, ci mazili și alte bresle, nu pôte avé Visteria, din mutarea lor, nici pagubă nici folos, iar huzmetul vinăricinului va rămâne folosit, lipsind stricăcinnea ce fac vitele lor la acele vii. Drept aceea dar, după pliroforia ce ni s'a dat de către dnmné-lui Vel Vistiernul, și după cererea amândorora părților, întărim Domnia-Mea zapisul acesta spre a-și avé ființa și urmarea sa nestrămutat. — 1816 Iulie 8.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXXV, pag. 167.

De vreme ce locuitorii ce s'añ încuibat cu șederea printre vii, și în prējma viilor de la popórele Mircescii, Zorescii, Valea-Tăncului și Săsenii, înfățișindu-ne la cinstitul ispravnicat, după porunca Măriei-Sale lui Vodă, au provalisit, că însuși cunosc stricăcinnea ce se pricinuesce cu locuința prin deluri din pricina vitelor ce au, dar la această stricăcinne se împărtășesc și vierii boeresci avënd multe vite, cerënd ca acea legătură ce dau ei, cu a se tăia vitele acele ce se vor prinde prin vii fără de nici o băntnire ce să fie bune tăiate, să fim și noi datorii a signrifiși cu aceeași osândă pentru vitele vierilor noștri, adevă cine va ține vier, să nu aibă voe a ține acel vier vite în deal, ce să le cobóre nde-vași, iar pentru o vacă și doi boi de va ține pentru trebuința viei, să le păzescă cu atăta privighere în cât să nu scape în vre-o vie, iar când se va prinde vre-o vită de ale vierilor noștri în vie streină, să aibă voe acel cu via să o tae și să nu fie întrn nimic supărat și stăpănnul acelnii vier ce i se va tăia vita, de nu se va fi signrifișit cu vierul său, să fie răspunđător vierului, pentru că asemenea adevărința cu asemenea cuprindere am luat și noi de la numiții, și ca să se păzescă această legătura întocmai, am iscălit cu înseși iscăliturile noastre la mâna numiților, ca să se cređă. — 1816 Aprilie 24.

Ioan Șoimescu, Sandu Căpitannul, Petrache Slingerul, Frangulea Vernescu, Panaitache Medelnicerul, Mihalache Vernescu, Savastița Cârlova, Ioan Logofët.

Snd Buzău.

Arătându-se dnmné-lor boerii și boerinași cei în dos iscăliți cu zapis la isprav-

nicat și ȋicend, cã cu voia și cu primirea dumné-lor l-aũ dat, dupã rugãciunea ce ne-aũ fãcut, l-am adevèrit cu iscãliturele.

Alexandru Vilara, Nicolae Greceanu. — 1816 Aprilie 24.

Adevèrința nãstrã la mãna domnó-lor boerilor i boerinașilor și tuturor podgorenilor ce aũ vii din poporul Sãsenii și pãnã în poporul Mircescilor, precum sã se scie cã dupã luminatã porunca gospod, ce s'a dat la anaforaua dumné-luĩ vel Logofétul, pentru stricãciunea și paguba ce pãnã acum am pricinuit cu felurimea dobitócelor nãstre la viile dumné-lor, cã de va fi jalba ce aũ dat adevèratã, sã avem a ne ridicã cu locuința de prin prójma dèlurilor cu viile și a ne mutã pe la sate, de a nu mãi pricinui supèrãri și pagube la vii, infãțisãndu-ne dumné-lor boerii ispravnicĩ, și dupã cercetãrile ce ni s'aũ fãcut, neputènd nici înșine a tãgãdui cã nu aducem stricãciune și pagubã la rodul viei, iar mãi vïrtos și din noi cunoscènd, cã ne aflãm pãgubiți cu șederea prin dèluri, și fiind-cã la infãțisarea ce am mãi avut tot la cinstitul ispravnicat, la trecuta luna luĩ Noemvrie, când dedesem legãturã cã acum într'acèstã primã-varã ne vom mutã, și cã de atunci și pãnã ne vom mutã, vom face strãjuire vitelor și depãrtare din prójma viilor, ca sã nu facã stricãciuni și nepãzind nici una nici alta, nu am mãi avut acum nici un cuvînt de prelungire. Drept aceea am dat acest zãpis cu acèstã legãturã cerutã de noi și ce privesce la folosul și al dumné-lor și al nostru, puindu-ne soroc ca pãnã la sfîrșitul lunei luĩ Maiũ, sã avem a ne mutã cu toții pe la satele ce vom vré, și ne legãm cu acest zãpis ca, când la acest soroc nu vom fi urmãtori a ne mutã cu toții pe la satele ce vom vré și ne vom aflã iarãși cu șederea prin dèlurile cu vii, atunci sã fie volnicĩ a ne tãiã casele ori cãruia se va gãsi nemutat, fãrã sã mãi avem vre-un cuvînt de rãspundere, și pãnã atunci ori-ce vitã se va gãsi prin vii sã fie volnic a o tãiã stãpãnul viei, dupã cum și cei cu viile asemenea adevèrința ne-aũ dat, ca ori-ce vitã a vierilor celor ce aũ vite vom gãsi în viile nãstre, asemenea sã avem voe a le tãiã, fiind mãcar boeréscã, ori a altuia, și ca sã se cunóscã acest zãpis, cã este adevèrat și cu primirea nãstrã, s'a trecut și în condica județuluĩ și s'a adevèrit de cãtrã cinstitul ispravnicat.

Constantin Chiriscã, Barbu Logofét, Stancu Logofét, Iordache Manu, Dinicu Chelaru, Manole Forfescche, Cosma ot Zoresci, Nedelco, Iordache Logofét, Mihaiũ, Barbul sin Constantin, Lefter Holdobanu, Nicolae sin Manu. — 1816 Aprilie 20.

Sud Buzèũ.

Viind cei în dos iscãliți cu zãpisul la ispravnicat și arètãndu-ne cã cu voia și primirea numișilor l-aũ dat, dupã rugãciunea ce ne-aũ fãcut, spre a fi temeinic și a se pãzi întocmai, l-am adevèrit cu iscãliturele.

Alexandru Vilara Cãminar. — 1816 Aprilie 2.

m). Se continuã sub Caragea vechiul monopol al proprietãșilor asupra cãrciumilor și bãcãniilor pe la sate, precum se póte vedé din aceste acte :

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahișcoie,

Cu cale fiind anaforaua acèsta a d-lor vețișilor boeri, poruncim d-vóstrã ispravnicilor ai județuluĩ, ca întocmai sã se facã urmare. — 1817 Aprilie 18.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălțate Dómnne,

Pricina aceștii moșii, în anul trecut, a fost intrat în judecata dumné-lor boerilor divaniți și a rămas a se cercetă la fața locului, care cercetare nu s'a făcut acum, ȕice jăluitorul, că pîriții aũ făcut cărciumă pe acea moșie de pricină, unde altă dată n'a mai fost, nici aũ avut pîriții stăpânire la acea moșie, ci să fie luminată porunca Măriei-Tale cătră dumné-lor ispravnicii județului, ca să cerceteze, și de n'aũ mai avut pîriții cărciumă acolo, nici acum să nu aibă ci să i se tae cepul și să fie oprit a nu vinde vin și rachiũ până li se va hotărî judecata, iar hotărîrea rămâne la Mărja Ta. 1813 Aprilie 9.

Radu Golescu Vel Vornic, Dumitrache Racoviță Vel Vornic, Vel Vornic, Vel Clucer.

Cod. LXXIII, pag. 517.

Iũ Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luĩ Vel Logofétuluĩ de Țera-de-jos, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĩ județuluĩ, ca întocmai să faceți urmare. - 1813 Aprilie 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălțate Dómnne,

Următor fiind luminatei porunci a Înălțimii Tale, ce mi se dă la acésta jalbă a locuitorilor din satul Vălenii-de-munte sud Saac, am făcut cercetare și mă pliroforisii, că tótă plângerea jăluitoruluĩ este pentru un Gheorghe, arendașul moșiei Vălenii-de-munte a sf. mănăstiri Cotroceni, și că pîritul nu-ĩ îngăduesce a vinde rachiũ cu mărunțéua numai Duminecă la tîrgul Văleni, după obiceiũ, care obiceiũ ȕic că l-aũ avut jăluitorii de la moși strămoșii lor, cum și căți arendași după vremi aũ ținut în arendă acésta moșie Vălenii, de nici unul jăluitorii popriți n'aũ fost, decât numai pîritul în silnicie voesce să le strice acest obiceiũ, silindu-ĩ ca să ieă rachiul de la pîritul ocaua po talerĩ unul; ci fiind că pîritul arendaș nu se află de față ca să vedem ce are a răspunde în potrivă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră dumné-lor boerii ispravnicĩ, ca să aducă față înainte dumné-lor pe amândoué părțile să le cerceteze pricina prin judecată, și asupra dreptății urmând să facă jăluitorilor îndestulare la dreptatea ce vor avé, și când vor fi avut acest obiceiũ jăluitorii, a vinde rachiul lor cu mărunțéua în tîrgul Vălenii, numai Dumineca, pentru hrana și alișverișul lor, care obiceiũ de li se va fi păzit și li se va fi urmat din vechime și până acum, atunci să fie slobođi de cătră pîritul arendaș a-și vinde rachiul la acel tîrg Vălenii, saũ când pîritul arendaș va fi avénd vre-o simfonie în scris cu mănăstirea Cotroceni, cuprinđétóre a nu fi slobođi locuitorii din satul Văleni a vinde în tîrg Dumineca numai rachiũ cu mărunțéua și jăluitorii vor ȕice că aũ în potrivă a răspunde, atunci dumné-lor boerii ispravnicĩ, cu carte de judecată și cu ȕi orînduită de soroc în scris, să-ĩ sorocéscă aici la luminat Divanul Înălțimii Tale, spre a se înfățișă cu pîritul arendaș înainte dumné-lor veliți-lor boeri, iar hotărîrea rămâne a se face de Măria Ta. — 1813 Martie 29.

Iordache Slătineanu Vel Logofét,

Cod. LXXVI, pag. 79.

Anaforaua velișilor boeri în pricina ce are Rizu dascălul cu Stolnicésa Elena Lupoianca pentru clacă, a nu vinde vin și rachiū la alișverișul unei băcăni.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscolie.

Pe acéstă alăturată anaforă a d-lor velișilor boeri, ne rămând odihnit Rizea dascălul d-lui Vel Hatman al Divannlui, l-au înfățișat la Divan înaintea Domniei-Mele, cu Costache fiul și vechilul Stolnicesei Elenii Lupoencei, unde intrând și Domnia-Mea în cercetarea pricinei, am cerut de la Rizea de ne-a arêtat zapisul Stolnicului Lupoianu soșul Stolniciei, care cetindu-se în Divan și ne fiind tăgăduit nici de vechilul Stolnicesei, îl vêuși scris din let 1793 Iunie 30 și cuprinđetor, că i-a dat Rizei o pereche de case ce le aveă Stolnicul în Cămpina luate de la un Năstase Cojocarul, i casele de feciori, cuhnie șindrilită, care acestea cu tôte că îl țineă preț mai mult, dar i le-a dat numitului Rizea în taleri 200, iar locul casei cu curte cu tot i le-a dăruit, arêtând și cuprinsul locului cu cine se vecinesce, care loc, ție să-l stăpânescă Rizea și tot nêmul lui în pace, fără numai vin sau rachiū să nu aibă voe a vinde, după care acéstă cuprindere a zapisului, făcând și Domnia-Mea cuviinciōsa chibzuire asupra pricinei, măcar că băcănia este facere de alișveriș ca și cârciuma, precum se arată în anaforaua d-lor velișilor boeri, dar țicându-se în zapis, că numai vin și rachiū să nu aibă voe Rizea a vinde și nepomenindu-se nimic pentru băcănie sau pentru vre-un astfel de alișveriș, curat se dovedesce una dintr'aceste douē, adecă orī că pe moșia Stolnicesei numai vinul și rachiul este poprit a nu vinde altul strein, iar altfel de alișveriș este volnic veri-cine a face, și de aceea n'a pomenit nimic Stolnicul Lupoianu în zapisul sêu, nici pentru băcănie nici pentru altfel de alișveriș sciindu-le slobode, bez vinđarea vinului și a rachiului, și așă fiind urmêză a fi și Rizea slobod și nepoprit de a ține băcănie, sau de sunt poprite tôte felurile de alișverișuri pe acéstă moșie a nu le face altul decăt stăpânul moșiei, precum a poprit Stolnicul prin zapisul sêu pe Rizea din vinđarea vinului i a rachiului, asemenea puteă să-l proprêscă și de băcănie i de orī-ce altfel de alișveriș și acêsta nepomenind-o în zapis, ci în potrivă țicând că numai vin și rachiū să nu vinđă însuși Stolnicul Lupoianu, cu acéstă noimă a zapisului a volnicit pe Rizea ca să facă orī-ce alt alișveriș, afară din vin și din rachiū, și măcar că vechilul Stolnicesei a pricinuit, țicând că însuși Stolnicul Lupoianu tată-sêu trăind i-a surpat Rizei acea băcăniōră, poprindu-l de acest alișveriș, dar nici acêsta i s'a țis că nu vatămă dreptatea Rizei, pentru că după ce odată i s'a dat voe a avē băcănie, rēu a urmat Lupoianul de i-a surpat-o. Drept aceea în puterea zapisului Stolnicului Lupoianu, hotărîm Domnia-Mea să aibă voe Rizea a ține acolo băcănie cum și orī-ce alt alișveriș să facă, afară numai vin și rachiū să nu fie volnic a vinde, după cum chiar așă se cuprinde în zapis. — 1814 Maiū 25.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale de la acéstă jalbă a Rizei dascălului, dumnê-lui Vel Hatmanul al Divanului înfățișându-l înaintea noastră cu Costache fiul și vechilul dumnê-ei Stolnicesei Elenii Lupoencei, am făcut cercetare pîrei lui ce aduce, cum că pentru căci a învățat copiii rēosatului soșului dumnê-ei și a epistasit la facerea caselor, și a împrumutat cu taleri 3.000 fără dobândă la facerea casei și i-a dat 7.300 ocă porumb la vrenea fómetei și douē șiri de fin, și a epistasit la

moșia sa; drept aceste slujbe ale lui i-a dat repositul o casă drept taleri 200 cu puțină curte, prin zăpis, unde făcând și o prăvălioră cu cheltuēla lui, avēnd și marfă într'insa, ca de taleri 600, i-a surpat-o Stolnicul în trecuta rāzmeriță și a pāgubit acea marfă, pentru care ne arată jāluitarul zăpisul ce i-a dat rēposatul Stolnic Lupoianu, cu let 1793 Iulie 30, cuprinđător, că la trebile ce a avut la moșia sa Cāmpina, cum și la învățatura copiilor sēi, îndatorindu-l jāluitarul cu slujba ce s'a arētat și se arată, i-a făcut și dumnē-lui căđuta mulțumită și i-a dat casele ce le-a avut Stolnicul luate de la Anastase Cojocarul, care case fiind de tot dārăpānate, le făcuse Stolnicul de iznōvā, asemenea și casele de feciori cu cuhnie șindrilită, care acestea țineau pe Stolnicul peste taleri 300, dar jāluitarului le-a dat numai drept taleri 200, asemenea și locul casei cu curte cu tot i-l dāruesce, ca să-l stāpīnescă cu pace el, copiii, nepoții și strănepoții lui, fără numai vin său rachiū să nu aibă voe a vinde. Întrebāndu-se și vechilul pīritei ce rēspunde? ne arētă o anaforā a departamentului ot let 1810 Iunie 23, alta a boerilor divaniți tot dintr'acel let Iulie 9 și o hotārīre a comitetului, iar dintr'acel let Iulie 30, de asemenea pīră ce a fost pornit jāluitarul și atunci, când s'a hotārīt că bācānia este întocmai ca și cārciuma și când nu face cine-vași într'adins așezāmīnt cu stāpānul moșiei, ca să ție prāvălie sau bācānie de alte alișverișuri, nu pōte fi slobod, în vreme ce acestea sunt folosul stāpīnului moșiei, nici se pōte întōrce jāluitarul a cere de la Stolnicēsa platā pentru slujbele ce a făcut rēposatului, căci drept tōte acele slujbe ale lui s'a mulțumit cu acēstā casă ce i-a dat-o în taleri 200 dimpreună cu locul ei, ca să șēđă într'insa și să se odihnescă, precum nici pentru stricarea de bācānie și paguba mārfei ce đice Rizea că a vindut-o cu scāđēmīnt din ceea ce-l țineā, din pricinā căci îi oprise rēposatul bācānia, nu are dreptate a o cere de la Stolnicēsa. Decī fiind-cā acēstā casă s'a dat Rizei cu șart, ca vin și rachiū să nu vīnđă, și bācānia este ca și cārciuma, după cum nici i-a îngāduit Stolnicul Lupoianul trăind a deschide bācānie, ci i-a stricat chepengul ce-l făcuse și l-a oprit. Drepte sunt mai sus numitele, judecāți și asemenea gāsīm și noi cu cale, să aibā Stolnicēsa pace de pīrile Rizei, carele să fie oprit a nu face nici bācānie, nici cārciumā cu vīnđare de vin și rachiū nici alt alișverīș, ci să-și aibā casa numai spre șederea și odihna sa, iar hotārīrea remāne la Māria Ta. — 1814 Maiū 11.

Radu Golescu Vel Ban, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Nestor Clucer (1).

Cod. LXXX, pag. 207.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Anaforaua acēsta a dumnē-lui Vel Logofētului de Țēra-de-sus, ca o urmātōre a pravilnicescīi condicī și obiceiului pāmintului, o întārim Domnia-Mea și poruncim dumnē-vōstrā Ispravnicilor ai județului, să dați cuviinciosul nizam de a se face urmare întocmai, precum mai jos se cuprinde. — 1815 Maiū 12.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXXIV, pag. 177.

Prea Înălțate Dōmne,

Dupā luminată porunca Înălțimīi Tale ce ni se dā la acēstā jalbā a dumnē-ei Clucereșei Elencāi Crețulēsca, făcēnd cercetare arēt Înălțimīi Tale, că după pravilni-

Țăraniî de la Nucet sunt oprîți de a vinde vin și rachiû, nu numai fiind-că acesta este un monopol al proprietății, care este mănăstirea, ci și pentru că, prin chrisov de la Michaiû Racoviță Vodă, mănăstirea a dobîndit acest monopol, mai ales la ocasiunea sborurilor.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră Ispravnicilor ai județului, ca de nu vor avé acei vîndători ai vinului și ai rachiului vre-un cuvînt de împotrîvire, să-î popriți din vîndare, iar avênd în potrivă a răspunde, cu cercetarea ce veți face în scris, după 15 ale viitorului Maiû, să-î sorociți la Divanul Domniei-Mele. — 1816 Aprilie 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXV, pag. 11.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca Măriei-Tale de la acéstă jalbă a cuviosului egumen ot Nucet, următor fiind, i-am luat séma arêtării și cererii ce face, cu a i se înnoi un privilegiu ce-l are mănăstirea asupra vîndării vinului, când se face acolo sbor, care privilegiu se vedû și de sluga Măriei-Tale cu lét 7252 al Domnului întru fericire Mihaiû Racoviță Voevod, cuprinđător, ca să fie volnic la hramul mănăstirii, la sfîntul marele mucenic Gheorghe, când se face sbor, numai vinul mănăstirii să se vîndă, iar altul nimeni să nu fie volnic, dar de la o vreme încóce đice că s'ar fi obicînit fie-care în điaua sborului de a aduce vin și rachiû de vînd, unde și de va fi îngăduit cei mai dinainte egumeni, dar acest de acum egumen fiind-că s'a arêtat cu jalbă cerênd a-și avé mănăstirea vîndarea vinului și a rachiului, după pravilnicésca condică, care đice curat că vîndarea vinului și a rachiului are să fie a stăpînului moșiei, cât și după sinetul domnesc, dreptate are la cererea ce face a nu mai fi slobođi de acum înainte a mai vinde vin și rachiû alți streini acolo decăt numai mănăstirea; care acéstă fiind drept al stăpînului moșiei, găsesc cu cale cu luminată porunca Măriei-Tale, dumné-lor Ispravnicii județului să nu mai îngăduescă acéstă nedreptate a se face mănăstirii, ci după condica Divanului urmând, să deă cuviinciosul nizam, iar hotărîrea cea desăvîrșită rămâne la Măria-Ta. — 1816 Martie 8.

Iordache Golescu Vel Logofêt (1).

césca condică, după obiceiul pămîntului, vîndarea vinului i a rachiului este a fi a stăpînului moșiei, și fiind-că dumné-ei Clucerésa arată cum că la tîrgurile ce se fac pe moșia dumné-ei Câmpul-mare din sud Argeș, vînd unii alții vin și rachiû în silă, păgubindu-se dumné-ei de folosul vîndării, și cererea dumné-ei fiind cuviinciosă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale, să nu îngăduescă pe nimeni a face vîndare de vin și rachiû pe moșia dumné-ei, nici la đilele de tîrguri nici în altă vreme, ca să se vîndă numai vinul dumné-ei și rachiû, de care arêt Înălțimii Tale. — 1815 Maiû 10.

Gheorghe Filipescu Vel Logofêt.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele biv Vel Spătare Costache Suțu, Caimacamule al Craiovei și dumné-vóstră boerilor di-

n). Dreptul țăranilor la pădure mărginit pentru trebuințele casei con-

vaniți de acolo, ca întocmai după pravilnicésca condică și obiceiul pământului, să dați nizanu de a se face urmare asupra pricinei, său fiind pricina într'alt chip să însciințați Domniei-Mele.—1816 Iulie 26.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXV, pag. 278.

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce ni se dă la acéstă alăturată jalbă a cuviosului Lavrentie Protosinghelul, egumenul sfintului schit Țințăreni din sud Mehedinți, făcend cercetarea vėđui pentru rinduėla acestui tırg aceste sineturi, însă:

1793 Martie 21. Poruncă a dumné-lui postelnicul Caragea, ce eră Caimacam Craiovei, cuprinđetőre ca să nu vındă vin și rachiü la bilciul schitului alții decăt numai schitul după obiceiul pământului și după hrisovul domnesc ce a avut.

1793 Septemvrie 16. Carte domnescă a Măriei Sale Alexandru Vodă Moruz, prin care se orınduesce a se face tırg pe fieș-care sėptėmănă Dumineca.

Pe acéstă moșie Țințăreni este obiceiul din vechime de se face și bilciü odată pe an, la 25 Maiü.

1793 Octomvrie 20. Poruncă a dumné-lui Hatmanului Costache Caragea Caimacumul, în dosul jălbii egumenului Țințăreanu, prin care scrie locuitorilor ce vor fi împrejurul moșiei Țințărenii, că după porunca domnescă vin și rachiü este să se vındă numai al mănăstirii, iar alții nu sunt slobođi; așijderea și neguțătorii ce vor veni la acel tırg cu marfă de vındare, să-și deă avaetul la egumenul mănăstirii după vechiul obiceiü.

1799 August 8. Jalba egumenului că umblă unii din alăturașii moșiei, ca să mute tırgul și alții ca să strice obiceiul să vındă vin și rachiü, la care după orınduelă s'a dat porunca Măriei Sale Moruz Vodă cătră ispravnicü.

1803 Martie 2. Carte a dumné-lui Postelnicul Caragea iscălită și de cei-lalți boeri divaniți ot Craiova, prin care se arată că din peristasis al vremilor și-a perdut schitul hrisóvele ce a avut și a ajuns și la dērăpănare, iar din privileghiul ce a avut, care aü fost sciute Divanului fiind și bilciul ce se face la ȗiua Bunei-Vesiri cu vındarea vinului și a rachiului, să fie numai al schitului și de la tóte prăvăliile mari să ieă câte 20 parale i de la cele de mijloc parale 10 și de la cele mici parale 5, cum și de la vite ce se vınd în tırg la neguțători să ieă câte 2 parale pentru călcarea moșiei ce se face.

1805 Martie 13. Altă carte a dumné-lui Caimacamului și a boerilor divaniți în dosul cei mai de sus asemenea cuprinđetőre.

1810 Ianuarie 17. Zapis al prăvăliașilor din Țințăreni, când se pornise în judecată cu schitul făcut la divanul Craiovei înainte luı II Vistier Vasile Lăcusteanu, ce a fost orınduit de Divan să-i impace, și printr'acest zapis ce se vede adeverit și de numitul boer împăciuitoar, se lėgă ca să-și păzescă fieș-care așezăminturile lor ce aü făcut cu schitul prin zapise pentru obiceiurile pământului și îndatorirea lor ce sunt cătră schit. Decü, nu numai după aceste sineturi și după hrisovul ce se cuprinde că l-aü avut, ci și după pravilnicésca condică, și după obiceiul pământului, vındarea vinului i a rachiului este a stăpınului moșiei, cum și paralele de la pră-

tinuă și sub Caragea. Acésta se pôte constată din actele ce dăm în notă. Din aceste acte se vede că proprietarii de moși puteau să-și apere dumbrăvile, pădurile în creștere, dar nu puteau refușă țeranilor lemnul pentru casele lor.

Carte de pădure poprită.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Vlașca și Teleorman, sănătate. Fiind-că la Domnia-Mea a dat jalbă biv vel Pitarul Iancu Perdicaru, că pe moșia sa Isvorul ot sud Vlașca, ce trece și în județul Teleormanului, având pădure cu copaci roditori de ghindă, care acum de curind a adus-o la acéstă stare, locuitorii de prin prejur o tae și o fărămă pentru folosul și trebuința lor, cerënd porunca Domniei-Mele a o avé apêrată, pentru care poruncim Domnia-Mea să cercetați și păzind orinduéla pădurilor, să dați acelor locuitori nizamul cel cuviincios după obiceiul locului, ca locuitorii ce sunt șeđetori, adecă pe acéstă moșie, cari clăcuesc și dau dijma, de la cari se folosesce stăpînul moșiei, să aibă voe a tăia numai pentru trebuința caselor lor fără de plată lemne de foc pentru încălđitul caselor lor, i nuele și pari, și alte mărunțișuri pentru trebuința caselor lor, iar nu pentru vânđare și alișverișul lor, căci pentru cherestele și lemne de vânđare au datorie a plăti adetul pămîntului și așa vor avé voe de la stăpînul moșiei, ferindu-se însă ca nici cu pricina lemnelor pentru trebuința caselor lor să nu sfărîme și să stârpească copacii cei roditori de ghindă, iar alți streini locuitori șeđetori pe altă moșie, cari clăcuesc și dau dijma la stăpînul moșiei unde locuesc, sunt popriți și nu pot fără de voe de la stăpînul acelei păduri tăia lemnele său cherestéua moșiei sale. I saam rezech gpd. — 1813 Martie 8 (1).

Cod. LXXV, pag 57.

Vel Logofêt.

vălii i de la vite iarăși sunt obicînuite și drepte pentru călcarea moșiei ce i se face și pentru îngrijirea ce are, iar mai virtos că i se cuvine a avé irat de la moșia sa, precum și vânđarea de pâne i tăerea de carne, iarăși se obișnuesce pe la alte moșii de se face de cătră stăpînii moșiilor și nu pot locuitorii a luă iratul stăpînului moșiei, ca să-l facă ei după cum tot în pravilnicésca condică se cuprinde, că și băcănie și alte alișverișuri, precum și vinul i rachiul nu pot nimeni să le facă făr' de slobođenie de la stăpîn, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălținii Tale cătră dumné-lui vechilul Căimăcămiei Craiovei i cătră cei-lalți boeri divaniți, ca să deă nizam de a se păzi și a se urmă obiceiul tîrgului acestuia ce se arată mai sus, precum s'a urmat și până acum, iar simfoniile prăvăliașilor, ce șed peste an, să se urmeze după zapisele lor, supuind pe cei împotrivotori la datoria lor, ca să nu se păgubéască schitul de dreptul seü, sau fiind pricina într'alt chip, să insciințeze Măriei-Tale, iar hotărîrea cea desăvirșită rămâne a se face de cătră Înălțimea Ta. — 1816 Maiü 13.

Mihalache Racovița Vel Logofêt.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

După pliroforia ce ni se dá asupra pricinii printr'acéstă anafora de cătră dumné-lui Vel Logofêt de Țera-de-jos, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor ai

o). Țăranii nu se pot strămută, după vechiul pont, decât cu mari

județului să faceți cercetare cu urmare întocmai și să înștiințați Domniei-Mele cu înțregă pliroforie dreptul adevăr. — 1813 Martie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată poruncă ce mi se dă la acéstă jalbă a Tarsiței sîn Clucerul Vasile, făcând cercetare că jăluitoărea avënd moșie la Dragodana în sud Vlașca, pe care avënd și dumbravă păzită cu copaci, ȃice că locuitorii de acolo de pe acéstă moșie și de prin prejur i-ar fi tăiat mulțime de copaci pentru a lor trebuință, când făcându-se cercetare la fața locului, s'aũ și dovedit copaci tăiați peste 2.500, pentru care vėđui din condica Divanului și o poruncă dată de la Divanul țerii din 1808 poruncitóre cătră ispravnicii Vlașcei, rėspuns la înștiințarea ispravniciei, ce se făcuse cătră Divan, prin care se arată, că cercelând atunci la fața locului s'aũ dovedit tăeți copaci 2.500 și pentru căci nu s'a putut dovedì tótă acéstă sumă de cătră cine s'a tăiat, precum și grosimea copacilor de ce stare este, de aceea se poruncesce ispravnicilor, ca de iznóvă să facă și acéstă cercetare, prin carte de blestem; am ȃis jăluitoărei să-mi arate ce urmare s'a făcut atunci după acéstă poruncă și rėspunse, că făcându-se atunci cercetare s'a și dovedit atât tăerea copacilor de cătră numiții locuitorii, cât și de grosimea lor, însă acea înștiințare nu o avũ să mi-o arėte, ȃicend că i s'a rėpus de un Vistier Hristache, ce-l aveà rĩnduit vechil și de atunci zăcend la bółă n'a putut să umble într'acéstă pricină, iar de la trecutul Noemvrie let 1812, dând jalbă la dumné-lor boerii Caimacamii ai Măriei-Tale, vėđui porunca ce s'a dat cu mumbașir orĩnduit cătră dumné-lor ispravniciei, să cerceteze de iznóvă, atât prin alte dovedii, cât și prin carte de blestem, și dovedindu-se copaciũ tăiați de locuitorii pentru trebuința lor, să-i apuce a ĩmplinì de fieș-care copaciũ po taler unul, iar nici după acéstă poruncă ȃise jăluitoărea, că nu i s'a făcut nici o urmare, pentru căci dumné-lor ispravniciei nu s'aũ ĩndeletnicit a intră ĩn cercetare, avënd alte trebii ale județului; deci cât pentru că s'a tăiat o sumă de copaci din pădurea jăluitoărei de cătră ai cui locuitorii, atât ĩn vremea Rușilor, cât și ĩn urmă după ducerea oștirilor, făcendu-se dovadă din multe porunci ale Divanului, ce se vėd date pentru acéstă madeà și pentru căci nu s'a făcut ĩmplinire jăluitoărei de dreptul ei, căci pĩrĩții locuitorii se apėră, ȃicend că acei copaci toți s'aũ tăiat pentru trebuința oștirilor din silnicia ce le-aũ făcut, iar nu doar pentru a lor trebuință și alișveriș, precum jăluitoărea arată; de aceea dar, spre a se puté descoperi dreptul adevăr, găsesc cu cale să fie luminată porunca Măriei-Tale cătră dumné-lor ispravniciei, să facă scumpă cercetare ĩn fața locului, atât prin alte vrednice dovedii, cât și prin carte de blestem de va fi trebuință, când se va descoperi că ĩn adevăr tăerea copacilor s'a făcut de cătră acei locuitorii chiar pentru al lor interes, iar nu pentru neapėrata trebuință a Rușilor, atunci să se ĩmplinescă dreptul jăluitoărei de la dĩnșii pe suma copacilor ce se va dovedì tăiați, cu prețul acela ce se va hotărĩ de cătră Înălțimea Ta, ĩnștiințând dumné-lor boerii ispravniciei și grosimea copacilor ca cât va fi fost, și de va luă acéstă prigonire a pricinui săvĩrșirea se cuvine a se orĩndui și mumbașir, iar hotărĩrea cea desăvĩrșită rėmâne a se face de cătră Înălțimea Ta.

Iordache Slătineanu Vel Logofăt. — 1813 Martie 23.

greutăți, ba sunt aduși îndărăt la urma lor. In interesul fiscului, țe-

Carte de pădure poprită.

Zemli Vlahisocie. Dumnué-vóstră ispravuicilor ot sud Ilfov, săuătate. Fiind-că dumnu-luî ciustit și credincios boerul Domniei-Mele Constantin Crețulescu biv Vel Vornic ne-a făcut arătate, cum că pe moșia dumnué-luî ce se numesce una Popescii și alta Crețulesci. diutr'acel județ, avênd păduri cu copaci roditori de ghiudă, locuitorii ce sunt șeđetori pe aceste moșii i alții după în prejur și de prin alte părți le tae și le sfărîmă pentru folosul și trebuința lor, cerênd poruoca Domniei-Mele a le avé apêrate, pentru care vè poruocim Domnia-Mea să cercetați și, păziud oriuduéla pădurilor, să dați și uizamul cel cuviincios, după obiceiul loculuî, ca locuitorii ce sunt șeđetori pe aceste moșii cu pădure, cari clăcuesc stăpînuului moșiei și-și dañ dijma. de la care se folosesce stăpînuul moșiei, să aibă voe a tăia, adecă numai pentru trebuința caselor lor făr'de plată, cum lemue de foé pentru încălđitul caselor lor, unele, pari, și alte mărunțișuri pentru casele lor, iar un pentru viuđare și alișveris, căci pentru cherestele și lemue de viuđare aũ datorie a plăti adetul pămîntuluî și așa vor avé voe de la stăpînuul moșiei. Nicî pentru tréba de alișveris să nu sfărîme și să stîrpescă copacii cei roditori de ghiudă. Iar alții streini locuitori pe alte moșii, cari clăcuesc și-și dañ dijma la stăpînuul moșiei nude locuesc, sunt popriți și nu pot făr'de voe de la stăpuul pădurilor a tăia lemue saũ cheresteua moșiei domniei-sale. I saam receh gpd.— 1813 Martie 28.

Cod. LXXV, fila 58 v.

Poruncă de pădure a Ghinea Speteanuluî a o avé apêrată.

Zemli Vlahisocie. La Domnia-Mea a dat jalbă boerul Domniei-Mele Ghinea Speteanuul biv Ceauș agiesc, cum că dimpreună cu alți părtași ai luî pe moșia lor Speteuui ot sud. Ialomîța aũ pădure poprită pentru trebuința caselor lor, cu cărți domnesci, și ómenii ce sunt șeđetori alătorea pe alte moșii, în silă și fără de a luã voe de la diușii se puu de le-o tae și le fac stricăciune, pentru care li se pricinuesce pagubă. Drept aceea. aũ dat Domnia-Mea acéstă carte la mâna unușilor jălnotori, cu care să aibă a apêrã acéstă pădure, ne îugăduiud pre nimeni să le-o tae. Pentru care poruocim Domnia-Mea și dumnué-vóstră ispravuicilor de județ pe cei ce se vor arêta cu împotrivire să-î faceți și fără de voia lor să se supue. I saam receh gpd.— 1813 Maiu 7.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXIV, fila 47 v.

Iũ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisocie.

Dupã arêtarea ce ni se face priutr'acéstă anaforã de cătrã dumnué-luî Vel Logofêtul de Tera-de-jos, oriuduim pe sluga Domniei-Mele, ... aprod vătășesc, carelu priu scirea dumnué-lor ispravuicilor ai județuluî luãud pe pîritul să-l aducã aici.— 1813 Maiu 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXVI, pag. 265.

raniî fiind legați cu lude la Visterie, se aplică mai cu rigóre acéstă netoleranță de strămutare a țéranilor

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După pliroforia ce ni se dă asupra pricinei de cătră dumné-luî Vel Vistierul, cu cale fiind anaforaua acésta, o întărim Domnia-Mea și poruncim dumné-vôstră

Prea Inălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale ce ni se dă la acéstă jalbă a dumné-luî Pitarului Ioan Perdicaru, următor fiind am făcut cercetare pricinii ce are cu acel Pană sin Unchiașul Mirică i Radu sin Dumitrescu și Nécșu sin Idita Văduva ot Strâmbeni, din sud Teleorman, cari împreună cu alți săteni tovaroși ai lor i-ar fi stricat de la moșia dumi-sale Isvorul, cerénd a-l aduce aici după isprăvnicésca anaforă ce are la mână, de cercetarea pricinii în fața locului, care anaforă o vèđui și eú, cu lét 1813 Aprilie 17, cuprinđetóre, că după alegerea ce aú făcut acolo, aú găsiț cu cale dumné-lor ispravnicii, că acea stricáciune de pădure să o plătéscă numitului pitar cu talerî 771 bani 60, însă o parte satul Strâmbeni și alta Râca-nouă cu Palanga, pe care sumă de bani nemulțumindu-se jăluitorul, nici pîriți și-aú pus soroc amândoué părțile, că la 15 ale următorei luni să se afle aici; ci fiind-că jăluitorul se află așteptându-se, iar pîriți de mai sus numiți n'aú urmat a veni, să fie luminată porunca Măriei-Tale, cu mumbașir a se aduce, și cu isprăvnicésca anaforă, și cu jalba acésta să-i înfățișeze la judecată, unde se vor orîndui de cătră Măria Ta, iar desăvirșita hotărîre rămâne a se face de cătră Inălțimea Ta.—1813 Maiú 19.

Iordache Stătineanu Vel Logofët.

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vôstră ispravnicilor ot sud . . Ialomița, sănătate. Fiind-că dumné-luî cinstit și credincios boerul Domniei-Mele Iordache Tufeanu Vel Stolnic, prin jalbă ne-a făcut arêtare, cum că pe moșia dumné-luî ce se numesce Tufenii dintr'acel județ, avénd pădure poprită de ghindă, locuitorii ce sunt șeđetori pe acéstă moșie i alții după in prejur și de prin alte părți o tae și o sfărămă pentru folosul și trebuința lor, cerénd porunca Domniei-Mele a o avé apêrată, pentru carele Vê poruncim Domnia-Mea, să cercetați și pázind orînduêla pădurilor, să dați nizamul cel cuviincios după obiceiul locului, ca locuitorii ce sunt șeđetori pe acéstă moșie cu pădure, cari clăcuesc stăpânului moșiei, să aibă voe a tăia adecă numai pentru trebuința caselor lor făr'de plată, cum lemne de foc pentru încălđitul caselor lor, nuele, pari și alte mărunțișuri pentru casele lor, iar nu pentru vîndare și alișveriș, căci pentru chereștele și lemne de vîndare aú datorie a plăti adetul pămîntului și așa vor avé voe de la stăpînul moșiei, nici pentru trêba de alișveriș să nu sfărame și să stîrpescă copacii cei roditori de ghindă, iar alții streini locuitorii după alte moșii, cari clăcuesc și-și dau dijma la stăpînul moșiei unde locuesc, sunt popriți, și nu pot făr'de voe de la stăpînul pădurii a tăia lemne sau chereștea după moșia numitului boer. I saam receh gpd. — 1813 Maiú 9.

Carte de dumbravă poprită.

Dumné-vôstră ispravnicilor ot sud. . . Ilfov, sănătate. Vê facem in scire, că la Domnia-Mea a dat jalbă credincios boerul Domniei-Mele Costache Micșunescu, cum

*

ispravnicilor ai județului, ca întocmai să faceți urmare, ne îngăduind însă și pe stăpînul moșiei de a nu le face jăluitorilor vre-o supărare întru nimic la drepturile

că la vale pe Mostiște, unde se află lipsă de păduri, avînd dumbravă păzită cu multă osteneală și cheltuělă, locuitorii împrejurenii o tae și o sfărămă pentru folosul și trebuința lor, cerînd poruncă Domniei-Mele a o avé apêrată, cum a fost și până acum; pentru care vè poruncim Domnia-Mea să cercetați și păzind orînduēla pădurilor după obiceiul locului, sa dați nizamul cel cuviincios, spre a o puté avé păzită și apêrată de cătră locuitorii împrejurenii și alții streini să nu o tae și să o sfărâme făr'de voe de la stăpin saũ de la omul sèu, ca să se pótă cresce, spre a veni în stare bună, după cum și mai înainte a fost apêrată. I saam receh gpd. — 1813 Iulie 21.

Cod. LXXV, fila 70.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Pe acéstă anaforă a departamentului câte trele părțile rêmâind mulțumiți și odihniți aũ dat și adeverință în scris sub iscăliturile lor la cancelaria Divanului Domniei-Mele, mărturisită și de zăpisul cel orînduit, care s'a vèdut și de cătră noi. Drept aceea, după a lor primire și mulțumire, o întărim Domnia-Mea, și hotărîm ca întocmai să se urmeze. — 1813 Iunie 24.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXVI, fila 446.

Prea Înălțate Dómne,

După luminală porunca Măriei-Tale de la acéstă jalbă a locuitorilor birnicii ot satul Râca-Nouă și Palanga, i-a infățîșat orînduitul zăpciũ înaintea noastră cu dumné-lui Pitarul Iancu Perdicaru, și făcînd cercetare, nu avũ dumné-lui Pitarul vre-o altă dovadă că ar fi tăiat și jăluitorii 148 tufani și copaci, decăt numai țice că sătenii Strâmbeni i-aũ arêtat și pe ei cu acea sumă tăiată, iar sătenii Strâmbeni în potrivă țiseră, că jăluitorii n'aũ tăiat lemne pentru trebuința caselor lor, ci numai pentru sārăria de la Zimnicea, de beilic, precum și jăluitorii țiseră tot prin blestem, că n'aũ tăiat nici un lemn pentru casele lor, ci numai beilicul din poruncă, care nu se cuvine a plăti; așã dar dintr'acestea eșind dovadă de nevinovăția jăluitorilor, rēũ s'aũ adus cu mumbașir, și găsım cu cale, cu luminată porunca Măriei-Tale, să fie sloboqi a merge la casele lor, și dumné-lui Pitarul își va căutã paguba copacilor de la Strâmbeni, cari n'aũ tãgãduit că aũ tăiat pentru trebuința caselor lor, precum cuprinde anaforaua ce am făcut între Strâmbeni cu dumné-lui Pitarul, iar hotărîrea rêmâne a se face de cătră Măria-Ta. Ioan Greceanu Paharnic, Nicolae Medelnicer, Ianache Medelnicer, Scarlat Lambrino. — 1813 Iunie 16.

Ponturile ce s'aũ dat prin carte gpd, pentru apêrarea pădurilor Lapoșul și Salcia a dumné-lui Vorniculũ Barbu Văcărescu.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Saac, sănătate. Vè facem în scire, că dumné-lui Vel Vornicul Barbu Văcărescu, prin anaforă a făcut arêtare Domniei-Mele, cum că la moșiiile d-séle Lapoșul și Salcia dintr'acest județ, avînd

moșiei peste cuprinderea pravilnicescii condicii și obiceiul pământului.—1813 Aprilie 22.
(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

Ascultând luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă, am adus pe jăluitoři înaintea mea și mai întâi făcându-le cercetare, nici unul nu s'aú dovedit streinî, ci toți strămutați de prin satele județului Vlășcei, încă unii și slujitorî de la căpitănia Hodivăi, numai trei dintr'înșii s'aú dovedit a fi din hazul Giurgiuului, dar nu streinî, ci și aceștia după vremî fugiți de aici din țară, și cererea ce fac de a fi sloboși a merge la pământurile lor, nu este alt decât să se strămulate din loc, să se împrăștieze prin satele Vlășcei, să se apropie de margine, ca să se căcirdisescă în hazuri. Ci de vreme ce ei sunt legați cu lude în visterie, să fie luminată po-

pădurî oprite și păzite cu grea cheltuélă, de le-a adus în starea cea mai bună, și la trebuința ce a fost de tăiat cherestele pentru meremetul cetăților, s'a tăiat dintr'aceste pădurî o sumă mare de cheresteă, ca peste trei mii copaci roditorî, cari în multă sumă de anî nu se pot aduce în starea lor, și pentru acéstă învederată pagubă și stricăciune ce s'a făcut la pădurile dumné-lui, pentru folosul și datoria patriei a cerut porunca Domniei-Mele, ca de acum înainte să fie apërate aceste pădurî despre tóte trebuințele locului ce vor eși pentru tăiat de cherestele domnescî, 1 pentru trebuința țerii și altele, care ce rere a d-sale primind-o Domnia-Mea, poruncim dumné-vóstră ca de acum înainte la orî-ce trebuință de cherestele se va întîmplă a se cere, aceste pădurî să fie cu totul apërate și nesupërate întru nimic, și ca să se păzescă a pururea apërarea pădurilor, s'a dat acéstă carte a Domniei-Mele păzitorilor acestor pădurî, prin care poruncim la toți de obște, ca întocmai să fiți următorî, pentru nici un fel de trebuință a tăia și a strică pădurile acestea. I saam receh gpd. — 1814 Iulie 24.

(Pecetea gpd).

Vel Logofăt.

Cod. LXXVII, fila 191 v.

Carte deslegată de ferirea dumbrăviî dumné-lui Vel Căminar Nicolae Văcărescu, ce o are dincóce de Colentina pe moșia dumi-sale.

Zemle Vlahiscoie. Fiind că dumné-lui Căminarul Nicolae Văcărescu prin jalbă a făcut arătare Domniei-Mele, cum că dumbrava *ce are la Bănésa*. dincóce de Colentina, pe moșia părintéscă a dumné-lui, sădită și păzită cu multă ostenélă și cheltuélă, care este și ca o podóbă politiei, ar fi mergënd unii cu pricină că este trébă domnescă, o sfăramă și o tae, cerënd porunca Domniei-Mele de a o avé apërată. Deci acéstă dumbravă mică ce este și podóbă politiei în ochii tuturor, cunoscut este că s'a făcut și s'a păzit cu îndestulă cheltuélă și ostenélă, care de nu va avé și de acum înainte aceeași pază și ferire, în adevër este că îndată se va sfiși; dăm dar acéstă domnescă nóstră carte la mâna omului ce-l are păzitor, prin care poruncim atât domniei-vóstre ispravnicilor ot sud Ilfov, cât și la toți alții căți se cuvine, ca să dați mână de ajutor orînduitului spre a fi ferită și păzită acéstă dumbravă de cătră toți, să nu tae nici să strice dintr'acéstă dumbravă cu nici un fel de numire sau trebuință, ci să fie tot-deauna apërate. I saam receh gpd.—1814 Iunie 24.

Cod. LXXV, fila 95 v.

runca Înălțimii Tale către dumné-lor ispravnicii județului, să-i deă cu chezășie, ca să nu se strămute din locul lor, și să-i îndemneze a se apucă și de munca pământului, slobođindu-se și vitele de jug ce ȃic că le aũ ispravnicii în pază, pentru ca să-și facă semănăturile de primă-vară, iar căfi aũ apucat de s'aũ strămutat dintr'înșii și și-aũ făcut semănăturile de toamnă împrejurul satului, de vor fi strămutați în cuprinsul acestui județ, să trimiță să-i aducă la urmă-le, iar de se vor fi strămutat măi cu depărtare, să facă fõe de tõe acele semănături cu numele stăpiniului și să o trimiță la Visterie, ca să fie sciut, și când nu vor veni la urmă-le până la vremea secerișului, ca să se așeze cu locuința în siliștea lor, de unde s'aũ strămutat, să se ieă acele semenături pe sēma domniei, cum și jăluitorilor să nu li se facă de către ispravnici vre-o supărare măi nuit peste starea și puterea lor, nici stăpînul moșiei să nu-i supere întru nimic la clacă și alte dreptăți ale moșiei, peste obiceiul pământului, iar peste cele ce ȃic că aũ răspuns în vremea trecută în bani la stăpînul moșiei, din cercetarea ce am facut, m'am adevărit că într'acestași chip le-a fost așezămîntul ce a avut cu dînșii, ci pentru acēsta rămâne la hotărîrea Înălțimii Tale. — 1813 Aprilie 19.

Vel Vistier.

p). Țeraniî carî răsvrătiaũ pe consăteniî lor în contra statului, ori a proprietății, eraũ cel puțin strămutați prin alte sate de o depărtare de 6 ore de la al lor.

Iw Ion Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

După cum a găsit cu cale dumné-lui Vel Vistierul printr'acēstă anaforă, o întărim și Domnia-Mea și poruncim dumné-vōstră ispravnicilor ai județelor, ca întocmai să faceți urmare, precum măi jos se cuprinde.—1816 Iulie 21.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofăt.

Cod. LXXXV, pag. 185.

Prea Înălțate Dōmne,

Arēt Înălțimii Tale că plângerea locuitorilor satului Poenari din sud Ilfov, după multe cercetări ce a făcut Visteria, nu este alta fără numai trei frați dintre săteniî lor anume: Dumitru Ciungul, Năstase și Niculae, uniți fiind întru rēutate, patru ani sunt de când feluri de chipuri rasvrătitoare metahirisesc, nu numai că nu se supun a-și plăti dăjdiile lor, ci sunt și dătători de rele pilde celor-lalți locuitori ai satelor, aprõe fiind în multe rînduri dintr'a pîrișilor pricină a se sărgăluî siliștea fără de a fi altă pricină cât de mică; ci, de se va găsi cu cale de către Înălțimea Ta, pentru desăvîrșita odihnă a locuitorilor, pe de oparte dumné-lor ispravnicii județului, prin într'adins credincios al ispravnicatului, măi întăiũ să cerceteze la fața locului și câtă rămășiță vor dovedi din dăjdiî i alte orîndueli asupra pîrișilor trei frați, să împlinēscă de la dînșii și să o deă jăluitorilor, ca să plătescă și numiții de pe unde s'aũ împrumutat pentru dînșii, iar pe de altă parte să-i ardice pe câte trei cu tõe ale lor și cu lude ce se va cuveni după a lor putere să-i așeze cu dajdia împărțiți prin alte sate depărtate de jăluitori, cale de șese cēsuri, ca să nu măi pōtă avē chinonie unii cu alții. Părerea mea într'acēst chip este, iar hotărîrea cea desăvîrșită rămâne a se face de către Înălțimea Ta.—1816 Iulie 8.

Vel Vistier.

Țăranii sunt obligați a se strămuta la alt loc, în interesul proprietății.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforana acesta a dumné-lor veliților boeri, poruncim Domniá-Mea dumné-vóstră isprávniceilor ai județului, ca să faceți cercetarea de mai jos arétată, cu urmare întocmai precum într'această anaforă se cuprinde și să însciițați Domniei-Mele.—1816 Iulie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălțate Dómne,

Pe această alăturată alegere isprávnicească și a departamentului nerémâind odihniți locuitorii ce șed în luncă la Pitești sud Vlașca, din luminată porunca Máriei-Tale orînduitul zapciú vátal de aprođi i-a adus înaintea nóstră prin trei dintr'înșii, anume Petre Bobirică, i Dinu frate-séú și Șerban ot Popesci, față cu Petrache biv III Logofét stápinul moșiei, ȓicénd acești locuitori prin apelația ce au dat, că din vechime s'au aflat acolo șeđători moșiei și párinții lor, cum și ei, unde au case, ográđi și alte námestii și că le este cu neputința a se mutá în deal, căci sunt ómení scápátați, cu case grele și cu slujbá domnescă, dírvarí, cárbunari ai luminatei Curții Máriei-Tale și alți dajnici ai Visteriei și că în deal nu se pot face nici puțuri, fiind locul înalt, unde ridicând píritul câte-vá case din satul lor de le-a adus în deal, s'a căsnit vre-o trei ani de ȓile să facá puțuri și vėđénd că nu pot, erá să se întórcă înapoi și neprimindu-i píritul nici într'un chip, le-a plătit casele cu bani și le-a îngrádit cu garduri și acei ómení au fugit, și că atât Popésca ce ținea moșia mai 'nainte, cât și píritul, după ce a cumpérat-o în doi ani, nu i-a supérat a se mutá, iar píritul răspunse, că tóte satele din partea locului sunt puse pe deal iar lunca Argeșului o au pentru aráturi de bucate și liveđi de fîn, fiind locul rodos, cum și pe moșia lui în deal sunt 28 de case, cari se îndestuléză cu apă de puțuri, după cum și jáluitorii mutându-se acolo să le deá povirnit spre vale, unde pot să-și facę puțuri, iar a mai ședé acolo în luncă nu-i primesce, căci în toți anii fac stricáciune vitele lor la bucate și se págubesc atât cei cu bucatele, cât și el de dijmă și că nici cei de mai 'nainte stápinitori nu i-au prinit a fi în lunca, dar ei au șeđut în silnicie, după cum ne arată un rávaș al Șátrarului Mateiú Popescu, fiind cátrá un Pana, că n'are voe să se mute în vale, asemenea și vėduva fiica Popescului, de la care a cumperat el moșia, în multe rînduri s'a judecat cu jáluitorii, cari au dat și zăpis că se vor mulá în deal și următori n'au fost, ci șed în silnicie de fac stricáciune bucatelor și când se orînduesc ispășitori, dosesc și rėmán cei cu bucatele stricate, págubași, după care arată píritul spre dovadá o jalbá a vátalului de cárbunari, că câți-vá locuitori din deal, ce au dat-o către isprávniceatul Vlascei, în anul trecut, și de la isprávniceat s'au trimis cu însciițare cátrá Mária Ta, în care jalbá se plánga, că din pricina jáluiturilor, câți se aflá cu locuința în luncă, nu numai lor li se face págubá la bucate și legumí, ci și stápinului moșiei la rodul pomilor ce are în luncă, unde unii și-au făcut locuința cu viclesug, iar alții în silnicie de vre-o câți-vá ani încóce, cu cari în doué rînduri s'a judecat stápiná moșiei cea mai dinainte și au dat și zăpis la isprávniceat, că se vor mutá în deal și următori n'au fost, rezemându-se la silnicia lor, căci sunt cárbunari domnesci, pentru care cerénd acei jáluitori să li se orînduescá ispășitor la fața locului, a le ispási páguba și a le face împlinire, au rînduit isprávniceii slujitori, ca luând pe preotul

satului, să mērgă să ispășescă stricăciunea și să aducă fōe iscălită de preot i pe cei ce au făcut paguba, spre a o împlini și au însciințat zapciul plășii, că toți locuitorii din luncă au fugit nestând de față a se face ispășania, iar un Mateiū Cărbunarul s'a împotrivit cu înjurături, dīcēnd că nu voesc să facă ispășania, așijderea scrie în alegerea isprăvnicescă că a făcut arētare și Medelnicerul Nicolae, vameșul județului, cum că chiar unul din locuitorii din luncă, anume Mateiū Budeureanu, a arētat că s'a judecat stăpīna moșiei cu dīnșii la isprăvnicat și i-a îndatorat judecata a-și mută casele din vale în deal și urmare n'au făcut. Decī fiind că atât stăpīnul moșiei, cât și locuitorii din deal se jăluesc, că cei ce șed în luncă le pricinuesc stricăciune și pagubă cu vitele lor la bucate și liveđi și apoi când este să se facă ispășanie, ca să plătescă paguba dosesc, și fiind-că acei locuitori din luncă pricinuesc că acolo în deal nu pot face puțuri, iar Petrache stăpīnul moșiei dīce, că are loc să le deă în deal povīrnit spre vale, unde pot să-și facă puțuri acolo unde le dă Petrache loc, ca să se mute și să însciințeze Măriei Tale și atunci se va da izbănire pricinii, iar hotărīrea rămāne la Măria Ta.—1816 Maiū 26.

Radu Goleșcu biv Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic, Dumitrache Racovița Vel Vornic, Grigorie Filpescu Vel Vornic, Mihalache Racovița Vel Logofēt, Iordache Goleșcu Vel Logofēt, Toma Crețulescu Vel Logofēt (1).

Cod LXXXV, fila 164.

q). Caragea face și din brutării un monopol al proprietarilor de moșii (1).

r). Neînțelegerile dintre proprietari sau arendași cu țeranii, proveniaū adesea și din cauza nedreptei măsurători cu stīnjenul și cu banița, ceea-ce va ocasionă procese diverse și trimitere de stīnjeni și de banițe cu pecetea Visteriei (2).

Numerōse sunt, cum se vede, procesele de la dreptul de cărciumă dintre țeranii și proprietate (3).

Un act extraordinar cunōscem din domnia lui Caragea. Acela este chrisovul dat locuitorilor Slătioareni din Romanați, ca să-și aibă privilegiul vīndării rachiului peste tot anul, iar al vinului numai până la 6 Decemvrie. Asemenea claca să o plătescă în bani câte un zlot de casă pe an și dijma să se ieă ca la alte moșii. Domnitorul le mai acordă și alte privilegii și scutiri, pentru că satul Slătioara fusese sat de moșneni până ce Alex. Ipsilant, în întâia lui domnie, îl dăduse Vornicului Pârșcoveanu. Iată chrisovul:

Hrisovul locuitorilor Slătioareni de privileghiurile ce au cătră stăpīnul moșiei și cu anaforă întărită s'a hotărīt în urmă, căfi să fie la acest privileghiū, adecă cei vechi.

Dat-am Domnescul nostru hrisov locuitorilor birnici din satul Slătioara sud Romanați, ca să aibă privilegiul ce l-au avut până acum, adecă vīndarea rachiului să

(1) Veđi anexa din vol. X, partea B., Ist. Rom. de V. A. U.

(2) Veđi anexa relativă din Tom. X, partea B.

(3) Idem, idem.

fie slobodă la toți locuitorii pentru tot anul în totă vremea, cum și la vinđarea vinului să aibă slobodenie numai de la culesul viilor până la ȓiua de Sf. Nicolae, Decembrie 6, a se vinde vinul locuitorilor fără de poprire și fără de nici o dare la stăpînul moșiei, iar de la Sf. Nicolae înainte să se vîndă vinul stăpînului moșiei; așijderea și claca să o plătescă de casă câte un zlot pe an, nesupărându-se de lucru, iar la dijmuri să se urmeze, cum se urmază și la alte moșii; asemenea și podul de la trecătórea apei Oltului să-l aibă locuitorii pe séma lor tot-deauna și să dea locuitorii la stăpînul moșiei pentru venitul podului, pe fie-care an câte taleri 150, deosebit să fie și apérați de vamă la vitele ce vor cumpără de la sătenii lor și le vor tăia la scaune în satul lor, pentru alișverișul lor, pentru că acéstă moșie din vechime fiind fost slobodă domnescă, răposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant întru întăia Domnie a hărăzit-o la răposatul Vornicul Pârșcoveanu, dar iarăși Domnia-Sa și cu alți răposați Domni din urmă au împărțășit și pe locuitorii ce sunt ședători pe acéstă moșie cu privileghiurile ce se arată mai sus, ca să fie adecă apérați de clacă, dând nunaî câte un zlot pe an, i slobodenia vinđării rachiului să o aibă pe tot anul și slobodenia vinđării vinului de la culesul viilor până la Sf. Nicolae, și stăpînirea podului la trecerea apei Oltului să fie pe séma lor cu dare de taleri 150 pe an la stăpînul moșiei și aperrarea de vamă la vitele ce vor cumpără de la sătenii lor și le vor tăia la scaune în satul lor, cari tóte acestea li s'au dat, nu ca un obiceiú al pămîntului, ci ca o milă și hărăzire Domnescă, pentru care am vęđut la mâna lor și sineturi Domnesci, însă carte a răposatului Domn Alexandru Vodă Moruz cu let 1794 Iunie 20, i hotărîre a răposatului Alexandru Vodă Ipsilant cu let 1797 Fevruarie 15, i carte de judecată ce s'a urmat din let 1804 între aceșli locuitori cu răposatul Medelnicer Radu Bengescu, ce eră stăpîn prin zestre aceștii moșii Slătioarei, și hotărîre cu Divan a răposatului Constantin Vodă Ipsilant, tot dintr'aceiași let 1804 Iunie 30, prin care tóte acestea li se întăresc privileghiurile ce se arată mai sus; pentru cari privileghiuri viind cu jalbă și cătră Domnia-Mea, numiții locuitori Slătioreni, arętând aceste sineturi și ȓicënd dumné-ei Ecaterina Fărfăraia, stăpînă acestei moșii, vinđend-o statornică la Serdarul Polihronie, ca să nu li se smintescă mila ce o au prin sineturi Domnesci, au cerut să li se întărescă și de către Domnia-Mea privileghiurile ce au avut, a căror jalbă rinduind-o la dumné-lui Vel Logofétul de Țera-de-sus, ne-a făcut arętare prin anaforă de la 7 ale trecutei lunii lui Aprilie, atât de cuprinderea privileghiurilor ce se arată mai sus, cât și de numita moșie, că dumné-ei Ecaterina Fărfăraia, care a avut acéstă moșie coborîtă prin zestre de la răposatul Vornic Pârșcoveanu, întâiú la mâna dumné-ei, apoi dumné-ei a vîndut-o statornică la Serdarul Polihronie și cum că cumpărătorul are să stăpînescă dreptatea ce a avut-o dumné-ei Ecaterina Fărfăroia, iar privileghiul locuitorilor are să se păzescă cu ori-cine va fi stăpîn, care anaforă de la trecuta lună a lui Iulie 11, cu milostivire cătră locuitori am întărit și Domnia-Mea, ca să se păzescă privileghiul locuitorilor, ce au avut. Drept aceea pentru mai buna întemeere a acestor privileghiuri ale lor, ce se arată mai sus, ca să se păzescă tot-deauna cu nestrămutare, am întărit acest Domnescul nostru hrison cu însăși Domnësca Nóstră iscălitură și pecete, i cu credința prea iubișilor Domniei-Mele fii: Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martori fiind și dumné-lor cinstiți și credincioși boeri veliși ai Divanului Domniei-Mele: pan Radu Golescu Vel Ban, pan Grigorie Brâncoveanu Vel Spătar, pan Barbu Văcărescu Vel Vistier, pan Dumitrașco Racovița Vel Vornic de Țera-de-sus, pan Mihalache Manu Vel Logfét de Țera-de-sus, pan Grigorie Băleanu Vel

Vornic de Țera-de-jos, pan Alexandru Mavrocordat Vel Postelnic, pan Constantin Dudesu Vel Vornic al treilea, pan Petrache Ritoridis Vel Logofêt al streinelor Pricinî, pan Iordache Știrbei Vel Vornic al Obștirilor, pan Nicolae Golescu Vel Logofêt de Obiceiri, pau Alexandru Filipescu Vel Logofêt de Țera-de-jos, și Ispravnic pan Mihalache Manu Vel Logofêt de Țera-de-sus; și s'a scris hrisovul acesta întru al șeselea an dintru întâia Domnie a Domniei Mele, aici în orașul scaunului Domniei-Mele Bucuresci, la anii de la nascerea Domnului Dumneđeũ și Mântuitorul nostru Isus Hristos 1817 Octomvrie 6, de Mihaî Logofet de Divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.).

Mihalache Manu Vel Logofet procitoh.

Cod. LXXVII, fila 276 v.

s). Locuitorii de la Gherghița se jăluiesc asupra epistașilor Mitropoliei proprietară, că aceștia îi asupresc îndatoririle ce au, primind unii carte de blestem la afirmațiunea lor. Se face anchetă din ordinul Domnitorului. Se aleg nenorociții cu bătae câte 200 toege fie-care, ca răsvrătitori și mincinoși și ca *stricători ai pădurilor Mitropoliei*. (1)

(1) *Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Cât pentru pricina pădurii, cu cale fiind anaforaua acesta a dumné-lor velișilor boeri, o întărim Domnia-Mea și hotărîm, ca întocmai să se urmeze, iar pentru urmările acestor locuitori, de vreme ce prin cercetarea de la fața locului a orînduitului nostru s'a dovedit, precum mai jos se arată, că sunt adecă mincinoși și călcători de jurămînt și că cei răsvrătitori dintre ei sunt aceștia ce pe anume se arată mai jos, adecă Cărstian Cojocarul ot Merii Petchii și Nėgu sîn Stan ot Ciumași, precum orînduitul cercetător în insciințarea sa ce a făcut cătră Domnia-Mea îi arată pe anume, de aceea atât pentru a lor infrinare și înțeleptire, cât și ca să fie pildă altora asemenea ca ei, volnicim pe credinciosul boerul Domniei-Mele Slugerul Ioniță Chirișescu, orînduitul cercetător, să mērgă și prin ajutorul ispravnicilor judeșului, aducēnd pe mai sus numișii răsvrătitori, chiar acolo în fața locului să-i pue în falangă în vileag, și să le deă câte 200 toege fieș-căruia, cărora să le deă apoi a înțelege că, de se vor mai purtă și de acum înainte cu asemenea urmări de nesupunere și răsvrătitoare, pedēpsa lor va fi spānzurătorea. — 1816 Aprilie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXII, fila 416.

Prea Inălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale, ce ni s'a dat la alăturatul tacrir al Slugerului Ioan Chirișescu, cercetătorul ce a fost orînduit de cătră Măria Ta a cercetă prigonirea ce au locuitorii ot Gherghița cu epistașii moșiei sfintei Mitropolii de acolo, am făcut cercetare, și atât din cele scrise în tacrir, cât și din cele ce ne arată prin graiũ, luarãm înțelegere că după arētarea ce a fost făcut de acei locuitori de dijma porumbului i a finului, cum că li s'a luat de epistașii moșiei, primind unii și carte de blestem, li s'a făcut socotēlă și gāsindu-se óreși-care năpăstuire, a fost trimis orînduitul cercetător însciințare cătră Măria Ta, de la 30 ale trecutului Martie, cum că li se face acelor năpăstuișii împlinire, prin care însciințare cerēnd

t). Satele plăeșesci din Rucăr și Dragoslavele capătă de la Caragea o

numitul Sluger povățuire, cum să urmeze la madéua finului și la măsurătoarea pogónelor de porumb și orînduind Măria-Ta acea înscințare a sa în cercetarea noastră, am făcut Măriei-Tale anaforâ, de la 5 ale acestei următoare luni, în ce chip am găsit cu cale a se face urmare la aceste două madele, i pentru pricina gâlcevii, a se vedé de cătră Măria-Ta în ce chip a dovedit cercetătorul și a se da poruncă cum să urmeze, iar cum arata Slugerul că pîrile locuitorilor, cum că i-ar fi încărcat epistații la dijma porumbului și a finului, s'aũ dovedit mincinóse, căci măsurându-se pogónele de porumb de astă tómnă ale unora din davagii și ale altora din sudiși ungureni, s'aũ găsit mai multe decât pe câte țiceaũ ei că aũ plătit dijma, și că cei mai mulți ce aũ primit carte de blestem nu sunt pravoslavnicí, ci unii de la satul Merii-Petcăi sudiși, iar vre-o 5 de la Gherghița nu sunt ómeni vrednici de credință și nisce desnădăduiși și becisnicí, din cari unii aũ primit blestem în zadar făr'de a avé porumb arat, și cum că, după cum aceștia s'aũ dovedit mincinoși din măsurătoarea pogónelor de astă tómnă i la banița nepotrivite arétările lor, se dovedesce că și cele-lalte pîri ce aũ făcut pentru doi ani mai înainte, cum că i-aũ năpăstuit epistații la dijma porumbului și a finului, sunt mincinoși și numai din réutatea unor turburători ce i-aũ arétat prin altă înscințare a sa, vrënd aceia să păgubéscă sfinta Mitropolie, ca să-și pótă dobindi alt cuget al lor, aũ rădicat și pe alți mulți sătení cu feluri de pîri și categorii mincinoșe asupra epistaților, pricinuind pagubă și cheltuélă săracilor sătení, în vreme ce însuși unul dintr'aceia ce veniã la cercetător a se scrie de năpăstuirí, țiceã că sunt siliși să vie ca să se aréte nume multe de davagii, căci, de nu vor veni, le țiceã zurbagiú că aũ să pătíméscă réutate și încărcături de cheltueli, după cum arată cercetătorul, că și însuși el a avut pe un Ioniță Giura, țicénd cătră unii din sătení că, de nu vor veni a se scrie, aũ să plătéscă tótă cheltuelã, făcéndu-le și alte înfricoșări. Decí după acéștiã arétare ce face acum orînduital cercetător, că cei ce aũ primit blestem nu sunt pravoslavnicí ci uniași, cari s'aũ dovedit și călcători de jurámint, cum și pîrile lor fărã cuvint și mincinoșe, se cuvine a rămâne epistații apérași de pîrile lor și a se face și căđuta cercetare răsvrătitorilor ce le-aũ dat pricinã de s'aũ pornit cu pîri mincinoșe, i zurbagiilor ce aũ făcut gâlcévã și s'aũ arétat cu obrásnicie, după cum se va găsi de cătră Măria-Ta cu cale, iar pentru stricáciunea ce s'a făcut la pădurea Mitropoliei, care o aveã popritã, bez cea-laltã parte de pădure, ce este lăsatã slobodã pentru trebuința locuitorilor ce șed acolo pe moșie, fiind-cã pădurile poprite se păzesc cu pădurari într'adins nelipsiși din pădure pentru pazã, iar acolo ne arată însuși Slugerul Ioan, că pădurarul nu ședeã în pădure să păzéscã, ci ședeã în sat, și nu se știe cine câtã stricáciune a făcut, de aceea nu se pot îndatorã la platã, iar de acum înainte vor orîndu epistații pădurari a păzi napristan în pădurea cea popritã să nu se tae de nimeni, iar în pădurea nepopritã să aibã voe locuitorii ce șed pe însãși acea moșie și clăcuesc Mitropoliei, ca să-și tae lemnele ce le vor fi trebuincioșe pentru casele lor, iar hotărirea rămâne la Măria-Ta.—Radu Golescu biv Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logofét, Iordache Golescu Vel Logofét, Nestor Clucer.—1816 Aprilie 21,

nouă recunoșcere a situațiunii lor privilegiate, ca unele ce dau plăeșii

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Fiind-că din osebita anaforă ce ne-au făcut dumné-lor veliții boeri, de la 21 ale aceștii luni, pentru urmările acestor locuitori, ce s'au arêtat pîriși ai sfintei Mitropolii, asupra madelei obiceiurilor pămîntului, ne-am pliroforisit, că numiții s'au dovedit în fața locului, prin cercetarea orînduitului nostru, mincinoși, răsvrătitori și călcători de jurămint, hotărîm ca sf. Mitropolie să rămăe cu totul în pace și nebîntuită de aceste pîri ale lor, ce făceau pînă acum.—1816 Aprilie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXII, pag. 417.

Prea Înălțate Dómne,

Am vêđut alăturata însciințare ce a trimis cătră Măria-Ta Slugerul Ioan ce este orînduit de Maria-Ta cercetător la prigonirile ce au locuitorii clăcași ot Gherghița cu epistații aceeași moși a sfintei Mitropolii, prin care la unele madele, ce ăice că sunt întuncate și nu se pricepe cum să urmeze, cere povățuire și făcênd chib-zuire la întrebările sale, după cum ni se poruncesce, arêtam Înălțimii Tale în ce chip se cuvîne a se urnă, adecă:

Pentru madéua finului ce arată cercetătorul, că unii din locuitori au avut obiceiū, să deă din cincî copii una, alții, adecă streinii sudiți cei cu zapisul, din trei una și alții cari n'au avut liveđi și avênd trebuință de fin s'ar fi învoit a cosî în live-đile Mitropoliei și a luă ei finul jumătate și Mitropolia jumătate, iar la vremea dijmei avênd trebuință de tot acel fin pentru vitele lor s'au rugat de epistați de li s'a lăsat tot finul pe sêma lor, și după socotélă pe câte care au pus epistații, cu tahmin au și plătit epistaților, de car po parale 60, și în urmă, cărând finul la casele lor cu care mari cu câte patru și șese boi, cari ei singuri au arêtat la cer-cetător că puteă să vie un car de acelea opt și nouê stînjeni, și unde eră pus de epistați un om ăece care, acel om arată acum că a dus la casa lui cu mijlocul ce s'a ăis mai sus numai 5 sau 6 care și pe acêsta a și primit carte de blestem, la acêsta se cuvîne să urmeze cercetătorul într'aceștii chip, adecă să nu se facă socotéla după numêrul carelor mari cu câte 4 și 6 boi, cu care au cărat locuitorii finul la casele lor, ci să se facă pe numêrul de care de cele obiceiuite cu câte doi boi, și pentru câte acest fel de care cu doi boi vor primî locuitorii carte de blestem, că a fost într'acel fin cosit din liveđile Mitropoliei, să li se socotéscă plata de car po parale 60, după cum s'au învoit cu epistații și de li se va fi luat ce-vă mai mult, sa li se întórcă înapoi, iar de vor fi dat mai puțin, să împlinéscă și rămășița tot în banî după învoéla ce au făcut.

Pentru mēsurătórea pogónelor de porumb, în anaforua nóstră după care s'a dat și luminată întărîrea Măriei-Tale a se face urmare, scrie, ca mēsurătórea acêsta să se facă cu prăjina cea obiceiuită; acea prăjină obiceiuită noi scim că este de 18 palme Domnesci și un pumn, precum scrie cercetătorul că s'a adevêrit și de la alții streini i de la chiar unii din locuitorii adiiaporî, iar nu este de palme 24, precum arată cercetătorul, că cu acest fel de prăjină mare și ne-obiceiuită cer locuitorii să se facă mēsurătórea pogónelor, care cerere a lor fiind nedrêptă, nu se cuvîne a primî, ci să se deă luminată porunca Măriei-Tale cătră orînduitul cercetător, ca cu

de paza marginiei și a potecelor din munte. Actele de scutire și de privilegii sunt cele următoare:

Hrisovul sătenilor ot Dragoslavele.

Dat-am cartea Domniei-Mele la mâna pârcălabilor de la satul Rucăr-Dragoslavele din sud Muscel, cari prin jalbă, întru cea dintâi luminată domnie a răposatului întru fericire Domn Alexandru Vodă Ipsilant, arătând că în vremea răsmiriței Rușilor ot let...., cel de atunci vătaf al plaiului Dâmboviței s'a fost întins de a luat și aceste sate în cuprinsul satului Plăeșescii, cu care mijloc le făcă multe cereri, luându-le câte o lână și câte un miel și câte un caș de fiesce-care stână, și altele asemenea, și cerea să se deosebescă de plaiu, să fie supuși ispravnicilor județului, și sub ascultarea vameșilor de Dragoslavele, cum și mai nainte ar fi fost, arătând la acesta drept dovadă câte-vă hrisóve vechi ale multor răposați frați Domni cu care îi deosebiă de plauri; în protivă atunci a arătat vătaful de plaiu o carte a Domniei-Sale răposatului întru fericire Domn Alexandru Vodă Ghica, cu care da aceste sate vătafului de plaiu a le avé plăeșesci. Decî Măria-Sa orînduindu-î la dumné-lor veliți boeri spre cercetare, a ales a fi mai de folos la interesurile țării cu a fi osebite, însă mai întâi să deă zapisele la Visterie, că vor păzi și vor străjui drumul și potecile din plaiul lor fórte cu privighere și când se va pricinui ori-ce întîmplare în potriva orînduelilor țării și a marginiei să aibă a da séma pentru care prin anaforă arătând Măriei-Tale, și cu cale găsind-o acea alegere a dumné-lor veliților boeri, a orînduit pe dumné-lui vel Vistierul de a primit zapise cu aceste legături la Visteria gospod, după care a și dat cartea Măriei-Sale la mânilor lor cu cuprindere, ca să fie osebiți de satele plăeșesci, nici un fel de amestec cu dînșii să nu aibă vătaful de plaiu, să fie apărați de lâna i de mielul și cașul ce luă de la stîna și de tóte alte cereri, fără numai să fie supuși ispravnicilor județului la orînduelile Visteriei, și să aibă a păzi drumul și potecile fórte cu privighere a nu se întîmplă cât de mică pricinuire în potriva orînduelilor țării sau spre paguba vămii, că atunci după zapisul ce au fost dat ei, vor avé a răspunde și la pricinile ce se vor face în satele lor, cum și la pripasuri, vătaful de plaiu să nu se amestece, ci cei ce vor avé Vornicia, fiind-că acestea sunt la Vornicie, care carte a Măriei-Sale fratelui Constantin Vodă Ipsilant scrisă cu let 1775 Iulie 10, cum și altă carte a Măriei-Sale fratelui Constantin Vodă Ipsilant fiul răposatului întru fericire mai sus arătatului Domn cu let 1807 Maiu 15, prin care în-

prăjina cea obicinuită de 18 palme Domnesci și un pumn să se facă măsurătoarea pogónelor de porumb.

Iar pentru pricina gâlcevii, fiind-ca în luminată buiurdizma Măriei-Tale se poruncesce cercetătorului, ca să facă cercetare atât prin alte doveși, cât și prin carte de blestem, și în ce chip va dovedî adevărul să însciințeze Măriei-Tale, ca să dai apoi Măria-Ta cuviinciósa poruncă de urmare, și fiind-că arată cercetătorul prin însciințarea sa, în ce chip a cercetat și a dovedit, rămâne a se vedé de cătră Înălțimea Ta cele ce scrie cercetătorul pentru acesta, și a se da poruncă cum se va găsî cu cale de cătră Înălțimea Ta.—1816 Aprilie 5.

Radu Golesecu biv Vel Ban, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Nestor Clucer.

tăresce și înnoesce acest privilegiu, vădându-se și de cătră Domnia-Mea, am binevoit, de vreme ce milostivul Dumneșeu ne-a învrednicit și pre noi cu domnia aceștii pravoslavnice creștinesci țeri, de am înnoit și am întărit, și printr'acastă carte a Domniei-Mele privilegiul acesta, ca să li se păzescă întocmai și întru toate, precum se cuprinde mai sus. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, vameșilor și ție vâtașe de plaiul Dîmboviței, nici un fel de supărare să nu vă cutezați a face numitelor sate de acum înainte în potriiva poruncii Domniei-Mele.

Scris de II Vistier Eftimie Logofăt calemului jălbilor Visteriei, la anul de la Hristos 1813 Octomvrie 27.

Cod. LXXVII, fila 347 v.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Anaforaua acésta a dumné-lor Vel Logofeți de Țera-de-jos și de-sus, cu cale fiind ca următore ponturilor și catalogului vămilor, întru toate o întărim Domnia-Mea și poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, ca întocmai să faceți urmare și după ce veți împlini de la pîritul vameș toate câte va fi luat de la jăluitorii în potriiva acestei anaforă, pentru fieș-care pont să însciințați apoi Domniei-Mele, de sunt adevărate aceste în potrivă urmării ale pîritului ? ce om este ? și de unde se trage de felul lui ? ca să dăm cuviincioșă poruncă, și de vor fi adevărate aceste urmări ale lui, să împliniți de la dînsul și câte cheltueli jăluitorilor s'aũ pricinuit, cu venirea aici și întórcerea lor înapoi. — 1813 Maiũ 12.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce mi se dá la acéstă alăturată jalbă a locuitorilor de la satul Rucăr sud Mușcel, făcend cercetare, văquii la mâna lor aceste sineturi, însa :

7184, de anũ 136, Hristov al rēposatului Domn Duca Vodă, ce-l dá locuitorilor din satul Rucăru, ca să fie în pace de vama pânei și a mălaiului și alte bucate ce aduc din țeră pentru hrana caselor lor, i de miel de turmă i de cîrduri de cătră schelerii, veri-carii ar fi schelerii la Dragoslavele și de cătră călugării cari sunt puși de mănăstirea Câmpu-lungului la schelă, de nimeni superați să nu fie.

7215 Septemvrie 9, de anũ 106, carte a rēposatului Constantin Vodă, prin care iarăși poruncesce a nu se supera de vamă pentru cele ce duc de hrana caselor lor.

1760 Aprilie 14, de anũ 53, cartea rēposatului Scarlat Vodă Ghica, prin care arată că a văcut asemenea carte și a rēposatului Nicolae Mavrocordat, ca să fie aperați de vamă și le-a dat și Măria-Sa acéstă carte prin cercetare de judecată înainte dumné-lor velișilor boeri, căci caută vameșii a le luă vamă câte douē sute de bani de butea cu vin, cum eră cel ce îl scóte peste hotar și prin sate, nefiind fost obiceiũ a se luă vamă, le dá apărare, ca pentru vinul ce-l vor duce în satul Rucăru i Dragoslavele, pentru trebuința locuitorilor, să nu se supere de vamă și la catalógele i ponturile vămilor ce aũ dat după vremi, fiind orînduit ca cele ce vînd și cumpără locuitorii între ei ori vite saũ semănături pentru hrana lor, să nu se supere de vamă, acésta se păzescă în totă țera Măriei-Tale, și acum iar la jăluitorii, căci sunt

apropo de hotar, și este vameș acolo în satul lor, al schelei Dragoslavelor, care vămuesce lucrurile ce sunt slobode și es din țără, nu numai ale altora, ci și chiar ale acestor locuitori Rucăreni, la cele ce scot afară peste hotar, plătesc și ei vama ca și cei-lalți; așijderea privighéză numitul vameș și pentru cei ce vin de dincóce, la care este orînduit a luà vama, iar la Câmpu-lung fiind din vechime ridicată vama cu totul, nici de cum vameșii Domnesci nu intrau, ci numai de la cei streini ce veniau cu lucruri de vîndare, luà mînăstirea vană, și acum cu prostichiul ce s'a făcut cu tóte că Câmpu-lungul nu este pus în cele-lalte vămî, dar vameșii Pitescilor pentru streini cari nu sunt locuitori în orașul Câmpu-lung intră vameșii de ieà vama prostichiului, iar pentru locuitorii orășeni din Câmpu-lung se păzesc și acum hrisóvele ce au, de nu plătesc vamă nici de cum la orî-ce alișverisuri vor face cu lucruri de ale pămîntului; mai vèdui la mîna jăluitorilor și o anaforà a Logofetei cu lét 1805 Iunie 7 întărită de Măria-Sa Constantin Vodă Ipsilant, cu cuprindere după ponturi i catalog și după sineturile lor. Acum jăluitorii arată, că un vameș ce se află în satul Dragoslavele, îmbrăcat strimt, ȕicèndu-i Muscal, le face aceste supèrări, ci în 7 ponturi se arată, însă:

1). Pentru rîmătorii ce se cumpèră de la vale de prin județe, plătesc o vamă la județ și trecèndu-i înlăuntru îi apucă vameșii Dragoslavelor: peste vama trecètorei și peste avaeul slobodeniei care îl plătesc, le mai ieà și câte 2 taleri la perechea de rîmători.

La acèsta cãutându-se catalogul vămii vèdui scriind că rîmătorii de alișveris, orî unde se vor vînde, să plătescã vîndètorul de unul 40 bani, iar cei ce vor scóte peste hotar afară să plătescã la vameșii schelei trei la sută și de va fi raia, cel ce scóte rîmătorii, să mai plătescã goștinărit 8 bani de unul, așijderea și slobodenia trecètorei este hotărîtă într'acèst an la o pereche de rîmători taleri patru.

Ci pentru acèsta dumné-lor ispravnicii județului să deà nizam, ca la cumpèrătórea lor de prin județe să nu se supere jăluitorii cumpèrători întru nimic, căci 40 de bani de un rîmător este rînduit să o deà vîndètorul, iar scoțèndu-i peste hotar, să plătescã vamă trei la sută, bani 8 goștinărit, și taleri 4 de pereche ai slobodeniei.

2). Vitele mari ale lor ce le vînd la tîrguri prin județe îi apucă vameșii pe drum de le ieà la o pãreche taleri 3, și la obor unde se vinde plătesc al doilea vamă; după catalog i ponturi sunt datorî a plătî numai o vamă acolo unde le vinde și dumné-lor ispravnicii județului cercetând și dovedind pe acei ce le-au luat vamă pe drnmurî, unde nu se vînd, fiind-că acèsta este nrmare de jaf, să-i pue pe aceia să plătescã îndoit și să li se arète că de vor mai face așà, nu numai plata le va fi mai grea, ci încã se vor și pedepsi.

3). Vitele ce le au la ernatic la fîn mai la vale, cale de trei-patru césuri, și primă-vara, când le ieau la munte, îi apucă vameșii de le ieà vama.

Rea este urmarea vameșilor la acèsta și să urmeze dumné-lor ispravnicii, ca și la pontul al doilea de din sus.

4). Pentru vinul și rachiul ce aduc în satul lor, de-l vènd cu amăruntul pentrn trebuința lor și îi supèră vameșii de vamă, și că ceea-ce găsese mai mult le ia controbont.

Rea este urmarea vameșului, căci nu numai după mai sus numitele sineturî vechi, ce au, este apèrat acèst sat, ci și chiar după catalogul vămilor de estimp nu sunt slobodî vameșii a vămii vin sau rachiu prin sate, fiind pe larg și cu îndestulare cuprindere la rachiu în ponturi de la cap. 34, cum și în catalog scrie, ca butea cu vin

ce se vinde prin târguri, să dea de bute bani 51, și pentru acesta să urmeze dumné-lor ispravnicii a cercetă și cu ce va fi făcut locuitorii, să le împlinescă

5). Pentru pâne sau opinci, slănină și alte lucruri ale mâncării ce aduc la casele lor, le ia vamă nu numai în potriva sineturilor domnesci ce au, ci și chiar în potriva ponturilor a catalogului și a obiceiului vechi ce se urmăze și acum este această urmare, fiind-că în totă țera, de va cumpără cine-vă acest fel de lucruri pentru casa lui, nu are vamă, cu cât mai virtos acest sat, care are aceste privileghiuri; rămâne dar ca dumné-lor ispravnicii județului să urmeze și pentru acesta, după cum s'a ăis mai sus la cele-lalte ponturi.

6). Când merge om slobod ori de la casele lor la odăi sau de la odăi vin acasă séra după sfințitul sórelui, și dimineța până când se scólă el târđiú, îi opresce și care îndrăznesce a trece îl închide, îl bate și-l globesce.

Pentru acesta dumné-lor ispravnicii să cerceteze și de va fi vre-o urmare ca acesta, nu numai să facă îndestulare jăluitorilor și să dea și nizam de îndreptare, ci încă să și însciințeze a i se face și altă pedépsă, de va fi vinovat.

7). Pentru cele ce scot din lăuntru în satul lor, cum îmbrăcăminte i bumbac tors, glugi, cisme, lână și altele asemenea și de ale mâncării pentru casele lor, n'au avut obiceiú să plătescă vamă, iar acest vameș îi apucă de le ia vamă, iar ceea-ce le vor aduce de prisos a le duce la târg pentru vânđare, la acelea nu se împotrivesc a plăti vama; cum și pentru alte supărări ce le face cu feluri de mijlóce, când își aduc cele trebuincióse de la orașul Câmpu-lung, cer a se da nizam.

Pentru acesta să cerceteze dumné-lor ispravnicii, cum s'a urmat obiceiul din vechime și precum se va fi urmat mai nainte să dea nizam și acum a nu se superă pentru cele ce aduc de trebuința caselor lor de peste hotar, lucruri próste țărănesci de îmbrăcăminte și de purtare, cari vor fi pentru trebuința caselor lor.

Věquú și însciințarea dumné-lor ispravnicilor ce fac Măriei-Tale, de la 30 ale trecutului Aprilie, prin care arată, că cu asemenea jalbă au mers și cătră dumné-lor și cercetând pe alți vameși ce au stătat la numita schelă înaintea acestui de acum, s'a adevérit, că n'au fost supérate aceste sate de vamă la lucrurile de hrană și de trebuința lor, de care scriind numitulú vameș în doué-trei rinduri a despăgubi pe jăluitorii cu ceea-ce le va luă mai mult peste obiceiú și a se părăsi de a le mai face supărări în potrivă, și ne dând nici o ascultare la poruncile ispravnicesci, siliți au fost jăluitorii a veni la luminatul Divanul Măriei-Tale și de aceea și dumné-lor însciințeză Măriei-Tale, spre a-și dobâmbi jăluitorii îndestularea lor. Deci cu tóte că dumné-lor ispravnicii îl arată pe numitul vameș de nesupus, dar acesta au urmat-o cu mijloc blând, ca să nu pricinuéscă în urmă că dór i s'a făcut vre-o pagubă, iar acum cu luminată porunca Măriei-Tale să trimiță dumné-lor ispravnicii județului mumbașir strașnic asupra-i, ca să-l aducă și fără de voe înaintea dumné-lor, ca să cerceteze tóte madelele ce se arată mai sus, și cu ceea-ce se va găsi vinovat, să facă îndestulare și despăgubire jăluitorilor, dându-i nizam a se părăsi de urmări împotrivitóre, încă cu cale ar fi să le plătescă și cheltuéla jăluitorilor, ce le-a pricinuit, și peste acestea să cerceteze și pentru politia numitulú vameș: de unde este? și ce ipochimen se află? ca de va fi vre-un om netrebnic, să însciințeze, ca prin scirea capzimanilor vămii să se isgonéscă și să se orinduésca altul, sau precum va lumina Dumneđeú pe Măria-Ta, se va da hotărire și poruncă de urmare și de îndreptare, și hotărirea rămâne la Înălțimea Ta.— 1813 Maiú 8.

Vel Logofét.

u). Inregistrăm acî în note o serie de acte relative la neînțelegerile dintre țeranî și moșierî sau arendașî. În 17 Fevruarie 1817, Domnitorul ordonă oprirea stăpînilor de moșii de la abuzurî în contra așezării pontului. Multe reclamațiuni țărănescî sunt în contra încercării la dijmă. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.*

Fiind-că pîriții locuitorî ot moșia Albescii a dumné-lui Vel Vornicului Barbu Văcărescu în cele după urmă aû dat adeverință în scris, de la 20 ale lui August, sub iscăliturile și punerea degetelor lor, adevérité fiind și de ispravnicii din sud Prahova, de la 21 tot ale trecutului August, care s'a vèdut și de către Noi, următore fiind pravnicescii condici, că se mulțumesc adecă a clăcui câte 12 țile pe an, răspunđend și tôte adeturile moșiei după obiceiul pămîntului, hotărîm dar Domnia-Mea, și poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să-i îndatoriți a fi întocmai următóri. (Pecetea gpd.).

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce s'a dat la anaforaua dumné-lui Vel Vornicului Barbu Văcărescu, arètând că locuitorii clăcași după moșia dumné-lui Albescii dintr'acest județ Prahova nu se supun a face clacă câte 12 țile pe an după obiceiul pămîntului și după condica Divanului, următor fiind luminatei porunci, am adus înaintea nóstră pe pîriții locuitorî, față fiind și Gheorghe Cernovicî, vechilul din partea dumné-lui Vornicului, și întrebându-se pentru ce nu sunt următóri a clăcui câte 12 țile după obiceiu, răspunseră țicend, că sunt acum 20 de ani de când aû plătit fieș-care clăcaș numai câte talerî 2 și jumătate, iar mai multă supărare, n'aû avut, arètând și acésta, că vitele lor pasc pe moșie streină și plătesc erbărit, cum și lemne de foc i nuele și mărăcinî pentru trebuința caselor lor iarăși după moșie streină le cumpără, nefiind pe moșia dumné-lui Vornicului unde se află ședători, și pentru acésta ar fi plătit numai câte talerî 2 parale 20, iar vre-un deosebit așezămînt al stăpînului moșiei Albescii în scris n'aû avut, ca să nu clăcuéscă câte țile 12 pe an, sau să plătescă numai câte talerî 3 parale 20, ce prin graiû nu mai arëtară, că supărare mai mult peste răspunderea acestor câte talerî 2 parale 20 ce aû avut obiceiû nu li s'a mai făcut până acum, ci fiind-că pîriții clăcași nu aû rămas odihniți cu a clăcui de acu înainte după obiceiû, cerënd a venî la Divanul Măriei-Tale a se înfățișă, se sorociră că la 20 ale următorei luni se vor află la luminatul Divan, de unde se va da cea desăvîrșită hotărîre.—1814 Maiû 12.

Alexandru Ruset Spătar.

Cod. LXXXIV, fila 12.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-lui Vel Logofëtului de Țera-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, ca întocmai să faceți urmare. — 1815 Iulie 26.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

v). Pe lângă necazurile ce țeranul avea ca să îndure de la proprietate

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca a Înălțimii Tale ce mi se dá la acéstă jalbă a locuitorilor ot satul Muerésca de Sus sud Vâlcea, făcênd cercetare, arêt Înălțimii Tale, că atât cu acești locuitori de la Muerésca-de-sus cât și cu locuitorii de la Muerésca-de-jos, a avut multe judecăți sf. Episcopie a Râmnicului pentru clacă i pentru dijma bucatelor i pentru dijma din pruni ce aũ de neguțatorie și mărturisind chiar ei, că moșia este dréptă a sfintei Episcopii, dar că ar fi și ei din némul vîn-đătorilor, și neavênd vre-un așezămînt în scris în potriua obiceiului pămîntului, care se urméză la tóte moșile de obște, s'aũ îndatorat claca să o facă 12 ڧile, cum și dijmă să deă din tóte semênăturile și din pruni din 10 una, iar la fin după obiceiul ce se urméză în partea locului a da dreptul stăpînului moșiei; căci arêtările lor sunt pricinuii deșerte și neprimite la dreptate, iar pentru móra ce arată că aũ prefăcut-o ei, să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră dumné-lor boerii ispravnicii din sud Vâlcea, ca înfățișându-i cu iconomul sf. Episcopii, să cerceteze pricina mórei: cu ce așezămînt aũ făcut? de aũ acel așezămînt în scris saũ nu? și prin judecată făcênd alegere dreptății, orî să le facă indestulare saũ să însciințeze Măriei Tale pricina.—1815 Iulie 22.

Vel Logofêt.

Cod. LXXXIV, pag. 12.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Intocmai precum mai jos se arată într'acéstă anaforă a dumné-lui Vel Logofêtul de Țera-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului să faceți urmare saũ neodihnindu-se de acolo vre-o parte, cu cercetarea ce veți face în scris să-i sorociți la Divanul Domniei-Mele.--1815 Iunie 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dá la acéstă jalbă a dumné-lui Căminarului Costache Manu, făcênd cercetare, vėđui hotărîrea Măriei-Sale Alexandru Vodă Moruz ot let 1798 Iunie 19, când s'a judecat Sêrdarul Nicolae Cuzi, stăpânul moșiei Rasa, adecă socrul jăluitorului, cu locuitorii satului Suhatul după moșia mănăstirii Plătărescii, pricină avênd pentru pășunea vitelor acelu sat că, neavênd loc pe moșia mănăstirii, trec vitele pe moșia Sêrdarului și locuitorii ڧicênd că nici pe moșia Sêrdarului n'aũ loc de pășune, ci numai trec pe moșia Mitropoliei, de și le pasc acolo, iar Sêrdarul arêtând că pășunea și-o fac pe moșia sa, a orînduit Măria-Sa pe rēposatul Medelnicer Alexandru la fața locului, să vađă de este pe moșia Sêrdarului și locuitorii să plătescă suhatul pășuuii după condica Divanului, cu care plată vor fi scăđuți din obicinuitele ڧile ale clăcii de la stăpînul moșiei pe care șeđ, iar de nu va fi loc de ajuns de pășune, saũ ei nu se vor înduplecă a plăti Sêrdarului suhatul, să fie popriți cu totul a nu călcă mai mult moșia Sêrdarului, pentru care se volnicesce vornicelul ce va fi la acea plasă, cum și

și de la arendaș și mai grósnice erau acele din partea administra-

Sérdarul Nicolae, ca când după acesta se vor găsi vite de ale locuitorilor în moșia Rasa, să le prinďă, să le ducă la ispravnicii județului și ispravnicii să însciințeze, ca să se ieà pe séma Domniei, după cum s'aũ legat însiși ei la Divanul Domnesci; acum dumné-luî Căminarul ăice, că acei locuitori în urma hotărării domnesci s'aũ învoit cu socrul seũ și i-aũ dat zapis, ca să clăcuéscă, și că acum nu urméză nici după legătura aceluî zapis. Decî, fiind-că prin hotărrea domnescă, ce se arată mai sus, că s'aũ îndatorat a păzi locuitorii, se cuprinde, că este legată și după a lor prinsóre și legătură ce aũ dat la Divanul Domnesc, se cuvine ca acea hotărre să o păzescă și pîriții, cum și dumné-luî Căminarul în locul socru-seũ, iar de va fi și zapis de învoire, precum arată, se va urmà zapisul lor. Găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră dumné-lor ispravnicii județului, să cerceteze față cu amândoué părțile și de vor tăgădui pîriții zapisul ce arată de învoire, să pue în faptă hotărrea domnescă de a se urmà și a se păzi întocmai, iar fiind mărturisit zapisul învoirii, să-i îndatoreze a face ăilele clăcii ce vor fi legați pentru călcarea moșiei jăluitoruluî cu vitele lor, saũ fiind pricina într'alt chip, să însciințeze Măriei-Tale.--1815 Iunie 26.

Vel Logofăt.

Cod. LXXXV, fila 325.

Carte legată către Ispravnicii ot sud Saac de a îndatorà pe arendașii moșiilor a luà avaețul pămîntuluî întocmai după condica Divanuluî.

Iũ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot sud Saac, sănătate. Am vėđut Domnia-Mea însciințarea ce ne faceți, pentru locuitorii aceluî județ, că pățimesc asupriri și nedreptăți de cătră arendași la adeturile moșiilor, pentru care poruncim să cercetați și căți din locuitori nu vor fi avėnd vre-un deosebit asezămînt în scris cu stăpîinii moșiilor, să-i îndatorați a fi următori întocmai după condica Divanuluî, cu răspunderea adeturilor moșiei, și la ceea-ce vor fi năpăstuiți să le faceți cuviincioșa îndestulare, iar cariî vor fi avėnd așezămînt în scris cu stăpîinii moșiilor, să-i îndatorați a fi următori după același așezămînt, iar cei ce nu vor rămăné odihniți de acolea, să-i trimiteți la Divanul Domniei-Mele, cu însciințarea dumné-vóstră în scris și fiți sănătoși. — 1817 Fevruarie 17.

Cod. LXXXVII, fila 16 v.

Porunca ce s'a făcut în dosul însciințării orînduituluî cercetător Ioniță Chirițescu Medelnicer, ce a mers la locuitorii ot satul Cojasca i Cornescii cu Mihalache arendașul dumné-ei Bănesei Ecaterinei Cornéscăi, pentru dreptățile ce le-aũ făcut la adeturile moșiei.

Iũ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu tóte că pîritul arendaș a luat arenda acetei moși de la dumné-ei Vornicésa, Ecaterina Greceanca,*cu simfonia ce se arată într'acéstă însciințare, cu acesta însă nu se îndatoréză și jăluitorii locuitori de a fi și ei următori acestei simfonii, fiind

*

ționi. Țăranul din plaiuri, precum și némurile: mazili, scutelnicii și

în potriva condiceii Divanului și fiind-că după deosebita arătare ce ne-a mai făcut, în urma acestei înscințări, orînduitul cercetător de năpăstuirile ce le-a făcut jăluitarilor pîritul arendaș, ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că la dijmuirea porumbului a încărcat numitul arendaș pe jăluitarî la 500 pogone de porumb câte oca 62 de pogon, care fac peste tot oca 31 000. De aceea poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, ca fără de altă prelungire să împliniți negreșit jăluitarilor de la pîritul arendaș orî în natură suma porumbului de mai sus arătată, sau în bani, socotîndu-se oca po parale 4, după cum ne-am pliroforisit că se urmază acum în partea locului porumbul, dându-l și cuviinciosul nizam, că de acum înainte să nu îndrăznescă a le dijmuî porumbul cu baniță mai mare decât ceea-ce este orînduit în condica Divanului, adecă de oca 22 grăunțe și de oca 44 ștuleți, sau a le luă de pogon mai mult decât patrî banițe din cele mai sus arătate, și măsurătórea pogónelor să se facă cu prăjina de 18 palme domnesci și un pumn, căci în potrivă dovedîndu-se, atunci să scie, că se va și pedepsi, și apoi el după osebita simfonie, cu care arată că a luat arenda acestei moșii, își va căută cu dumné-ei Vornicésa, precum și pe jăluitarîi locuitorî poruncim să-i îndatoriți a-și rěspunde și ei claca câte 12 zile pe an, după pravilnicésca condică, afară numai de vor avé vre-un deosebit așezămînt în scris de la stăpînul moșiei, căci atunci are a se urmă după acel așezămînt. — 1817 Martie 6.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét. .... biv Vel Căminar.

Cod. LXXXVI, pag. 133.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Pe acéstă anaforă a dumné-lor veliților boerî, amândoué părțile, rămîind mulțumiți și ođihniți, au dat și adeverință în scris sub iscăliturile lor la cancelaria Divanului Domniei-Mele, adeveriță și de dumné-lui vel Hatman al Divanului, care s'a vėđut și de cătră Noi. Drept aceea, după a lor primire și mulțumire întărim Domnia-Mea și poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, ca întocmai să se facă urmare prin sluga Domniei-Mele..... aprođ hătmănesc. — 1817 Martie 6.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce s'a dat la jalba cuviosului arhimandrit, Sofronie, egumenul mănăstirii Nucetul, dumné-lui vel Hatman al Divanului, prin cėuș de aprođi, înfățișîndu-l înaintea nóstră cu locuitorîi din trei sate ce șed pe moșile mănăstirii, prin 12 dintr'înși, anume: Stan sîn Matei, Dumitru Lăzuroi, Gheorghe sîn Nicolae, Dunitrașco Unchiașul ot Nucet i Paraschiva sîn Iordache, Dumitru sîn Mărinică, Iordan Slujitorul, Ioan Ciobanul ot Movila-tăiată, i Florea sîn Florea, Dinul Părcălabul, Radul Minea ot Olari și Ioan Scurtul ot Șuța, am făcut cercetare pîrii ce aduce egumenul asupra locuitorilor acestora, cum că nu sunt următorî a împlini la mănăstire cele drepte adeturî ale moșiei, și vėđui la mâna cuviosiei-sale o anaforă a Logofeției ot lét 1805 Martie 12, întărită și de rėposatnl Domn Constantin Vodă Ipsilant, într'același lét Martie 15, poruncind dumné-lor is-

poslušnicii erau, cum vedurăm, datorii a da o ȕi de clacă Vătafului plaiului pe fie-ce an. In loc de acéstă ȕi, ȕeranii erau obligaȕi la multe ȕile și multe havalele și beilicuri. Un vataf din plaiul Vălcanelui de

pravnicilor județului, ca să urmeze după cuprinderea acestei anaforale, iar ȕicând vre-unii din locuitorii, că au a răspunde ce-vași în protivă cu cercetarea dumné-lor în scris, să-î sorocéscă aici la Divan, în care acéstă anafora se arată datoriile ce au locuitorii cătră stăpînul moșiei am întreat dar pe pîrîții locuitorii: cu ce cuvînt se împotrivesc, de nu dau dreptul mănăstirii după obiceiul pămîntului și răspunseră, că până acum clăcuiau mănăstirii câte 9 ȕile pe an, iar acum le cere egumenul câte 12 ȕile pe an; i-am întreat de au vre-un așezămînt în scris de la egumenul de mai nainte pe mai puține ȕile? și ȕiseră că nu au, și neavînd, datorii sunt după pravilnicésca condică să clăcuéscă 12 ȕile pe an în patru vremi ale anului, precum se cuprinde în mai sus numita anafora a Logofeției; pentru dijma finului ȕiseră locuitorii, că dau până acum câte 10 sau 12 parale de car, iar acum le cere egumenul dijma în natură din cincii una. De au vrut egumenii de mai nainte să le ieă parale, a fost în voia lor, iar dreptatea mănăstirii după obiceiul pămîntului, care sunt datorii pîrîții a-l urmă, este într'acestași chip, adecă: din liveȕile ce vor fi avînd locuitorii, curăȕite de dînșii cu toporul și cu tîrnăcopul, au să deă mănăstirii dijma din ȕece care de fin unul și până nu-și vor da dijma, să nu ridice finul de pe loc, ca să-l facă clăi, iar pentru liveȕile mănăstiresci, cari nu sunt curăȕite de dînșii, au să deă dijină, după cum se vor puté învoi cu egumenul și după cum dau și locuitorii de pe alte moșii dimprejur; pentru dijma prunilor au să deă mănăstirii din ȕece pruni unul, însă să nu alégă egumenul prunii cei mai buni, ci să ieă de rînd și din buni și din proști; dijma porumbului să o deă după pravilnicésca condică, de pogon, baniȕe patru, baniȕa za ocă 22 grăunȕe, și pentru că ȕic locuitorii că le-ar fi luat egumenul dijma cu baniȕă mai mare za ocă 30, să pue dumné-lor ispravnicii județului, ca să cumpênéscă baniȕa cu grăunȕe spre a fi de ocă 22 și să o însemneze, ca cu aceea să le ieă egumenul dijma, iar nu cu alta mai mare, și de va fi luat de la vre-unul cu baniȕa mai mare, să-î întórcă înapoi, iar cei ce vor fi rêmășiȕă, să răspundă dreptul mănăstirii, cum și prăjina pentru măsuralul pogónelor de porumb să se facă la isprăvnicat, de 18 palme domnesci și un pumn, precum este obiceiuită și cu acea prăjină să li se măsóre pogónele; pentru care să fie luminată porunca Măriei-Tale, cu mumbașir de la zapciul cel orînduit cătră dumné-lor ispravnicii județului, ca alegîndu-se dreptul mănăstirii ce va avé a luă, să i se facă și împlinire, atât de acésta ce arétăm mai sus, cât și de alte adeturi ce sunt obiceiuite, iar pentru puȕul ce ȕic locuitorii că l-au făcut de pomană și egumenul l-a stricat, fiind-că dumné-lor ispravnicii județului, prin însciinȕarea ce fac de la 6 ale acestei luni, arată, că au trimis într'adins om credincios, de au vedut acel puȕ, unde îl făcuse, și le-au adus respuns, că nu este făcut lângă drumul cel mare, precum ȕiceau locuitorii, ce mai înăuntru moșiei, lângă o lésă de mărăcini; unde sunt și se fac arături pe lângă dînsul și că cu adevérat se pricinuesce pagubă la arături, cu adăparea dobitócelor celor ce trec pe acel drum, să rêmăe stricat ca un pricinuitor de pagubă și stricăciune semănăturilor și de vor vré locuitorii a-și face puȕ de pomană. să-l facă prin scirea egumenului și la drum mare, unde nu aduce vatémare bucatelor, însă dijmurile sunt datorii locuitorii după obiceiul pămî-

la Jiul-de-sus căsnia și închideà pe țeranî în butuci și în temnițe, precum se pôte vedé în actele următóre:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luî Vel Vornicul de Țera-de-sus, poruncim Domnia-Mea, credincios boer al Domniei-Mele, biv Vel Sêrdare Răducané Dîmbovișene, mergênd la fața locului să aibî a face urmare întocmai, precum mai jos se cuprinde.—1818 Iunie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

Luând séma jâlbîi și cererîi ce fac Măriei-Tale locuitorîi ot plaiul Vâlcaneluî sud Gorj, vèđuî că plângerea lor este pentru Sêrdarul Iancu, ce este Vâtaf, că-î căsnescé și-î închide în butuci și în temniță și alte năpăstuirî le face, cerênd a se scóte din vătășie și să se cerceteze arêtarile lor, pentru care fiind-că mă pli-roforisîi, că într'acel județ este rînduit de Măria-Ta dumné-luî Serdarul Răducanul Dîmbo-

tuluî să le care cu carele lor la aria și finăria și pătulul stăpînuluî moșiei, iar hotărîrea rêmâne la Măria-Ta. — 1817 Ianuarie 21.

Radu Golescu Vel Ban, Isac Ralet Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Logofêt, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Constantin Dudescu biv Vel Logofêt.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luî Vel Logofêtul de Țera-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județuluî, să faceți urmare întocmai, precum mai jos se cuprinde, iar fiind pricina într'alt chip și neodihnindu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea dumné-vóstră, în scris să-î trimiteți la Divanul Domniei-Mele. — 1817 Maiü 11.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimîi Tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a cuviosuluî Antim, egumenul sf. mănăstirî Comanei, făcênd cercetare vèđuî că cererea îî este pentru locuitorîi de la Ciolănesci sud Teleorman, carî sunt ședători pe moșia mănăstirîi, că nu vor să facă clacă câte 12 ñile pe an, cum se urméză și la moșile vecinilor, ci fiind-că după obiceiul pămîntuluî i după pravilnicésca condică și după a Măriei-Tale hotărîre, datorî sunt locuitorîi a face clacă stăpînuluî moșiei câte 12 ñile pe an, care are să se păzescă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimîi Tale cătră dumné-lor ispravnicîi județuluî, să cerceteze și de nu vor fi avênd vre-un așezămînt în scris cu stăpînul moșiei, să-î îndatoreze a face claca câte 12 ñile pe an, d' care arêț Înălțimîi Tale, și rêmâne la luminata Măriei-Tale poruncă. — 1817 Maiü 5.

Vel Logofêt.

Cod. LXXXVI, fila 266.

vișeanu, găsesc cu cale să fie luminată poruncă către numitul, să cerceteze toate arăturile lor și de le va fi făcut vre-un jaf, să-i despăgubescă, aducând Măriei-Tale pliroforie pentru toate, ca apoi să se dea hotărîre desăvîrșită—1818 Iunie 20.

Dumitrache Racoviță Vel Vornic.

Cod. LXXXII, fila 449.

Insuși Domnitorul Caragea afirmă într'un pitac al său din 24 Iunie 1818, că pînă și puterile trimise pentru urmărirea de hoți și făcători de rele, peste Olt, «înșiși ei au ajuns a fi hoți»:

Cărțile legate la 5 județe ot preste Olt de a priveghia ispravnicii la ómenii Sêrdarului Diamandi și cât îi va dovedi făcînd jafuri locuitorilor, să-i trimiță în fiere la Caimacam.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate. Am luat Domnia-Mea însciințare că ómenii Sêrdarului Diamandi, încunjurându-se prin județe, cu pricinuire că sunt gonaci ai hoților, pradă și jăfuesc în feluri de chipuri pe locuitori, născocind și scormonind asupra unora din ei pricină de hoții urmate de câte 5, 10 și 15 ani, iar asupra altora numai bănueli neînființate, cu care acest mijloc, în loc de a fi ocrotitorii locuitorilor despre hoți și făcători de rele, înșiși ei au ajuns a fi hoți, și măcar că i s'a trimis numitului Sêrdar osebită poruncă a Domniei-Mele prin dumné-lui Caimacamul Craiovei, dar vă poruncim și dumné-vóstră, ca după ce i se va arêta Sêrdarului acéstă poruncă și va da înscris, că a vêțut-o și a înțeles-o, să priveghiați apoi cu mare luare aminte și pe orî-carele din ómenii lui îi veți află de acun înainte într'acest fel de fapte ce arêtam mai sus, numai decât, ridicându-l în fiere ca pe un hoț, să-l trimiteti la dumné-lui Caimacamul Craiovei, ca să urmeze după cum este poruncit de Domnia-Mea, și fiți sănătoși. — 1818 Iunie 24.

Asemenea carte s'a făcut și către dumné-lui Caimacamul Craiovei, tot pentru asemenea pricină și cuprindere.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că locuitorii ot satul Rincăciovul din sud Dîmbovița, prin alăturatele lor jălbî, fac plângere către Domnia-Mea, că li s'au făcut nedrepte luări în multe chipuri, cu dări în felurimi de chereștele și altele de către obrazele ce sunt arêtate în jalbele lor, iar mai virtos tot de către Slugerul Iamandi, ce a fost Sameș la numitul județ, de aceea orînduim pe credincios boerul Domniei-Mele biv Vel Sêrdarul Petre și poruncim să mêrgă la mai sus numitul județ, unde să facă scumpă și amăruntă cercetare de toate câte se cuprind în jălbile mai sus numiților locuitori, și osebit și de orî-ce alte catahrisis va fi făcut prin județ numitul Sluger Diamandi, și orî câte luări nedrepte va dovedi că s'au făcut acestor locuitori de către cei arêtați în jălbî, iar de Slugerul Iamandi și altor măcar dintr'acel județ câte li se va fi făcut, împlinindu-le pînă la un ban celor păgubiți, de la aceia asupra cărora se vor găsi, să ieă apoi adeverință de la toți cei păgubiți și năpăs-

tuiți și să le aducă aici la Domnia-Mea spre dovada despăgubirii lor. I saam receh gpd.—1818 Iulie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. LXXXVII, fila 83 v.

Din cauza abuzurilor vătafilor de plaiuri emigréză mulți țărani în Moldova. In Iulie 1815, uniți din fugari sunt readuși la urma lor și urméză proces între ei și între vătafii denunțați ca prevaricatori.

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

După arătarea ce ne face dumné-lui Vel Vornicul de Țera-de-jos printr'acéstă anaforă, poruncim credincios boerule al Domniei-Mele biv vel Pitare Marco, ca mergând în partea locului, să mergi la acest plaiu și să faci și cercetarea de mai jos arătată cu urmare întocmai.—1815 Iulie 18.

(Pecetea gpd)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

Vătaful Dimitrie din plaiul Slănicului sud Buzeu mă însciințéză că, ridicându-se câți-vași locuitori ot satul Mânzălesci dintr'acel plaiu, au fugit în Moldova, după care ducându-se însuși i-a adus la urma lor, și la cercetarea ce le-au făcut dumné-lor ispravnicii, au arătat că au fugit din pricina greutăților și din supărările slugilor lui Petrache i a nepotului său Aleco Logofețelul, ce sunt cu locuința în plaiu, și fiindcă el a umblat o lună după fugari și dumné-lor ispravnicii au avut orînduit vechil, acel vechil nu-i dă nici un analogon al avaetului ce au luat, nici ceea-ce a luat el din plaiu; osebit scrie, că pe un mocan borfaș dovedindu-l, l-a luat Aleco Logofețelul cu zorul de la poprêla Vătășiei; au și necinstit pe vetaf. Ci fiindcă la acel plaiu, după jălbile unora din locuitori, este orînduit de cătră Înălțimea Ta cercetător dumné-lui Pitarul Marco, mă rog Măriei-Tale să se poruncescă Pitarului a cercetă și aceste pricini și ceea-ce va dovedî că a luat vechilul din plaiu, în lipsa vătafului după fugari, să împlinescă vătafului, cum și călcarea Vătășiei de cătră acel Aleco și necinstea, ce a făcut vătafului, dovedindu-se adevărată, să însciințeze Măriei-Tale spre a-și lua căđuta pedépsă.—1815 Iulie 18.

Constantin Bălăceanu Vel Vornic.

Cod. LXXXIV, pag. 431.

Dajnicii cătră Visterie se îpuținaseră mult și prin abusiva trecere a numeroși țărani și neguțători ca sudiți Austriaci. Caragea reînnoesce ancheta în 1815, cu hotărîre de a da la bir pre toți acei, cari nu vor puté probă că sunt cu adevărat sudiți. Iată un raport adresat Domnitorului în Martie 1815 de Alex. Filipescu, Vornicul orașului :

Prea Înaltul și binevoitorul meu stăpîn,

Supusraportez Înălțimii Tale de Dumneșeu păzită, că la anchetarea sudiților la care șervitorul Măriei-Tale am fost orînduit prin Dumneșeescul și prea strălucitul

Măriei-Tale pitac, se presintă supuși austriaci din cari unii, cei mai mulți, chiar îndrănesc a dice, că nu au paspôrte din țera lor și întrebați: pentru ce? răspund unii, că li s'au luat de Vornicia de pe timpul predecesorilor servitorii ai Înălțimii Tale, iar alții de cătră servitorii Agenției; care le este patria? un glas: Transilvania; de câți ani locuesc aci? unii nu știu, alții dic că de mai mulți ani, alții iar că aci au vădu lumina zilei, dar că părinții lor erau Transilvăneni, pe când parte au alte paspôrte noi, posed și ecarete și sunt și căsătoriți. Ca să afle dar ancheta de unde sunt? de câți ani staă aci? dacă au ecarete sau nu? întrebă pe vechii zapcii ai orașului, neavând alt mod de orientare la cunoșcerea adevăraților supuși sau nu. Zapcii însă declară ceea-ce știu, *că nu sunt din Transilvania, ci din Turcia, că sunt localnici* și unii din ei foști poslușnici ai boerilor. Asistenții, din partea Agenției alegă contrariul și că au plătit și plătesc și actual bir la Brașov, exhibând spre credință un fel de catastif necertificat de nici o semnătură și susținând energic, că zapcii de hatir depun contrariul. De aci, prea Înalte Stăpâne, discuțiuni, amînări și zăbavă. Rog dar Înălțimea Ta de Dumneđu păzită, să dea prea strălucit ordin în scris, cum să urmeze ancheta:

a) pentru cei ce au ecarete, deși originari din Transilvania;

b) pentru cei neavând actual ecarete, dar înzestrați și de ani locuind aci și originari din Transilvania;

c) pentru cei fără pasapôrte;

d) pentru cei din Rumelia având pasapôrte și

e) pentru cei necăsătoriți născuți în Valachia, dar de părinți Transilvăneni. Dacă Înălțimea-Ta de Dumneđu păzită ar încuviința să dea Domnesca Ei hotărîre în privința lor, sper că servitorul Măriei-Tale va termina în curînd ancheta Austriacilor supuși, căci a rămas să se cerceteze numai vre-o două sute și să se folosescă cel puțin cu acesta Visteria Domnescă, căci din cei *șese-sute-opt-zeci cercetați* până acum, abia o sută s'au trimis la bir, și aceștia cu multă trudă. (1)

Al Înălțimii Vostre de Dumneđu păzite

Servitor infim.

Alex. Fllipescu,

Vornicul orașului.

1815 Martie.

Cod. LXXXIV, pag. 13. (Traducere din grecesce)

Intre rarele acte umanitare ale lui Caragea este acel din 11 Aprilie 1815, ce-vă mai în favoarea țeranilor. Aceștia sunt mereu încărcăți cu datori de cătră proprietari și arendașii de moșii. Caragea ordonă ispravnicilor din județele Olteniei, unde manifestațiunea nemulțumirilor eră mai fățișă, să cheme pe arendași și moșieri la răfuela socotelilor și să nu se primescă condeele de bani nejustificate, din *cele puse pe spetele țeranilor* (1).

(1) Șese cărți, una la Cainacanu, cinci la ispravnicii acelor județe, pentru locuitorii ce se află datori la arendașii moșiilor, și cu soroc de opt luni să plătescă datoria ce va fi bună să dea.

Zemle Vlahiscolie. Dumné-vostră ispravnicilor ot sud . . . . sănătate. Fiind-că ne-am înscințat Domnia-Mea, cum că locuitorii ce sunt ședători pe moșii boeresci,

Intențiunea erà bună, dar când scim cine erau însărcinați a o realisà, scim că ea nu dete rezultate, ca și altă circulară din 24 August 1814, ca să nu fie zăboviți țeranii în procesele lor. (1)

mânăstirescî și veri a cui, cari se dau de cătră stăpîinii lor la arendași, se fac năpăstuirii și asupririi la tôte adeturile moșiei ce sunt datorî a da după întocmirea ce este făcută, ne urmând condicilor Divanului și dintr'acéstă pricină rămân datorî pe la acei arendași și apoi arendașii le fac mari asupririi și siluirii, cu a-și plăti rămășișurile cu cari îi însărcineză, care acésta fiind urmare cu catahrisis asupra locuitorilor necăjindu-i și supărându-i peste orînduélă, poruncim dumné-vóstră să chemași pe acei arendași, și cari dintr'înșii vor arêta că au să ieà rămășișuri dijmă, clacă și altele, și nu vor fi tăgăduite nici de locuitorî și după ce veți alege cât are să ieà, să dați strașnice porunci, ca de acum înainte, cu soroc de opt luni să plătescă locuitorii cu încetul rămășița ce vor fi datorî, îngrijind dumné-vóstră apururea acésta a nu se face smăcinări locuitorilor cu trageri prin judecăți și supărări de cătră arendași, că așa este porunca Domniei-Mele.—1815 Aprilie 11.

Cod. LXXIV, fila 195 v.

(1) Carte legată la 5 județe ot preste Olt, ca să nu zăbovescă pe locuitorii ce au pricinî de judecăți la acele isprăvnicaturî.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud. . . . . sănătate. Am luat Domnia-Mea insciințare, că dumné-vóstră găsiți pricină, cuprînderea unui pont din cele trimise la Divanul Nostru ot Craiova, pentru nizamul ce am hotărît a se urmă, unde dice să nu se orînduescă de la Căimăcămie mumbașir pentru împliniri ale locuitorilor birnici, ați început a vè abate la izvodiri de alte catahrisis, adecă pe cei ce se orînduesc la aceste isprăvnicaturî, orî cu poruncile Domniei-Mele, saù cu ale Căimăcămiei buiurdizme, ca să-i judecați pentru felurimi de prigoniri, rezemându-se în pontul de mai sus arêtat, că este poprită Căimăcămia de a trimite mumbașir, pentru acele pricinî, pe ipotesiarî prelungindu-se, în cât de câte patru și cincî orî siliți sunt a merge de la acel județ pe la Craiova, ca să jăluescă Divanului nostru de acolo pentru prelungirile ce pătimesc, cu cari acele mergeri, osebit de trépéd și perdere de vreme ce cercă acei ipotesiarî, apoi firesce urméză a face cu călétoria lor atâtea cheltueli, cât adăogându-se pe lângă perderea lor de vreme, covîrșesc făr'de îndoélă cheltuélă ce ar fi putut face cu mergerea și întórcerea unui mumbașir trimis de cătră Căimăcămie, ca să grăbescă săvîrșirea acei pricinî și să aducă pe cei neodihniți la Divanul Nostru ot Craiova (urmare cu totul în potriva bunului sfîrșit, pentru care am întocmit ponturile de mai sus arêtate); iată dar cu strășnicie vè poruncim Domnia-Mea, ca de acum înainte să vè părăsiți de a mai metahirisî înțelegerea bunelor nóstre întocmiri întru izvodire de catahrisis și pricinile de judecăți ce se orînduesc la acest isprăvnicat, orî cu porunci ale Domniei-Mele, saù cu buiurdizmele Căimăcămiei date la jălbile ipotesiarilor, să le săvîrșiți în scris, fără cea mai puțină zăbavă și să dați carte de judecată la mâna celui ce va avè dreptate, iar celor neodihniți să li se deà soroc în scris, ca să mERGă la Divanul Nostru ot Craiova, căci câte din amelia dumné-vóstră, saù din vre-o altă pricină pãrtinitóre, în vre-un fel de chip, va fi silit vre-unul din ipotesiarî a merge să jăluescă la Căi-

La o revendicare curioasă se dă drept de Caragea locuitorilor, în 24 August 1814, în actul următor:

Publicații la toate județele pentru locuitorii ce li s'au luat, în vremea trecută, cu năpăstuirii moșii, acareturi și altele.

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . . sănătate; vë facem în scire, că dumné-lor boerii prin obștésca anaforă au făcut arétare Domniei-Mele, cum că în trecuta vreme a răsmiriței, din pricina grelelor patimi, s'au adus săracii locuitori ai țerii la ticăloșie, în cât unii dintr'înșii siliți au fost de multă lor nevoie a-și vinde lucrurile ce aveau mișcătore și nemișcătore, când atunci cei ce se aflau în slujbe afară pe la județe, cum sameși, polcovnici, vâtași de plaiu, căpitani și zapcii, găsind vreme cu pîrlej ca să dobîndescă moșii, acareturi și altele asemenea cu multe și nedrepte mijloce, încercând și năpăstuind pe săracii locuitori în nume de cumpărătore, numai și numai pe încercătura și năpăstuirea ce li se făcea de hrăpitori la dăjdii și angarii, li se lua moșiile și acareturile lor, de aceea fac arétare dumné-lor boerii pentru unii ca aceștia, ce s'au năpăstuit într'acea vreme cu hrăpirea acareturilor lor, ca prin cercetare să și le dobîndescă. Decî fiind-că din cercetările ce am făcut și Domnia-Mea și din multe pricini de acestea ce s'au înfățișat la Domnescul Nostru Divan, pliroforisindu-ne cu îndestulare că s'au urmat unele ca acestea, am hotărît de a se pune în faptă; pentru care și poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să orînduiți om vrednic a cetî acéstă poruncă a Domniei-Mele în toate orașele și satele acestui județ, spre a o face sciută și cunoscută la toți locuitorii de obște, ca verî-care în vremea trecută a răsmiriței li se vor fi hrăpit lucrurile lor cu mijloc de vîndare, prin încercături și năpăstuirii de cătră sameș, polcovnici, vâtași de plaiu, căpitani și zapcii, să vie la Divauul Domniei-Mele cu îndrăznélă și să fie bine încredințați, că prin amăruută cercetare ce are a se face, dovedindu-se hrăpitate în nume de cumpărătore, după mijlocul ce se arată mai sus, li se vor întorce înapoi la stăpînirea lor toate acelea; care poruncă a Domniei-Mele, după ce se va face sciută și cunoscută, să o iscălêscă în dos și preotul i pîrcălabul și fruntașii fieș-căruia sat, că au înțeles și au anđit porunca și hotărîrea acésta a Domniei-Mele, și apoi făr' de zăbavă să o trimiteti cu însciințarea dumné-vóstră la Domnescul nostru Divan, spre încredințare. I saam receh gpd. — 1814 August 24.

Cod. LXXIV, fila 138 v.

Se ieau de cătră Caragea, în 30 Aprilie 1816, trei dispozițiuni importante în privința țeranilor. Aceste sunt cele următore:

I). Se recunósce țeranilor dreptul de protimisis la arendarea moșiei, pe care se află, însă cu același preț și condițiuni, cari le oferă și alții.

II). Nu se vor puté luă de la țeranii curăturile ce au făcut de tufă și de crâng gros, chiar dacă întinderea curăturii este mai mare decât

---

măcámie, din prelungirea ce i se face, și Căimăcámia va trimite mumbașir, atunci trimiterea mumbașirului se va socoti chiar a dumné-vóstră în potrivă urmare, iar nu a Căimăcámiei, precum se vede că o tilmăciți și iuși-vé veți fi căduți întru aceeași osîndă a celor următori în potrivă Domnescilor nóstre porunci, și fiți sănătoși. — 1814 Octomvrie 14.

Cod. LXXXVII, fila 46 v.

trebuințele lui. Pe viitor însă țăranii nu vor mai pute curăți locuri decât cu învoirea și în întinderea acordată de proprietari.

III). Țăranii cari vor avé speciale alcătuirii în privința pontului, conform pravilnicescii condice să le păstreze, iar alte noué învoeli, reducând claca, cu gând ca ast-fel proprietarii să-și înmulțescă locuitorii pe moșie, nu mai sunt învoite (1).

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.*

Cetindu-se înaintea Domniei-Mele această obștescă anaforă a părinților arhieriei și a dumné-lor boerilor și chibzuind cele de cuviință asupra fieș-căreia madeă, ȳicem întâiū pentru pontul de protimisis, că atunci când s'a făcut acéstă întocmire în pravilnicesca condică, fiind veniturile moșiilor mult mai eftine decât acum, adecă analoghisite cu starea și puterea locuitorilor spre a pute să le cumpere, a avut cuvînt acel răposat Domn a hărăzi locuitorilor acest pronomion de protimisis, iar acum ajungënd arenđile moșiilor la un mult mai mare preț decât cel de atunci, precum este văđut, nu este cătuși de puțină îndoélă, că prea puțin din locuitori ar pute să aibă stare și pîrlej de a cumpără arenda chiar pentru trebuința sa și chiar în norocul seū de pagubă sau căștig, iar cei-lalți toți de se și arată cumpărători de arenđi, în puterea acestui pronomion de protimisis, negreșit că nu le ieaū pe séma lor, ci pentru alții streini, pornindu-se într'acéstă cerere numai pentru vre-o pîrtinire cătră cel nou arendaș și pentru vre-o pismuire cătră cel vechiū, precum de multe ori cercetându-se chiar în Divanul Domniei-Mele acest fel de prigonire de protimisis între cei vechi arendași și între locuitori, s'a dovedit cererea locuitorilor de protimisis pornită nu pentru sine-le, ci pentru alții streini, cu care acéstă a lor urmare se pricinuesce în adevér numai stăpînilor moșiilor pagubă, iar locuitorilor nu numai nici un folos, ci încă și trepede i perdere de vreme și cheltueli, umblând prin judecăți, și așa acest pronomion, în loc de a le fi folositor, are a le fi păgubitor și de prigoniri i de trepede pricinuitoir. De aceea și hotărîm, ca de acum înainte stăpînii de moși, când vor vré a-și vinde veniturile moșiilor, ori pe un an sau pe mai mulți, să deă de scire prin Ispravnicii județului locuitorilor acei moși, arătându-le prețul venitului și chipul simfoniei ca, de vor voi să-l cumpere cu acel preț și simfonie, să vie numai decât la stăpînul moșiei, ca să săvîrșescă cumpărătórea, fără a pute să céră cătuși de puțin soroc, măcar cu pricinuire de a-și luă séma sau în vre-un alt chip, dar și stăpînul moșiei primind acei locuitori de a cumpără venitul cu acel preț și simfonie, și viind cătră dînsul de a săvîrși cumpărătórea, sa nu fie volnic a-i depărtă pe ei și a da venitul altuia tot cu același preț și simfonie, iar când acei locuitori nu vor voi să cumpere venitul, după mijlocul ce s'a ȳis mai sus, să deă răspuns prin Ispravnicii județului numai decât, ca și Ispravnicii să însciințeze pe stăpînul moșiei, ca să-și caute alt muștereū. Al doilea pentru pontul curăturilor de tufă și de alt crâng gros, măcar că unii din locuitori cu pronomion al acestui pont aū cuprins locuri mai multe peste ceea-ce le este trebuincios pentru hrana lor și a dobitócelor lor, dar de vreme ce ei aū apucat de aū făcut acele curături de prisos și stăpînii moșiilor, avënd dicheomă de a-i popri, n'aū îngrijit, nu se îninovășesc acei locuitori, nici este cu dreptate a li se luă înapoi acele curături, al căroră rod l-aū dobîndit în puterea pravilnicescii

Ast-fel tratați țeranii, dacă se agită în contra celor cari îi maltratéză și-i nedreptățesc, regimul îi declară răsvrătitori și atunci grópa ocnei, bătaia și une-ori uciderea îi așteptă. Asemenea făptuirii au provocat mișcarea pandurilor — și ei tot țeranii — de care aiurea am vorbit.

În noul sêu codice de legi, promulgat la 1817, Caragea găsesce cu cale a introduce, la cap. 6, legea relativă la țeran, nu îmbunătățindu-i sórtea, ci făcându-i-o mai grea, de cum eră în Cod. lui Alex. Ipsilant, și cu mult mai rea decât eră sub N. Mavrogheni.

condicii, ci hotărîm, ca ori-care locuitor, câte curături de tufă sau de alt crâng gros va fi apucat de aú făcut până acum pe moșia în care locuesce, să rămăe a fi bune tot ale aceluia, și atunci numai să pótă luà stăpînul moșiei curătura de fin sau de arătură a locuitorului, când acel locuitor de acum încolo nu o va cosi și nu o va ară în diastimă de trei ani în rînd, iar de acum înainte să nu fie volnic un locuitor de a curăți loc de fin sau de arături făr'de scirea stăpînului moșiei, ci să fie dator a merge la acel stăpîn, să-i cêră locuri și, de va avé, să-i deă câte îi vor fi trebuincioase pentru hrana sa și a dobitócelor sale, sau și mai mult, de se va învol cu stăpînul moșiei, pe cari măsurându-le și însemnându-le, să nu fie volnic acel locuitor a se întinde mai mult peste acele semne, iar în potrivă urmând, să i se ieà de stăpînul moșiei acel prisos de curătură peste ceea-ce i se va da, făr'de a puté cere acel locuitor vre-o chetuélă pentru curățit, precum și când locuitorul își va avé curăturile sale pentru livețile de fin și arături ale stăpînului moșiei, și va volé acel stăpîn, ca să deosibéscă la o parte locurile de finețe și arături ale locuitorilor de cătră ale sale și să le deă tot acolo în prēja locului alte locuri de o potrivă atât la mărime cât și la felurimea pămîntului, să fie volnic la acesta făr'de a puté locuitorii să se împotrivescă cătuși de pușin, ca să pótă cu acest mijloc stăpînul moșiei a-și avé ferite locurile sale, avéndu-le deosebite. Al treilea, pentru pontul clăcii, fiind-că pravilnicésca condică deosibesce pe cei ce vor avé vre-un deosebit așezămînt în scris cu stăpînul moșiei, de aceea ori-câte acest fel de așezămînturi vor fi apucat, de s'aú făcut până acum în scris între stăpînii moșiei și între locuitorii, acelea hotărîm să le pázescă Vistierii cu dréptă cumpénire, atunci nu pot găsi locuitorii pricină a umblă fugari din sat în sat, și ori-cine sau boer sau mănăstire va face vre-o urmare cu scăderea clăcii, ca să-și îmmulțescă satul, să pêrđă cu totul și acest privileghiú, ca un măglisitor și împotrivotó așezămîntului țerii, ce de obște se cuvine a se pázî nestrămutat. — 1816 Aprilie 30.

Al Ungrovlahiei Nectarie, Iosif Argeșii, Costandie Buzeú, Costantin Filipescu, Radu Golescu biv Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic,..... Vel Vistier, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Istrate Crețulescu Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logofêt, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Iordache Golescu Vel Logofêt, Ioan Știrbeiú Vel Logofêt, Tomiță Crețulescu Vel Logofêt, Pană Costescu Vel Vornic.

Cod. LXXXV, pagina 8.

Prin art. 1 din acest cap. 6, legiuirea lui Caragea definind claca, recunoște că proprietarul moșiei are dreptul de a primi sau a nu primi pe clăcaș să ședă pe moșia sa. Acastă ședere pe moșie a clăcașului nu este așa dar un drept al lui, ci rezultatul unei îngăduințe a proprietarului pământului.

Prin art. 2 se menține cifra de 12 zile de *pont*, adică zilele de lucru hotărâte să le facă un clăcaș pe an, în folosul moșierului. Decât legiuitorul adaogă, că *«pe viitor, de se va tocmî vre-unul din stăpînii moșiilor cu clăcașul pe mai puține zile, tocméla aceea să nu aibă tãrie.»*

Inscrierea acestei reserve în legea lui Caragea dă măsura relei voințe a acestui Domnitor și a boerilor lui, față cu țeranul român!

Singura explicare ce dă legiuitorul acestei *reserve*, care vătămă egalmente dreptul proprietății, ca și al țeranului, eră că prin faptul împutinării zilelor de clacă, se *momia* clăcașii de pe alte moșii să se strămute acolo unde erau zile de clacă mai puține. Dar eră acesta o scusă? Cum nu se putea împedica *moméla*, punând pedepse contra celui care *momia*? Art. 3 din cap. 6 prevede de ajuns asemenea pedepsă: Cel care trage clăcași pe moșia sa (prin împutinarea zilelor de clacă) să pèrdă privilegiul clăcii și să plătescă și stăpînului moșiei claca clăcașilor ce aș tras.

Dar nu eră de ajuns asemenea dispozițiune rău voitóre pentru țeran: Caragea mai adaogă (art. 4), ca clăcașul, bez claca de 12 zile, să are stăpînului moșiei încă o di primă-véra sau tótna, să-i deă și un car de lemne la Crăciun, cărându-le orî la moșia lui, sau aiurea, unde are stăpînul trebuință de ele, până la un loc cu depãrtare de 6 césurî.

Atâtea nu sunt de ajuns!

Legea acordă proprietarului dreptul de a transformă zilele de clacă în bani (art. 5.)

Clăcașul nu póte face *curățurã* fără voia *în scris* a stăpînului, cuprinđetóre: unde și cât loc să cure, iar urmând în potrivă să-și pèrdă ostenéla și să ieă curățura stăpînului moșiei.

Care din clăcași, fără voia stăpînului (pe curățura sa), va sădî vie pe locul lui, să o pèrdă.

Când clăcașul va lăsà via sa nelucrată în 3 anî, să fie tras la judecată și atunci dându-i judecata încă un an soroc, de nu o va lucrà... s'o pèrdă și să o ieă stăpînul (10).

Clăcașul să nu póta să vîndă vin sau rachiù pe moșie, de nu se va *tocmî* cu stăpînul (11).

Clăcașul să nu pótă deschide *băcănie* pe moșie, de nu se va tocmî cu stăpânul.

Clăcașul să nu pótă face móră pe moșie.

Clăcașul să nu pótă să vîneze pesce în eleșteul stăpînului. Numai în bălțile Dunării, dând deciuélă, și în riurile curgătoare prin moșie, fără deciuélă, legea slobóde pescuitul. Va să ȓică și în acéstă privință legea scurtéză un drept, acela al clăcașului.

Clăcașul fugind de pe moșia lui perde dreptul de proprietate a pămîntului sěu, care intră în stăpînirea proprietarului moșiei. Tot asemenea se întîmplă de móre clăcașul fără clironomî : casa, grădina curătura lui o iea în stăpînire proprietarul moșiei (15).

Dar ascultați art. 16, ce sarcini mai pune pe umerii clăcașului :

Clăcașul să deă stăpînului :

Din 20 de vedre din vinul sěu o vadră domnescă.

Din 10 căpițe de fin una.

Din 10 clăi de grâu, de orz, de meiü, una.

Din tot pogonul de porumb 4 banițe porumb bătut sau 8 cocoloși, cu banița de 22 oca.

Din tóte cele-lalte roduri, de la 10 una.

Tóte acestea să le care clăcașul *cu carul sěu*, la casa stăpînului moșiei.

Apoi de ține stupi, clăcașul să deă stăpînului moșiei câte 3 bani de fie care (17). Asemenea de fie-ce capră (fie iarna fie vara) câte bani 2 (18). De fie-ce turmă de oi, de la Blagoveștenie până la Sf. Gheorghe, și fětare câte un miel și un leü și de fie-ce stână, brânză sau bani, după tocmélă.

Singura dispozițiune mai favorabilă țéranului clăcaș este defigerea «*paragrafiei*» la un an numai adecă a timpului, până când are proprietarul moșiei dreptul de a-și reclamá țilele de clacă. (Partea a 6, cap. I, articolul 7.).

Multe neajunsuri suferiă țéranul și de la măsurările cu *stînjen* ori prăjină, mărite ori scăđute după interesele moșierului sau arendașului.

Stînjenul de măsură. Caragea dá veliților boeri ai Divanului, următorul pitac :

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstiți și credincioși dumné-vóstră veliților boeri ai Divanului Domniei-Mele, fiind-că pentru stînjenii cu cari se mėsóră moșiile, se întîmplă multe pricinî de judecări, atât că nu se găsesce un temeiü sau o măsură care să fie cunoscută de dréptă și pentru stînjenul réposatului Domn Șerban-Vodă, și pentru stînjenul réposatu-

lui Constantin Vodă Brâncoveanu, cari se vèd că se obicînuesc. al doilea care dintr'acești doi stînjeni să se metalirisescă și unde unul și unde altul; poruncim dumné-vóstră sã faceți scumpă cercetare prin ori-ce doveđi veți socoti că sunt trebuincióse, ca să găsiți cea adevêrată mësura a acestor stînjeni și mijlocul care se cuvine a se păstră mësura și a fi tot-deauna cređută și fără bănuelă, deosebit și pentru a se metalirisî unde se cuvine și care, și să faceți Domniei-Mele arêtare prin anaforă. Tolco pisah gpd. 1815 Ianuarie 12.

(Pecetea gpd)

Cod. LXXIV, fila 168.

Unul din cele mai grele beilicuri, la care eră supus bietul țeran român, eră salahoria cu carul și cu brațele la cetățile turcescî. De la extremitățile țerii, țeraniî erau duși cu miile în asemenea beilicuri.

Trebue să recunóscem lui Caragea un serviciu adus țeranului român: el isbuti să facă pe Turci a primi bani în loc de care și salahori. Evident că și Turcilor le convenia acêsta, căci rămâneă în punga celor însârcinați cu lucrările la cetățî o parte din bani. Câte abusuri nu se făcură de slujbașiî lui Caragea și cu acêstă binefacere!

Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Primită fiind Domniei-Mele acêstă obștescă anaforă a părinților arhieriei și a dumné-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea și poruncim dumi-tale Vel Vistiere să se facă domnescile nóstre porunci cătră Ispravnicii județelor, cuprinđetóre întocmai precum mai jos se arată. — 1816 Martie 26.

(Pecetea gpd).

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce prin pitac mi s'a dat, că primită fiind Măriei-Tale rugăciunea ce am făcut prin anaforă de obște de la 2 ale următorei luni. cu cuprindere de a se bitirdisi în bani salahorii și carele ce urméză a se da de țeră în lucrul cetăților împêrătescî și, într'acêstă vară a următorului an, pentru destoinicile cuvinte ce arêtăm într'aceeași anaforă a binevoit Măria-Ta să se indeletnicescă și acêstă strădanie a sâracilor și scriind unde s'a cuvenit, s'a găsit mijloc de a se bitirdisi, ci să chibzuim în ce chip să se urmeze acêstă împlinire de la țeră și să arêtăm Măriei-Tale prin anaforă în scris, următori fiind, ne-am adunat cu toți aici la Domnesca Măriei-Tale curte, unde ne-a arêtat dumné-lor fratele Vel Vistier, că la tóte cetățile sunt trebuincioși într'acest an 3.400 salahori și 580 care pe lună, pentru care ne arată dumné-lui fratele Vel Postelnic, că după osîrdiósă silință ce ai pus Măria-Ta, s'a catortosit acêstă bitirmea de salahori și de care a se plăti de fieș-care salahor și car pe ți po taleri 1 bani 30, de care am și rémas cu toți mulțumiți și rugători cătră milostivul Dumneđeî pentru acêsta mare facere de bine ce a arêtat Măria-Ta cătră sâraca țeră cu acêstă mare ușurință ce i se face. Domnul Dumneđeî să te păzescă în prea luminat scaun până la adânci bătrînețe cu tóte cele de fericire, ca să aibă ticălosa țeră tot-deauna mîngăere și

uşurinţă la acest fel de greutate şi nevoi ce se întimplă, ca de la un părinte doritor ce am cunoscut la Măria-Ta dintr'întăiaşi dată, şi aşă făcând socotélă de trebuincioşii bani, adecă adunând suma salahorilor şi a carelor 3 980 po parale 50 pe i, fac pe lună taleri 149.250 şi analoghisindu- la lude 16.000 ce se află astăi era, vine de lude po taleri 9 bani 40 pe lună şi acéstă împlinire să se ncép de la Aprilie nti, îndatorindu-se boerii ispravnic, ca după istovul banilor a fieş-căreia lun, să trimi la Visterie contract şi perilipsis de socotélă, poruncindu-se de ctr Măria-Ta boerilor ispravnic, ca să nfrneze pe zapci a lu aceşti taleri 9 şi bani 40, fr'de rsur şi altă încărcătură, dând şi rvaşe zapcii sclitate de duşii la mnile pr-clabilor pe fieş-care lună de primirea acestor bani. 1816 Martie 21.

Al Ungro-Vlahiei Nectarie, Constandie Buzu, Constantin Filipescu, Radu Golescu, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitraşco Racovița Vel Vornic, Istrate Creulescu, Constantin Bălăceanu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Mhalache Racovița Vel Logoft, Iordache Golescu Vel Logoft, Toma Creulescu Vel Logoft, Nestor Clucer.

O altă pacoste pe țerani era *gelepi*.

nsemntatea pentru comer a gelepilor am demonstrat-o în atâtea rndur. n 25 Iulie 1814, Caragea d următórea carte lu Gelep-başa, constituindu- scutire şi benefici.

Carte de başul gelepilor.

Zemle Vlahiscaoie. Fiind-că Başul gelepilor pentru slujba cu care se ornduesce la oile cele de trebuința arigradului, att aici pn a se strnge, i la pornitul şi chivernisitul mergerii cu înlesnire la drum, ct şi în Țarigrad, pn a se face teslini la vremea cea orînduită suma deplin, a avut mil domnsc prin cărțile frailor Domn de mai nainte, cari s'a întărit şi de Domnia-Mea de a scuti la vremea erbritului oi 19.000, cu care acéstă epistasie aflându-se acum Dumitru Zaman încărcat cu acéstă trb a oilor, pentru ca să- pue dar silina de a nu se face vre-un cusur la acéstă trb delicată, cu care este încărcat de ctr Domnia-Mea, spre a rspunde la vreme sunia oilor cea orînduită, care cere de a se face teslim la Țarigrad, am binevoit şi Domnia-Mea şi am dat acéstă domnsc a ntr carte numitului Dumitru Zaman, Başul gelepilor, ca în ct vreme se va afl într'acéstă epistasie, să aibă a scuti de erbărit oi 19.000 la vremea erbritului din oile cele strnge numitul gelep-başa, precum aŭ avut şi cei mai dinaintea lu. Pentru care poruncim Domnia-Mea şi voue erbarilor, ca să nu faceți suprare de erbărit pe acéstă sumă de oi, ci să- dai bună pace. I saam reche gpd.—1814 Iulie 25.

Cod. LXXVII, fila 192.

afurile suferite de țerani nu se fcea numai la er, ci şi în capitală. Vodă e nevoit să de în 1815 următorul pitac la Ag şi Spătar:

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

nstit şi credincios boerule al Domniei-Mele, dunn-ta vel Ag, măcar că Domnia-Mea cea mai nt datorie a Ntr socotiud ocrotirea şi repaosul locuitorilor Dom-

nescii Nostre țeri, de cătră cei rău nărăviți jăfuitori, și jacăși, nu contenim prin feluri de mijloce spre a desrădăcină cu totul urmările lor, ca să dobîndescă locuitorii o desăvîrșită liniștită petrecere și să se bucure folosindu-se înșiși ei cu rodurile muncii și strădaniei lor; dar fiind-că și d-lor cinstiții și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei-Mele ne-au făcut acum rugăciune prin obșteșca anaforă, ca să se pue în lucrare aceste de mai sus arătate mai înlesnitor mijloc spre a se urmă același bun cuget și voință a Domniei-Mele pentru odihna și buna-petrecere a locuitorilor, adecă de acum înainte ispravnicii județelor, ca unii ce sunt ocîrmuitori ai lor orînduiți de Domnia-Mea, să fie datori a da sēma pentru ori-ce jaf și năpăstuirii se va face locuitorilor de cătră veri-cine și să aibă napristan mare privighere și neadormită îngrijire asupra tuturor slujbașilor județelor, precum sanieși, vătăși de plaiu, polcovnici, căpitani, dijmarii, oerii, vinăricerii, vameșii, zapcii de plasă, și ori-cine alți slujbași după afară; așijderea și nedreptățile ce fac căpitani de la străjile de prin marginea politiei Bucurescilor, i căpitani de la străjile din năuntrul politiei, când vin ômenii de afară cu fin, lemne, rachiū, bucate, chereștele și altele ca acestea, cari pun mâna de iaū din tôte, după cum pot rupe, luându-le osebit și parale ca o vamă, în vreme ce vama de la aceste lucruri ce vin în politie este ridicată de mai înainte, cum și de cătră Domnia-Mea prin poruncile ce avem date pentru eftinătatea lor și îmbelșugarea norodului, de aceea că pentru cei de pe afară slujbași ce se arată mai sus, s'au făcut cuviinciōsele porunci ale Domniei-Mele cătră ispravnicii județelor, iar pentru căpitani cei de prin rāspintinile semptului Agiei, poruncim Domniei-Tale, ca să li se deă strașnice porunci a se părăsi cu totul de luări de mai sus arătate, îngrijind dumnē-ta de acum înainte de a face adesea cercetări pe sub cumpēt, și pe cari din ei îi vei dovedi că fac ast-fel de netrebnicii, nu numai să le faci cuviinciōsa pedēpsă, ci să-i și lipsesci din slujbă ca pe nisce hrăpitori, precum asemenea am poruncit Domnia-Mea prin osebit pitac și dumnē-lui vel Spătarului pentru căpitani de la strejile dupe marginea politiei Bucurescilor. Tolco pisah gpd. -- 1815 Martie 24.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Asemenea pitac s'a făcut și cătră Spătar.

Cod. LXXIV, fila 190.

Singurii locuitori ai țerii, cari se puteau dice fericiți, sub administrațiunea și cu justiția de sub Ioan Caragea, erau supuși streini, mai cu sēmă ai Rusiei și ai Austriei. Aceștia beneficiau de scăderi de vamă, de scutiri numeroșe și nu erau justițiabili de autoritățile judiciare ale țerii. O instanță specială *Logofeția streinelor pricinii* se ocupă de sudiți. Pe lângă acēstă autoritate erau talmaci de limbi streine. Până în 1817 eră dragoman francesul Maurice. După mórtea lui, tilmaciul Rusesc este cel mai avantajat.

Iū Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Dumnē-ta biv Vel Vornic Costache Samurcaș, nazîrule al Cassei lefilor, după arătarea ce ne face printr'acēstă anaforă dumnē-lui Vel Logofet al streinelor pricinii,

milostivire făcând Domnia-Mea asupra acestui Teodor tîlmaciul, poruncim ca de la qi'ntăiū a viitorului Noemvrie să i se adauge pe lângă léfa ce are pe lună încă taleri 50.—1817 Octomvrie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët

Cod. LXXXIX, pag. 45.

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecăciune arët Înălțimii Tale pentru Teodor, tîlmaciul Rusesc, ce este orînduit la acest departament al Logofeției pricinelor strëine spre tîlmăcirea notelor rusesci ce se trimit de cinstitul consulat al Rusiei, cu cuvînt că nu pôte a-și întîmpinã greutatea casei sale numai cu léfa ce are orînduită pe lună, aflându-se om familist, umblă acum a se trage de la departament, ca să-și caute hrana vieții sale la altă parte; ci fiind că omul acesta este de apururea trebuincios departamentului, aflându-se cu bună sciință și cu scumpătate la tîlmăcirile notelor rusesci, ce adesea vin de la cinstitul consulat, nu lipsesc, cu plecăciune, a arëtã Înălțimii Tale, ca binevoind, cu cea obicînuită firésca Măriei-Tale bunătate a revêrsã milostivire asupra-i, să i se orînduésca léfa ce a avut-o Maurice franțezul, ce a murit, nefiind atâta trebuință de limba franțozésca la acest departament, ca să pótã și el cu acêsta a-și întîmpinã greutatea cheltuelilor ce are, a împlinî datorîa slujbei sale cu osîrdie și a se aflã nelipsit de la departament, fără de a-i mai rêmâné cuvînt de nemulțumire, care acêsta rêmâne la noianul milostivirii Măriei-Tale --1817 August 24.

Vel Logofët.

CAP. II.

Óstea.

În alaiurile domnesci, întocmite încã de la începutul Domniei, se mai vëd următóarele categorii de oșteni, orî de ómenî purtători de arme:

Arnăuți la Agie (1)

Lefegii cu un Vel Căpitan.

Neferi.

Fustași de Divan.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.*

Cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Agã Nicolae Filipescu, fiind-cã arnăuții ce se aflã în slujba Agiei, cari sunt la numër 44, fiind trebuincioși de a se aflã nelipsiți de la Agie, de aceea poruncim dumi-tale, ca sa le dai imeclie la fieș-care pe tótã ziua câte o pâne de o jumătate oca, și plata acestui imeclie veî îngrijî dumné-ta, ca împreună cu lefile să ei de la Visteria Domniei-Mele. Tolco pisah gpd.—1815 Ianuarie 17.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXI, fila 167 v.

Seimeni polcovnicesci și bulucbășesci.

Poterași cu Polcovnic.

Dorobanți cu un Vel Căpitan.

Topcii (artilieriști) cu un Topci-Bașa.

Panduri (1).

Stégurile agiesci (2)

Slujitorii la căpitanii. (3)

Pentru paza temuiței continuă a fi armășei sub Vel Armașul și cu un al 2-lea armaș.

Armășei erau în număr de 150. Ei serviau pentru paza închisorilor

(1) Carte prin care se dau pandurii din cinci județe ot preste Olt asupra dumné-lui Caimacamului Craiovei. — Zemli Vlahiscoie Se da acéstă domnéscă carte dumné-lui cinstitului și credincios boerului Domniei-Mele Caimacamului Craiovei, pe care l-am însărcinat și cu otcîrmuirea pandurilor din cele cinci județe ot preste Olt; vă poruncim dar Domnia-Mea și vouă căpitanilor de panduri, ca să cunoșceți pe dumné-lui mai sus numitul boer întru toate poruncile și povățuirile ce vi se va da de cătră dumné-lui, căci așa este voința și porunca Domniei-Mele. I saam recel gosp. — 1812 Noemvrie 29.

Cod. LXXIV, fila 1 v.

(2) 1813 Fevruarie 19. S'a dat poruncă la anaforaua Agiei cătră dumné-lui Vel Vornicul al poliției, pentru ca să se dea una sută ômeni fără pricină de dajdie a se împlini stégurile de ômeni ce sunt lipsiți de la Agie.

Cod. LXXIII, fila 188.

(3) *Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

De vreme ce după arătarea ce ne faci printr'acéstă anaforă nu este cu putință a se împlini din ômenii fără de pricină de dajdie lipsa acelor trebuincioși slujitori din cele cinci căpetenii ale marginei, ce se însemneză în dos, poruncim dar să se împlinescă cu scăqemint de prin sate, însă dintr'acest fel de stare de ômeni, ca pe totă acéstă sumă ce se arată mai sus, abia să facă 15 lude. 1813 Martie 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale am văduț aretarea ce face printr'acéstă anaforă dumné-lui Vel Spătarul pentru trebuincioșii slujitori ce sunt lipsă pe la căpitanii de margine din județul Vlăseii, de care sciut să fie Măriei-Tale, că într'atâtea rînduri s'a scris la acel isprăvnicat, și mijloc nu a stătut cu a se face și a se împlini acea lipsă de ômeni fără de pricină de dajdie, după cum dintr'acéstă alăturată însciințare a ispravnicilor județului, ce au trimis-o de la șepte ale acestei luni, pe larg se va da Măriei-Tale pliroforie; lipsa slujitorilor acestor căpitanii este mare, precum mai jos se arată și trebuința văduță. Ci după cum se va găsi cu cale se va da luminată porunca Măriei-Tale. — 1813 Martie 19.

Vel Vistier.

și pe lângă ei erau și un număr de masalagii domnesci și din cari se dedeau și pe la boierime.

Încă din primele zile ale domniei, Caragea dă poruncă de oprire de port de arme de cătră alt cine-va decât de neferii domnesci ai Spătăriei și ai Agiei:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta epistatule al Agiei, îndată ce vei primi acest domnesc al nostru pitac, numai decât să publicarisești în tot semptul Agiei acéstă poruncă a Domniei-Mele, că numai neferii domnescii noastre curți i ai Spătăriei și ai Agiei au să pórte de aici înainte port cu caefet arnăuțesc și cu armele asupra-le, iar alții toți veri de ce tréptă ar fi, să scie că sunt popriți a nu avé saú a ținé neferi cu orî-ce fel de caefet, nici a se îndrăzni cu un cuvînt nimeni să se pórte în caefetul acesta, dându-se tuturor să înțelégă, că peste cinci zile, când se va publicarisi acéstă poruncă a Nóstră, ori-cine se va găsi purtând arme în caefet de nefer, afară din neferii domnescii noastre Curți i ai Spătăriei și ai Agiei, tuturor acelora li se vor luà de asupra-le armele i hainele li se vor rupe, și vor fi și ridicați la domnésca Nóstră curte spre pedépsă, și dumné-ta, după împlinirea celor cinci zile în urma publicației, să îngrijesci a se urmă acest nizam întocmai, precum se arată mai sus, însă pentru ca să fie sciuți neferii aceștia ce sunt slobođi a purtă arme, celor ai domnescii Nóstre Curți, au ca să li se deà pe a mână adeverințele dumné-lui vel Cămăraș, iar la cei agiesci adeverințele dumi-tale și la cei spătăresci adeverințele dumné-lui vel Spătarului, spre a fi sciuți și cunoscuți de neferi (1).—1812 Decemvrie 13.

În 1 Maiu Ion Caragea desarméază și pe Ogeacliii Curții, lăsându-i să pórte numai câte un cuțit:

Pitac cătră dumné-lui Vel Postelnicul epistat Cămărășiei, ca să nu mai pórte nimeni din ogeaclii arme la briu.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit și credincios boerul Domniei-Mele, dumné-ta biv Vel Postelnicul epistatule al Camarașiei, îndată ce vei primi acest al Nostru domnesc pitac, poruncim ca numai decât aducând înaintea dumi-tale pe toți ogeacliii ai domnescei Nóstre Curți, să le dai strașnică poruncă, ca de astați nimenea din ei să nu mai pórte la briu arme decât numai un cuțit, căci așa este voința și porunca Domniei-Mele. Tolco pisah gosp.—1813 Maiu 1.

Cod. LXXIV, fila 45.

Se vede că acești Icioglanii erau nu prea de trébă ómenii, căci Vodă dă, cu referință la ei, următorul pitac:

(1) Veđi și alte acte relative în anexele din Tom X, partea B a *Ist. Rom.*

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta biv Vel Medelnicere Răducane Clincene, poruncim Domnia-Mea dumi-tale, din césul ce vei primî acest domnescul Nostru pitac, să aibi a face scumpă cercetare și perierghie ȕiua și nóptea, pe orî-care din *icioglanii* Curȕii vei vedé pe ulițe, prin tîrg sau prin mahalale, numai decát să-l ridici și să-l aduci drept la Domnia-Mea; întocmai poruncim strașnic să fii următor. Tolco pisah. — 1813 Noemvrie 9.

Cod. LXXIV, fila 920.

Nu mai bine se purtau Arnăuȕii :

Volnicie ca să ducă nisce arnăuȕi la ocna, pentru că s'aũ purtat cu fapte rele aici în Bucuresci.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că arnăuȕii . . . . . s'aũ purtat cu netrebnice fapte, cari nu sunt suferite auȕului Domniei-Mele, de acea volnicim pe . . . . ca luându-i de aici în fiére să-ı duca surgun la ocna . . . . unde poruncim cămărașilor de acolo, ca îndată să-ı băgaȕi înăuntru în ocna, făr' de a fi sloboȕi a eși până nu veȕi primî al doilea porunca a Domniei-Mele, iar orînduitului mumbașir să se deã adeverinȕa de primirea lor. I saam receh gpd.— 1815 Decemvrie 15.

Cod. LXXIV, fila 462 v.

Nici catanele spătăresci nu se deosebiaũ cu toȕii la purtare de Arnăuȕi și Icioglanı, cum se póte vedé în acest act :

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea, dumi-tale Vel Spătare, ca negreșit fără de altă zăbavă să orînduiȕi a se prinde și a se aduce aici acești hoȕi împotrivorı, pe cari îndată să-ı și facă teslin la judecata departamentului criminalion, ca să urmeze acea judecată a face cercetare după porunca Domniei-Mele ce este datã. — 1814 Sept. 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălȕate Dómne,

Înscünȕez Înălȕinii Tale, ca cu alăturata Măriei-Tale volnicie orînduindu-se 6 armășei, pentru prinderea acelor furı de dobitoce, tovaroșii Stanciului Bălan, ce se află la închisóra pușcării, s'aũ întors fără de nici o ispravă, arétând că acești furı, din césul ce aũ simșit că s'aũ ridicat la închisóre Stanciul Bălan, toȕi s'aũ respândit, taınuindu-se prin păduri, și cum găsind numai pe unul dintr'ınșii, anume *Tudor Căldărarul, catană spătărescă*, cu alȕi doı tovaroșı lângă dınsul, nu s'aũ supus nici într'un chip a se da în mánile zapeilor, împotrivindu-se cu arme și respunȕend, ca la nimenea alt nu se supune decát la zabitul lui, adecã la dumné-lui Vel Spătarul Ci fiind-că cei mai mulȕi *dintr'acești furı sunt catane spătăresci, cum și ceilalȕi alăturașı de ai lor*, ȕicem să fie luminată porunca Mariei-Tale cătrã dumné-lui Vel Spătarul, ca prin ómenii Spătăriei să-ı prinȕă pe toȕi aceștia, ca să-ı trimetă în cercetarea judecaȕii, ca să-ı desfacă pre ticăloșii pȕgubașı ce cérca de atãta vreme cheltuelile Bucurescilor, sau cum bine va voi luminata Măriei-Tale înȕelepciune. — 1814 Septemvrie 18.

Constantin Stolnic, Atanasie Sėrdar, Mateiũ Greceanu Medelnicer.

Cod. LXXII, pag. 326.

Zapcii plășilor din Bucuresci, sub cuvînt că aũ nevoie de slujitorĩ, scutiau cîte 20—30 de birnici în plus peste numêrul slujitorilor ce li se cuvenia, pe cînd Spătãria ducea lipsã de slujitorĩ la stêgurile ei. Propune deci Marele Spătãr, ca din prisosul de pe la zapcii de plăși ale Bucurescilor (comisariate) sã se împlinescã golurile de la stêgurile de slujitorĩ ale Spătãriei, iar restul sã se deã la bir (1).

În ordine chronologicã se vor aflã în anexele relative (T. X. B) diverse liberãri din ôste din timpul lui Caragea pentru motiv de bãtrînețe, de bôlã, sau de pensionare. Asemenea și sentințe.

Seimeni sub domnia lui Caragea nu mai rêmãseserã de cãt 200 la 2 stêguri polcovnicesci și buluc-bãșesci. Seimenii erau ședetori pe la județe. Mai apoi, tot sub domnia lui Caragea, rêmãn numai 15 seimeni la jud. Dîmbovița și 54 la Bucuresci. În fie-ce an cîte 15 seimeni erau obligați a merge de 2 ori pe an sã ducã la Constantinopole zãvoii și șoimii. Restul de seimeni erau dați pe la vinãriceri, pe la locuri de strãji și la carvasarã. În Decemvrie 1817, Domnitorul Ioan Caragea acordã o diurnã de 80 lei de fie-care seimen trimis la Constantinopole (2).

Din tótã bruma de ôste ce a mai rêmãs în țerã în domnia lui Caragea, singuri pandurii mai aũ o realã valóre. Obijduirile, nedreptãțile ce aceștia aũ de îndurat; neconsiderarea în care îi are Vodã; aruncarea unui numêr însemnat din ei la bir prin desființarea lor ca panduri; prigonirile și jãfuirile ce sufer de la arendașii greci; tóte aceste fac din panduri factorii mișcãrii ante-grecesci, înainte mergetorii revoluțiunii lui Tudor.

Am narat în urmã istoria *rãsmiriții* pandurilor. Am vëdut cum cu ajutor turcesc rebeliunea pandurilor fu potolitã, cum o parte din ei furã prinși și pedepsiți cu mórte, cum o altã parte se supuse de bunã-voe dupã mijlocirea Episcopului de Rîmnic; cum aũ fost ertați cãpitani de panduri Pãun, Tãmpea, Haidul, Sfãrîmã-țepã, cu tóte cetele lor . . . Rãsmirița acêsta e cea din 1815 (3). În Decemvrie acest an furã grațiați alți cãpitani de panduri: Pãun Nicolicescu, Barbu Bimbașa, Petru Aluneanu și Buluc-bașa, cu tóte cetele lor.

În 1816 vëdurãm o nouã conspirațiune a pandurilor și a țerãnimii. Unul din pandurii cari luarã parte la acêstã a doua încercare, a-

(1) Veđi anexa relativa în T. X, partea B din *Ist. Rom.* de V. A. U.

(2) Idem, idem.

(3) Idem, idem.—*Le Moniteur Universel*, No. 170, din 18 Iunie 1816.

duş înaintea lui Caragea, acesta îl întreabă: Şi tu eşti din cei cari, în anul trecut, ai fost miluit cu ertarea noastră şi iar ai început?

— Păi, Măria Ta, nu s'că pâraele cât plouă şi nu se împacă omul cât nu se ostoesc nevoile.

— Dar ce nevoi ai tu?

— Eă n'am nevoi, Mărite Dómne, dar ţera întrégă nu mai póte de Greci.

Nu pandurul răspundeă, ci *curentul*. Acest curent câştigă încetul cu încetul şi pre uniî din boeri. La rîndul lor încercă să dărîme pre Caragea, dar nu isbutesc. Totuşi curentul creşce şi când, în 1818, Caragea fuge din ţeră, ne mai putênd luptă contra intrigilor din Constantinopole, dar şi contra curentului românesc, boerii ieă administrăţunea ţerii şi prin arz cătră Inalta Pórtă solicită pentru prima dată, în numele ţerii, încetarea Domniei fanariote. Timidă este solicitarea boerilor, în termenî încă nu destul de clari; ei s'ar mulţumî şi numai să li se încuviinţeze de Pórtă administrăţunea ţerii sub formă republicană, adecă cu un «sfat obştesc» compus din ei toţi.

Dar orî cât de timidă este şi acéstă încercare, ea ne arată *curentul* naţional sporind mereu. Făptuirile acestea nu erau de natură a descu-rajă pre autoriî mişcărilor revoluţionare din Oltenia. Pandurii deci stău la pândă, aşă dîcênd, şi mai puţin de trei ani după aceea, Slugerul Tudor, în fruntea unui curent ţerănesc va ridică falnic drapelul revendicării *drepturilor ţerănesci*, dar în cât-vă şi al naţionalismului.

Dar să urmăm a face istoria a ce mai rămăsese de semênă a oştire.

În Iunie 1817, printr'o anaforă la Domnitor a Marelui Vistier, se amintesce că în 1814 s'a redus numărul pandurilor de preste Olt numai la 500 şi anume s'a lăsat un număr de slujitori domnesci şi poteraşi: 100 pentru judeţul Vâlcea, 150 pentru Jiul-de-sus şi 250 pentru Mehedinţi, iar cei-lalţi pandurî, până la suma de 2.075, s'a dat *în bir ca ruptaşi* (1).

(1) În Ioan Gheorghe Caragea *Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe*.

Dumné-ta Vel Vistiere, primită fiind Domniei-Mele acésta anaforă a dumi-tale, o întărim şi hotărîm ca întocmai să se facă urmare. — 1817 Iunie 9.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălţate Dómne,

La aşezămîntul ce s'a făcut anşerţ la let 1814, s'aă fost întocmit *şi pandurii ot peste Olt* ce erau întru numire de slujitori gospod şi poteraşi, ca sa remăe lude 500 în slujbă, adecă 100 la sud Vâlcea, 150 la sud Gorj şi 250 la Mehedinţi, iar cei-lalţi până la suma 2.075 lude s'aă fost îndatorat ca sa plătescă pe fieş-care lună po ta-

Cu asemenea modalitate credeă Domnitorul și Grecii săi, că au potolit pe tot-deauna răscola pandurilor. Intemeiat pe această credință, Domnitorul grațiează pe toți pandurii de peste Olt prin următorul act:

Carți ce s'au dat de ertaciune și pe la fieș-care pandurilor din cinci județe ot peste Olt—de a nu mai fi trași pentru greșelile ce vor fi farut în vremea răsniřiței.

Zemle Vlahiscoie.

Fiind-ca pandurilor ce au fost la regep și s'au prădat, întorcându-se aici în țeră la urma lor, li s'au ertat de Domnia-Mea toate cele urnate de ei în rasmirița trecuta, de aceea s'a dat la mânilor lor această carte a Domniei-Mele, prin care poruncim dumi-tale cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele Caimacamule al Craiovei i duinné-vôstra ispravnicilor ai județului și tuturor celor-lalți dregători și zabiți de la acele cinci județe ot peste Olt, ca ori-cine se va aretă cu piră asupra acelor panduri de vre-o fapta urmată de ei din vremea trecutei răsniřiței, să fie neascultata și cu totul neprimita acea piră. I saam receh gpd —1817 Octomvrie 23.

(Pecetea gpd.)

Asenienea carte legata s'a făcut și catră Divanul Craiovei și catra ispravnicii acelor 5 județe, lipsind numai vorbele că s'a dat la mânilor lor această carte a Domniei-Mele .

lerî 4 de lude, iar la lét 1815 Fevruarie, după hotarîrea Mariei-Tale, ce s'a făcut prin lumnatele porunci, ce s'au dat cătra dumné-lor ispravnicii ai acestor județe, s'a hotarît ca toți acei panduri, adecă și cei ce au fost rēmași în slujbă și cei-lalți să se așeze într'o *numire de ruptași*, dându-li-se și sineturî gospod și să plătescă pe fie-care lună câte talerî 4 și când va fi trebuința de slujbă, să se ieă dintr'inșii sa se orînduésca pe unde va cere trebuința, și în diastima ce se vor află slujind sa fie aperați de acei câte talerî 4 pe lună, iar eșind din slujbă, să aibă a-i respunde. Acum, prin jalba ce au dat catră Măria-Ta, acei lude 500 poterași fac arētare, că ei aflându-se napristan slujind atât aici, cât și la județele ot peste Olt, neavând orînduēla pentru repaosul și odihna lor, căci după ce es din slujba și merg pe la casele lor nu au odihnă în rîndul slobođeniei, spre a-și putē căutā și ei de hrana cea trebuincioasa, ei îi apuca ispravnicii de platesc acei câte talerî 4, fiind împoverați în douē chipuri, adeva și cu slujba și cu plata, rugându-se, ca sa se pue acesta la vre-o orînduēlă, spre a-și putē și ei cautā de agonisita hranei lor, a căror jalbă fiind buiurdisită la Visterie spre cercetare, arēt Măriei-Tale, că după chibzuirea ce am facut, ca și trebuința să se împlinésca și Visteria să nu păgubésca, găsesc cu cale ca acei lude 500 ce au fost lăsați de la așezămînt în slujbă pe la județele ce se arată mai sus, cărora li s'au dat atunci pecetluiturî gospod de la Visteria Măriei-Tale, cu numire de poterași și slujitorî, să remăe tot aceia și de acum înainte cu aceeași numire prin slujba și, unde va cere trebuința, să se orînduésca numai dintr'aceștia, cărora sa nu li se deă nici sineturî gospod de ruptășie, să facă cētă în chipul slujitorilor, ca să slujésca cu rîndul, adevă unii într'o lună și alții într'alta, și când va fi trebuința sa se orînduésca prin sciința Visteriei, ca unii ce sunt legați la Visterie, spre a nu li se face năpăstuire, iar cei-lalți până la suma ce se află, să se așeze în rîndul ruptașilor, după hotărîrea și poruncile Măriei-Tale, ce sunt date și să fie nesuperați de slujbă, remâind a-și rēspunde dajdia lor după așezămîntul

Spiritul de revoltă se lăția pe tótă ziua mai mult în țără. Opozițiunea contra Grecilor și a Domniei de la 1812 o duceau peste Olt nu numai pandurii, ci și alte persoane private. Așâ eră Apostolache Racoviceanu, care la 25 Septemvrie 1815 este alungat din județul Muscel, de unde eră :

Poruncă cu mumbașir la ispravnicii din sud Muscel, ca să isgonescă diutr'acel județ pe un Apostolache Racoviceanu, pentru netrebnicele lui urmări.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor din sud Muscel, sănătate. Vě facem în scire, ca un Apostolache Racoviceanu, ce se află cu șederea într'acel județ, pentru multele amestecături și zizăni ce faceă acolo, turburând liniștita petrecere a locnitorilor, înca de auțerț s'aun fost trimis surgun la o mânăstire, apoi după rugaciunile ce ni s'aun făcut de cătră unele obraze s'a fost ertat de surgunlic, cu hotărîre însă a nu se mai întorce cu locnița acolo în județ, acum dar am luat Domnia-Mea însciințare, că numitul, nu numai că locnesce tot la acel județ, ci încă nu înconteneză urmând tot cele de mai nainte rele fapte și năravuri ale sale, priciuniud asemenea turburări; de aceea iată într'adinsul se trimite acî acest mumbașir și porunciu dumné-vóstră, ca numai decât să-l ridicăți pe numitul Apostolache cu tóte ale sale, isgonindu-l de acolo din județ, nude să nu fie volnic a se mai întorce, că înși-vé dumné-vóstră veți fi învinováțiți, și mumbașirul are să stea acolo pâna îl veți ridică și îl veți isgoni, ca să aducă Domniei-Mele respuns, ca ați pus în lucrare acéstă porunca și fiți sănătoși.—1815 Septemvrie 25.

Cod. LXXXVII, fila 45

Tot de natură politică este și surghiunirea la mânăstire a lui Alecu Stănescu și a mamei sale din județul Dîmbovița :

Volnicie deschisă cu mumbașir, ca sa mērga în sud Dîmbovița sa ridice pe Elena Stanescu și pe finl ei Alecu, ca să-i ducă surgun la mânăstirea Snagov.

Zemli Vlahiscoie. Fiind-ca Elena Stănescu și finl ei Alecu s'aun arētat cu urmari supērătore odihnei locnitorilor și păgubitore asupra lor, de aceea, spre a lor înfrinare și părăsire, și spre pilda și altora asemenea următori, volnicim pe al nostru șerbecci-bașa Anastasie, să mērgă în sud Dîmbovița, unde se afla numiții cu locnița și luându-i sa-i ducă surgun la mânăstirea Snagov, ca sa-i aibi în pază, și pâna un veți primî al doilea poruncă a Domniei-Mele, slobođi să nu fie, iar orînduitului mumbașir să-i dai adeveriință de primirea lor. I saam receli gpd.—1815 Decemvrie 14.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Răsvrătirea o sémēnă în județul Buzău, la 1816, Bratul din Sibiciu-

ce aū, cu care chip rămăne mijloc și celor ce se vor află în slujbă a-și căntă de agonisita hranei lor, care de se va găsi cu cale și de cătră Înălțimea Ta, voiū avē luminată poruncă de urmare.—1817 Iunie 7.

Vel Vistier.

Cod. LXXXV, pag. 105

de-jos și Gheorghe Bășiceanu din Bâsca. Marele Vornic Grigorie Filipescu propune Domnitorului, ca acești capi de mișcare să fie bătuți prin satele plaiului și apoi strămutați prin plăși.

Domnitorul mai omenos, deși grec, se mulțumesc a aprobă numai strănutarea acușăilor de răsvrătire și-î iartă de bătae.

Iată actele :

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecata anaforă arăt Înălțimii Tale că, în plaiul despre Buzuș sud Saac, aprópe nu-și pot avé locuitorii odihnă din pricina a doi răsvrătitori Bratul ot Sibiciu-de-jos și Gheorghe Bășiceanu ot Bâsca, carii reu nărăviți fiind, de sineși, făr'de scirea plaiului se pornesc la pîri mincinoșe, și umblă prin sate, făcënd locuitorilor cheltueli și smăcinări, cum însciințeză dumné-lui Clucerul Mihalache ispravnicul, atât cătra Înălțimea Ta, cât și catra mine plecată slugă, și osebit câți-vă locuitori au venit la mine cu alăturata jalba, plângëndu-se pentru numiții și făcënd rugăciune a se ridică din plaiul lor acei răsvrătitori, ca să-și pótă avé odihna, ci fiind-că aceștia sunt dovediti și sciuți de răsvrătitori și clevetitori plaiului, mă rog Măriei-Tale, să fie luminată porunca cătră dumné-lor boerii ispravnicii județului, cu mumbașir, ca mai întâiu sa bată pe acești răsvrătitori prin satele plaiului spre înfrinarea și pildă a altora asemenea lor, apoi să-î radice din plaiu cu tóte ale lor, și să-î așeze dumné-lor ispravnicii cu locuința în sate de plăși, că de vor rămâné aceștia în plaiu, plaiul apururea pătîmesce și nici-odată odihnă nu póte avé, iar anii Înălțimii Tale sa fie de la Dumneđeș mulți și fericiți. — 1816 Ianuarie 12.

Grigorie Filipescu Vel Dvornic.

Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dupe aretarea ce ne face dumné-lui Vel Vornicul de Téra-de-jos printr'acéstă anaforă, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor din sud Saac, ca pe acești de mai jos aretați răsvrătitori, numai decât ridicându-ı cu tóte ale lor din plaiu, sa-ı mutați și să-ı așezați în sate de ale plășilor, ca pe nisce turburători liniștei locuitorilor aceluı plaiu, iar de bătaie îi ertăm Domnia-Mea, fiindu-le îndestulă pedépsa mutarii lor. — 1816 Ianuarie 13.

Cod. LXXXII, pag. 249.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofët.

CAP. III.

Țigani.

Mai jos de cât țeranul—de se póte mai jos—sta țiganul. Ar puté să-și explice un umanitar de astăđi, cum un cleric, un egumen de mănăstire cereă, în 1814, Domnitorului Caragea, pedepsirea cu temnița și cu baterea de 200 toiage la tălpi a unor țigani, ómenı ca și el, pentru

că se revoltau în contra nedreptății cu care erau maltratați? Vodă Caragea rînduesce cercetări și iacă raportul comisiunii de anchetă:

Prea Înălțate Dómne,

După luminată poruncă însciințăm Înălțimii Tale, că dintre țiganii mănăstirii Glavaciocul, ce se pîrêsc de cătră jăluitorul egumen de zurbagii și împotrivorii și nesupuși la slujbele mănăstirii, fiindu-se aflați câți-vă dintre dînșii aici, s'au însciințat cu zapciî armășesci, ca să vie să se înfățișeze la judecată, au fugit din Bucuresci, ei fiind că țiganii aceștii mănăstiri sunt sciuți aceștii judecâți cu adevărat de zurbagii și împotrivorii egumeilor, pentru că și în let 1794, iarăși cu asemenea zurbalic și împotrivire sculându-se asupra celui de atunci egumen, au fost aduși prin poruncă gpd cu mumbașir la temnița pușcării și după ce s'au pedepsit îndestula vreme la închisóre, li s'a făcut certare și cu bătae. Ci, ca nu din nesupunerea lor să pricinuescă derăpănarea lucrurilor mănăstirii, judecata găsesce cu cale, să fie luminată porunca Măriei-Tale, un mumbașir zapciî armășesc să mērgă la numita mănăstire și pe veri-câți din țiganii îi va arêta jaluitorul egumen de zurbagii și împotrivorii, să pue să-i bata cu câte două sute de toege la talpe în vederea celorlalți țiganii, și cu acēsta să-și părăsescă năravurile lor, supuindu-i a da și zapis cu legătură, că întru tóte slujbele sfinteii mănăstiri vor fi supuși și ascultători, iar hotărîrea remâne a se face de catră Înălțimea Ta.—1814 Aprilie 16.

Costache Stolnicul, Atanasie Serdar, *Nedescifrabil* Medelnicer.

Insuși Domnitorul esită a aprobă asemenea bătăi, totuși aprobă după două luni, mai târziu:

Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisvoie.

După arêtarea ce ni se face printr'acēstă anaforă a judecâții departamentului Crimnalion, volnicim pe sluga Domniei-Mele zapciî armășesc să mērgă la fața locului și, prin marifetul ispravnicilor județului, să facă urmare întocmai. — 1814 Iunie 25.

Nisce alți servitorii ai altarului, asociați cu funcționari administrativi din județ, comit fapte nelegiuite asupra unor bieți țiganii ursari. Insuși Marele Armaș, sub care continuă a sta țiganii domnesci, nareză faptele în modul următor:

Prea Înălțate Dómne,

Cu prea plecată anaforă se face arêtare Înălțimii Tale, că astađi veni la armășie un Ioan Trofin buluc-bașă de țiganii domnesci, ursari, împreună cu cetașii lui, facend arêtare cu mare plângere, că aflându-se locuind de marginea satului Negrescii din sud Muscel, au venit la dînșii preoții satului, anume Popa Preda și popa Marin și provalisindu-le să schimbe cu dînșii vre-un cal, au și primit bucuros, avend mai virtos trebuință pentru răspunderea dijmei ce se urmēză și așa învoindu-se între eiși să deă preoților o épă, cum și preoții să le deă lor un cal orb, i talerî 30 adaos, i-au și tras numiții preoți în sat la casele lor, ca să savîrșescă schim-

bul și obicinuitul aldămaș, unde îndată, fără de altă prelungire ponosuindu-î că acea épă ar fi având-o de furat, i-au și legat, căznindu-î fără milostivire, și pe de o parte cu ómenî de ai lor i-au pornit la isprăvnicat, cu învinovățire de hoți, iar pe de alta, unindu-se numiții preoți cu un Ioniță Conțescul polcovnicul județului, nóptea aș mers de le-au calcat corturile lor, și prinđându-le femeile și pe alți țigani, ce mai rămăseseră la corturi, iarăși prin strașnice cazne fără milostivire le-au iagmalidisit avutul lor, le-au luat și taleri 95 geremeă, fără a nu le descoperi învinovățirea, sau să le arete vre-un păgubaș Dumné-lor ispravnicii iarăși fără de mai multă cercetare asupra celor ce i-au fost trimis preoții acolo, sau vre-o dovadă la pira ce li s'a fost adus, i-au geremetisit și dumné-lor pe aceștia cu taleri 140 și le-au dat drumul, *ajungénd ticăloșii să-și zălogescă copiii și nevestele pe la împrumutători*; acésta plângere a numiților țigani la Armășie este fórte de cređut, căci are mai întâiú Armășia sciință de bun ipolipsisul lor, că nici odată nu s'aú dovedit cu cătuși de nimic învinovățire; al doilea pentru acei preoți și polcovnic că sunt sciuți de toți ómenii jacăși, hrăpitori și nesupuși la bunele nizamuri ale Înălțimii Tale și al treilea, ca urmarile polcovnicilor și căpitanilor sunt nesuferite, pentru că neconținut vin ticăloșii țigani la Armășie cu plângere pentru dînșii de jafurile și nedreptățile ce le fac, socotindu-î întocmai ca pe nisce dobitóce, și măcar că îndestule publicații ale Înălțimii Tale s'aú trimis, atât pe la isprăvnicaturî, cât și pe la cei-lalți zabiți, ca nimeni fara curată dovadă de învinovățire să nu cuteze a-î băntui pe țiganii domnesci, ci fiind vinovați sa-î trimiță la Spătărie cu egzamenul lor, dar în zadar aú fost tóte, pentru că nimenea nici o înțelegere n'a arėtat, din care pricină căđénd ticăloșii țigani la desnădăjduire aú ajuns a se risipi prin țeri streine. Dumné-lor ispravnicii ot sud Muscel, de i-au dovedit pe acești țigani cu vre-o învinovățire, nu se cuveniă să-î geremetisescă cu atăta sumă de bani și sa-î slobódă, ci sa-î fi trimis aici cu egzamenul lor, ca să-și ieă cuviinciósa pedépsă, și dintr'acésta numai se póte înțelege neînvinovățirea lor, ci spre mângăerea lor la nedreptatea ce li s'a făcut, și spre înfrinarea polcovnicilor și căpitanilor, face Armășia ferbinte rugăciune Înălțimii Tale, ca să areți milostivire asupra acestor ticăloși și asupra tuturor celor-lalți țigani domnesci și priu osebit mumbașir de la chiar Curtea Înălțimii Tale, cu luminată volnicie, mai întâiú să li se împlinescă numiților de la dumné-lor ispravnicii acei taleri 140, cu cari i-au geremetisit, apoi să ridice atât pe acel polcovnic, cât și pe preoți, să-î aduca aici, ca prin cercetare de judecată, orî să-î dovedesca cu vre-o învinovățire asupra jafurilor ce le-au făcut, sau în priveliște de norod să-și ieă pedépsa ce li se va hotari de cătră Înălțimea Ta, spre înfrinarea celor asemenea lor, iar hotărîrea rămâne la Înălțimea Ta.—1814 Noemvrie 6.

Matache Pitar.

Caragea nu stă de cât 9 đile la indoélă, de trebuie să aprobe pedepsirea jăfuitorilor. La 15 Noemvrie 1814, el dá următórea resoluțiune :

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Volnicim pe sluga Domniei-Mele . . . . . ciohodar, să mérgă la sud Muscel, unde mai întâiú să apuce pe ispravnicii județului a împlini de la dînșii taleri 140, ce se arată mai jos că aú luat jaf de la jaluatori, fără de a le primi ispravnicilor

nicî un cuvînt de pricinuire, și apoi ridicînd orînduitul mumbașir atît pe piritul polcovnic, cît și pe piriții preoți, să-i aducă aici împreună și cu jăluitorii, ca să stea față la judecata ce-î vom orîndui Domnia-Mea (1).

Cod. LXXVIII, pag. 62.

Din cărțile de vătășie de țiganî de la Ianuarie 1813 se pot vedea și obligațiunile lor, mai cu sémă ale culegătorilor de nisip de aur, cum și drepturile ce Domnia le recunósce, de a petrece în stare nomadă, de a se așeză cu corturile orî unde vor voi și de a nu plăti nimic pentru suhaturî, nicî chiar pe moșii particulare (1).

Acte de protecțiune acordate țiganilor de cătră Caragea (2).

Din când în când se mai găsesc suflete creștine, cari iartă de robie pe nenorociții țiganî, precum făcù Vornicésa Ecaterina Știrbeiù la 1815 (3).

Nu mai puțin decăt pe țeranî îi jăfuesc și pre țiganî vătăfii de plaiurî (4).

CAP. IV.

Neguțătorî, breslași, fabricanți, narturî, cășăriî. — Tîrgurî și bâlciurî. — Pécura.

Un interesant strat din Societate este acel constituit de comercianți, industriași, breslași, fabricanți.

Pe tótă ziua comerțul și meșteșugurile se înstreinéză din mânilor pămîntenilor, spre a trece în ale supușilor streinî. Cu mare rapiditate se însinuéză în orașe, mai ales în Bucurescî și Craiova, invasiunea acestora și în primul loc a Evreilor (5).

(1) Veđi actele în Tom. X B. din *Istoria Rom* de V. A. U.

(2) Idem, idem.

(3) Idem, idem.

(4) Idem, idem. Se mai pot consultă în anexele acestui capitol din Tom. X B. al nostru diverse acte de cumpărări și vîndări de *suflete* de țiganî și de diverse donațiuni sau procese relative. Sunt de băgat în sémă *harurile* de țiganî făcute de Domnitor la diverse persóne și la diverse mănăstiri.

(5) Evreilor le recunósce și I. Caragea organizarea în bréslă separata. În 1813, Domnitorul învoesce capilor comunității jidovescî dreptul de gabela, adecă de a percepe o taxă de la vîndarea cãrniî.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta biv vel Bane Gheorghe Arghiropole, Caimacamule al Craiovei, de vreme ce obiceiul legii ovreescî la prețul vîndării de carne este într'acestași chip, precum ni se dá pliروفorie printr'acéstă

Breslele. Sub domnia lui Caragea mai continuă a exista breslele, deși slăbite în organizațiunea lor, ba până în fine rău isbite, precum vom mai vedé și mai departe.

În 27 Ianuarie 1813, Caragea numesce direct Mai-mare-Bașa peste întrunilele bresle de lemnari, zidari, cărămidari, nisipari și timplari și reînnoesce chrisovul breslelor federate. Fie-care din aceste bresle stă sub un céuș și câte 4—5 fruntași «carî vor fi meșteri mai bunî, mai bătrîni și mai de ispravă, constituind «longea», adecă loja.

Cu dispozițiunea de la art. 3 din chrisov, Caragea deschide mari porțile ei la meșteri lemnari și zidari streinî, de peste Dunăre, mărginind obligațiunea lor de «a se arêta la numitul Mai-mare-Bașa spre a fi scîți lui» și la întorcere în patria lor, de asemenea să se arête la același, ca să-î deă răvaș, că nu are nici o pricină cu cine-vași pentru vre-o lucrare. Numai presintând asemenea răvaș putea meșterul strein obținé răvaș de drum de la Spătărie (1).

În 14 Maiu 1814, Caragea ridică pe Mai-marele-Staroste de la aceste întrinite bresle la demnitatea de *Caftanlıu* și la acéstă ocaziune reînnoesce întreg chrisovul. Nu mai aducem aci decât preambulul, singura parte schimbată din anteriorul chrisov:

anaforă, de cătră dumné-lui Vel Cănărașul, poruncim dar, ca întocmai să se urmeze și aici prețul vîndării de carne între ovrei, precum și din alișverișurile lor, de nu va fi vre-o pricină destoinică, poruncim să nu fie popriși, iar de va fi la mijloc vre-o pricină, să însciințezi Domniei-Mele.—1813 Maiu 24.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale, ce prin buiurdizma ce mi se dă la acéstă jalbă a ovreilor locuitori din orașul Craiovei, ca să cerceteze și la cererea ce fac să arêt prin anaforă, următor fiind, după scumpa cercetare ce am făcut starostei de ovrei de aci din Bucuresci, m'am plioforisit pentru prețul cărnii, că este ca un legiuit obicei, orî în ce loc se află locuitori ovrei, măcar și aici în Bucuresci și la Iași, ca să deă mai mult peste prețul, ce se politifsesce la cei-lalți locuitori, un prostichiu de o pară sau de douë la ocaua de carne, și întocmai trebuie să se urmeze și la Craiova cu prostichiul de mai sus arêtat, iar nu mai mult, iar pentru alișverișul lor ce se jălucesc că sunt îmbodisiși, cu cuviință este a se da luminata poruncă cătră cinstitul dumné-lui Cainacamul Craiovei, spre a fi slobodî de a-și face alișveriș lor nesupêrași, pentru care nu lipsî a arêta Înălțimî Tale. — 1813 Maiu 17.

Megas Camarasis.

Cod. LXXVI, pag. 262.

(1) Veđi Anexa A. din Tom. X B. al Ist. Rom. de V. A. U.

Chrisovul Mai-mare-Başăi de lemnari, i zidari, i cărămidari, nisipari și timplari.

Tóte acelea câte privesc spre trebuința și folosul de obște, uu numai datorie aú Domuii și oblăduitorii, ce s'aú învrednicit de la Dumueđeú a avé stăpîuirii de țeri și de noróde, a le puue în faptă, ci încá cu mijlócele cele mai bune a le íutocmi, a le îmbunătăți și a le íutări, íntre cari alte obștești lucruri trebuinčiose fiind uuul și nizamul breslelor de lemnari, zidari, cărămidari, nisipari și timplari, cu cari se slujesc toți de obște íntre trebuințele ce aú, de aceea, atát pentru íutîmplările ce aú fost mai nainte cu cutremurul și focul cel mare, trebuința a adus a se puue la o buuă íutocmire uu uumaí la íutîmplările acelea, ci apururea și íu tótă vremea să se păzescă bună orîndu élă, ca cel ce va avé epistasia acestor bresle să fie nu uumaí cu sciuța meșteșugului desăvírșit și cu vredeuicie, ci să aibă și uu ípolipsis de a se puté íncrede și a se uădájdui cine-vași pentru biualele ce priu marifetul lui se vor lucrá de meșterii lemnari i zidari, spre a uu se face íușeláciuui și pagube, precum pátimiá și norodul mai nainte, și atuuci, după anaforaua dumné-lor boerilor Divaunului, se alesese nu Lazár Polcovnicul, om vredeuic cu sciuța, de s'a orînduit la epistasia acésta, pre carele l-a íubrăcat și caftau numindu-l Mai-mare-Bașa, facéndu-i léfă și alte mili, precum diu hrisovul Domuiei-Sale fratelui Coustantiu Ipsilante Voevod ne-am pli-roforisit. Decí íuvreduiciundu-ne și pe Noí Domuul Dumueđeú cu domuia aceștii pravoslavuice țeri și pli-roforisiundu-ne cá, după trebuința ce este ínt'r'acéstă politie a scaunului Domuiei-Mele Bucurescii, urméză a fi Mai-mare-Bașa om ales, cercat íu slujbe, și cá diu vremea de mai sus arétata íucóce s'a fost ciustit cu caftau acéstă trébă și slujbă a Mai-mare-bașa, am primit-o și Domuia-Mea și hotărím, ca și de acum ínainte, cel ce se va aflá cu acéstă epistasia să se ciustescă cu caftau și pentru cá are de a fi cu osírdie și cu íngrijire a uu se face íușeláciuui și a se păzi buua orîndu élá spre folosul obșteșc, și pentru cá se aflá slujíud la poruucile Domnesci, cáud i se dá, și la ale obștei norodului ce aú și are să fie și uu logofeșel i uu om doí cu léfă și cu cheltu élá. De aceea priu-tr'acést Domnescul Nostru hrisov íutărím privilegiurile și milele ce aú avut cei mai diuaiute Mai-mari-Bași, adecă să aibă lude 6 scuteluici, pentru care poruucím dumné-lui Vel Vistierul, să i se facá diutre pámînteuí și să li se deá pecetluiturile Domniei-Mele, să aibă și orîndu élá de léfă spre a i se da pe tótă luua câte taleri 50 de la Visteria Domuiei-Mele, să fie dator ínsá acel ce se va ciusti cu caftau de Mai-mare-Bașa a puue osírdie și siliuța íntru slujba acésta, ca priu íngrijirea sa să se păzescă o buuă orîndu élá a breslelor acestora, ca nu numái eí adecă să se folosescă și să se cáștíge diu meșteșugurile lor, ci și norodul să-și aibă íulesuirea făr'de pagube și făr'de íușeláciuui íntru trebuințele lucrului biualelor, luând séma Mai-mare-Bașa și pentru ueele biuale ce sunt după pravili oprite, adecă care astupă și íuchide lumina veciuului, cum și cele ce ar cántá să cupriuđă și să strímtoreze ulițele obștei cu íntínderea ce fac și altele asemenea vătémátore, ca íudatá să deá de scire la Domuia-Mea, pentru care este orînduit și nizamul mai sus numitelor bresle, cu pouturile ce se cuprinde mai jos priu hrisóve Domnesci ale frașilor Domui de mult, și după trebuința ce urméză și acum spre buua oríndu élá. . . (urméză cele 7 pouturi).

Cod. LXXXII, fila 177 v

La 25 Ianuarie 1813, Caragea reínnoesce chrisovul breslei zăbunarilor, cu óre-care «índreptare la unele pouturi, după trebuința vremii de

acum», ȃice Vodă. Una din prelinsele ȃndreptări este aceea, că sunt admii și meșteri streini de a deschide prăvălie și a lucră marfă de zăbunărie, destul să urmeze orȃnduelile breslei și să fie supus la Starostea de zăbunărie, care rȃmăne a fi ales de brésllă(1).

Din 16 Fevruarie 1813 este chrisovul reȃnnoit al breslei Croitorilor, dat ȃntăiu de Alexandru Ipsilant la 59 croitori din Bucurescȃ, căci chrisovele mai vechi le erau perdute din cauza răsboiului. Caragea face istoricul breslei ȃn preambulul chrisovului sȃu, de care ne ocupăm aci. Capul breslei este Terzi-Bașa aș 4 meșteri epitropi. Unul din epitropi va fi Starostele breslei. Un Ceuș va mai avȃ bréslla. Terzi-Bașa cu Starostea și Epitropii să caute socotelile și judecășile. Terzi-Bașa fără de ȃlonjă nu are nici o putere de execușione(2).

Tot din Fevruarie 1813 este și chrisovul reȃnnoit al Bărbierilor. Starostele e ales de brésllă. Loja o constituesc 6 Epitropi. *Streinii sunt admii ȃn brésllă*, destul să fie ȃcu ascultare de Starostea» și de lojă. Nepăzirea Duminicei și a sȃrbătorilor *este pedepsită de Lojă* (3).

La 25 Aprilie 1813, Caragea reȃnnoesce chrisovul breslei Șelarilor din Bucurescȃ. Streinii șelari nu aș voe să deschidă ei prăvălii, dar sunt admii a lucră pe la prăvăliile meșterilor din brésllă, unde-ȃ va rȃndui starostele de șelari și curelari. Starostele este ales de brésllă și constituie loja ȃmpreună cu doi fruntași iarăși aleși(4).

La 1 Iulie 1814, Caragea reȃnnoesce chrisovul breslei boiangiilor din Bucurescȃ, chrisov dobȃndit de ei ȃn 1764 de la Racovișă Cehan V. V., și de atunci ȃntărit și de alș Domnitori. La 1803 acestă brésllă avȃ proces cu fabrica de șaluri și ghermesituri, din cauza menghinelei ce făcuseră și ei, deș eră un monopol al fabricei. Am amintit despre acest proces la locul cuvenit. Chrisovul lui Caragea reȃnnoesce și el același chrisov. «Proestosul , adecă Starostele, este ales, dar rȃnduit prin scirea Marelui Cămăraș. Loja o constituie cu trei bătrȃni aș rufetului și un Ceuș. Apelul de la judecata *lojei* se va face la Cămărașul cel mare. *Se admit acum ȃn rufet și boiangii streini*, dacă se supun la tȃte regulele rufetului. Cele-lalte condișuni se pot vedȃ ȃn ȃnsuș chrisovul ce dăm ȃn notă(5).

(1) Veđi anexa B. ȃn T. X. B. al Ist. Rom. V. A. Urechiiă.

(2) Veđi anexa C., ibidem.

(3) Veđi anexa ȃn T. B. X., ibidem.

(4) Veđi anexa E ȃn Tom. X. B., ibidem.

(5) Veđi anexa F. F. ȃn Tom. X. B., ibidem.

La 1 Decemvrie 1815, Caragea aprobă următorul cartel făcut de săpunarii din Bucuresci:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.

Primită fiindu-ne și nouă simfonia ce a făcut brésla săpunarilor înaintea dumnélor velișilor boeri, o întărim Domnia-Mea, ca să-și aibă urmarea sa întocmai, pentru care poruncim dumi-tale Vel Logofete de Țera-de-sus, ca zapisul ce a dat săpunarii pentru acéstă simfonie să se poprască a sta în păstrare la canțelaria Divanului Domniei-Mele.—1815 Deceinvrie 13.

(Pecetea gpd)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

Din luminată porunca Măriei-Tale, aducându-se înaintea Năstră isnaful breslei săpunarilor de aici din Bucuresci, cari fac și lucréză săpun de aici de țera și iarășii ei îl vind cu tărăbi și prăvălii la obște și de bună voia lor, nesiliși s'aú legat cu zapis, care l-am adevérit și noi, cu cuprindere ca pe un an întreg să ție politia cu îndestulare, și să-l vinđă săpunul cel bun, care este ca cel de Țirgoviște, ocaua po parale 48, iar săpunul cel prost, care se chémă cialcamă, ocaua po parale 25, și tot acel preș să urmeze la vinđarea lor până la anul, însă numai ei să vinđă, iar lumînărării, cari fac lumînări, să nu se amestece în meșteșugul lor întru nimic, nici a lucră săpun, nici a vinde, și ei s'aú legat că vor păzi-o acésta, făcându-se chezași unul pe altul, certându-se și de stăpînire, când va fi bănuélă, când nu păzesc, legătura, saú nu vind cu dreptate, care legătură a lor părăndu-ni-se a fi cu calei de va fi primită Măriei-Tale, să se deă și luminată întărire, ca să se păzescă.—1815 Decemvrie 12.

Constantie Buzuú, Constantin Creșulescu Vel Ban, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodor Văcărescu Vel Vornic, Scarlat Grădișteanu Vel Logofăt.

Cod. LXXXVII, pag. 187.

În județe, bresle constituite, sub domnia lui Ioan Gheorghe Caragea, nu am aflat decât la Pitesci. Vađă-se în Tom. X. B. actul breslei Cavafilor și Cismarilor și acel al Isnafului croitorilor (1).

Evreii, cari în Bucuresci, la 1804, erau mai puțin de 120 familii, se îmulțesc mereú acolo, prin năvăliri din țerile vecine. Caragea le numesce, în 28 Fevruarie 1813, un staroste în persóna lui Haim Herș, care este și haham-bașa. Brésla evreilor este justițiabilă — în afacerile de comerciú și industrie — numai de staroste și cu apel la Marele-Cămăraș. Vodă constitue scutiri și folosințe starostelui și obligă pe *ovreiú streinú* a ascultă de staroste în totul. De *ovreiú streinú* starostele e dator să țină catastih. În unul din aceste catastrofe supuse

(1) Veđi anexele G și H din Tom X. B. din *Ist. Românilor*.

Vistieriei, aflu că în 1813 au intrat în Bucuresci peste 1.000 de evrei din Ungaria și Turcia (1).

Brésla cavafilor mutați în dosul Sf. Gheorghe Nouă, după focul de la 1804, și lângă biserica Răsvan, cere, la 9 Noemvrie 1817, permisiune de a-și face samare la prăvăliile lor, ȳicând că aceste samare nu su-
pără pre nimeni în strada unde staă ascunse. (*Cod. LXXXIX*).

Brésla papugiilor încă primesce un nou staroste în Fevruarie 1813 și la această ocasiune Domnitorul, prin pitacul său, resumă în scurt organizațiunea breslei, precum se pôte vedé în actul inedit (2).

În Ianuarie 1813 urmază un proces între vameș și brésla cojocarilor și a tabacilor din Tîrgoviște. Aceștia nu vor să plătescă vamă pentru peile ce cumpără, nefiind ei datori a plăti ci vîndătorul (3).

Un proces identic este tot în 1813 Fevruarie între tabaciî din Bucuresci și Vameș. Tabaciî nu vor să plătescă vama decât când vînd peile tábăcite; asemenea sunt scutiți de vamă pe frunzele și buruenile ce adună din țéră pentru tábăcărie (4).

Brésla precupeților e strănutată pe ulița Gabrovăliilor, unde sunt cu mulțumire primiți de proprietariî de prăvălii. La 25 Noemvrie 1816 Domnitorul hotăresce, ca precupețiî să fie în veci neștrămutați din acea stradă (5).

În Ianuarie 1817 Domnitorul, după cererea marelui Agă, obligă pe toți jimblariî și brutariî să constituie brésle după regulile stabilite în interesul controlului meșteșugului lor, fiind îndatorați cei cari vor să deschidă prăvălii să fie cunoscători meșteșugului, să dea de scire la isnaf legându-se în scris, că vor fi supuși la tóte obiceiurile și că vor lucrà d'a pururea (6).

La 17 Martie 1814, după alegerea Marelui Cămăraș, se constituie un Telal-bașa asupra tuturor telalilor din Bucuresci, cu obligațiunea de a ține catastih de toți telalii, luând de la fie-care chezășie, că nu va înșelà pe nimeni, sub pedépsă. Și muerile telelóice staă sub controlul acestuia, ca nu cum-vă să speculeze lucruri de furat. Telalii pentru pricinile mici sunt justițiabili de Telal-bașa și de o lojă din bătrîni breslei. (7)

(1) Veđi anexa în Tom. X. B. al *Ist. Românilor* de V. A. Urechidă.

(2) Veđi anexa K., ibidem.

(3) Veđi L., ibidem.

(4) Veđi actul cu litera M., ibidem.

(5) Veđi anexa N., ibidem.

(6) Veđi anexa O., ibidem.

(7) Veđi actul P., ibidem.

În 1815 Caragea sporesce iratul lui Icierhodar de la prăvăliile ce lucrăză cismărie, sub cuvînt că tóte huzmeturile s'aũ sporit în țéră. (1)

În Septembre 1814 Caragea numesce pe Marin Jelescu staroste de ȳorgangii și-ĩ acordă scutire de dăjdiĩ și a unei pivnițe din Bucurescĩ, cum și de vinăriciũ de la via lui. (2)

La 7 Ianuarie 1818 Caragea dă un noũ chrisov pentru brésla brutarilor, scoțend-o de sub Agie, de sub slujbașii agiescĩ «carĩ nu aũ frica lui Dumneđeũ, pentru interes al lor în parte» și ieau rușfeturi și jafuri, de lasă brutarii în voia lor, ca să-și scótă paguba făcend pânea mică, négră, necóptă și lipsă la dramuri. Domnitorul își rezervă dreptul de a rînduĩ inspectorĩ aĩ brutăriilor 2—3 dintre boerii din trépta dintăiũ. Totuși brésla brutarilor este obligată să deă lui Aga câte 2.000 taleri pe an. Brésla va avé prin alegere un staroste în persóna lui Ștefan Babic brutar. Domnitorul îl îmbracă cu caftan, puindu-l pe o tréptă cu starostele de neguțatori. Starostele este inamovibil, dacă se pórtă bine. Alegerea starostelui se face în presența boerilor mari, carĩ supun cu anaforă alegerea la întărire Domnului. Loja breslei o constituiesce starostele cu 4 proestĩ, un logofăt și un céuș, aceștia scutiți de dăjdiĩ și de angarale. Chrisovul prevede cișniũ și nart obligatoriũ pentru toți brutarii. Starostea are léfă 200 lei pe lună de la brésłă. (3)

Tot în 7 Ianuarie 1818 este dat și chrisovul de constituire, de care în actul de sus se face mențiune. De óre-ce cuprinde dispozițiuni carĩ nu sunt arătate în actul de sus, îl aducem integral în notă. (4)

Fabrici. De la Domnitorul Ioan G. Caragea am aflat acte relative la câte-vă fabricĩ și anume:

1). Fabrică de fideă, macaróne, etc. În Bucurescĩ neguțatoriĩ aduceaũ asemenea articole de la Adrianopole și de la fabrica din Galați. În 1815 Decemvrie Domnitorul, după anaforaua marelui Vistier, dă lui Nichifor Hagi Ion Mustacov unele privilegii pentru fabrica de fideă, macaróne, critarachia, ostrachia și chipriotica, așezată în Bucurescĩ. Domnitorul afirmă, că a comparat produsele fabricei de la Galați cu ale fabricei de la Bucurescĩ și a găsit pe acestea mai bune, egale cu cele de la Adrianopole. (5)

(1) Veđi anexele Q. și R. din Tom. X. B. al *Ist. Romănilor* de V. A. Urechia.

(2) Veđi anexele S., ibidem.

(3) Veđi actul T., ibidem.

(4) Veđi actul U., ibidem.

(5) Veđi AA. și AAA., ibidem.

2). Continuă sub Caragea să existe o fabrică de sticlă în județul Dimbovița. Constatăm acesta din procesul ce face jupânésa Ruxandra Chrisoscoleu lui Ștefan Némțu sticlarul, în Septemvrie 1815, pentru că i-a brăcut nisce păduri ca să-și pregătască material necesar la fabrică. (1)

3). Fabrica de testemeluri de la Mărcuța continuă să existe. Se constată acesta din actele ce dăm în anexe, vorbind despre Stănuță, fiul lui Teodorache Țarigrădeanu, care a căpătat privilegiul fabricei încă de la 1808 Maiu 28. Fabrica producea testemeluri, boccele, macaturî, perine, plapome, brîne. Privilegiul fabricei eră pe 15 ani, pe care timp aveă și monopolul. Caragea mai prelungește monopolul 2 ani jumătate peste 15, până la 28 Noemvrie 1817. Se presintă puțin înainte de împlinirea acestui termen neguțătorul Angheli și Zugrav sin Constantin cu petițiune, cerënd să ieă asupra sa fabrica pentru mai departe, pe 10 ani. Ei propun spor la cele ce eră obligată fabrica să deă mănăstirii Mărcuța și la Cămara Domnéscă, cum și la spitalul nou al Filantropiei. Domnitorul încuviințază cererea și le dă chrisov la 23 August 1817. (2)

Deosebirea de taxe vamale ce se percepeau de la negustorii pămîntenî și de la sudiți este o cauză de dărăpănare a comerțului pămîntenilor. Pe când neguțătorii sudiți plătiau o vamă mai mică, aplicându-li-se tariful din convențiunile comerciale ale Turciei, neguțătorii pămîntenî plătiau taxe majorate, la care se adăgeau acsizele sau vama de oraș (3).

O altă scădere ce întîmpină comerțul pămîntean erau narturile obligatorii, din cari posedăm o serie destul de completă (4).

Vorbind de comerț, se cade a nu perde din vedere și afacerea cășeriilor, afacere care dă loc la diverse procese și nizamuri relative la obligațiunile păstorilor Ardeleni, cari își pasc oile prin munți și prin câmpiile țării (5).

Mai sus menționaram despre vamă. Amintim și aci, că împreună cu venitul vămiî se arendă și acel al puțurilor de păcură.

Pentru prima dată întîlnim sub domnia lui Caragea următorul fapt,

(1) Veđi actul BB. în Tom. X B. al nostru.

(2) Veđi actul CC. și chrisovul de prelungire pe 2 și 1/2 ani a monopolului fabricei dat lui Stănuță de Domnitorul Caragea, ibidem.

(3) Veđi actul sub RR., ibidem.

(4) Veđi anexele Tom. X. B, ibidem.

(5) Veđi actele sub SS., ibidem.

al acordării de cătră Domnitor al dreptului pentru biv Vel Paharnicul Antonache Teohari de a deschide pe moșia lui Cosmina din Secueni două puțuri de păcură, în propriul său profit și fără a fi supus la nici o dare cătră Visterie. Un asemenea drept e dat și mănăstirii Sinaia în Maiu 1813 (1).

(1) *Cartea sf. mănăstiri Sinaia din sud Prahova.*

Zemli Vlahisocie. Dat-am Domnésca Nôtră carte sfinte și dumneșcescî mănăstiri Sinaia din sud Prahova și cuviosului egumen de la acéstă mănăstire, chir . . . . i tuturor părinților ce se află acolo locuitori la numita mănăstire, ca să aibă voe și slobođenie a deschide pe moșia mănăstirii, ce se numesce Sinaia, două puțuri de păcură cu cheltuēla mănăstirii, și fiind-că aceste puțuri, din jalba ce a dat numitul egumen, ne-a pliroforisit că este a se deschide cu mare cheltuēla a mănăstirii, ne-am milostivit Domnia-Mea și tot venitul acestor două puțuri îl hărăzim numitei mănăstiri, nefiind intrate în vinđarea celor-lalte puțuri mai dinainte. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea tuturor de obște, nimeni întru nimic supărare să nu facă, fiind-că sunt scutite de Jările și cheltuelile ce dau alte puțuri, fiind-că așa este porunca Domniei-Mele. I saam recheh gpd. — 1813 Maiu 1.

Cod. LXXVII, pag. 297 v.

Cartea dumne-lui biv vel Paharnicului Antonache Teohari pentru două puțuri de păcură a face la moșia d-sale Cosmina din sud Saac.

Zemli Vlahisocie. Dat-am Domnésca Nôtră carte cinstitului și credinciosului boerului Domniei-Mele biv vel Paharnicul Antonachi Teohari, ca să aibă voe și slobođenie a-și deschide pe moșia dumi-sale Cosmina din sud Saac două puțuri de păcură cu cheltuēla sa, cari puțuri, fiind-că ne-am pliroforisit că sunt a se deschide cu mare cheltuēla, după rugăciunea ce ne-a făcut și după multele slujbe ce a săvîrșit Domniei Mele, ne-am milostivit asupra-și și tot venitul acestor două puțuri de păcură îl hărăzim numitului boer, nefiind intrate în vinđarea celor-lalte puțuri de mai înainte. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea tuturor de obște, nimeni întru nimic supărare să nu-și facă, ci să fie scutite și apērate de tôte dările și cheltuelile ce dau alte puțuri, fiind-că așa este porunca Domniei-Mele. I saam recheh gpd. — 1818 Martie 23.

Cod. LXXVII, pag. 298 v.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie.

De vreme ce aceste două puțuri de păcură sunt hărăzite mănăstirii Sinaei prin sinetul nostru, sinet care i s'a dat încă din anul trecut, precum din condica Divanului am luat pliroforie și fiind-că în ponturile vămilor anului acestuia se cuprinde, ca milele ce sunt prin hrisóve și sineturi domnesci să se împlinēscă, nici un cuvînt nu aũ vameșii a se atinge de aceste două puțuri, ci hotărîm ca mănăstirea Sinaia să aibă pace de cătră ei. — 1814 Iulie 2.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Narturî. Cestiunea îndestulării publice din Bucuresci preocupă ne-
grișit pre Caragea. In Ianuarie 1813, el obligă pre brutari să fie apro-
visionați cu îndestulă făină, ca să nu întâmpine lipsă poporațiunea (1).

Se face cișniū pentru pâne și se obligă de la 1 Fevruarie 1813 a
vinde pânea négră cu 5 parale ocaua (2).

La 2 Fevruarie 1813 se dă un nart general, ce se pôte vedé in T.
X. B. al Istoriei năstre. La 6 Fevruarie Domnitorul ordonă:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscote.

Cinstiților și credincioși dumné-văstră veliților boeri ai Divanului Domniei-Mele,
de trebuință fiind de a se întocmi un preț cuviincios și la vînđarea jimblei i a si-
mitului și să lipsescă cu totul catahrisis ce se urmă până acum de cătră jimblari
și simigiî, poruncim Domnia-Mea ca cu toți împreună i cu dumné-lui vel Agă, să
faceți cîsni prin amăruută socotélă pentru amândoué mai sus arătatele felurimi de
pâne, și chibzuid prețul cu care se cuvine a se vinde, însă bună, albă, curată, să
arętați Domniei-Mele prin anaforă, fără cătuși de puțină întârđiere. Tolco pisah.—
1813 Fevruarie 6.

(Pecetea gpd).

Vel Logofët.

La 10 Iunie 1813, Domnitorul dă nart noū pentru pâne, jimblă și
simit (3).

Un alt cișniū se face in Decemvre 1813, in urma reclamațiunilor bru-
tarilor. Se adaogă prețul la vînđarea pânei, care se va vinde câte 8
parale ocaua.

Prea Înălțate Dómne,

Următor fiind luminatei Înălțimii Tale porunci de la acéstă jalbă a cuviosului
egumen Iustin, de la mânăstirea Sinaia, am făcut cercetare și vęđui la mâna cu-
viosiei-sale sinetul Măriei-Tale cuprinđător, prin care i se dă voe și slobođenie a
deschide pe moșia sf. mânăstiri Sinaei doué puțuri de păcură cu cheltuēla mână-
stirii, hărăzindu-i-se milă numitei mânăstiri și tot venitul acestor doué puțuri
cu păcură l-a luat Vameșul, cu cuvînt că se cade a fi pe séma vamei; a căruia urmare
fiind făr' de cuviință, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră
dumné-lor boerii ispravnică ai județului, ca aducënd pe pîrîtul înainte dumné-lor, față
cu cuviosul egumen, să-l facă a înțelege cuprinderea luminatului sinet al Măriei-Tale, ce
este dat acestei mânăstiri, neîngăduind pe vameși de acum înainte a mai face su-
părare cătuși de puțin, iar hotărîrea cea desăvirșită rămâne a se face de cătră Înăl-
țimea Ta. — 1814 Iunie 6.

Constantin Filipescu Vel Logofët.

Cod. LXXIX, pag. 9.

(1) Veđi actul K. K., l. c.

(2) Veđi actul L. L., ibidem.

(3) Veđi actul M. M., ibidem.

(3) Veđi actul N. N., ibidem.

În 16 Februarie 1814, se afișează pe la răspântiile stradelor un nart general, în care intră băcăniile, legumele, pescăriile, lumînările de cêră (1).

În Decemvrie 1814, se dă alt nart pentru legume (2).

La 5 Ianuarie 1814, se afișează nartul lumînărilor de seũ (3).

La 15 Septemvrie 1815, nouă cișniũ pentru jimblă și pâne (4).

La 15 Noemvrie 1815, se ordonă facerea unui nart nou al lumînărilor de seũ (5).

În Decemvrie 1815, noul nart pentru pâne (7 parale pânea) (6).

La 1 Aprilie 1816, nart la lumînările de cêră (7).

Măcelăriile continuă a se da cu contract, în Bucuresci:

Iũ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiți și credincioși boerilor veliți ai Divanului Domniei-Mele, dimpreună și dumné-ta biv vel Vist. Const. Filipescule i cu dumné-ta biv vel Bane Gr. Brâncovene, fiind-că se apropie sfințele Pasci și sorocul contractului cãrniĩ din anul trecut se împlinesce, poruncim ca, adunându-vé cu toții aicea la Domnésca Nóstră Curte să faceți cuviósa chibzuire pentru vîndarea cãrniĩ pe anul acesta și să arétați Domniei-Mele prin anaforă. I saam receh gospod. — 1816 August 20.

Cod. LVIII, fila 51 v.

Brutariĩ refusă de a depune pânea pe la băcăniĩ spre vîndare, ca să nu deă deciuélă. La 5 Septemvrie 1816, Domnitorul ordonă lui Aga să oblige pe brutariĩ a face asemenea deposite (8).

Cu privire la îndestularea publică din orașele județene, abiã posedãm un singur act de la Caragea.

Acesta este cel următor relativ, la Ploesci:

Iũ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale și cu bună orînduélă fiind acéstă anaforă a dumné-lui vel Logofétului de Țera-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului să dați cuviinciosul nizam ca întocmai să facă urmare. — 1813 Iunie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

(1) Veđi actul O. O. în Tom. X, partea B. a *Ist. Rom.* de V. A. U.

(2) Veđi actul P. P., ibidem.

(3) Veđi actul Q. Q., ibidem.

(4) Veđi actul R. R., ibidem.

(5) Veđi actul S. S. și T. T., ibidem.

(6) Veđi actul U. U., ibidem.

(7) Veđi actul V. V., ibidem.

(8) Veđi actul X. X., ibidem.

Prea înălțate Dômne,

Dupa luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acastă jalbă a vameșilor de la Ploesci, făcând cercetare, arăt Înălțimii Tale, că nartul s'a pus pentru cei ce vind cu ocaua, iar mai virtos pentru precupeți, iar locuitorii ce vin la tîrg cu zaherele, saŭ cu alte lucruri de alte trebuințe, cum și de ale mîncării, ce le vind cu ridicata, acelea nu aŭ să fie supuse la nart, ci să fie luminată porunca Măriei-Tale cătră dumné-lor ispravnicii județului, ca într'acestași chip să urmeze și să deă nizam, nici să deă pricină cu nartul a nu veni țeraniî de afară cu lucruri de vîn-țare, că aceea în adevărat este că pricinuesce pagubă jăluitorilor, cu împuținarea alișverișului ce pôte să facă și să discolipsescă cei ce aŭ trebuință, negăsind să cum-pere acelea ce caută, saŭ precum va lumina Dumneșeu pe Măria-Ta, se va da po-runcă. — 1813 Iunie 18.

Vel Logofet.

Cod. LXXVI, pag. 436.

Tîrguri. Privilegiile pentru tîrguri și bilciuri continuă a se da sub Caragea, tot după regulele cunoscute. Evident, boerimea se folosese mai mult de asemenea privilegiu și beneficiu, și une-orî ele sunt acordate și la biserică și mănăstiri. Vață-se în anexele de la Tom. X. B, al *Istoriei Românilor*, o serie de asemenea acte relative la bilciuri și tîrguri.

Intre actele anexate sunt și diverse pitace oprind facerea de bilciuri, din cauză de epidemie, cum și acte relative la strămutări de bilciuri la alte localități, pentru aceleași cauze, saŭ spre a favorisa anu-mită persoană saŭ mănăstire.

Aducem acî unele din multe, următorele acte relative la bilciul de la Buzău.

Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu tôte că prin Domnésca Nôstră hotărîre, ce s'a dat în trecutele țile, prin buiur-dizma la anaforaua Logofetei, s'a poruncit, ca tîrgul de la Nișcov să se mute la orașul Buzăului, dar noîma aceeași porunci eră, că atunci când se făcèa acî tîrg, nu se făcèa atunci tîrg și în orașul Buzăului, după chiar arătarea ce ne-aŭ făcut prin jalbă cei de atunci jăluitori neguțatori și locuitori din partea locului, și osebit de acèsta, că tot într'aceeași hotărîre se cuprinde, ca să se mute tîrgul de la Nișcov în orașul Buzăului, unde a fost din vechime, de nu aduce însă vre-o smintêlă saŭ zătîcnire la alișverișul locuitorilor, fără de a se face vre-o deosebire cărora din locuitori, iar acum, fiind-că ne-am pliroforisit Domnia-Mea, din a doua jalbă, tot a celor dintâi jăluitori negu-țatori și locuitori din orașul Buzăului, că și acolo în Buzău se urmèză facerea tîrgului Sâmbăta (prieinuind însă numiții, că prin înșelăciune de cătră iubitorul de Dumneșeu Episcopul Buzăului s'ar fi schimbat țiuva aceluî tîrg de la Buzău de se face Sâmbăta, unde mai înainte se făcèa Dumineca, când, fiind țî de lucru, nu se îndemănèză locuitorii a veni la tîrg, ca sa-și facă alișverișul, iar Dumineca, fiind sêr-bătore, năvălesc toți la Nișcov și își săvîrșesc alișverișul lor, de aceea dar cerea ce fac numiții jăluitori, ca să lipsescă adecă cu totul tîrgul din Nișcov și să se

urmeze numai cel de la Buzău, nu este primită Domniei-Mele, fiind în potriva Domnescii noastre hotăriri, ce s'a ȝis mai sus, și în vreme ce cu poprirea tîrgului ot Nișcov se face smintela și zăticnire la alișverișul altor locuitori ce se îndemănază a merge la acel tîrg, precum din alăturata jalbă a acelora se face dovadă, fără numai atata osebire hotarîm Domnia-Mea a se face, adecă tîrgul din orașul Buzăului să se facă iarăși Dumineca, precum se urmă din vechime, iar cel de la Nișcov, fiind mai nou, să se facă Marția, și în același chip poruncim, dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să dați nizam de a se face urmare, ca cu acest mijloc nici locuitorii saú neguțatorășii ce cad cu apropiere de orașul Bnzăului, nici cei ce cad cu apropiere de Nișcov, să nu cerce discolie și zăticnire.—1813 Ianuarie.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXIII, pag. 122.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acéstă anaforă a Sf.-Sale părintelui Episcop de Buzău, făcend urmare, vėđui luminată hotărîrea Măriei-Tale ce s'a dat la anaforaua Logofeției, de la trecuta lună a lui Decemvrie 14, după jalba neguțatorilor și a locuitorilor părții locului, cum că tîrgul Buzăului care este vechiú numit, în vremea rėsmiriței acesteia trecute, din pricina primejdiei ce a avut de cătră oștași s'a mutat la Nișcov, de sunt patru ani, și Buzėul a rėmas fără de tîrg, iar acum fiind-că s'a făcut pace, aú cerut ca să se mute iarăși la locul lui și cel de la Nișcov să fie poprit, ca unul ce este aprópe de prisos și este supérator tîrgului Buzėului, ȝicend că la Nișcov nu s'a mai făcut tîrg altă dată, în vreme de pace, ne-fiind cu puțință a fi douė tîrguri alătura, și de cătră Măria-Ta s'a poruncit, ca să cerceteze dumné-lor ispravnicii și când într'adevăr va fi arėtarea jăluitorilor, cu voința și primirea tuturor locuitorilor și a neguțatorilor din orașul Buzėului, de a se mută acest tîrg la locul unde a fost din vechime și, de nu face vre-o smintelă saú zăticnire la alișverișul lor, poruncesce Măria-Ta cu hotărîre să se mute tîrgul la locul unde a fost mai înainte, după care luminată poruncă, urmând ispravnicii prin însciințarea ce fac, de la 29 a trecutului Decemvrie, arată că stringend pe toți locuitorii și neguțatorii din orașul Buzėu și arėtându-le luminată poruncă, toți cu un cuvînt aú ȝis, că jalba este cu voința lor primită, făcend cerere a se mută tîrgul în năuntrul orașului Buzėu, unde din vechime a fost, pentru care cu toții aú dat înscris sub iscăliturile lor, și așa ȝic ispravnicii, că ne-fiind nici-o smintelă la alișverișul și folosul locuitorilor, aú pus și în lucrare urmarea tîrgului, care fóe ce este sub iscăliturile lor, o trimit dumné-lor ispravnicii Măriei-Tale și se vėđură iscăliți peste o sută de nume, anı vėđut și arėtarea ce face prea Sfinția-Sa Episcopul Buzėului, că din vechime eră obiceiú de se făcė pe sėptemănă la douė locuri tîrg, adecă Sămbăta la Buzėu și Joia la Săpoca, apoı pentru multe necazuri ce aveaú de trecători, și nu puteaú neguțatorii să-și care marfa la orașul Buzėului, fiind loc depártat, cum și la Săpoca nu puteaú merge tot-deauna, cu slobođenia stăpînirii, de atunci s'a rînduit a se face tîrg Dumineca la Nișcov, pe nioșia Episcopiei, unde le vine tuturor cu îndemănă și cum că tîrgul de la Buzėu de se va face Sămbata, cum a fost rînduit, și cel de la Nișcov Dumineca, n'ar avé nici-o supérare un tîrg de altul, acum dumné-lor ispravnicii aú oprit facerea aceluı tîrg de la Nișcov și locuitorii i boerinașii și neguțatorii din partea locului trimit jalbă Măriei-Tale prin Sfinția-Sa, rugând a se întări și a se porunci ca tîrgul cel de la Nișcov să nu se oprėscă,

care jalbă o vëđui cu acéstă cerere iscalită de 39 de ómeni, și spre mai bună pliorforia Măriei-Tale se va vedé și jalba lor, i însciințarea dumné-lor ispravnicilor județului cu fóia ce trimit și precum va lumină Dumneđu pe Maria-Ta, se va da hotărîrea și porunca de urmare.—1813 Ianuarie 20.

(Vel Logofët).

Din istoria cător-vă orășele aducem aci informațiunî:

Orășelul Cămpina eră considerat ca schelă de comerčiū pe la inceputul secolului XIX. In interesul comerčiului, Domnitorul Caragea înființéză o Vătășie de arabagii la Cămpina, pentru ca neguțătorii să pótă găsi cu înlesnire care și căruțe de transport. (1)

Roșii-de vede. Prigouirea veche dintre mănăstirea Sf. Spiridon cu

(1) *Carte de Vătaf de arabagii la schela Cămpinei sud Prahova.*

Zemle Vlahiscolie. Fiind-că unii din neguțătorii de la schela Cămpina sud Prahova, prin jalbă cătră Domnia-Mea aū făcut arătare, că pătinesc discolii pentru cărauși, când le trebuie și li se zătinesce alișverișul negoțului lor, cerënd a se pune la orînduélă, cu a-și avé înlesnirea, a căroră jalbă rînduind-o Domnia-Mea la dumné-luî vel Spătarul de a cercetat, ne-a făcut arătare că, pentru a se înlesni ajutorul neguțătorilor, este trebuință, ca să se orînduéscă Vătășie de arabagii, ca să scie de la cine să cêră celor ce le trebuie carăuși, care cerere primită fiind Domniei-Mele, prin alegerea dumné-luî vel Spătaruluî, orînduim pe . . . . . Vătaf de arabagii la schela Cămpinei sud Prahova, cu orînduéla de mai jos arêtată: adecă să aibă numitul Vătaf sub zaptul și purtarea sa de grijă carele mocănesci ce merg cu mărfuri neguțatoresci cu chirie și căruțele de arabagii și câtă care va fi trebuință a se încercă cu cliirie, ori de boer saū de neguțător cu mărfuri, după trebuința ce vor avé, sa aibă a se tocmî prin scirea numituluî Vătaf, ca să nu se întimple nici odată lipsă de cele trebuincióse care și căruțe, nici să se întimple alte fapte netrebnice de niscare-vă mocani și arabagii la niscaî ómeni și mărfuri ce vor purtă cu carele lor, și să aibă datorie mocanii și arabagii, ca în ori-ce vreme vor veni să deă de scire numituluî Vataf, iar să nu umble ascunși și tainuiți, ca să nu se întimple pricinî în potriua bunei orîndueli și nimeni, fară scirea numituluî Vătaf, să nu aibă voe a tocmî mocani saū arabagii, precum s'aū mulțumit la acest nizan și locitorii mocani i arabagii din partea loculuî, după arătarea ce ne-a facut dumné-luî vel Spătarul. Drept aceea poruncim, atât ție Vătafule, cât și voue mocanilor și arabagiilor, să fiți următori întocmai precum mai sus dicem, cacî ori tu Vatafule de arabagii, de vei face vre-o urmare în potriuvă, saū voi mocanilor și arabagiilor, de nu veți fi următori întocmai, vë veți pedepsî cu grea pedépsă, și cătră acésta să fie dator Vătaful a îngriji a tocmelile ce fac cu chirigii cei ce aū trebuință de a prinde care saū căruțe cu chirie, de a nu li se face năcazurî și cereri de chirie peste măsură, dar nici ei sa nu se năpăstuéscă, ci după diastiuua loculuî și după povară să se ajungă și plata aceea ce este cu dreptate, făr'de a luă însă numitul Vătaf nici un ban măcar avaet. I saam receli gpd. — 1816 August 1.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët

Cod. LXXV, fila 164 v.

călărașii privilegiați de la Roșii-de-vede din Teleorman continuă și sub Caragea, până ce la 20 Noemvrie 1816, cad la învoelă ambele părți, precum se poate vedé în următorul act:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După rugăciunea Epitropului mânăstirii sfintului Spiridon-noū, ce se vede mai jos iscalit, dăm și Domnéscă Nóstra întărire asupra acestui zapis de învoelă, ca sa-si aiba ființa și tăria sa nestrămutată, precum asemenea am întărit Domnia-Mea și zapisul ce s'a dat la mâna Epitropului de cătră calărașii ot Rușii-de-Vede, fiind întocmai cuprinđetor și acela, precum mai jos se arată. — 1816 Noemvrie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Pentru prigonirea ce a avut mânăstirea sf. Spiridon-cel-noū cu călărașii privilegiiați ot Roșii-de-Vede sud Teleorman, vechili fiind și din partea celor-lalți ce se mai află acolo, pentru claca ce nu au făcut (aflându-se cu locuința pe moșia mânăstirii) din vreniea anilor trecuți, dacă din întâia Domnie a răposatului întru fericire Măriei-Sale Alexandru-Vodă Ipsilant, când atunci prin învoela li s'a deosebit stinjină 600 din moșia mânăstirii ot Roșii-de-Vede și li s'au dat sub stăpînirea lor, de la cari au luat tot-deauna și venitul ei nesuperați de nimeni, au fost aduși cu luminată poruncă Domnéscă aici la Bucuresci și înfățișindu-mé cu numiții înaintea dumné-lor veliților boeri, cum și la luminat Divanul Mariei-Sale, s'a cunoscut dreptatea mânăstirii, că după învoela ce au făcut atunci, erau datorî a răspunde claca la mânăstire de atunci și până acum, cum și de acum înainte, dar căđend cu rugăciune la mânăstire, m'am învoit cu dînșii și le-am ertat întâi claca anilor trecuți ce n'au fost următori a face, adecă din întâia Domnie a răposatului Domn Alexandru-Vodă Ipsilant și până acum, ce după dreptate se cuveniă a luă mânăstirea, și de acum înainte i-am lăsat și pe dînșii a clăcuî numai câte 6 đile pe an, adecă de la începutul viitorului an cu lét 1817, afară din cele-lalte drepturi ale stăpînului moșiei, ce le-au răspuns și sunt datorî a le răspunde și de acum înainte, după pravilnicésca condică, după cum m'am învoit și cu cei-lalți locuitori ot Roșii-de-Vede, și ei, moșia lor de 600 stinjină, ce li s'a dat de mânăstire în desăvirșită stăpînire, drept privilegiul ce au avut mai nainte și o vindeau până acum în arendă la alți streini în taleri 1.200 pe an, au dat-o sub stăpînirea mânăstirii, invoindu-mé, ca și mânăstirea să aibă a le da pe tot anul câte taleri 1.500, adecă una-mie-cinci-sute, începend acéstă învoelă iarăși de la luna lui Ianuarie a viitorului an cu lét 1817, fiind-că ei tot-deauna o vindeau și luaă bani, și acum, luând tot acei bani, rămân căștigați cu încă taleri 300, ce cu prisos m'am învoit a le da mânăstirea pe tot anul și să o aibă a o ține mânăstirea sub stăpînirea sa, luând pe tot anul venitul ei, și căți se vor află cu locuința pe acéstă moșie de stinjină 600 a numiților calărași, cum și căți vor mai locuî de acum înainte, să aibă a se tocni și a se învoi cu Epitropul mânăstirii pentru tóte, iar când vre-odată ori ei, adeca călărașii sau némul lor vor voi a vinde acéstă moșie, fiind-că alt cine-vași nu póte să o cumpere decât iarăși mânăstirea, după cum scrie la învoela ce au făcut, atunci să se prețuésca de ómenî cu sciința saú să o scóță la mezat, și căți bani se vor alege că face, să li se numere de cătră mânăstire și atunci luând numiții bani pe vîndarea moșiei statornică, se contenéză de a li se mai da de cătră mânăstire și acei câte taleri 1.500 ai venițului, iar nevrënd

ei a o vinde nici odată moșia statornică, mănăstirea să fie datore a le numără pe tot anul taleri 1.500 ai arendei, fără nici un cuvânt de pricinuire, dar pricinuind vre-un epitrop ce va fi după vremi a nu le da acești bani pe tot anul, atunci să aibă numiții a lua moșia iarăși sub stăpînirea lor, așa dar învoindu-ne, după cum mai sus se cuprinde, le-am dat acest zapis la mâinile numiților călărași, dând și ei la mănăstire altul asemenea spre încredințare; am rugat și pe prea Înălțatul nostru Domn, ca sa se întărească și cu luminată pecetea Măriei-Sale, și măcar că, după mai sus aretata cuprindere dintr'acest zapis, este legată a le da în veci câte taleri 1.500 pe an pentru arenda stînjiurilor lor de moșie, până când se va întâmplă să o vință vre-odată statornică Dar după rugăciunea ce au făcut cătră mănăstire, le-am făcut și musaadéua cea mai jos arătată, adecă acești câte taleri 1 500 pe an să li se dea până în soroc de 7 ani și, de se va întâmplă până atunci a se mai sui prețul arendilor de moșii, să li se mai adauge și lor prețul arendei de atunci înainte peste taleri 1.500 pe an, cât se va găsi cu cale, iar întîmplându-se în potrivă a mai scăde prețurile veniturilor de moșii, lor să nu li se facă nici o scadere, ce să li se dea tot acești câte taleri 1.500 pe an de la mănăstire, până iarăși în soroc de alți șapte ani și așa la fieș-care șapte ani să se facă acéstă cercetare asupra prețului și îndreptare întocmai, precum ȃic mai sus, ca să nu le rămăe nici la acésta vre-un cuvânt, că dór li s'a făcut vre-o năpăstuire despre parte mănăstirii. — 1816 Noemvrie 20.

Cod. LXXXV, pag. 481.

Cu acest zapis de învoelă viind amândouă părțile în Divan înaintea nóstră și arătându-ne, că de a lor bună-voe s'au învoit cu legătura ce se cuprinde într'acest zapis, după rugăciunea ce ne făcură, s'a adevérit și cu iscăliturile nóstre, spre a se păzi în veci nestrămutat.--1816 Noemvrie 20.

Radu Goleșcu biv Vel Ban, Isaac Ralet Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Constantin Caliarch Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logofet, Iordache Goleșcu Vel Logofet.

Asemenea întărire s'a dat și la zapisul călărașilor, ce-l daū la mâna Epitropului Sf. Spiridon-noū, întocmai fiind cuprinđetor.

Nu numai locuitorii din Ploesci și din Roșii-de-Vede au de a luptă contra proprietarilor, cari vor să-i supună la clacă, ci un identic proces este între locuitorii din Slătioara cu proprietarul moșiei. Slătioarenii probéză, că se trag din vechi familii, cari au chrisov de scutire și de stăpînire de pămînt. Domnitorul continuă scutirile și privilegiile Slătioarenilor, cari se trag din vechii locuitori, ce au dobîndit chrisóvele, iar locuitorii din nou veniți sunt supuși la pont.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Măcar că în hrisovul Domniei-Mele, ce s'a dat pîrîșilor Slătioarenii, nu se arată de s'au dat acest privilegiu și pe chipul celor streini, cari adecă au venit și vor mai veni acolo, saū numai pe chipul acelora ce se trag din familiile celor Slătioarenii, dar fiind-că privilegiul acesta nu le este dat întăiū, ce avendu-l din vechime, întărire numai li s'au dat de cătră Domnia-Mea, de aceea firesce este deslușit, că acest pri-

vileghiū privesce numai asupra acelora din Slătioreni, căți adecă se trag din vechile familii ce se află acolo, atunci când li s'a dat întâiași dată privileghiū și atât după cuvîntul drept, cât și după pildele ce ni se arată mai jos pentru privilegiații cei de la Ploesci, i cei de la Roșii-de-Vede, hotărîm ca și pîriții Slătioreni să aibă privileghiurile ce li s'aū întărit de Domnia-Mea, însă numai acele familii ce se trag din cei vechi Slătioreni, iar nu și alții ce vor mai fi venit în urmă acolo până acum sau vor mai veni și de acum înainte, pentru care poruncim dumi-tale, cinstite și credincios boerul al Domniei-Mele, biv Vel Spătare Nicolae Suțu, Caimacamul al Craiovei, i dumné-vôstră boerilor divaniți de acolo și dumné-vôstră ispravnicilor ai județului, ca alegînd prin fôe anume sub iscăliturile dumné-vôstră numai pe acele familii ce se vor dovedi că se trag din vechi Slătioreni, să dați cuviinciosul nizam, ca numai pe chipul acelora să se urmeze privileghiurile ce sunt arătate în domnescul nostru hrisov, să-i îndatorați întru toate cele-lalte drepturi ale stăpînului moșiei de a fi și ei supuși și următori întocmai după pravilnicésca condică, poprindu-i cătră acestea și de catahrisis ce ni se arată că urmêză de ieău ei clacă de la cei streini, fiind și aceea iarăși drept al stăpînului moșiei, iar pe cei-lalți locuitori Slătioreni (bez cei privilegiați), să-i îndatorați a fi următori și răspunđători cătră stăpînul moșiei, după pravilnicésca condică, întru toate drepturile moșiei, făr' de nici o osebite. — 1818 Fevruarie 17.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dòmne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acéstă alăturată jallă a lui Hagi Enuș de la Craiova, facînd cercetare, vêđui că jalba lui este pentru locuitorii ce sunt șeđetori pe moșia Slătioara din sud Romanați, ce a cumpêrat-o statornică Sêrđarul Polilironie, fratele jăluitorului, de la dumné-ei Ecaterina Farfarôia, cum că se împotrivesc de nu-i fac claca, vînd rachiū peste tot anul, vînd vin după culesul viilor ca trei luni, țin și podul ce este peste apa Oltului, pentru care îi dau pe an taleri 150, nu vor să deă dijmă din liveđile de pruni ce aū pentru neguțatorie, i de la duđii ce aū, țin oi, rîmatori și stupi și nu vor să deă nimic, đicînd că aū privileghiū prin luminat hrisovul Măriei-Tale și nu vor să-i arête hrisovul să-l vađă și el; apoi cei vechi Slătioreni, cari sunt sciuți cu pricina acestui privilegiū al lor, se fac stăpîni și pe cei streini locuitori, cari se află veniți și cari vin de le lucrêză și le clăcuesc lor, iar jăluitorul ce este stăpîn moșiei nu are nici un folos, nici de la clacă, nici de la vîndarea vinului i a rachiului, care este cel mai bun venit al moșiei, cerênd pentru acestea dreptate a se osebi cei streini din privilegiați; cere și pentru vîndarea vinului i a rachiului pe vremea cea orînduită a slobodeniilor, ca sa vîndă vinul i rachiul numai cel ce-l vor face din vile și pόμεle lor. Pentru acéta, din condica Divanului scoțîndu-se copie, după luminat hrisovul Măriei-Tale, se alătură lîngă acéta, ca sa scie și jăluitorul ce privileghiū aū locuitorii, în care luminat hrisov vêđui cuprîndîndu-se pentru toți locuitorii birnici din Slătioara, că li se dă privileghiū, adecă vîndarea rachiului să o aibă peste tot anul slobodă în totă vremea, i vîndarea vinului să o aibă slobodă de la culesul viilor până la sf. Nicolae, fără nici o dare la stăpînul moșiei, așijderea și claca să o plătêscă, de casă câte un zlot pe an, nesupêrîndu-se de lucru, să ție și podul de la trecerea apei Oltului pe sêma lor și să deă stăpînului moșiei câte taleri 150 pe an, iar la cele-lalte dijmuri să se urmeze cum se urmêza și la alte moși, însă acest privilegiū li s'a dat, nu dór spre a o luă spre

pildă de obicei, ci ca o milă și hărăzire Domnăscă, după sineturile ce au avut și de la luminații Domni de mai nainte. Deci cât pentru dijmurile din semănături și pentru țeciuéla de la livețile cu pruni, cari sunt de neguțătorie pentru rachiū și pentru țeciuéla din duți din cari se face mătasea, cum și de la oi și rînători și stupi, au să dea dreptul moșiei după obiceiul pământului, care se urmăze la toate moșiile de obște, pentru care gasesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale către dumné-lui Caimacamul și către dumné-lor cei-lalți boeri ispravnici ai județului acelor locuitori Slătioreni, ca să dea dreptul moșiei, nefiind acestea din cele legate sub privilegiul lor, ci încă sunt îndatorați ca cei-lalți locuitori, dar pentru privilegiul ce au avut Slătiorenii cei vechi, care și cu luminat hrisovul Măriei-Tale s'a întărit a se păzi, țise jăluitorul că nu se împotrivesce a și-l avé și de acum înainte, dar însă și acei vechi Slătioreni (ale cărora familii țice că sunt știute), în puterea privilegiului ce au cu catalhrisis, au făcut zapt și pe streinii ce s'au aflat veniți mai înainte, și pe cei ce vin luând clacă de la aceia, iar pe jăluitorul mi-l îngăduesce a se amestecă, cu care multă pagubă are, pentru acésta luând séma vėđui, că în luminat hrisovul Măriei-Tale nu este deslușit sau pomenit pentru cei streinii, ce au venit și vor veni, ori ca să fie și ei cu acel privilegiu sau ca să fie îndatorați la stăpînul moșiei ca toți cei-lalți locuitori de obște, iar pilde avem Rușide-Vede sud Teleorman și Ploesci, că sunt deosebiți privilegiați a-și avé privilegiul lor, iar cei streinii sunt îndatorați la stăpînul moșiei, ca toți locuitorii de obște, ci cu urmarea celor vechi Slătioreni a luă clacă de la cei streinii aduc închiuire de stăpînire asupra moșiei și are cuvînt jăluitorul, ca un desăvîrșit stăpîn pe acésta moșie, caci se pagubesc; ci de va rămăné a fi într'acel privilegiu și streinii, pe lângă paguba jăluitorului, se pricinuesce dērăpănare și altor sate și siliști vechi, să vie în Slătioara cu șederea sub adăpostirea privilegiului Slătiorenilor, ca să nu facă clacă și să aibă slobozenie de vîndare la rachiū și vin pe vremea cea orînduită, dar fiind la mijloc luminat hrisovul Măriei-Tale, cu cuprinderea ce arēt mai sus, rămăne ca de către Maria-Ta să se facă acésta deslușire, cine să aibă mila Măriei-Tale, cei vechi locuitori sau toți, de a nu se păgubi jăluitorul, sau precum va lumina Dumnedeu pe Maria-Ta se va da hotărîre.—1818 Fevruarie 6.

Vel Logofet.

Cu referința la situațiunea ce aveă comerciantul și meseriașul sub Caragea, se cade să amintim aci despre vamă, poște, etc.

Scutire de vamă. Domnitorii Munteni, ca și cei Moldoveni, aveă obiceiul de a scuti de vamă unele importuri ale unor neguțători favoriți. În Martie 1813, Caragea continuă scutirea de vamă a unui Vasile, fiul lui Petre Abagiul, însă numai de la un car cu marfă întrodus în țera de peste Dunăre. Acésta scutire a fost acordată acestui prăvăliaș încă de Alexandru Vodă Moruzi la 1799 (1).

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.*

Dumné-ta Vel Logofete de Țera-de-sus, de vreme ce în cele din urmă Domnesci sineturi se cuprinde, ca numai un car de marfă de abagerie să scutescă jăluitorul,

Menzilurile adecă poștele nu folosiaū negușitorimii; numai statului, călătorilor strein și boerimii. Boerimii folosiă din douē puncte de vedere: ca mijloc de înlesnire a călătoriei (1) și ca mijloc de câștig, căci boerii luaū întreprinderea întreținerii menzilhanelor, adecă a poștelor. Și nu numai de importante sumi ce Visteria plătiă pentru întreprinderi se folosiaū boerii întreprindători, ci mai reclamaū încă și despăgubiri de tot felul. Așă, în domnia lui Ioan Caragea, aū fost mari procese intentate statului de vestitul boer Varlam și de Grecul Scufa, cerend mari despăgubiri pentru pretinse perderi suferite în timpul ocupațiunii rusesci la întreprinderea poștelor (2). De sigur, din banii de la Visterie primiți, a avut parte și Consulul rusesc!

---

tot cu acēstă cuprindere poruncim să se facă și cartea Domnici-Mele făr'de nici un alt adaos. — 1813 Martie 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXIII, pag. 354.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce mi se dă la acēstă jalbă a lui Vasile sin Petre Abagiul, strein, făcend cercetare, vēđui la mâna lui douē cārți vechi de la rēposaii Domni de mai nainte, însă Măria-Sa rēposatul Scarlat Vodă Ghica și Măria-Sa Alexandru Vodă Ghica, ce le dă pe numele lui Petre, tată-sēu, ca să scutēscă douē care de marfă abagerie ce aduceă din Tēra-Turcēscă; vēđui și o carte a Măriei-Sale Alexandru Vodă Moruzi cu lét 1799 Iulie 17, prin care înnoind sinetul tată-sēu pe numele lui Vasile jăluitorul, ca să aibă a scuti de vamă un car de marfă de abagerie, din câte aduce de peste Dunăre; vēđui și o anaforă a Logofeției cu lét 1803 Martie 19, întărită de Maria-Sa Constantin Vodă Ipsilant, prin care asemenea i se dă să scutēscă un car de abagerie, precum în cartea Măriei-Sale Alexandru Vodă Moruz se cuprinde. Acum jăluitorul cere înnoirea milei acesteia și să i se adaoge și apērarea dăjdiei pe capul sēu, a căruia cerere rēmâne la milostivirea Măriei-Tale. — 1813 Martie 19.

Vel Logofēt.

(1) Pitac cătră Vel Postelnic, să deă poruncă cătră epistații Cassei minzilurilor, ca ori când va merge orînduitul epistat al lazaretului Vel Postelnic Clinceanul la spitalul ot Dudesci, spre cercetare, după porunca ce-i este dată, să-i deă câte patru cai cu hamurile lor.—1813 Iulie 13.

Cod. LXXIV, fila 70 v.

(2) Veđi diverse acte relative la aceste afaceri, în Tom. X. B. din *Ist. Rom.* de V. A. Urechia.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dréptă și cu cale fiind anaforaua acēsta, după pliroforia ce ni se dă asupra pri-

Neguțătorul, care importă marfă, nu se putea folosi de instituțiunea

cini, o întărim Domnia-Mea și poruncim Domniei-Tale Vel Spătare, să împlinescă de la Stolnicul Alecu Nenciulescu acești taleri 84.503 bani 35. — 1813 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata poruncă, ce prin graiū ni s'a dat de cătră Măria Ta, cum că neconținute jălbi au dat chir Ianache Scufa și chir Polizache Dimitriu, arătând că are să ieă de la Visterie, din socotela poștelor, de mai înainte, o sumă de bani după contractul ce au încheiat cu Divanul de atunci, la lét 1816 Maiū 10, și au dat și socotela prin care s'a văduț că li se cuvine a luă taleri 2.111.109 și bani 27 până la sfirșitul lui Noemvrie trecut lét 1812 și dintr'a ceștia au primit de la Visterie rînduri taleri 1.893.938 bani 39, și au dat adeveriņe de primire în Visterie, rămîind a mai luă încă taleri 217.170 bani 108, ca să se exoflisescă; după cererea numișilor, făcendu-li-se îndestulare, li s'a dat pecetluit gpd. ca să li se plătescă de la Visteria Domnescă acești taleri 217.170 bani 108. După acésta, făcendu-se cercetare cu amăruntul, s'au găsit la socotelile Visteriei trecuți în pecetluituri 1.979.130 bani 30 și dați în socotela Cassei minzilorilor, iar adeveriņe ale primitorilor sunt numai pe taleri 1.893.938 bani 30, precum și epistații în socotela lor arată, și din acésta se cunoșce, că se însărcinază Visteria cu a se da mai mult peste ceea-ce se cuvine taleri 84.503 bani 35 și spre descoperirea adevărului orînduindu-ne Măria Ta, ca să teorisim cu scumpătate aceste socotelī, am adus pe amândoi sameși Visteriei, pe Stolnicul Alexandru Nenciulescu, ce a fost mai înainte sameș și pe II Logofăt Alexandru Vilara, ce se află acum, s'au adus față și condicile Visteriei și cercetând cu amăruntul am văduț arętați și scăduți din veniturile Visteriei taleri 1.979.130 bani 30, rėspunși la epistații Cassei minzilorilor, iar adeveriņe ale primirilor se văduț numai de taleri 1.893.938 bani 30; din acésta învederat se cunoșce că lipsesc taleri 84.503 bani 35 tăinuți, și Visteria însărcinată cu năpăstuire; s'a cerut și în parte de la fieș-care sameș, ca să deă socotela și cel de acum II Logofăt Alexandru Vilara a dat sub iscălitura sa socotelă de când a intrat sameș, banii ce s'au rėspuns din Visterie la epistații minzilorilor cu pecetluituri și cu adeveriņele primitorilor pe suma deplin, iar Stolnicul Alexandru Nenciulescu, cel care mai înainte a fost văduț năpăstuirea ce cėrcă Visteria și. neavënd alte chipuri a se depărtă, a aruncat pricinuirī, când asupra zarafilor Visteriei, când asupra epistaților Cassei minzilorilor, cari pricinuirī ale sale fiind fără nici un cuvînt, nu pôte ca să fie apėrat, și Visteria avënd tótă dreptatea sa a nu cercă acéstă pagubă, găsim cu cale ca să rėspundă numitul Stolnic Alexandru Nenciulescu la Visterie taleri 84.503 bani 35, căci Visteria, după cercetarea și socotela epistaților, cu pecetluit gpd. a rėspuns taleri 217.170 bani 108, spre exoflisisul acestor vechi socotelī; iar hotărīrea cea desăvırșită rămăne a se face de cătră Înălțimea Ta. — 1813 Ianuarie 21.

Vel Vistier.

Vel Spătar.

Cod. LXXIII, pag. 88.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstișilor și credincioși dumnė-vóstră boerilor veliși ai Divanului Domniei-Mele, vă facem în scire, că în condicile Visteriei se vede o sumă de taleri 84.503 bani 35

menzilurilor, căci de abià ajungeau pentru trebuințele Curții, ale Divanului, ale boerimii în genere și ale consulilor streini și curierilor.

dați mai mult în socotéla epistaților poștei, cu care se încarcă cheltuelile Visteriei, iar epistații pricinuesc că nu au luat, de aceea poruncim dumné-vóstră, ca mâne Joi, să vă adunați și teorisind cu de-amăruntul socotéla epistaților poștelor, să faceți scumpă cercetare, ca să deslușiți câți bani din mai sus arétata sumă de taleri 84.503 bani 35 se găsească asupra numiților epistați, la care cercetare să aduceți înaintea dumné-vóstră și pe toți aceia ce vor fi trebuincioși și în ce chip veți descoperi adevărul, să arétați Domniei-Mele prin anafóră făr'de zăbavă, și la această cercetare să fie împreună cu dumné-vóstră și dumné-lui biv Vel Vistier Ioan Moscu. Tolco pisah gpd. — 1813 Fevruarie 12.

Vel Logofét,

Cod. LXXIV, fila 27.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstiților și credincioși dumné-vóstră veliților boeri ai Divanului Domniei-Mele i dumné-ta Vel Vistier, fiind-că Excelența Sa Ambasadorul Rusiei ot Țarigrad, prin notă a făcut arétare cătră prea Inaltul Devlet spre a se face îndestulare lui Ioan Scufa, neguțatorul de aici sudit rusesc, asupra pretenției ce are de la țérá, încă de când a ținut poștele în vremea armiei Rusesci, și ne-a venit prea înaltă Impără-téscă poruncă, ca să se cerceteze această pretenție a numitului neguțator, spre descoperirea dreptului său, de aceea poruncim d-vóstre, ca adunându-vé cu toții la un loc, să teorisitiți cu de-amăruntul socotelile numitului neguțator asupra pretenției ce are și, lámurind dreptul ce se va dovedî că are a lua, să chibzuiți și de unde are a se plăti și să arétați Domniei-Mele prin anafóră cu dumné-lui Vel Hatman al Divanului. Tolco pisah gpd. — 1814 Iunie 13.

Cod LXXIV, pag. 127.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu tóte că dumné-lor cinstiți și credincioși veliți boeri, dregători ai Divanului Domniei Mele, printr'acéstă anafóră ne fac arétare, că la pretențiile ce face neguțatorul chir Ioan Scufa, suditul rusesc, a se despăgubi cu taleri . . . . pentru pagubele ce a cercat din pricina stricării contractului poștelor, ce a fost încheiat cu Divanul țerii la let 1811, făcându-se alegere cu sfat de obște asupra fieș-căreia arétări a numitului, s'a găsit cu cale a i se da numai taleri 617.105 i bani 99, dar voinđ Domnia-Mea a ne îndestulă mai cu dinadinsul de ființa adevărului, am adus înaintea Domniei-Mele pe numitul neguțator și cercetând cu scumpătate din condei în condei tóte pretențiile sale, am chibzuit că se cuvine a i se da numai taleri 375.000 spre desăvîrșită izbrânire, pe care sumă și însuși s'a mulțumit, cunoscând că după dreptate această sumă are să priméscă numai, iar nu mai mult. Drept aceea, poruncim dumi-tale Vel Vistiére, într'acest chip să se urmeze despăgubirea jăluitarului cu a i se da adecă numai acești taleri 375.000 spre exoflisis iar nu mai mult, și întărim chibzuirea iratului ce s'a făcut pentru óreși-care întâmpinare a acestor bani cu a se adăogă, adecă trei parale la vinăriciú de vadră, iar nu două,

Carele mocănesci și orî-ce alte specii de trăsurî, ce se inchiriau prin

după cuprinderea aceştii anaforă și la oerit de ôe parale trei, iar la dijmărit să nu se mai adaoge nimic, fiind vremea trecută.—1814 Iulie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXIX, pag. 82.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce prin pitac ni s'a dat de la 13 ale trecutului Iunie, cun că Exelenția Sa Ambasadorul Rusiei ot Țarigrad, prin notă a făcut arêtare catră prea înaltul Devlet, spre a se face îndestulare lui chir Ioan Scufa, ne-guțătorul de aici suditul rusesc, asupra pretenției ce are de la țera, încă de când a ținut poștele în vremea armiei Rusesci, și a venit Măriei-Tale prea înaltă Împărătescă poruncă, ca să se cerceteze această pretenție a numitului ne-guțător, spre descoperirea dreptului său, de aceea ne poruncesce Măria-Ta, să-i teorisim cu de-amăruntul socotelile pretențiilor sale și, lamurind dreptul ce se va dovedî că are a lua, sa-i chibzuim și de unde să i se plătescă, și să arêtăm Măriei-Tale prin anaforă; cu dumné-lui Vel Hatman al Divanului, următori fiind luminatei porunci, ue-am adunat la un loc, unde au venit și dumné-lui cinstitul Consul Rusesc dinpreună cu numitul ne-guțător chir Ioan Scufa; i-ani cerut de ne-a arêtat întâi contractul ce a încheiat cu Divanul în let 1811 Maiu 9, în care cuprinde ca să ție poștele din totă țera în soroc de doi ani, păzind legăturile ce se cuprinde în contract, atât numitul ne-guțător cât și Divanul, sfinte și nestrămutate, iar când Divanul va îndrăznî a strică acest contract și-i va lua poștele, atunci să fie Divanul dator fără de nici un cuvînt a-i plăti totă paguba ce va pătimi-o dintr'acésta după aretarea sa; după acésta l-am întrebat ce pagubă i s'a făcut, din pricină căci i s'a stricat acest contract la sffrșitul lui Noemvrie ot let 1812, adecă mai nainte până a i se împlini sorocul de doi ani cu cincî luni și țece țile și ne arată întâi, că s'a păgubit de talerî 497.444 ce se făcea să-i dea Divanul după contract, pe acele cincî luni și țece țile la cai, 6.050, de cal pe an po talerî 185; am cercetat de a avut într'acea vreme pe la poște rînduita sumă de cai 6.050 și din socotelile ce ne arată ale epistaților drumurilor, vêuî că a avut atunci la poște nu numai acésta totă sumă deplin, ci încă și prisos de cai 58; al doilea cere Scufa talerî 163.930 paguba cailor, ce s'au scos de la poștii, când i s'a stricat contractul, în care cuprinde, că după ce se va sffrși sorocul de doi ani și nu vor vré epistații a mai ținé poștele, atunci să fie Divanul dator a primî caii ce vor fi în stare de a purtă poștea și a-i plăti po talerî 90, de care ne arată numitul ne-guțător, că stricându-i-se contractul la Decemvrie 1, pe vreme de érnă, și scoțendu-se de la poștii acea sumă de cai 2.522, fără a i se plăti după cuprinderea contractului, au murit mai jumătate, iar cei-lalți i-a vindut cum a putut, prinđend unul cu altul, po talerî 25, talerî 63.050, iar de talerî 163.930 se află păgubaș, după cum ne-am îndestulat din adeverințele ce ne-a arêtat, iscălită de obrazele ce au cumpérat caii, i de ómenii casei ce i-au vindut, că atâta a prins, adecă talerî 63 050; al treilea, cere Scufa talerî 9.000 pentru finul și orzul ce a avut la poștii și i s'au mâncat de catră oștirile Rusesci i Turci robî și de slăvirea sa Belram-pașa ot Giurgiu, arêtându-ne și adeverințele ale primitoților, cari cuprind 111 care fin de măsură și șése chile orz și socotindu-se carul de fin po talerî 20 și

*

starostele de harabagiï, erau mijlocele de transport puse la îndemâna comerçului și industriei. În *schelele* principale din țără existaï sta-

chila de orz asemenea, după cum țise că-l ținea, fac talerî 2.340, iar câte trele condeile fac peste tot talerî 663.714, din care scăđend talerî 117.600 ce a plătit Visteria analogon pe acele cincî luni și țece țile pentru cai 3.528, ce s'aï orînduit a fi pe la poștîi, socotit calul pe an talerî 75, rêmâne să ieă talerî 546.114, care acești bani îi cere cu dobînda lor câte talerî 7 bani 60 la pungă pe lună, după cum se obiçnuesce la huzmeturile Visteriei de la let 1811 Maiü 9, când a încheiat contractul cu Divanul, până acum pe trei ani și douë luni. Decî, după legătura ce a făcut numitul neguțator cu Divanul prin contract și după stricarea ce i s'a făcut contractului mai nainte până a i se împlini sorocul cu cincî luni și țece țile, iar despre partea sa vëđui că i-a dat Divanul atestat ot let 1812 Iulie 15, doveditor că, întocmai după datoria contractului, a ținut până atunci poștele întru întregime și destoinicie, fără de a se întîmplă vre-un cusur, are dreptate să i se platescă de la țără aceste trei condee de pagubă de care și făcënd noi socotela și puind dobînda, nu după cum se obiçnuesce la huzmeturile Visteriei, ci mai cu scăđemînt, adecă câte talerî 5 la pungă, și nu de când a încheiat contractul, precum cereă, ci de la Maiü 31 let 1813, când s'a buiurdisit jalba sa de cătră Măria-Ta la noi, se face să ieă peste tot, capete și dobîndă, talerî 617.108 bani 99, precum se vede în socotela ce am așternut mai jos. Am făcut chibzuire și de unde să i se plătescă acești bani și a se cislui pe țără, am socotit că simte greutate, decăt se găsî cu cale, ca să se adaoge la trei huzmeturî ce n'aï început până acum a se căută, adecă la dijmărit po parale trei de fieș-care sfin i . . . , la vinăriciü de vadră po parale douë, și la oerit de öe po parale trei, peste ceea-ce s'a fost orînduit a da, și face acest adaos talerî 277 000, acești bani să i se deă dintr'aceste trei huzmeturî, iar pentru cei-lalți talerî 340.108 bani 90, ce rêmâne a mai luă, după ce se va întocmi așezămîntul țării, când vom face chibzuire a se orîndui, ca să i se facă răspundere de la ludele birnicii.

Socotela de baniï ce are să ieă chir Ioan Scufa de la țără

Talerî	Bani	
497.444	—	analogon pe cincî luni și țece țile ce aveă să ieă la cai 6.050 de cal pe an, po talerî 185.
163.930	---	paguba a 2.522 cai ce s'aï scos de la poște, când i s'a stricat contractul.
2.340	—	finul și orzul ce i s'a luat de la poște.
663.714	—	
117.600	—	se scad, ce a plătit Visteria analogon pe 3 luni și 10 țile pentru cai. 3 528 ce s'aï orînduit a fi pe la poște, socotit calul po talerî 75.
546.114	—	
70.994, 99		se adaugă dobînda acestor bani la pungă, po talerî 5 pe lună, de la let 1813 Maiü 31 până acum let 1814 Iulie 1, pe un an și o lună.
617.108, 99		rêmâne să ieă.
277.000		se scad pentru care să i se deă luminat pitacul Măriei-Tale cătră gazda huzmeturilor, spre a-i răspunde în vreme acești bani.
340.108, 99		remân a i se răspunde pe urmă de la ludele birnicii prin domnésca Visterie

rostii de harabagiï, create anume pentru comerçiù. Așã vëðurãm, fu creatã asemenea starostie și la Cãmpina.

Iar pentru taleri 30.000, ce mai cere cusur din inamuri ot Octomvrie și Noemvrie let 1812, fiind-cã Visteria atunci l-a exflisit, adecã din taleri 45.000 ce cereã l-a scãdut cu acei taleri 30.000, rëmãind a i se da numai taleri 15.000, dupã aceea exflisire sã se urmeze, dupã cum și pentru taleri 6.660 dintr'acei taleri 9.000 se cereã pentru finul și orzul ce i s'a luat de la poștã, ne avënd adeverințe, nu s'a primit a se pune la socotelã, iar hotãrirea rëmãne la Mãria-Ta.—1814 Iulie 9.

Const. Filipescu Vel Ban, Radu Golescu Vel Ban, Barbu Vãcãrescu Vel Vornic, Dumitrașco Racovițã Vel Vornic, Iordache Vel Vornic, Grigorie Bãleanu Vel Logofët, Const. Filipescu Vel Logofët, Nestor Clucer.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Vistierule, dupã prea înalta și vrednica de închinãciune poruncã ce ne-a venit de la prea puternica Impãrãție, pentru plata banilor ce cere de la țerã dumné-lui consilierul Varlaam, din socotela poștelor ot let 1810, încã de la 17 ale trecutului Aprilie, prin domnescul nostru pitac orînduind Domnia-Mea pricina în cercetarea Prea Osfinției Sale pãrintelui Mitropolit i a iubitorilor de Dumneđeù, Sfinția lor Episcopiï și dumné-lor Veliților boeri, prin anaforaua de la 7 ale aceștii luni, aù arëtãt Domniei-Mele, cã dupã certarea ce aù făcut, fațã fiind și dumné-lui cinstitul ghenereal consul al Rusiei i vechilul numitului Consilier, s'a dovedit, cã din tovãrãșia ce a avut la poștii în let 1810 a rëmas sã mai ieã de la țerã, spre desfacerea sa, taleri 10.824, pentru a cãrora platã nefiind astã una datã alt mijloc, din pricina cãci țera se aflã în próstã stare din smãcinãrile ce a tras în trecuta rãsmirițã, dupã chibzuirea ce aù făcut preaosfinția lor și dumné-lor, s'a gãsit cu cale ca împlinirea acestor bani, suma de mai sus arëtãtã sã se facã de la postelniceï, nãmuri, mazili, cumpãniști, ruptași și slujitorï. Drept aceea dar, spre a se pune în lucrare plata acestor bani, dupã prea înalta Împãrãtesca poruncã, poruncim dumi-tale, ca fãcëndu-se cisle de la Domnesca Nóstrã Visterie pe mai sus arëtatele bresle, sã se și împlinescã de la dînsele acești bani și aducëndu-se la Visterie, rînduri rînduri, sã faci arëtare Domniei-Mele, ca sã dãm domnii-tale poruncã: unde sã se teslimalisescã. Tolco pisah gpd. 1814 Maiù 13.

Anaforã pentru ca sã apuce pe Stolnicul Nenciulescu sã împlinescã taleri 84.503 bani 35, ce sunt asuprã-i din poștii.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiților și credincioși boerilor ai Domniei-Mele, dumné-ta biv Vel Bane Constantine Filipescule i dumné-ta Vel Vistier Radule Golescule și dumné-ta biv Vel Bane Grigorie Brãncovene și toți dumné-vóstrã veliților boeri ai Divanului Domniei-Mele, fiind-cã dumné-lui cinstitul ghenereal-consul al Rusiei Luca de Chiricov prin notã ne-a fãcut arëtare, cã dumné-lui Consilierul Varlaam cere a i se plãti și dobîndã la banii ce i s'aù plãtit din tovãrãșia poștiilor, ce a avut cu Cluceru Deșliu (cãci, de nu i se va plãti dumné-lui dobîndã, urmëzã a nu plãti nici dumné-lui do-

CAP. V.

Boeri.

În 1815, Domnitorul Caragea se ocupă mai cu stăruință de boerime. Iubind fastul, Caragea vede în boerime o podobă a tronului și de aceea caută să ducă casă cât mai bună cu ei. Unii din boeri totuși nu se împacău cu Caragea. Pe care din aceștia putea pune mâna, el îi surguniă la mânăstire.

Cu Văcărescii și Ghiculescii a rămas Caragea în cele mai bune relațiuni, de aceea îi dăruiesce cu multe miluiri și folosințe. Cu Dinu Filipescu nu se împacă și în Martie 1817 dă următorul pitac de surgun:

«Fiind-că Aga Costache Filipescu s'a purtat în potriva voinței Domniei-Mele, pentru ale sale netrebnice urmări și fapte, volnicin pe al nostru buhurdagi-bașa Ianache, carele luând de aici dimpreună cu dînsul doi neferi, să-l ducă surgun la mânăstirea Dêlului din snd Dîmbovița, unde să fie sub paza numișilor doi neferi, carii să aibă a-l păzi cu neadormire, ne lăsând pe nineni să aibă întilnire cu mai sns numitul, nici slobod să fie a eși unde-vași; de care poruncim cu strășnicie și sfinției-tale năstavnice de acolo, să fii cu mare îngrijire de a se păzi întocmai porunca acêsta a Domniei-Mele, căci în potrivă vei cădê în grea răspndere, până vei primî al doilea poruncă a Domniei-Mele, iar orînduitului mumbașir să i se deă adeverință de teslimat. — 1817 Martie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 180.

Ca nu cum-vă boerii din opozițiune, și mai ales Dinu Filipescu, să scape fugind din Bucuresci, Caragea iea dispozițiunea, ca nimenui să nu se deă cai de poștă, pe viitor, fără de porunca lui său a marilor Vistier, Spătar și Postelnic (1).

bîndă pe unde este dator), poruncim dumné-vóstră ca, adunându-vê cu toșii la un loc, să faceți cuviincioșa chibzuire asupra acêstei cereri și sa arêtați Domniei-Mele prin anaforă cu d-lui Vel Hatman al Divanulni. Tolco pisah gpd. — 1814 August 2.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXIV, fila 136 v.

(1) Pitac cătră epistații Cassei menzilurilor, pentru a nu mai da de acum înainte cai de poște fără de poruncă gospod., sau fară de teșchereă de la dumné-lui Vel Postelnicul și cu teșchereă a dumné-lui *Vel Spătarului și a dumné-lui Vel Vistierului.*

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea cu strășnicie, dumné-vóstră boerilor epistați ai Cassei menzilurilor, ca de astăzi înainte să nu vê îndrăzniți a da cai de poște la nimeni fără

Și surghiunul îl aplică Vodă și la acei din clasele mai de jos, cari sunt bănuți că lucrează în înțelegere cu opozițiunea (1).

Protecțiunea ce Domnul acordă boerimii este manifestată prin două categorii de dispozițiuni:

a). In 1815 Caragea ordonă revisuirea condiții de archondologie și ținerea ei cu multă îngrijire, prin următorul pitac:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite și credincios boerile al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Vist., catastiful archondologiei, ce se ține la Visterie și se află sub purtarea de grijă și în păstrarea extractorului, fiind una din cele mai delicate condiții, se cuvine de a fi și mai pe sus de ori-ce bănuelă și nu este îndestul a se lăsa orînduêla întocmirii sale numai la îngrijirea și ocîrmuirea voinței extractorului, căci nu este peste puțină lucru, ci mai vîrtos din cele putincióse, de a se amăgi după vremi de catră cine-vași, ori prin dare de bani, sau din vre-un alt enteres pornit fiind și să trecă între boerii cei ce sunt cu caftane și pe alții cari nu vor avé cin de boerie prin caftan; de aceea dar, ca să se ridice și ca să se stinga cu totul de acum înainte o acest fel de bănuelă și să fie sciuiți și cunoscuți fără de îndoelă cei ce se cinstesc după vremi cu caftane sau se provivasesc, hotărîm și poruncim, sa se urmeze și să se

de a vedé porunca Domniei-Mele ori teșchereà a dumné-lui Vel Postelnicul său a dumné-lui Vel Vistierul, căci de vom află că s'au dat cai de poște cui-vași, în potriva poruncii de mai sus arêtată, ori cine va fi acela ce va da cai, să scie cu hotărîre că ne va aduce la mare turburare asupra lui, fără de a i se primî nici un cuvînt de pricinuire, tolco pisah gpd; să se deà însă și cu teșcheréua Spătăriei, adecă a dumné-lui Vel Spătarul.—1817 Martie 28.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXVII, fila 18 v.

(1) Lét 1817 Martie 7, s'au făcut surgun cei mai jos arêtați, la locurile ce se însemnară:

Toma Chelhaia la Mănăstirea Mărgineni, Dumitru Cociuc polcovnicul, la ocna Telega.
Ionița sin Bucur Ghindă la Mănăstirea Cozia.

Niculae Cuțarida biv polcovnic la Mănăstirea Značov.

Bucur Ghinda la Tismana sud Gorj.

Ștefan Brat, Bucur Ghinda la Mănăstirea Sinaia din sud Prahova.

Cod. LXXXVII, fila 18.

Volnicie de surgunlic, cu loc deschis.

Zemli Vlahscoie. Volnicim pe sluga Domniei-Mele ..... ca luând de aice pe ..... sa-l ducă surgun la ..... Poruncim ..... de acolo ca să-l aibî în buna pază, și fără de al doilea poruncă a Domniei-Mele slobod să nu fie, iar orînduitul Baumbașir la întórcere să i se deà adeverință de teslimat; i saam receh gpd.—1817 Martie 7.

Cod. LXXXVII, fila 18.

păzescă acest fel de orînduélă, adecă: astă una dată să se întocmescă cu bună chib-zuire și alegere condica arhondologhieî, până la sffirșitul acestiî lunî și unde se vor isprăvî tôte numele să iscălescî dumné-ta dedesubtul lor arêtând înainte, că atâtea sunt tôte boeriile până atunci, și apoi, de se vor mai face altele în luna viitóre, să se trecă și acelea din josul iscălituriî dumi-tale și iarăși să iscălescî dedesubtul acelora cu asemenea ifos, precum s'a đis mai sus, și așa întocmai să se facă urmare pe fieș-care lună, din cele ce se va întimplă a se face boerî; pentru care am poruncit osebit și dumué-luî Vel Postelniculuî, ca asemenea catastih să ție pe tótă luna și la împlinirea fieș-căreia lunî să facă probă acel catastih cu condica Visteriei de cătră dumné-ta împreună cu dumné-luî, ca să nu se facă vre-o greșală, ori de la Visterie saú de la Postelnicie, ci dar negreșit într'acestași chip poruncim să se facă urmare de acum înainte. Tolco pisah gpd.—1815 Iulie 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cod. LXXIV fila 212 v.

Asemenea pitac s'a făcut și cătră dumné-luî Vel Postelnic.

b). Inființarea *Cassei evghenișilor*. Ne avênd pôte cunoscînță de evo-međiana instituțiune a majoratuluî, Caragea vine în ajutorul boerimîi ruinate, prin instituțiunea protectóre în contra usurarilor, căreia îi dă numele de *Cassa evghenișilor* saú Epitropia feciorilor de boerî, care să-î impedece de a perde averile lăsate de părinți.

c). In afară de aceste două mijlóce protecționiste boerimîi, Caragea îi împarte tot felul de privilegii de tirguri, bilciuri, havaeturî și scutiri de vămî și finalmente pune la dispozițiunea celor scăpătați lefi din cutia milelor și de pe la biserică, (1) precum se pôte vedé mai departe

(1) Unii boerî făloși se mulțumiau cu atestate, prin care Voda și Divanul le atestă nobilitatea, așa Clucerul Const. Bucșănescu. Luî Const. Paleologul, boer grec, Vodă îi dă diplomă constătátóre, că este coborîtor din părinte de bun neam, și-î mai asigură și o pensiune din vămî.

Carte luî Dimitrie Paleologu.

Milostiu Bojiú. Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie. Purtătorul acestuî Domnesc al Nostru sinet, anume Dimitrie Paleologu, coborîtor fiind din părinți de bun neam și stare ai patriei sale Curpeniș din episcopia Larisis, ce este în eparhia Lița și Agrafa, și după a părinților sei petrecanie rămâind și însuși în dregătoria cea părintescă, adică în politicésca otcîrmuire a patriei sale, în trecere de ani aprópe 25, s'a arêtat următor strămoșescilor sale fapte și cu rîvnă cătră al seú neam i cătră omenire, a bine otcîrmuit cele de acolo obștesci trebî și pricinî ce-î erau încredințate, dintr'ale vremilor însă în potrivă întimplări scăđend dintr'aceea bună stare și în nespusă și nesuferită ticăloșie și patimî ajungênd, în cele de pe urmă silți au fost și au lăsat și iubita sa patrie i familie, ca să întîmpine familia vieții sale. De care tôte acele primejdióse patimî a ajuns acum în starea ce se vede. Drept aceea, dupa pliroforia ce avem și înși-ne Domnia-Mea de a sa

la capitolul, în care vom aduce documentele relative la cutia milosteniilor și la scutiri și privilegii în genere.

buna familie, bună petrecere și întâia bună stare a părinților săi și a sa, spre dovada tuturor acestora, i s'a dat această Domnăscă Năstră carte. I saam receh gpd.—1817 Maiu 2.

(Pecetea și iscălitura gpd.)

Cod. LXXVII, fila 266.

Carte lui Dimitrie Paleologu pentru lăfa de taleri 500, ce are să ieă pe fie-care lună.

Milostiu Bojiu. Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie. Cât sunt de lăudate și lui Dumneđeū bine primite facerile de bine și milosteniile, atât mai mult se fericesc cei ce le dobîndesc, lucrurile cele mai cuviinciōse socotim a ajutā unele obraze, cari de sine-le nefind vrednice, orī din ale vremilor întîmplări saū din neputințe trupesci, de a-și agonisi hrana și mângâerea cea trupescă, nu se îndemânēzā, din multe pricinī popritōre, nici a glāsui măcar cătrā altul lipsa acelor trebuinciōse întru care se aflā osîndit, saū cerere de vre-un ajutor i milostenie, precum într'o asemenea ticāloșie suntem piroforisiși Domnia-Mea că se aflā acest Dimitrie Paleologu, care fiind din părinți de bun neam ai patriei sale, și într'o buna stare odiniōră aflându-se, după ce în urmă din ale vremilor nenorociri întîmplate s'a veđut pe sineși golit de aceeași bună stare i s'a mai adăogat apoi și a bătrînețelor osîndā, însoțitā și cu o trupescă (precum este veđut), în cât nici o altā nădejde nu i-a mai rēmas spre a-și agonisi de sineși cea mai puținā mângâere la trupescile sale slābiciuni și trebuințe, pentru rēmāșița ticāloșei lui viață, ce va mai avē, fără numai a privi în cer și la pāmînt. Drept aceea și din a omenirii și dintr'a creștinātății datorie îndemnându-ne și cu milostivire privind asupra lui, étā printr'acest al nostru sinet îi orînduim o vecinicā milā și ajutor pe obrazul seū. și hotărîm, ca din huzmetul vāmilor să i se deā pe tōtā luna lēfā cāte taleri 500 în cātā vreme va mai avē vieță, care acēstā facere de bine pohtim și pe cei din urma nōstrā frați luminați Domni, ce din Dumneđeescā pronie li se va încredința oblăduirea acesteī creștinesci țērā, de a o păzi în ființă și nestrāmutatā, ca și ale dumnēlor creștinesci și bune fapte asemenea să se păzēscā și să se urmeze. I saam receh gpd.—1817 Fevruarie 10.

Cod. LXXVII, fila 260.

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Dupā aretarea dumnēlor veliților boeri, întārim și Domnia-Mea dovada nēmului mai jos numitului Clucer Constantin Bucșānescu.—1814 August 22.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXIX, pag. 225.

Prea Înălțate Dōmne,

Cu acest atestat adeverim pentru dumnē-lui biv Vel Clucerul Bucșānescu, că-l scim că este fecior de boer de aici din Țēra-Ruinānescā, rēposatul taică-seū a fost din nēmul boerilor Bucșānesci. și s'a numit State Bucșānescul biv Vel Serdar,

Aşa protegiați și ajutați, boierii în genere devin ei mai de trebă decât naintașii lor din secolul al XVIII ?

ședător aflându-se la Pitești sud Argeș, iar maică-sa s'a numit Ancuța, este din némul dumné-lor boerilor Filipesci, fiindu-mi mie Logofétului Filipescului soră. Drept aceea, spre a fi știut și cunoscut mai sus numitul boer, că este blagorodnic și viță din némul boerilor pămîntenii de aici, i s'a dat acest atestat adevărit cu iscăliturile noastre.—1814 August 19.

Al Ungrovlahiei Nictarie, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Constantin Filipescu Vel Logofêt, Gheorgache Filipescu Vel Logofêt, C. Știrbei Vel Logofêt, Gr. Ralea Vel Hatman, Nestor Clucer.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Din cuprinderea hrisovului réposatului Domn Alexandru Ghica Voevod, părintele Luminăției Sale Beizade Grigorie Ghica și ctitor al acestei mănăstiri, cetindu-se cu luare aminte, ne-am pliroforisit Domnia-Mea, că între cele-lalte orînduéli ce a întocmit pentru această ctitoricéscă mănăstire, țice că după ce se vor împlini trebuinciosele de peste an cheltueli ale mănăstirii și se va trimite și la casa Domniei-Sale saũ a clironomilor sãi, zaheréua ce prin osebită fôe pecetluită a dat Domnia Sa (care o vëđum și Noi sub pecetea Domniei Sale, scrisă fiind din lét 1768 August 5), apoi din prisosul venitului să se deã și ajutor la 9 fete sărace pentru mărițișul lor pe tot anul și cât pentru numărul fetelor, iarăși din cuprinderea acestui ctitoricesc hrisov ne pliroforisim, că l-a orînduit a se scãdé și a se adăogã după analogia prisosului și scãderea venitului mănăstiresc pe tot anul, din care se înțelege, că cugetul și voința aceluï réposat Domn și ctitor aũ privit a nu se aflã în lipsă nici odalã casa saũ clironomii Domniei Sale de cele trebuinciose ale casei, ci tot-deauna să le aibã pe deplin de la mănăstire și apoi din prisos să se facã cătrã fete mai sus țisa milostenie; la care acéstă cuprindere a ctitoricescului hrisov, privind Domnia-Mea și chiar cugetului și buneii voinți a aceluï reposat ctitor, urmând de a se face adecã îngrijire din veniturile mănăstirii mai întâiũ de clironomii Luminăției Sale și socotind și adaosul veniturilor mănăstirii celor de acum peste cele de atunci, după care, și de se va mai adăogã măcar ajutorul cătrã clironomii Luminăției Sale, tot prisosesece venit și pentru acel orînduit ajutor al fetelor, precum și starea vremei i a scumpetei lucrurilor cea de acum fiind cu totul neaseménatã cu cea de atunci, primim rugăciunea Luminăției Sale Beizade Grigorie Ghica și poruncim dumni-tale orînduitule epitrop al acestei mănăstiri, ca pe lângã talerĩ 300 ce i se da până acum pe an din veniturile mănăstirii, drept zaheréua casei cea orînduită, să i se mai adaoge câte alți talerĩ 2.000, de a i se da adecã de acum înainte câte talerĩ 5.000 pe an, urmându-se însă acest adaos numai pe chipul Luminăției Sale. — 1816 Iulie 25. (Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXV, pag. 193.

Carte de atestat al lui Alexandru sin Vasile Cãmărașul.

Zemli Vlahiscaoie. Precum după politicesile pravili este cu cale de a avé deosebire cei ce se trag din bun neam adecã blagorodnicii, întru cele ce li se cuvine, de

Departate de așa ceva. Ei nu sunt, cu puține excepțiuni, nici mai buni creștini, nici mai buni Români, dar nici mai puțin jăfuitori țării și țăranului.

Și cu toate acestea, afară de boerii cari fac opozițiune Domniei, eu n'am aflat boeri criminali pedepsiți de Vodă. A! dar pedepsele cele mai grele sunt date celor din popor. Nici nu trebuie lui Caragea judecata Divanului, ca să trimită la grópa oanei pe un țăran, care a cutezat să nu fie mulțumit cu maltratările zapciilor, ori pe un neguțator care a căcut în disgrația lui Vel Aga, ori a Ispravnicilor.

Un nenorocit individ, Hristea, a fost condamnat să i se tae mâinile în piața osindei, în fața temniței de la Curtea Veche. Ia vedeți ce dispozițiune *părintească* iea Vodă: să suporte însăși Cămara Domnăscă plata a 200 taleri doctorii ce s'aũ aplicat la cioturile rămase în locul mânilor nenorocitului amputat! (1).

Domnitorul generos hotărăsece:

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisiciei.

Poruucim Domnia-Mea, dumi-tale vel Cămărașe, ca prețul acestor diu urmă dolitorii ce se arată mai jos să se plătescă jăluitorului de la Cămara Domniei-Mele. — 1815 Martie 22.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

cațră cei proști, asemenea cuviința este a fi și cuuoscuți i deosebiți unii de cațră alții, ca cu acest mijloc al cuuosciuței și al deosebirii amândurora acestor trepte să se pazescă și împărtășirea fieș-căruia diu politicescile dreptăți; uuul dar diu cei diutâi fiiud și dumué-lui Alexandru, fiul răposatului Vasile, după întrégă sciiunță ce cu încredințare avem Domnia-Mea, adecă fiiudu-i patria cea mai iutâi (Palie) Epiros, ce se uumesce Arghirocastrou, și moșii i strămoșii săi fiiud aprópe de doué vécuri cuuoscuți fără de conteneire iu trépta celor de frunte dregători ai patriei lor, iar răposatul tată-séu mergéud la Țarigrad, de acolo a venit aici iu Bucuresci cu răposatul Domu Ștefan Vodă Racoviță, uude s'a și ciustit cu ciuul Cămărășiei. Drept aceea dar am dat dumué-lui mai sus uumitului Alexandru acest Domuesc al Nostru siuet, spre dovada uémului domniei-sale. I saam receh gpd.

(Iscălitura Domnăscă)

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXVII, fila 236.

(1) *Prea Înălțate Dómne,*

După lumiuata poruucă iusciiunțez Iuălțimii-Tale, că Armășia, iu câtă vreme s'a aflat pîrîitul Hristea la închisórea pușcării, după tăerea mâinilor, a urmat cu plata dolitoriiilor celor trebuicióse la spișeria jăluitorului Doguir spișerul, iar după ce iusuși s'a ceruț la couaenul lui, câte dolitorii s'aũ dat jăluitorului după rețetele

Boerul grec, atât de protegiat de Vodă, erà o lipitoare care sugeà ultimul sânge al poporului. Nu numai Grecii făceauă această, ci și unii din pămînteni, cu nume de havaeturi, dar și prin directe jafuri, ca funcționari.

Când boerul nu găsià o funcțiune destul de lucrativă, nici dând *filotimon*, (1) se făcea cap de bande de hoji și prădă și jăfuià . . . Și după ce făcea averea dorită, se închinà la Domnie, — de sigur dând din cele adunate la Domn și la ai lui — și trăià în tihnă, de multe ori cinstit de Domnie. Pentru odihna conștiinței sale mai făcea hoțul retras din *exercițiul meseriei* sale vre-un puț cu cumpenă la margine de drum, ori dădea vre-un ajutor la vre-o mănăstire, ori chiar zidea vre-o biserică.

Dăm în note aci acte relative la urmărirea (cas rar) a averii vestitului Iancu Jianul (în 1815), pentru îndestularea unora din cei jăfuiți de el. În acest proces, Iancu Jianul se înfățișează la judecată, la Craiova, ca și când ar fi fost chemat în judecată în un simplu proces civil. În note, la pag. 108, se pôte vedé această.

---

doctorului, până s'a vindecat, care se aduna la preț de taleri 200, nu s'a platit nici de Armășie, nici de pîrîtul, că nu are pîrlej, ci ca sa nu mai supere jaluitorul luminatul Măriei-Tale auș, să se deà luminată poruncă de cătra cine se cuvine a se plăti aceste dohtorii? — 1815 Fevruarie 13.

Dumitrache Pitar.

Cod. LXXXIV, pag. 45.

(1) Dăm aci un act, din care se pôte vedé că *filotimon* nu erà considerat ca o prevaricațiune, ca o corupțiune prin bani . . ., ci se puteà cere acest *filotimon* chiar și înaintea justiției.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Pe această anaforă a dumné-lor velișilor boeri, neremăind odihnit Luminăția Sa Beizade Grigore Suțul, dumné-lui vel Hatmanul al Divanului l-a înfățișat la Divan înaintea Domniei-Mele, prin vechilul Aleco Comăneanul, cu d-lui biv Vel Vistierul Ioan Moscu, cerënd Luminăția Sa a-i plati dumné-lui Vistierul acești taleri 12 500 cu dobînda lor, cu cuvînt că și Luminăția Sa platesce dobîndă, iar dumné-lui Vistierul răs-punse, că nu ar fi dator să plătescă nici o dobîndă, fără numai suma de taleri 12 500, ce se cuprinde în adeverința dumi-sale, pe care i-ar fi și plătit până acum, de i-ar fi dat Luminăția Sa adeverința, ca să și-o spargă, care adeverința aretând-o vechilul Luminăției Sale în Divan, o vëdum și Noi cuprinđetóre întocmai precum este arătata într'această anaforă, și cu tôte că asupra cererii de dobînda a pricinuit vechilul dicënd, că acești taleri 12.500 i-a dat Luminăția Sa împrumut dumné-lui Vistierului, dar această pricinuire se cunosc greșite, pentru ca și din cuprinderea adeverinței și din chiar tacrirul Luminăției Sale Beizade, ce a dat prin graiū înaintea dumné-lor velișilor boeri, se dovedesce că acești bani sunt *făgăduiți* de dumné-lui Vistierul *drept filotimon*, iar nu că i-a luat împrumut de la Luminăția Sa. Deci

Ce se putea aştepta de la boeri, a căroră educaţiune—dacă e să cre-

măcar şi de nu se cuprinde în adevărînţă tecmela de dobîndă, dar cuprinzându-se sorocul orînduit pentru plata lor şi neplătindu-i dumné-lui Vistierul la acest soroc, ar fi avut Luminăţia Sa tot cuvîntul dreptăţii să cêră a i se plăti şi dobîndă de la împlinirea sorocului şi până acum, de ar fi fost aceşti bani daţi dumné-lui Vistierului, dar de vreme ce Luminăţia Sa nici un ban nu i-a dat, ca să aibă cuvînt a şice, că eşindu-i banii din mână se păgubesc, de nu i se va plăti şi dobînda lor şi chiar fiinţa acestor bani, ca unii ce i se dau filotimon, fiind dobînda la dobîndă, ci hotărîm, ca dumné-lui Vistierul Moscu să-i plătescă Luminăţiei Sale numai taleri 12.500, câţi prin adevărînţa dumi-sale i-a făgăduit a-i dă, şi zapciul cel orînduit să urmeze a face împlinire, făcînd însă şi dumné-lui Vistierul teslim adevărînţa datoriei acestor bani, ce se află la mîna Luminăţiei Sale Beizade. — 1815 Fevruarie 18.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXI, pag. 17.

Prea Înălţate Dómne,

După luminata porunca Măriei-Tale de la acéstă jalbă a Luminăţiei Sale Beizadea Grigorie Suţu, ce a dat pentru dumné-lui biv Vel Vistierul Ioan Moscu, prin dumné-lui Vel Hatman al Divanului, înfăişindu-se înaintea Nóstră amândouă părşile, ne-a arêtat Luminăţia Sa Beizadea o adevărînţă cu lét 1801 Decemvrie 21, de sunt anî 12 trecuţi, iscălită de dumné-lui Vistierul Moscu, prin care se făgăduesc, ca să plătescă Luminăţiei Sale, la viitorul de atunci Iulie, taleri 12.500, fără nici un cuvînt de pricinuire, care bani şise Luminăţia Sa că nu i-a dat împrumut, ci i-a făgăduit dumné-lui Vistierul Moscu filotimon, pentru căci i-a aleverdisit ocele; întrebându-se Vistierul Moscu nu tăgădui acéstă adevărînţă, că este bună a domniei-sale, fără numai şise, că pentru mijlocirea ce a făcut Luminăţia Sa cătră réposatul Domn Mihaiú Vodă Suţul, de i-a lăsat ocele în taleri 150.000, la lét 1802 Maiú 14, i-a fost hotărît taleri 50.000, ce-i dedese în poliţa a se girarisî la Viena, însă de va avé chiros zăpisul ce i s'a dat pentru scăderea preşului ocnelor, dar acel zăpis nu s'ar fi ţinut în sémă, pentru că peste două şile a trecut Măria-Sa Mihaiú Vodă în Ardeal, şi peste câte-vă şile mai în urmă s'a şi schimbat din Domnie, arêtându-ne şi o copie, ce şicea că ar fi după adevărînţa, ce a dat dumné-lui la mîna Luminăţiei Sale, cu lét 1802 Maiú 17, cuprinzétóre că, de vreme ce prin ajutorul Luminăţiei Sale n'a primit nici de cum réposatul Mihaiú Vodă Suţul stingerea dumné-lui, ci îndupli-cându-se i-a lăsat ocele drept taleri 150.000, încredinţeză printr'acéstă adevărînţă pentru taleri 50.000, ce a dat Luminăţiei Sale în poliţa a se girarisî şla Viena, să nu aibă a-i cere, când zăpisul ce i s'a dat pe suma de taleri 150.000 va avé tãrie, iar taleri 50.000, ce s'a dat în Ianuarie şi Fevruarie, sunt bani daţi pentru huzmetul ocnelor; ne mai arêtă o copie fără veleat şi fără lună şi neadeveritã de nimeni, după o anaforã, ce şice că ar fi făcut dumné-lor velişi boeri în Domnia Măriei-Sale Constantin Vodă Ipsilant asupra socotelii ocnelor, unde puindu-se asupra Luminăţiei Sale Beizadea Grigorie acei taleri 50.000, ce-i dedese dumné-lui Vistierul în poliţa la Viena, îl scóte dator pe dumné-lui taleri 36.820, dar Luminăţia Sa rês-punse, că acei taleri 50.000 nu i-a dat dumné-lui Vistierul pe obrazul Luminăţiei Sale, ce i-a dat réposatului Domn Mihaiú-Vodă din socotela ocnelor, pentru care am

dem pe Wilkinson—se mărgineă în a învăța a ceti și a scrie romănesce

și vedut trecut într'o condică acea socotélă la mâna Luminăției Sale, ci dați Luminăției Sale Mihaiū Vodă, din socotéla ocnelor; așijderea răspunse Luminăția Sa și pentru acea copie de anaforă, că de va fi acel fel de anaforă după copia ce arată dumné-luī Vistierul Moscu, nu s'a făcut cercetare prin judecată, față cu amândoué părțile, nefiind aci atunci nici Luminăția Sa nici vechil a casei părintelui Luminăției Sale, ci numai după arătarea dumné-luī Vistierului, și că răposatul părintele Luminăției Sale scie, că are să ieă de la dumné-luī Vistierul Moscu, iar nu să deă; pentru care va să-și pornescă jalbă a se face împlinire, nu ca un clironom al răposatului, ci ca un vechil al creditorilor răposatului și că Luminăția Sa a fost numai un casier al răposatului, iar nu stăpîn pe ocne și ce bani a primit de la dumné-luī Vistierul aū fost pe numele Domniei, unde i-a și dat. Decî la copia de adeverința nu pôte judecata să pue temeiū, nefiind adeverința iscălită de Luminăția Sa, ci o copie din partea dumné-luī Vistierului, neiscălită de nimeni, cum asemenea nu putem pune temeiū nici la copia de anaforă, nefiind adeverită de nimeni, sau și adeverita fiind, nu s'a făcut prin judecată cu amândoué părțile față și mai virtos că acei taleri 50.000 aū fost dați de dumné-luī Vistierul pe séma Domniei, iar nu pe a Luminăției Sale, precum se dovedesce din socotéla cea iscălită de răposatul Domn Mihaiū Vodă. Drept aceea găsim cu cale, acei taleri 12.500, după mai sus numita adeverința, să-i plătescă dumné-luī Vistierul Moscu la Luminăția Sa Beizade Grigore, ca o bună datorie a domniei-sale netăgăduită, însă fără dobîndă, nescriind în adeverința toc-melă de dobîndă, iar hotărîrea rămâne la Măria-Ta. — 1814 Iunie 28.

Radu Golescu Vel Ban, . . . Vel Logofêt, . . . Vel Logofêt, Nestor Clucer.

Jianul. Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, biv Vel Serdare Costache Suful, Caimacamule al Craiovei și dumné-vostră boerilor divaniși de acolo, ca negreșit și fără de altă zăbavă să puneși în lucrare porunca și hotărîrea Domniei-Mele, ce s'a dat în trecutele zile, asupra pricinii la anaforaua judecății Departamentului de Criminalion.—1816 Iunie 30.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

Ascultând luminată porunca Înălțimii Tale de la acéstă jalbă a lui Șerban Stănescu Logofêt din Craiova, împreună cu cei-lalți păgubași, inșiințăm Înălțimii Tale, că prin dumné-luī epistatul Armășiei am luat acéstă îndestulare de la Gheorghe Iuz-bașa, zapciū armășesc, ce a fost orînduit mumbașir asupra pricinii jăluitorilor, cu luminată porunca Înălțimii Tale, de la 10 ale trecutului Octomvrie, întărită la osebită anaforă tot de la acest Departament, că prin dumné-luī Caimacamul Craiovei vîndêndu-se cu mezat avutul Iancului Jianul tilharul, să se facă împlinire păgubașilor jăluitori, arêtând orînduitul mumbașir, că dumné-lor ispravnicii ot sud Romanași, după alăturată inșiințare ce aū luat de la cinstitul Divan al Craiovei, încă de la Noemvrie 2, ca să cerceteze la fața locului, de față cu jăluitorii păgubași, întâiū de se găsesce în ființă tot avutul Iancului tilharul, ce însuși l-a arêtat; al doilea să se descopere și căși stîngenî sunt în fieș-care parte de moșie, și al treilea, prin cercetare să se dovedescă, de mai are Iancul Jianul și alt osebit avut al lui, afară din ceea-ce a arêtat și pe de o parte să inșiințeze cinstitul Divan de acolo pentru

și grecesce? In unele case continuă a străbate ce-vă cultura francesă,

tot avutul ce se va dovedi mișcător și nemișcător al Iancului Jianul, iar pe de alta să orînduască a se strigă la mezat tot avutul Jianului, și de prețul ce va eși pentru fieș-care lucru să însciințeze dumné-lor ispravnicii la cinstitul Divan al Craiovei, după care vëdënd mumbașirul multă întârziere cu prelungire a dumné-lor ispravnicilor aceluî județ, n'a mai putut să aștepte acolo și a venit la Bucuresci, fără de a se face acéstă cuviinciosă alegere, și de acésta nu lipsim a însciința Înălțimii Tale.—1816 Iunie 14.

Costache Stolnicul, Constantin Calistat Șătrar.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a Departamentului de Criminalion, volnicim pe sluga Domniei-Mele . . . . . zapciū armășesc, să mērgă la Craiova, unde poruncim dumitale cinstite si credincios boerule al Domniei-Mele, biv Vel Vornic Costache Samurcaș, vechilule al Căimăcămiei Craiovei și dumné-vóstră boerilor divaniși de acolo, ca întocmai, precum se cuprinde mai jos, să se facă urmare, cu acéstă osebire însă, ca prin Ispravnicii acelor cincî județe ot preste Olt, să se publicuască la toși de obște, că verî-cine se va mai află păgubaș și jăfuit de cătră acest *Iancul Jianul* tîlharul, în soroc până la vremea haraciladismei avutului numitului tîlhar, să se arête aici la Departamentul de Criminalion spre a intră și acela în analoghie, căci ne arētându-se până atuncî, să scie că aū a rēmăné neîmpărtășiși din prețul lucrurilor hoțului, ce se vor vinde cu mezat și se va da numai păgubașilor celor ce s'aū iuivit până acum, și osebit poruncim să se facă întrebare și Medelnicerului Grigorie Jianul, de este adevărată arētarea ce a făcut Iancul tîlharul la Departament, că adică pentru talerî 900 ce este dator Medelnicerului Grigorie s'a invoit cu numitul Medelnicer, de i-a dat douē suflete !de țigani drept acea datorie, și să însciințași Domniei-Mele, ca de nu va fi adevărată arētarea lui, să se plătescă și dreptul Medelnicerului din avutul tîlharului.—1815 Octomvrie 10.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXXII, pag. 92.

Prea Înălțate Dómne,

Insciințăm Înălțimii Tale, că pe urma Iancului Jianul tîlharul, arētându-se în judecată patru păgubași ce s'aū jăfuit de cătră dînsul cu tovaroșii lui, anume Ioan Protopopul ot Cacaleși sud Dolj, i Șerban Logofētul Stănescu de la Craiova, i Costache Arcescu prin vechil și Stavri Sofragiul Cămării gospod., cu foi de câte jafurî le-a luat, după prețul ce li s'a pus fieș-căruia lucru, și înfățișându-se cu numitul Iancul în judecată, n'aū tăgăduit atât călcările și jafurile acestor patru pătimași, cât și altele ce încă păgubași pînă acum n'a venit și măcar că numitul protopop arētă judecătii, că molitfei-sale i s'aū făcut douē călcări de cătră Iancul Jianul, însă una la Martie trecut, iar alta în lét 1814 August, dar Iancul tăgăduind cu totul pe cea dintâi, că nu este urmată de cătră dînsul, ci numai de cătră tovaroșii lui, pînă a nu se împreună cu dînșii, pentru că însuși ei la sfatul lor țise că i-ar fi spus, apoī deosebit s'a arētat și frate-sēu slugerul Amzuț Jianul cu cerere de talerî 1.833, ce i-a plătit la Visterie pentru dînsul, după porunca Măriei-

prin guvernori streini. Educațiunea femeii nu e mai îngrijită, ba adese și mai imperfectă, din cauză că maritagiul se face foarte de tinere.

Purcedând de la asemenea educațiune, fiul de boer nu are alt ideal decât *banul*: «*l'argent est leur unique mobile*», dice Wilkinson. Dar ca să-l obțină, nu recurg la industrie, orî la comerciū, ci fără nici un

Tale, încredințând judecata cu o carte isprăvnicescă și cu o socotelă a sameșului județului Romanași, ce are la mâinile sale, și măcar că din toate jafurile ce au venit în partea Iancului tilharului, nici un lucru nu se găsește în pîr, avîndu-le date la tovaroșii săi, ca să le vîndă în Tera-Turcescă, dar a țis Iancul că este destoinic ca cu din avutul său să despăgubescă pe păgubași și pe frate-său, precum și adevărîntă în scris sub a sa iscălitură a dat de tot avutul său, care mai la vale se însemnă, adăogînd a țice, că la nimeni altul nu mai este dator decât numai taleri 900 la unchiu-său Medelnicerul Grigore Jianul, pentru care țice, că s'a învoit prin graiū, de i-a dat două suflete de țigani drept această datorie și taleri 60 la un Ioniță Boltașu. Deci fiind-că numiții păgubași își cer despăgubirea lor din avutul numitului tilhar, a cărora pagubă se adună aprópe de 20,000, judecata găsește cu cale să fie luminată porunca Măriei-Tale cătră dumné-lui Caimacamul Craiovei, cu numbașir zapciū armășesc de aici, ca mai întaiū prin carte de blestem asupra frașilor și rudeniilor lui să lămurescă cât avut este drept al său, căci păgubașii au bănuélă pentru multe economii, și prin mezat să vîndă tot acel avut mișcător și nemișcător și orî-ce preț va eși, tótă acea sumă de bani să o aducă aici în judecată orînduitul munbașir cu fôe anume de prețul fieș-căruia lucru și cu însciințarea dumné-lui Caimacamului, ca dintr'insa trăgîndu-se mai întaiū banii frăține-său Slugerul Amzuț, ce i-a plătit la Visterie i acei taleri 60 ai lui Ioniță Boltașu, ce l-a împrumutat cu bună credință, prisosul să se împartă păgubașilor cu analoghie, și fiind că, afară dintr'acești păgubași, alții pînă acuni nu s'au mai ivit în judecată, țicem că pînă la vremea haraciladizmei avutului numitului, de se vor mai arêtă și alții netăgăduiți de Iancul, vor intră și aceia în analoghie, iar ne arêtîndu-se pînă atuncea, vor rămâné pe dinafară, iar hotărîrea rămâne a se face de cătră Înălțimea Ta. — 1815 Septemvrie 25.

Constantin Stolnicul, Atanasie Sêrdarul, Constantin Medelnicerul, Constantin Cailistrat Șătrar.

Avutul Iancului Jianul ce l-a arêtat însuși sub a sa iscălitură că are.
Neculae țiganul.

Rada soția lui, cu trei copii ai lor.

Sava țiganul.

Ancuța soția lui, cu doi copii.

Zaharia țiganul.

Ioana soția lui.

Vasile țiganul, veduv cu un copil.

Tabomir țiganul.

O parte de moșie în Fălcoiu.

O parte de moșie în Zvorsca.

O parte de moșie în Leu.

Patru răzóre de vie în Fălcoiu.

scrupul de conștiință se îmbogățesc din *spoliațiunea țăranului*. Cine spoliă mai abilmente, acela primiă laudă. *Ce om vrednic!* ȕiceaă ceî carî îl vedeau cum jăfuiă cu istețime. Dacă, având slujbă, boerul rămâne sărac, departe de a fi considerat ca om cinstit, ceî-lalți boerî îl priviau ca pe un incapabil, un prost!

Prodigalitatea boerilor egalăză aviditatea lor. Sunt dominați una după alta de ostentațiune și de avariție. Nu-și vęd înșiși de trebile lor, de carî îngrijesc vătașii, carî se îmbogățesc cu paguba lor. (Veđi Filimon Ciocoi vechi). Luxul de o parte, de alta furați de vătașii lor, boerii ceî mai mulți sunt datorî atăt, cât n'ar puté să plătescă cu vîndarea tuturor moșilor lor. Am vędut, de exemplu, în ce mod s'a risipit marea avere a lui Enache Văcărescu, aceea a lui Dudescu. Ca să se salveze averile ce mai rămăneau, Vodă și boerii inventară, cum am vędut, vestita *Epitropie a Evgheniților*. Și de altă parte, când creditorii atacaă, în judecată, averea imobilă a debitorului boer, interveniau *moratoriile* și arbitrariile amănări de vîndare silnică. Ba sciau născoci tot felul de pedici legale, cu același scop. Metoda cea mai obicî-nuită, ca să-și salveze moșia de creditorî, eră să declare acea moșie zestre. Abusul din acéstă aplicare de o dispozițiune protectóre dotei devine atăt de mare, că însuși Caragea — la reclamațiunile de sigur ale consulilor — se sinte dator a da nizam, că măcar că imobilul va fi dotal, dacă sinetul, adecă polița a fost semnată și de soție, imobilul este *alienabil*.

Când boerul a perdut averea, nu este silit, ca bietul neguțător, să apuce lumea în cap, ci, cu *filotimon* sau fără, intră în funcțiune, sau cel puțin este *miluit* de la cutia milelor, orî cu ce-vă *scutelnicî*, sau poslușnicî . . .

Și așa *ighemoniconul* merge strună înainte! . . .

Și tot înainte o duceă boerul, la cheltueli, cu fel de fel de *havaeturi* de *gheliruri*, de *chilipiruri*, de *chicușuri*, de *matrapazlicuri* . . .

Și tot înainte cu petrecerile, cu *sindrofiele*, cu cluburile, cu clubul Evgheniților, unde, sub mască, eră permis să vină și boerime mai mărunță, din ceî carî nu se bucuraă de dreptul de a purtă barba . . .

Și înainte cu răsfețul în calesce văpsite în colorî bătătore la ochi, prin podul Mogoșoei și la Herestreă și la Bănésa Văcărescului, și la Cișméua Mavrogheni . . .

Dar mai ales: *tot înainte!* la mesele de joc de cărți, de cureă și de năprăstoe! Jocul de cărți! Écă patima obștească! Nu eră casă în care, séra între două sfeșnice de alamă galbenă, lângă care, pe tăblița lor, fumegă, une-orî nu prea plăcut, mucările de curățire a lumînărilor

de seǔ orǔ de cǎrǎ galbenǎ, sǎ nu petrecǎ nopți albe simandicoșii boeri, la cari dupǎ ce-și perdeau baniǔ din pungǎ și cei ce nu-ǔ aveau, apoi ișǔ dǎdeau inelele, cerceii nevetei... cǎnd nu și pe însǎși nevasta!.

Abusul de jocuri la noroc se întinse în tóte treptele societǎții, așǎ cǎ Ioan Caragea fu îndemnat sǎ deǎ pitace de oprire a unui joc đis «Caisul , care «stingeǎ locuitorii». (1)

(1) *Iǔ Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscaoie.*

Cinstite și credincios boernle al Domniei-Mele, dnmné-ta Vel Agǎ, fiind-cǎ ne-am pliroforisit Domnia-Mea, cǎ prin tǔrg se metahirisesce jocul Caisului de cǎtrǎ nuǔ, alții și înșelǎtori, de aceea strașnic pornucim dumi-tale sǎ o faci tuturor sciutǎ acǎstǎ pornucǎ a Domniei-Mele, ca de acum înainte sǎ nu îndrǎznescǎ nimenea a mai metahirisi acest joc orǔ de fațǎ sǎu într'ascuus, cǎci avem Domnia-Mea a cercetǎ pe sub cumpǎt și de vom gǎsi pe cine-vași într'acǎstǎ urmare, sǎ scie cǎ va lnǎ englimaticǎscǎ pedǎpsǎ și dnmné-ta nu vei avǎ cuvânt vrednic de îndreptare pentru neprivighere. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 19.

(Pecetea gpd.) Vel Logofǎt

Biv Vel Medelnicer.

Cod. LXXVII, fila 188.

Iǔ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Dnmné-vóstrǎ Ispravnicilor ot sud . . . . . sǎnǎtate. Fiind-cǎ au luat Domnia-Mea pliroforie, cǎ nuǔ din cei ce jócǎ Caisul se încujurǎ prin țera Domniei-Mele, și urmǎnd acest joc al Caisului pricinuesc multǎ pagubǎ și strǔngere locnitorilor, care acǎstǎ netrebnicǎ urmare a lor nefiind suferitǎ Domniei-Mele, pornucim dnmné-vóstrǎ sǎ publicarisii în tot județul, ca de acum înainte nimeni sǎ nu mai fie slobod nici volnic a mai urmǎ jocul Caisului nici prin orașe, nici prin tǔrguri, nici prin sate, nici prin case, sǎu măcar orǔ în ce loc, ci sǎ lipsǎscǎ cu totul acest joc pricinitor de strǔngerea locnitorilor, dupǎ care apoi pe veri-cine veți mai dovedi cǎ urmǎzǎ acest fel de netrebnicǎ faptǎ, numai decǎt cu însciințarea dnmné-vóstrǎ, sǎ-l trimiteți aici la Domnia-Mea, fiind dnmné-vóstrǎ cu mare privighere de a se pǎzi acest nizam, cǎci cǎnd și dupǎ acǎstǎ pornucǎ a Domniei-Mele tot nu va încetǎ jocul Caisul, iuși-vǎ veți cǎde în invinovǎțire, și fiți sǎnǎtoși.—1816 August 19.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofǎt.

Cod. LXXIV, fila 265.

Pitac cǎtrǎ dnmné-lni Vel Spǎtarul și cǎtrǎ dnmné-lni Vel Agǎ, pentru oprirea jocului ce se numesce Caisul.

Iǔ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Cinstite și credincios boernle al Domniei-Mele, dnmné-ta Vel Bane, epistatul al Spǎtǎriei, fiind-cǎ ne-am pliroforisit Domnia-Mea, cǎ aicea în politie metahirisesc nuǔ de jócǎ nu joc ce se numesce Caisul, cu care pricinuesc o mare pagubǎ și stingere unora altora din cei ce pune la mǎnǎ, cu tóte cǎ s'au mai dat pentru pro-

Cu asemenea viată și cu educațiunea cunoscută, ce putea fi familia?

Nu voiă aduce acî tristele aprecieri ale lui Wilkinson asupra femeii și asupra familiei. Nu vom mai povesti acî scandalurile dîlnice din cele mai numeroase case boeresci, ba și neguțătoresci. Nicî chiar Curtea Domnescă nu făcea excepțiune. Câte nu se spuneau chiar de Domnița Ralu? Dar tînerul Beizadea Costache! L-am vădut venind la spectacol, la Club, la braț cu amanta lui, în vileag, în fața mamei și a surorilor lui!...

I. Ghica dice, că neguțătorul scie să-și păzescă casa de coconăși... Póte, unii; dar majoritatea eră tot atâta de stricată ca și boerimea.

Procesele de divorț — și adese pentru motive ridicule — erau fórté numeroase. Femeile măritate concuraă cu celetnicele!... (1)

Inspăimîntat de asemenea corupțiune, însuși Caragea, în 25 Septembrie 1815, dá nizamul următor, în care modifică unele dispozițiuni ale legii relative la zestre și la pedépsa soțului necinstitor.

Pitac ce s'a făcut pentru nevastă și bărbat cari nu petrec cinstit și căsnicesce. Prea Sfinția ta părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneđu episcopi, cinstiților și credincioși veliți boeri ai Divanului Domniei-Mele, că sunt datorî cei după lege luați în căsătorie a avé unul cătră altul de o potrivă dragoste și credință și între dînșii, însă bărbatul a fi cu otcîrmuirea și muerea cu supunerea, acésta și firea o învață și legea îi povêțuesce și însăși adevérata credință după dumneđuésca poruncă ne învață, ca niște lucruri sfinte și de folos la cei însoțiți, și că de o potrivă dreptate dobîndesce, atât bărbatul cât și muerea pentru legiuita lor însoțire, și prea osfinția Ta și dumné-vóstră o sciți fórté bine, în tóte dîilele judecând, cum și Domnia-Mea în Domnescul Nostru Divan fieș-căruia dându-î dreptățile legiuitei însoțiri, avênd povață pravilele împêrâtesci și întocmirile pravilnicescii condice, dar că pravila care și dumné-vóstră o sciți precum îndreptéză pe cei ce vețuesc în tótă vieța lor, cinstit și cu credință și fie-căruia îi dá folosul legiuitei însoțiri, așa îi și lipsesce de acele folosuri și mai virtos îi supune la învinovățiri, când nu-și vorjăzi îndă-

prirea acestui joc poruncile Domniei-Mele, atât aicea în politie, cât și pe afară prin județe, iată însă și acum poruncim dumi-tale, ca prin tot semptul Spătăriei să dai nizam cu strășnicie de a nu mai îndrăznî nimenî a jucă acest joc, iar pe de altă parte sa-l faci cunoscut cătră cinstitele consulaturî, ca să se dea de scire și sudiților, că este poprit cu totul acest joc, și pe orî-care vei găsi metahirisind jocul acesta, îndată ridicându-l să-l și pedepsesci; pentru care acest nizam asemenea pitac al Domniei-Mele s'a făcut și cătră dumné-lui Vel Agă. Tolco pisah gpd.—1817 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXVII, pag. 10 v.

(1) Veđi despre celetnice ce scrie Wilkinson, la pag. 129. Eraă atât de numeroase în cât Aga propusese să fie puse la o dare, ce aveă să producă nu mai puțin de 100.000 lei! Despre divorțuri, despre desordine și corupțiunea în familie, veđi pag. 130—132 din cartea lui Wilkinson.

torata lor ciuste și credința unu cără altu, abătându-se fără de mustrarea cugetului a fapte necuviincioase, după cum vedem pravila acésta și la alte rele urmări, păziindu-se și urmându-se asupra muerilor și mai virtos asupra celor ce merg spre al doilea căsătorie până a nu-și împlini anul jălei, păgubindu-le de tot folosul celor lăsate cu vieță; numai pentru o necuviincioasă faptă a curviei muerilor celor cu bărbați, nici păziindu-se vedem, nici urmându-se după tótă putiuța, ci încă unele dintr'îusele vrednice fiind de osîndă, pentru că nu păzesc cele cuviincioase ale cununiei, socotiud că au tot acelea drepturi ca și cele ce păzesc și ciustesc înțelepciunea, fără de sfială au îndrăznit a se ivi și cu jălbi, cerând folosurile cununiei lipsă de zestre și cheltuélă de hrană, în vreme ce pravila ca pe uisce preacurve le depărtéză, nu numai de tot folosul cununiei, ci de însăși de zestrea lor, supuindu-le și la alte mai mari înviuovăjiri, care a lor în potrivă și fără de rușine urmare ne mai putându-se suferi de acum înainte, cu a nu se pedepsi acest fel de mueri preacurve, ci precum la cele-lalte rele urmări ale lor se păzesc pravila și li se pune în faptă osînda, așa ca un lucru trebuincios judecăm osînda și pedépsa ce este oriuduită în potriva preacurviei; drept aceea legiuim, și măcar deși este mai cu scădere acésta diu cât poruncesc pravilele, dar mai cu drept și mai cu folos fiind cără neînfrînarea și nepedépsa acestor fel de mueri, hotărîm, ca de acum înainte trăgându-și bărbatul soția lui în judecată cu uume de curvă și o va dovedi într'acest chip, acea muere, spre pedépsa vinei ei, să se trimița la mâuăstire de călugărițe în soroc de un au, iar un de doi, precum poruncesc pravilele, și bărbatul într'acéstă vreme sa-și mai ieă muerea, ca un bărbat pe soția lui, slobod este, dar de un va vré, și cu cuvînt drept va cere carte de despărțire, să un aibă a câștigă tótă zestrea, precum poruncesc pravilele, ci numai lipsa, care se înțelege a-i da zestrea numai câtă se află și după cum se va fi aflând, iar pentru lipsa zestre și exoprica să un se îndatoreze bărbatul la plată, ci acea lipsă să o plătescă muerea spre osîndă, și să fie câștig bărbatului, de un vor avé copii, iar avênd copii să se păstreze ca un amanet pe numele copiilor; iar osînda bărbaților când vre-o muere va trage în judecată pe vre-unul, după cum cuprînd pravilele, să fie tot aceea, precum poruncesc și s'au urmat până acum; pentru care poruncim dumi-tale Vel Logofete de Țără-de-sus, după ce se va trece în condica Divanului, acéstă întocmită poruncă a Domniei-Mele, să o citescă întru auzire la dumné-lor veliți boeri, apoi să trimiță copii după diusa la Departamenturi, și la isprăvnicatură i la Divauul Domniei-Mele diu Craiova, spre a se face cunoscută la tóte judecățile, ca după acésta de acum înainte să îndrepteze judecățile și anaforalele, de câte ori se va întimplă acest fel de priciu între bărbat cu muere. — 1815 Septenvrie 25

Cod. LXXIV, fila 225.

Un cas de divorț din cea mai înaltă clasă este cel de care vorbesc actele următoare:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.

Cât pentru deosebirea acestor casuici, de vreme ce după acéstă bisericéscă anaforă a preosfiuției Sale părintelui Mitropolit s'a găsit cu cale, primită este și Domniei-Mele întocmai și să se urmeze, iar pentru trebuincioasa cheltuélă a Dómnei Ralu Moruzi,

soția Luminăției sale Beizade, în câtă vreme se vor afla deosebiți, hotărîm și îndatorim pe Luminăția sa, ca pe tîtă luna să-i deă Dîmnei cîte taleri 1.000. — 1816 Aprilie 2. (Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. LXXXII, pag. 389.

Prea Inalte, prea milostive și prea binevoitor nouă Dîmne,

În urma petițiunii a prea nobilei Domnițe Raluca Moruzi, soția prea Luminată Beizade Costache Caragea, prin care se plînge și arată, ca fîrte anevoios și de nesuferit traiul cu Luminăția sa, și potrivit cu prea înalta porunca Domnăscă a Înălțimii Tale de Dumneșeu păzită, am cerut de la sus ȃsa Domniță să arête cari sunt plîngerile sale în contra soșului ei? iar după aceea am întreat în particular și pe Luminăția sa, să ne spue cauzele relei sale purtări, de care este acusat de cătră soția sa. Din alegațiunile incomplete a fie-cărui am aflat, că și din o parte și din alta s'au produs între ei de pe vremuri motive de rēcělă, pe cari, pentru bunacuvință le trecem sub tăcere; spunem însă, că Luminăția sa ca bărbat judecând cu mai multă minte, nu numai că nu trebuiă să-și făurască păreri neexistente, dar și ori-ce cértă și discordie provenită din asemenea idei să le împrăștie, și ori-ce motiv de scandal să-l aplaneze. De aceea și l-am sfătuit în mod duhovnicesc, să înceteze pe viitor cu acéstă rea purtare, mărginindu-se la datoriile casnice, după cari, potrivit și cu poruncile dumneșeesci și prescripțiunile legilor, dator este ori-ce bărbat să-și îngrijască consorta și ori-ce membru al familiei sale.

Am hotărît tot-odată și Evgheniei sale, să depărteze din inima-i ori-ce trist motiv insuflat din întîmplare de duhul cel rêu și să reinte în vatra sa casnică și lângă soșul ei, ca să-și îngrijască împreună pe prea scumpii lor copii și să împărtaşască de acu înainte o viață dulce, cum pare că au trăit până odinióră, timp de cincî-spre-ȃcece ani. Și cu tôte că până acum resistă încă să reintegreze domiciliul bănuind, pe cât se vede, că nu cum-va prezența imediată a soșului și traiul lor împreună să-i reamintască trecutul, și (că) prin urmare să agraveze în loc să atenuze bóla ei. Decî pentru a împacă amândouă aceste eventualități, credem cu cale, să li să facă o despărțire temporară și pe de o parte nobleța sa să revie în casa ei, unde cu mai multă îngrijire și mai multa ticnă pôte să-și caute de sănătate, iar prea Luminatul Beizadea, de ore ce afacerile sãle particulare reclamă prezența sa în mai multe locuri, după cum însăși Luminarea sa ne scrie, să facă un fel de călătorie de șese sau șapte luni, pe unde trebuie pentru îngrijirea intereselor sale; în care interval Luminăția sa va da neapărat soșiei sale cîte se vor încuviința și hotărî prin poruncă Domnăscă a Înălțimii Tale de Dumneșeu păzită, drept cheltueli sta-tornice (fixe) pentru întîmpinarea trebuincioselor de casă și îngrijirea sănătății sale.

Acestea sunt cercetările și demersurile făcute din partea Bisericeii, iar hotărîrea definitivă rămîne la Înălțimea Ta de Dumneșeu păzită.

A Măriei Tale și de Dumneșeu păzită Înălțimii Tale cătră Dumneșeu ferbinte rugător. — 1816 Martie 10.

Mitropolit al Ungro-Vlahiei.

Cod. LXXXII, pag. 389.

Alte casuri:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Preaosfinția Ta părinte Mitropolit, din alăturata jalbă ce a dat cătră cinstitul consulat al Rusiei Conșilierul Constantin Grădișteanu i din osebita alăturata notă

ce a făcut cătră Domnia-Mea cinstitul consulat, vei luă preaosfinția Ta pliroforie de cererea ce face a se judecă cu soția sa mai întâi bisericesce, a căruia cerere fiind primită, poruncim, ca înfățișând orînduital zapciū hătmanesc pe amândouă părțile înaintea preaosfinției Tale, sa li se cerceteze pricina mai întâi după orînduélă bisericesce și să arēți Domniei-Mele în scris prin anaforă,—1817 Decemvrie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXXVII, fila 56.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

De vreme ce înșiși jăluitorii ce aū fost davagii asupra acestei femeii fac rugăciune pentru dînsa d'a se ertă, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, că după ce vor da rudele ei în scris la condica ispravnicatului chezășia de mai jos arētată, să se trimiță acéstă poruncă a Domniei-Mele la starița ot mănăstirea Dintr'un-lemn, ca să slobodă de acolo pe acea Ilinca femeea.—1816 Iulie 1.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Prea Înălțate Dōmne,

Următor fiind lunatei porunci ce mi s'a dat la jalba a patru copii ai armașului Diamandache de la Caracal, sud Romanași, lua pliroforie, că Ilinca femeea cădēnd în fapte netrebnice cu totul și ei neputēnd trăi din pricina bătăilor ei, după cercetarea ce s'a făcut din porunca Măriei-Tale de ispravnicii județului, s'a dovedit într'adevēr plângerea copiilor, după a căreia urmări încă de la trecutul Septemvrie 12, la lét 1815, s'a facut surghiun, cu porunca Măriei-Tale, la mănăstirea Dintr'un-lemn din sud Vâlcea, unde să stea în pază fără de a fi slobodă, până nu va avé al doilea poruncă a Măriei-Tale. Acum jăluitorii printr'acéstă jalbă se rógă Mariei-Tale, să se slobodă, că rudele acei mueri dau chezășie pentru dînsa jaluitorilor, că nu va mai călca în casa părintelui său, și că o vor căsători rudele după om de potrina ei, a căroră cerere spre a le cercetă siguranța acésta dumné-lor ispravnicii județului, cât și de a se slobodi acea Ilinca femeea, rămâne la milostivirea Măriei-Tale.—1816 Maiū 9.

Mihalache Racoviță Vel Logofēt.

Cod. LXXXV, pag. 82

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voivod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cetindu-se înaintea Domniei-Mele acéstă anaforă a prea osfinției Sale părintele Mitropolitul i a iubitorilor de Dumneđeū episcopii și a dumné-lor boerilor nomichi, s'aū cetit împreună și alăturatele tacriruri ale dumné-ei bănesei Zoiței Brâncovenesci i a dumné-ei Zoiței Bălencei și al dohtorilor politieii, după care chibzuind și înși-ne pricinile, pentru care se face despărțirea acestei însoțiri, vedem, că după ale stăpînirii pravili: de va luă vre-un supus al streinelor stăpîniri întru căsătorie femeie supusă la prea puternica otomanicēscă împărăție și va pribegî la pămînt de streină stăpînire, nu pōte ca să tragă împreună la aceeași pribegire și pe acea femeie a sa, ca o supusă a prea puternicei împărății, cu cât mai virtos când acea femeie a lui pe părintesca sa petrecere mulțumindu-se și nevrēnd a se deslipi de părinții și patria sa, iar mai ales păzindu-și sfînta credință cătră stăpînirea aceea sub carea

părinții săi au petrecut, se lepădă cu totul de a se duce după bărbată-său în țără streină. După aceste dar ale stăpînirii pravilii, cunoscem că Zoița Băleanca nu pôte de a pribegî dimpreună cu bărbată-său Ghica la pămînt al streinei stăpîniri, fiind supusă a prea puterniceî împărății, iar mai virtos și pentru căci nici într'un chip nu voesce a se lepădă de datornica sa credință cătră prea puternica împărăție, după pilda părinților săi, de cătră cari, pentru părintesca dragoste nu pôte să se deosibescă, mutându-se cu vre-o depărtare de pămîntul patriei domniei-sale și dîcem, că numai singure acestea sunt pricinii pravilnicesci mari, făr' de asemănare, pentru care mai sus numita Zoița pôte să-și cêră despărțirea de bărbatul său, iar pe lângă aceste pricinii ce de cătră ale stăpînirii pravilii se hotărăesc spre cea desăvîrșită despărțire a Zoiței de Mateiū, întîmpinând și altă pricină de despărțire, patima adecă a ofitei, ce nu numai în totă familia lui Mateiū s'a încuibat, săcerând muma, frații și surorile, ci și chiar într'insul este încuibată făr' de tăgăduire, care s'a și dovedit în urma însoțirii, după firescul cuvînt, că eră ascunsă în trupul său. Decî cu iubire de dreptate judecând și cu de-amăruntul chibzuind acêstă pricină dîcem, că nu numai pentru acêstă a pravilelor stăpînire făr' de asemănare tare poprire, ci și pentru căci cînd biserica hotărăesce despărțire la patimă de epilepsie, cu mult mai neapêrată este despărțirea la patimă de oftică, fiind lipicioasă și, din a împreunării trupescă lipire, pricinuitore negreșit de môrte neaperată; pentru aceste dar pricinii, avênd dreptate Zoița Băleanca la cererea sa, și anaforaua acêsta a părinților arhieriei și a boerilor nomichî găsind-o cu cale, o întărim Domnia-Mea și poruncim cu hotărîre, ca întru tôte întocmai să se urmeze — 1815 Iunie 2.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXV, pag. 227.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale ce ni se dă la acêstă alăturată jalbă a dumné-eî Bănesei Zoiței Brâncovencei, ne-am adunat cu toții la un loc, unde viind față și dumné-ei Zoița Băleanca, puse înaintea noastră acest alăturat tacîr, iscălit de însăși dumné-eî, prin care arată, că tôte cele câte sunt arătate în jalba mósă-săi, dumné-eî Bănesei Brâncovencei, sunt chiar ale însăși dumné-eî parapon și desfăimări ce le aduce asupra dumné-lui Mateiū Ghica, soțul dumné-eî, carele find-că cu mijlocul ce s'a purtat, adiaforisind și neîngrijind întru nimic pentru soția sa ca un bărbat, în trei ani, năpustind-o și lăsând-o ca o lepădată i cu petrecerea cea împreună cu părintele său, pribegî și supuși sub altă stăpînire streină, și cu stricarea și a sănătății și a haractirului său prin cea fără rînduelă politevmă a sa, însuși dumné-lui a pricinuit cea desăvîrșită rēcělă și însoțirea între dumné-lor a remas a fi-de acum înainte zadarnică și nesuferită, fiind peste puțință a primî mai mult un acest fel de bărbat, ca nu pe lângă cele ce au tras și au suferit într'acești trei ani să ajungă a-și perde și vieța, cere a i se face cea desăvîrșită despărțire de cătră numitul soțul dumné-eî; după ce dar am ascultat cu totă înțelegerea atît cuprinderea luminatei porunci, făcênd cuviincioasa chibzuire, veđum că trei sunt pricinile pentru care se cere a se face despărțirea acêstei căsătorii, întăiu adecă: pribegirea din patrie a dumné-lui Banului Costache ș'a lui Mateiū, fiului dumi-sale, și supunerea sub protecție de altă stăpînire streină; a doua, patima lipiciosei bôle în care se află Mateiū, și desfrînata petrecerea sa de acolo, și a treia, cea de tot ne

îngrijire a lui Mateiū pentru soția sa aprópe de trei ani până acum; de care și pentru câte trele acestea cercetând, le găsim că sunt adevărate, și fiind adevărate, dreptate are Zoița la cererea ce face, și cât pentru pribegire găsim că, după chiar cele urmate de însuși dumné-lui Banul, este mărturisită și învederată, pentru că dumné-lui Banul având scop a se depărta din patrie, acéstă cugetare a dumi-sale s'a arētat și în faptă, cu a căruia urmare întru nimic nu se pot învinováți părinții și rudele nurorii dumi-sale, căci aū primit a da pe fiica dumné-lor soție fiului dumi-sale, pentru că acestea lucrându-le dumné-lui Banul pe taină, și nedescoperindu-le prin arētare la părinții nurori-sēi, dumné-lor, când săvirșiaū nuntirea, socotiaū că ieau ginere pe un fecior de boer pămintean, carele are să viețuēscă și să petrēcă cu soția sa în patria lor impreună cu părinții și rudeniile lor, care aceste cuvinte drepte se cuvine Înălțimii Tale, ca unui stăpînitor al țērii, a le chibzuī și a le judecā după dreptate, ca unul ce și s'a încredințat Τὰ ἐθνικὰ νομικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα (1), să le cercetezi pe larg și cu scumpătate să se hotărască de Măria-Ta; iar cele-lalte două pricinī, din care una este patima lipicioseī bôle în care se află Mateiū, aducetóre de primejdie și la vieța soției sale, i pentru desfrînată petrecerea sa de acolo, đicem că acestea îndestul se dovedesc prin cei ce vin de la Viena, ómeni vrednici de credință și ipoliptichī, arētând fără sfială, atāt pentru desfrînată politevma viețuirii sale, cât și pentru próstă starea sănătății sale, că nu este nădejde de îndreptare, cum și prin scrisorī de la obraze vrednice de cinste și axio-tista arētātóre, că acest tînēr nu este nădejde a se mai îndreptā, nici a mai fi însoțit cu soție, care aceste scrisorī și de unii din noi s'aū citit, cum și chiar de cătră Înălțimea Ta s'aū vėđut și osebit de acēsta este și obștēscā sciință, că îndată după însurătorea lui Mateiū, peste douē luni aū început scuipirea sângelui și durerea peptului; firesce fiind sciut, că tot-deauna lipirea de muere a unui om ce are într'însul încuibată bōla ofticeī, este peste puțină a nu scóte patima acēsta la vedere, de care patimā l-a și căutat pe Mateiū cei de aici doctori ai politiei și cu consult, prin gāsirea cu cale și a dumné-lui Banului, s'a hotărīt a se trimite la Italia, ca să se caute acolo, precum acēsta și doctorii politiei de aici o mărturisesc în scris prin alăturatul engrafon, sub iscăliturile d-lor, din care se dovedesc și încuibarea acēstei lipiciose patimi la familia acēsta, din paradigmata ce aduc pentru morțile mumei, a fraților și a surorilor lui Mateiū, cum și netăgăduirea i pornirea spre mai rēū pentru starea sănătății lui Mateiū, când va mai fi lipit cu soția sa; pentru care acēsta cercetând noi și pravila bisericēscā, ca să vedem ce povățuire și poruncā dā, găsim la capul 234 list 216, pentru patima epilepsiei chiar așa scriind: de va fi avut patima mai nainte de cununie și se va mărturisi de mărturii credinciose, atunci degrabā se desparte fār' de nici o îndoire, iar de va fi venit acea patimā după cununie, atunci nu se desparte nunta în tótă vieța lor: acest cap de pravilā măcar că este pentru altā patimā, adecā a epilepsiei, dar judecata socotesce că, de vreme ce pentru epilepsie, care este patimā ce nu se dā de la unul la altul, hotărăscē a se despărți nunta, cu cât mai vīrtos pentru acēsta a ofticeī, care cu cât mai mult va sta însoțirea nuntei, cu atāta mai vīrtos este primejdie de vieță, nu numai celui ce o are, ci și soției sale și altora ce vor fi pe lângă dînșii, și măcar că din tacrirul dohtorilor se arată, că patima lui Mateiū s'a ivit după însoțirea nuntei, când și însuși dumné-lor l-aū căutat de acēstā bōlā, dar se póte socoti, și cunoscut este că mai dinainte a fost

(1) Cele legiuite a națiunii și drepturile politice.

încuibată la dînsul, când și maică-sa și doi frați și o soră au fost murit mai înainte tot de această bôlă, și fiind tăinuită la dînsul patima, însoțirea nunții a scos-o la ivelă, căci nu este de crezut că după nuntă să se fi lipit de dînsul, fiind-că soția sa a fost sănătósă, precum se află și acum; al doilea pentru neîngrijirea lui Mateiū, cu care s'a purtat cătră soția sa aprôpe de t:ei ani până acum, dicem că nu la puțină învinovățire s'a adus pe sineși și cu acêsta, năpustindu-și soția, fără a îngriji cătuși de puțin într'acastă diastimă de vreme, nici măcar pentru cele de trebuința traiului vieții, avênd și bani naht ai zestrîi în mînile dumné-lui, iar de rămâne să dică, că moșia și via dumné-ei de zestre este aici în țeră, și că rodul lucrurilor de zestre fiind al bărbatului venitul moșiei și al viei l-a luat dumné-ei într'acești ani, nici cu acêsta întru nimic nu se pôte îndreptă, pentru că venitul acestei moșii nu cuprinde pe an mai mult ca la talerî 2.500, iar via este sciut că apururea se supune la întîmplarea timpului, precum s'a și vêdut, că într'acești doi ani trecuți viile de obște au pricinuit pagubă iar nu folos, iar cu suma ce a putut prinde pe venitul moșiei este cunoscut, că se discolifsesce a puté să trăescă una din cele mai de jos stare, cu cât mai virtos soția dumné-lui, care fiind de nēm slăvit urmêză a-și avé cele pentru trebuința vieții potrivite cu starea haractirului și a nêmului seū. Decî precum și mai sus am đis, atât pentru patima lipicioseî bôle a lui Mateiū și cea fără rînduelă și desfrînată politevmă a sa, cât și pentru nemărginita adiaforie și de tot fără durere de îngrijirea sa pentru cele de trebuința traiului vieții soției sale aprôpe de trei ani până acum, cu acestea însuși a dat pricina soției sale a puté să cêră cu drept cuvînt desparțirea sa, a căreia cerere, fiind-că de biserica este primită, se cuvine a fi și ascultată, și a i se da bisericesca diazighion pentru deslegarea cununiei și a desparțirii sale de catră numitul soțul seū, căreia iarăși după pravilî i se dă dreptate a i se împlinî atât tôte câte îi vor fi lipsind din fôea de zestre i exoprică ce va fi avênd, cât și teorică și a câștigă și darurile dinaintea nunții, de vreme ce desparțirea se face din pricina vinovăției soțului dumné-ei, iar nu din pricină de vre-o vinovăție a domnii-sale; iar cea desăvîrșită hotărîre pentru tôte rămâne la Măria Ta.—1815 Maiū 17.

Al Ungrovlahiei Nictarie, Iosif Argeș, Constandie Buzău, Nestor Clucer, Constandin Predescu Clucer.

S'a șters din condică, căci cea adevêrată anaforă a spart-o Măria Sa Vodă, adecă Vodă, se vede că n'a încuviințat divorțul pe motivele mai sus aduse.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe acêsta alăturată anaforă a dumné-lor veliților boerî nerēmâind Stolnicul Antonie, orînduitul zapciū dumné-lui Vel Hatman al Divanului l-a înfățîșat la Divan înaintea Domniei-Mele cu Costache Mavrocordat, đicênd jăluitorul Stolnic, că dumné-lor veliții boerî, făr' de a cercetă pricina pe larg, ci numai după mărturiile unora din rudele pîrîtului ot Tarigrad și a altor ómenî de acolo, carî nu au nici o sciință de curgerea aceștii pricinî, îl îndatoréză să plătescă ceea-ce nu este dator, fiind însuși pîrîtul stricătorul logodnei, și osebit că nici au dat fii-sêi tôte lucrurile ce sunt arêtate în anaforă, ci prea puține dintr'insele, și pe acelea le vede încărcate la preș, și mai virtos că starea lui, precum este sciută la toți, n'a fost vrednică de a da, necum acest fel de daruri precum arată, ci nici măcar de talerî 3.000, pentru că și de cheltuêla cea din tôte đilele eră lipsit, și el cu dintr'al seū l-a ținut de cheltuêlă, care o și cerū acum jăluitorul a i se plăti de pîrîtul și a fi apêrat de

cererile sale, fiind-că până a nu logodi pe fie-sa după pîritul, i-a dat fôe de zestre sub iscălitura sa, și pentru căci nu aveă mijloc de a-î răspunde în urma logodnei suma banilor celor făgăduiți prin fôe, ca să se cunune cu fie-sa, i-a ăis să-l sigurifsască cu un loc al seū puindu-î emanet, până când îi va plăti banii, numai să se săvirșescă cununiile, și neprimind Mavrocordat locul drept sigurită, în cele după urmă însă pîritul a dat fôea la Beizade Panaiotache Moruz de i-a dat-o Stolnicului inapoi spre desfacerea logodnei, și de atunci s'a sciut desfăcut; iar pîritul în potrivă răspunde, că fôea de zestre iscălită nu a primit, ci numai o însemnare care o are și acum și ne-a și arătat-o în Divan și că el nu a dat nici o fôe răposatului Beizade Panaiotache; dăpă a căruia tăgăduire am întreat pe Stolnicul, de are vre-o dovadă la acéstă a sa arătare, de vreme ce Beizade Panaiotache se află mort, și răspunde că altă dovadă nu are decât pe Logofétul Ștefanache ot Țarigrad, carele ar fi sciind curgerea aceștii pricinii, că așa s'a întîmplat; la care acéstă se mulțumi pîritul Mavrocordat, că de va aduce acest fel de mărturie de la Logofétul Ștefanache, să rămăe lipsit de cererile sale, fără numai ceru ca mai întăiu să deă zapis Stolnicul cu legătură, că de va veni de la numitul boer în potrivă mărturie, să plătescă și tótă cheltuēla ce va face până atunci zăbovindu-se aici; căruia i s'a ăis că, de va veni de la Logofétul Ștefanache mărturie în potriva Stolnicului și făr' de a da Stolnicul acest fel de zapis, îl vom îndatoră Domnia-Mea de-î va plăti și cheltuēla ce va face până atunci; și așa rămăind ca să scriem Domnia-Mea la Țarigrad, spre a nișe trimite de la Logofétul Ștefanache mărturie asupra pricinii, ne-a dat jalbă în urmă pîritul Mavrocordat, ăicēnd, că de nu va fi dat Stolnicul zapis pentru cheltuēlă, precum a cerut (fiind-că nu se află în Țarigrad Logofétul Ștefanache) și urméză a se zăbovi trimiterea mărturiei sale și, până va veni acea mărturie, urméză a cheltui și ceea-ce va luă de la Stolnicul, cere și se mulțumesce, ca amindoî să încredințeze cererile lor în parte prin blestem, și pentru cât va încredința fieș-care, dând și luând unul de la altul ale sale, să rămăe cu totul desfacuți și izbrăniți; a căruia cerere de a încredința adecă și el cererile sale prin blestem nu fu primită Domniei-Mele, fiindu-ne sciut pîritul Mavrocordat, încă de când ne aflam Domnia-Mea la Țarigrad, că s'a dovedit în faptă de plastografie, când trageă la judecată pe unchiū-sēu banul Nicolae Mavrocordat, cu un zapis al răposatului unchiū-sēu arhiereul Halchidonis, care s'a dovedit de plasto, și de aceea ca unu plastograf, după pravilă, necuviindu-i-se a i se da blestem, hotărîm ca Stolnicul să încredințeze prin blestem, atât suma cheltuelii ce ăice că a făcut cu pîritul, cum și lucrurile ce s'au primit de la pîritul la logodna fiicei sale, și după încredințarea ce va face, ceea-ce se va alege ca are a luă fieș-care, poruncim, zapciule ce ești orinduit, să urmeză a face implinire de la unul altuia și într'acest chip să rămăe izbrăniți unul de cătră altul. — 1815 Iunie 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXV, pag. 240.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, dunnē-lui Vel Hatman al Divanului, încă de la douē*ale trecutului Aprilie, a fost înfățișat înaintea nōstră pe dumnē-lui Constantin Mavrocordat cu dumnē-lui Stolnicul Antoni, asupra căruia face piră Mavrocordat, cum că în let 1820 August 10, logodindu-se cu Ecaterina fiica Stolnicului, a dat logodnicei,

atât la logodnă, cât și în urmă, lucruri de taleri 14,449, ce pe anume se însemneză mai jos, și că în urmă vădend că părutul nu se ține de cuvint, ca să-î facă teslim zestrea ce a făgăduit prin însemnare de fôe, a pus în multe rinduri obraze mijlocitorî, de aũ đis Stolnicului, ca orî să-î deă zestrea cea făgăduită și să se cunune cu fiică-sa, sau să-î întorcă înapoi lucrurile ce le dedese logodnicei și să se desfacă, și Stolnicul nici una nici alta urmând, și pe jăluitor silindu-l trebuința a se duce în Țarigrad, la altă parte, pentru interesul său, a lasat vechil pe cumnată-seu Luminăția sa Beizade Mihałache, ca să cêră de la Stolnicul lucrurile sale, și nici cu vechilul n'a vrut să se desfacă și să se deslege logodna, ci după încheerea păcii a trecutei răsmirițe, viind Stolnicul aici în țeră și-a măritat pe fie-sa după altul, cerend jăluitorul să-și afle de la Măria-Ta îndestularea dreptății, spre a se îndatoră Stolnicul ca să-î plătească toate lucrurile ce s'aũ dat fii-săi la logodnă și în urmă, pentru care ne-a arătat jăluitorul și însemnarea foei de zestre, ce đice că i-a dat Stolnicul, când s'a așezat ca să ieă pe fie-sa în căsătorie; iar Stolnicul în potrivă a răspuns, că adevărat se făcușe acest așezămint de logodna, și dedese jăluitorului și fôe de zestre, însă iscălită de dumné-lui, dar în urmă, cu primirea amândurora părților, s'a stricat logodna înaintea răposatului Luminăției sale Beizade Panaiotache Moruz, și pentru ca făcuse Stolnicul cheltuělă cu multe mese ce a dat jăluitorului i alte lucruri ce i-a dat taleri 3.196, de aceea a rēmas a nu cere nici jăluitorul lucrurile ce a dat logodnicei; în urma căreia desfaceri, đicea Stolnicul, că a mai șeđut jăluitorul în Țarigrad șapte-opt luni, și nici un davagilic n'a făcut și că însemnarea acēsta ce arată jăluitorul nu este fôe de zestre, căci fôea cea adevărată și iscălită de dumné-lui i-a dat-o jăluitorul înapoi, arētând și Stolnicul fôe de acele cheltueli ce a făcut cu mesele jăluitorului, și cu alte condee ce i-a dat, tãind peste tot taleri 3.196, de care đicend Stolnicul că, pentru stricarea logodnei și desfacerea ce s'a făcut înaintea răposatului Beizade Panaiotache, scie și dumné-lui Logofētul Ștefanache Mavrogheni, i s'a fost đis de cătră noi, ca în soroc de đile 40 să aducă mărturie în scris de la Logofētul Ștefanache, și a răspuns, că nu pôte să se lege cu soroc, căci orî va fi lipsind Ștefanache din Țarigrad, sau va fi murit; a đis dar jăluitorul, că de vreme ce Stolnicul nu pôte să dovedescă cele ce đice, va aduce dumné-lui mărturie în scris de la obrazele ot Arnăutchioiũ, ce sciu cum că până când a plecat dumné-lui din Țarigrad logodna nu eră stricată și anume de la Logofētul de la Sotirache Cheres-tegiũ și de la Hristache ginerile Micicului; iar jăluitorul a đis, că va aduce și de la aceia și de la alți sătenî; acum înfățișându-se de iznovă înaintea noastră ne arată jăluitorul mărturie în scris, de la douē ale acestei luni Maiu, iscălită de șapte martori, anume Toma Slugerul, i Vasile Aga zaraf, i Dimitrie paharnicul Apric, i Gheorghe portarul i Iordache zaraful, i Manole Costaridino, i Petre Gheorghiu Chehaia, prin care mărturisesc, că în multe rinduri a vrut jăluitorul să strice logodna, din pricina căci se vede că Stolnicul Antonie nu aveă putere să-î deă cele ce-î făgăduise în fôea de zestre, și Stolnicul nu vrea să strice logodna, đicend să se cunune și pe urmă, când va putē, îi va da cele făgăduite, iar jăluitorul neprimind-o acēsta, a rēmas logodna nedeslegată, când a plecat jăluitorul din Țarigrad, după cum nedeslegată este și până acum în điuva de astăđi; așa arată numiții martori în frica lui Dumneđeũ, ca unii ce đic că aũ scința aceștii pricinî; ne mai arētă jăluitorul o scrisore de la đe întâiu a aceștii luni Maiũ, ce-î scrie dumné-lui biv Vel Banul Grigorie Mavrocordat, unchiu-său, cum că îi trimete mai sus numita mărturie a sătenilor, afară numai din Sotirache Cheresestegiul, ce eră dus de câte-vă đile la cevticlicu-său și de Hristache,

ginerele Micicului, ce a murit de este un an și, cum de nu ne vom încrede noi la mărturia satenilor, ne va arătă și acéstă scrisóre a dumné-lui, spre maⁱ bună indestulare, că nu se stricase logodna jăluitarului cu fiica Stolnicului Antonie, în vreme ce însuși dumné-lui de multe ori a însciințat pe dumné-lui Stolnicul, sa deă jăluitarului cele ce dedese fiicei și să se deslege logodna, de vreme ce Stolnicul nu are putere a da cele fagaduite, și n'a vrut să se înduplece la cuvintele dumné-lui, ci tot-deauna îi răspundeă, ca să se cunune și pe urmă îi va da cele făgăduite; tot într'acéstă scrisóre scrie și dumné-lui Banul Nicolae Mavrocordat, iar unchiu al jăluitarului, cum că asemenea marturie dă și dumné-lui, ca și dumné-lui Banul Gheorghe, că la vremea lipsirii jăluitarului din Țarigrad eră logodna nesticată cu vitrega fiica Stolnicului Antonie; ne mai arătă jăluitarul și vechiletul ce ȳice că a lăsat Luminăȳiei sale Beizade Mihalache cumnată-seu, la plecarea sa din Țarigrad, atât pentru datoria sa după deosebit catastih, cât și la pricina logodnei, în care vechilet este iscălit martor și Sotirache Chiristiȳiul. Decî la cuvîntul ce a ȳis Stolnicul Andonie, cum că s'ar fi desfăcut cu jăluitarul, pentru pricina aceștii logodne, cerëndu-i judecata să aducă mărturie în scris în soroc cuviincios de ȳile 40, după depărtarea locului, și dumné-lui dând respuns, ca cu soroc nu pôte să se lege, ci se mulțumesc să aducă jăluitarul mărturie în scris de la obrazele ce sciü că nu s'a desfăcut, și acum aducënd mărturia ce se arată mai sus, în vechiletul în care este iscălit martor și Sotirache Cherestegiü, pe a căruia mărturie a ȳis Stolnicul, că se mulțumesc, și dovedindu-se dintr'acea marturie, ca la plecarea jăluitarului din Țarigrad logodna era nesticată și ca însuși Stolnicul a fost pricina, de nu s'a însoțit jăluitarul cu fie-sa, nevrënd să-i deă zestrea cea făgăduită prin fõe, și iarăși Stolnicul fiind pricina stricării logodnei, ca unul ce și-a căsătorit pe fie-sa după altul, după pravilă se cuvine sa întorcă jăluitarului tôte lucrurile ce a dat fie-sei, atât la logodnă, cât și în urmă, din care lucruri, pentru cele tagăduite de Stolnicul să prinnescă numitul Stolnic jurămînt, că nu le-a dat jăluitarul, și jurând să aibă pace, iar nejurând să i le răspundă și pe acelea împreună cu cele netăgăduite, iar inel de logodnă i alte lucruri și cheltueli, ce ȳice Stolnicul că a făcut, să le pérđă, neavënd cuvînt să le cêră înapoi ca unul ce însuși a stricat logodna și și-a căsătorit pe fii-sa după altul, iar hotărîrea rămâne la Măria-Ta.—1815 Maiü 26.

Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofët, Fotache Știrbei Vel Logofët.

Lucrurile ce a dat Mavrocordat logodnicei sale Catincăi, fiica Stolnicului, netăgăduite de Stolnicul cu prețul ce arată Mavrocordat.

Taleri

2.470 inel de logodnă.

600 un zăpis al părintelui Varnis avlicesc cu dobîndă.

860 o jumătate lună diamant.

420 o lădișă de Saxonia.

42 un left de urmuz.

40 cincî perechî strumfi, trei de mătase și douè de tiriolic.

180 zaharicà i cofeturi și alte măruntae la logodnă.

4 612

Lucrurile ce ȳice Mavrocordat ca a mai dat logodnicei i Stolnicul le tagaduesce.

Taleri

800 n iari de belii.
 640 un inel la srbatrea sa.
 106 un funtanlic de fluda coi 13
 270 doi i jumatate pichet.
 395 4 mutcalur margritar.
 850 un al beldar cu verg roii i albe
 52 camae de trihea.
 560 un csornic de aur cu smal.
 90 15 coi geamfeiu.
 480 o feriga neftie.
 110 4 testemelur calemcherii.
 670 o bohcea al.
 640 un ac de argint cu diamant.
 552 o ladia de baga cu oglinda.
 150 frfece i acar de argint poleit.
 220 o pereche galini argint i margritar
 232 un teas de argint poleit.
 1.125 o scurteica de samur de al stacojiu.
 690 o pereche cercei de smaragd.
 9.837

Adunare.

Taleri

4.612 condeile cele netagaduite de Stolnic.
 9.837 condeile cele tagaduite.
 14 449

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie

Citindu-se nainte Domniei-Mele acsta anafora a Preaosfiniei sale printelui Mitropolitul, am cerut de la Preaosfinia sa, prin osebita buirdizma ce am dat la jalba jaluitrei Elenei, ca sa ne dea pliroforie pentru acsta cununie, de este din cele ce sunt poprite de pravila, dar savirindu-se, nu se strica, ci numai se canonisesce, sau din cele ce i poprite sunt i savirindu-se se strica? i ne-a facut artare prin osebita anafora, de la 12 ale acetii luni, ca i dupa mprtescile pravili i dupa exavivos a Arminopului, acsta cununie este din cele ce, poprita fiind de pravili i savirindu-se, se strica; dupa care acsta a Preaosfiniei sale artare, rmane a se urma bisericeca hotarire, ce ni se arata ca s'a dat pentru stricarea i desparirea acetii cununii, iar pentru pricina batei i celor-lalte pagube ce a artat jaluitrea ca a cercat, poruncim, zapiule ce eti ornduit, vatae de Vistierie, sa ari jaluitrei de a face osebita jalba catra Domnia-Mea, i vom da cuviincioa porunca.—1816 Martie 12.

(Pecetea gpd.)

Vel Logoft.

Prea Înălțate Dômne,

Acastă pricină, pe cât a fost de trebuință a se cercetă bisericesce, s'a și cercetat, dându-se sfârșit de fratele Episcopul Buzăului, ca unii ce s'aũ aflat a fi de eparhia frăției-sale, adecă ca prea o cununie ce s'a fost făcut înșelând biserica, fiind rude de departe, i s'a și făcut despărțire, supuindu-ı sub canonul bisericesc după pravilă, atât po jăluitoarea i pe pîritul Ianache, cu care s'a fost însoțit, cât și pe acel potropop, ce i-a fost cununat, lepădându-l din slujba potropopiei l-a poprit și de dar, precum mai pe larg pliroforie se va da Înălțimii Tale dintr'acastă alăturată anaforă a clericatului episcopiei Buzăului, cu întărirea frăției-sale, iar pentru pricina bătăei și celor-lalte pagube ce ȃice că a cercat jăluitoarea, ca o pricină politicăscă ce este, se va orînduı în cercetare unde se va găsi cu cale de cătră înaltă înțelepciunea Măriei-Tale.—1816 Fevruarie

Al Măriei-Tale cătră Dumneȃeu rugător și smerit părinte sufletesc.

Mitropolit al Ungrovlahiei Nictarie.

Dacă exemplul rău, vițiu, înfloriă chiar în jurul tronului, și la boerime, cum eră să nu se propage în clasele de jos?

Dacă *divorțul* nu măi scandalisă pe nimeni decăt dóră pe consuliı streini, ce tãrie puteaũ să aibă simplele *logodne*? De aceste se contractaũ adese numai cu gînd de a fi stricate și a da ocațiuni de cerere de despăgubiri. (1)

Logodnele! Ele se făceaũ în fața unui preot. Dar în ce stare oribilă eră și însăși biserica? Apoi ascultați ce ȃice despre ea Wilkinson:

Sf. Sinod e compus din Metropolit și din Episcopi. Acest consiliu este tribunalul cel măi corupt din tótă țera și actele și decisiunile lui, al căror motiv și scop sunt departe de a avé o tendință morală, se par calculate salt numai pentru a încuragiă depravațiunea și cele-lalte desordine în societate. (2)

Și cu tótă corupțiunea clerului înalt și simonia la basa hirotoniilor, nu eraũ în Bucuresci măi puține de 366 biserici și 20 de mănăstiri. (3)

Un alt mijloc de a protege și ajutoră boerimea il aveă Domnitorul în *Cutia milosteniilor*.

Cutia milosteniilor continuă sub Caragea a avé diverse havaeturi saũ iraturı, pe lângă taxele după caftane. (4)

(1) Veđi actele de sus și D. din Tom. X. B. al *Ist. Rom.* de V. A. U.

(2) Pag. 62.

(3) Wilkinson, pag. 72.

(4) Caragea îngrijesce de *Cutia milosteniei* încă din primele ȃile ale venirii lui a tron. In 7 Ianuarie 1813 ordonă împlinirea sumelor datorite cutiei din diferite condee. Ioan Moscu este epistatul Epitropiei Obștirilor. El cere împlinirea de la boerii căftăniși și de la ispravnicı și judecătóri, cum și de la Divanul Craiovei și

Iată principalele iraturi cari continuă sub Caragea:

La 28 Iunie 1813 Domnitorul scrie Caimacamului Craiovei, fost mare Postelnic N. Scanavi și Divanului, că încă din Fevruarie, acest an 1813, s'a făcut irat nou la Cutia milosteniei câte 1 pară la leu de la cei ce cumpără imobile în țără cu buna învoire. Pentru ca să se pôtă percepe acest venit, Domnitorul face obligatorie întărirea actului de cumpărare de cătră divanuri în Bucuresci și Craiova, și de Ispravnicii prin județe. (1)

Tot în interesul perceperii acestui venit nou, Caragea ordonă Metropolitului și Episcopilor să însciințeze pe protopopi și preoți, că sunt datorii a raportă la Epitropie pe tótă săptămâna despre ori-ce vîndări de imobile (2)

Acéstă dare, câte-vă luni după aceea, se ridică la 2 parale la leu la vîndare de lucruri nemișcătore și țigani prin licitație, plătite de cumpărător. Când vîndarea este de bună-voe, se va percepe câte 1 pară la leu. Rînduitul cu perceperea acestei taxe va pune un anume sigiliu cu marca județului, independent de cercetarea prealabilă a vîndării de cătră isprăvnicat, ca să se vadă de este bună.

Clironomiile ab intestat să se ieă în profitul Cutiei, făcându-se din ele și căutarea de suflet a celui mort fără de moștenitori.

Caragea mai obligă pe duhovnici, ca să îndemne pe creștini să lase câte ce-vă la Cutia milosteniei, chiar dacă aș moștenitori.

Cutia va percepe câte 2 parale de fie-ce pele de epure exportată.

Câte 15 parale de tot șocul de sticlă importat.

Câte 2 parale de tot cotul de postav lucrat în țără.

De la tóte bilciurile anuale de județ, să se ieă de fie-ce prăvălie câte 1 pară.

Caragea rînduesce, în Fevruarie 1814, pe fostul mare Paharnic Const. Otteteleşanu, care să incasseze veniturile Cutiei, la Craiova, pentru județele oltene. (3)

Un venit mai important al Cutiei este tot de la slujba Vorniciilor, adecă de la taxele vitelor de pripas. Am arătat aiurea marele abusuri

de la egumenii rînduiți pe la mănastiri, a taxei legiuite în favórea Cutiei. De la funcționarii cari primesc léfă din Visterie, sumele datorite se vor împlini direct din acea léfă. — Moscu urmăresce cu stăruință în 1814 intrarea la Cutie a taxelor de la vîndarea imobilelor, cum și venitul din slujba Vorniciei, acel de la caftanele ispravnicilor, etc.

(1) Anexa de vëđut în Tom. X. B. al *Ist. Românilor* de V. A. Urechidă.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

ce se comiteau cu perceperea acestor taxe, închiidându-se, ca vite de pripas, chiar vite din băătura casei omului, luate pe furiş de acolo. Colacul ca glóbă, ce se luă, de 20 bani pentru bou şi vacă, de 40 bani pentru cal şi bivol, şi de 10 bani de óe şi de capră, este taxa pentru herghelii întregi rătăcite, iar când e vorba numai de puşine vite, atunci taxa eră mai mare şi anume de 1¹/₂ talerî de cal şi bani 20 de bivol, de bou şi de vacă şi bani 100 de rîmător, bani 50 de óe şi bani 10 de capră, independent de stricăciunile în holde şi în vii, pe cari stăpînul vitelor le va plăti după ispăşenia la faţa locului, făcută de vornicel, împreună cu preotul şi fruntaşii satului şi independent de glóba, obligat să plătescă la vornicel stăpînul vitelor, care a făcut stricăciunii în holde şi anume pentru cal, bivol câte 40 bani, pentru vacă şi bou câte 20 bani, de óe şi capră câte 10 bani şi de rîmător câte 50 de bani.

Cele-lalte instrucţiuni se pot vedé în actele de la Tom. X. B. al Istoriei nóstre.

O dare atât de odiósă ca aceea a vorniciilor, dacă putea avé vre-o scusă, când eră lăsată în folosul milosteniilor, devine şi mai odiósă, când, în loc de a se dà în întreprindere cu licitaţie onestă, se face un mijloc de chivernisélă pentru protejaţii domnesci. Aşa s'a întîmplat în 1814 Noemvrie:

Pitac cătră Dvornicul Obştirilor, ca să dea dvorniciile pe acest an talerî 20.000 obrazului ce aduce pitac.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstit şi credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Dvornice al Obştirilor, fiind că huzmetul Dvorniciilor din ţeră este irat al Cutiei milosteniilor, a căruia-datorie sunt facerile de bine şi ajutorurile cătră cei ce au trebuinţă, de aceea poruncim dumi-tale, ca acest huzmet al Dvorniciilor să se dea pe anul viitor cu preţ de 20.000 aducătorului acestui Domnesc al Nostru pitac, fiind obraz vrednic de ajutor, căruia să i se dea apoi şi Domnescile Nóstre porunci după orînduelă. Toleo pisah gpđ. — 1814 Noemvrie 19.

Cod. LXXIV, fila 157.

Din vana tabacului încă se dădea câte-vă procente în favórea Cutiei milelor. Pentru partea Cutiei se percepea la ocaua de tabac importat parale 26, iar de la cel din ţeră câte 8 parale. Acest venit însă abiă se urcă de la 2.000 la 2.500 talerî pe an. (1)

(1) Veđi Tom. X B. al *Ist. Românilor* de V. A. Urechia.

La începutul lui Ianuarie 1815, Marele Vornic al Obștirilor Mihalache Manu ia compturile Cutiei milosteniei și constată insuficiența venitului, din cauza neincassării și a deficitului. La 23 Ianuarie 1815, Domnitorul însărcinează pe fostul mare Ban Grigore Brâncoveanu și pe marele Vornic de Țera-de-sus Barbu Văcărescu, să facă întocmire nouă a Cutiei, în marginile venitului ei.

Cu aceeași, dată Domnitorul obligă pe marele Căminar să verse la Cutie 3.000 lei pe an, suma hotărâtă din vama tabacului.

Luarea socotelilor Cutiei în 1815 se face de Divan, sub președința Metropolitului. Caragea adaogă la venitul Cutiei 500 de taleri de la ocne peste alți 500 anteriormente hotărâți. Asemenea de la vămii se mai adaogă 300 taleri, peste o sumă identică din vechi stabilită. Domnitorul obligă și Visteria să plătească sumele întârziate, câte 500 taleri pe lună; el regulază din nou taxa de la peile de epure; asemenea ha-vaetul de la ocă de cără, de la cotul de postav de țără, de la stocul de sticlă, venit care se percepe prin biuroul vămilor și prin *meemurii* Epitropiei Obștirilor.

Incassările de la caftanuri merg foarte anevoe și în anii următori 1816 și 1817.

În Fevruarie 1817, constatându-se din nou deficit la Cutia Obștirilor se dispune revenirea la vechi taxe și iraturi și încă și aceste cu ore-cară adăogiri. Se mai crează și venituri nouă, cari toate aceste se pot vedea în următorul act:

Intărire la anaforaua veliților boeri pentru veniturile Cutiei Obștirilor.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Prinită fiindu-ne chibzuirea ce fac dumné-lor orînduiții boeri printr'acastă anaforă, întru toate o întărim Domnia-Mea și hotărîm, ca întocmai să se facă urmare, trecându-se aceste iraturi și la condica Epitropiei Obștirilor, ca să fie sciut și să se și pue în lucrare de acum înainte, bez condeiul, câte taleri doi de la fieș-care carte de vătășie de țiganî domnesci, care acest irat poruncim, ca de la anul viitor, cu let 1818, să se începă a se pune în lucrare și condeiul capanliilor să se ieă numai de la cei pămîntenî capanlii, iar nu și de la Turci. — 1817 Fevruarie 16.

(Pecetea gpđ.)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce prin pitac ni s'a dat, că cercetându-se de cătră Măria-Ta veniturile Cutiei obștirilor s'a văđut că nu snnt destoinice a întîmpină cheltuelile ce aű, ci să chibzuim ce alte venituri se cuvine a se adăogă ca să fie de ajuns? am făcut chibzuire și se găsi cu cale, că unele venituri ce din vechime aű fost orînduite Cutiilor și nu s'aű urmat, să se pue acum în lucrare cu

oreși-ce adaos și să se mai adauge și altele noue venituri, după cum se însemnează mai jos, iar hotărîrea rămîne la Măria-Ta.

Const. Filipescu Vel Ban, Radu Golescu Vel Vornic.

Cod. LXXV, pag. 185.

Veniturile vechi ale Cutiei

Cât eră rin- duit tal. parale	Cât să dea acum tal. parale	
— 1	— 2	Cotul de postav de țără, să le dea vîndătorul.
— 1	— 2	Pelea de epure, să le dea vîndătorul.
— 5	— 15	Șocul de sticle ce vin de prin țeri streine, să dea neguțătorii ce aduce sticlele.
— 1	3	Ocaua de cêră ce ese din țără, să le dea cel ce scôte cêra.
300 —	600 —	Toți neguțătorii capanlii.

Veniturile noue ce se chibzuiră acum.

5 —	Să dea fieș-care rôtă de borangic, să-i dea stăpînul roței.
— 1	La leu, să dea cei ce cumpără acareturi nemișcătore cu riza-pazar.
5 —	Căpitănia de frunte spătărăscă de afară, să dea căpitanul când se rînduesce, după cum dau și polcovnicii.
2 20	Căpităniile de afară de a 2-a mână, asemenea.
2 —	De tótă cartea de vâtaf de țiganî domnesci.
5 --	Să dea pe an fieș-care preot din tótă țera, câți se vor găsi la catagrafia dumné-lor ispravnicilor, afară din cei scutiți de pe la mănăstiri și de pe la boeri și afară din cei er-tați și neputincioși.

La începutul anului 1818, după luarea socotelilor Cutiei, se întocmesc din nou listele milelor, cari se ridică pe lună la 7.408 taleri. Administratorul Cutiei, Moscu, amintesce mereu prin raporturile sale cătră Domnitor, că nu mai are de unde să plătescă adăogiri de mile, căci Cutia iarăși este în deficit. «După cercetarea socotelilor ce am făcut, dicea Moscu în 1813, trec mai mult cheltuelile peste iraturî, din multă adăogire ce s'a făcut la lefi, cum și alte cheltueli, de care după datorie fac acéstă plecată anaforă, că nu mai rămîne loc a se adăoga alți lefași. Asemenea declarațiunii categorice nu împedecă pe Domnitor să scrie din nou lui Ioan Moscu că, deși Cutia nu are stare de a mai adăoga lefi, «să economisesci de a se face vr'o mângâere» nou-lui recomandat. (1)

(1) Se pot află în întregime actele relative la Cutia milelor în Tom. X. B., din *Ist. Rom. de V. A. U.*

La 28 Martie 1815 se întocmește budgetul de venituri și cheltueli al Cutiei milosteniilor, pe care-l dăm în notă la acest loc sub litera t. t. (1)

(1) După luminată poruncă adunându-ne la un loc și privind la iraturile Cutiei milosteniei, cele ce se pot împlini prin ajutorul Înălțimii Tale, cu chibzuire am și alcătuit lefile săracilor i dohtorilor și ale Epitropiei, precum într'acest catastih se cuprinde, câte cât este a se plăti fieș-căruia pe totă luna, însă taleri 3.198 pentru lefile săracilor și taleri 1.200 pentru dohtorii și giarahii politiei și taleri 1.670 pentru tahma Vorniciei Obștirilor, care catastih, iscălindu-se de noi, se va întări și cu luminată pecetea Măriei-Tale, ca după acelea să urmeze și Vornicia întocmai.—1815 Ianuarie 1. Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu Vel Vornic.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Intru tôte cele-lalte primită fiindu-ne anaforaua acêsta a dumné-lor orînduiților boeri, o întărim Domnia-Mea și hotărîm, ca întocmai să se urmeze, după care și poruncim dumi-tale Vel Logofete de Țără-de-sus, să îngrijesci a se împlini atât rămășișurile Cutiei după la cei ce sunt datorî, cât și acei taleri 3360 de la sf. Mitropolie din sfertul sf. Dimitrie al anului trecut prin orînduit zapciū céușe de aprođi, cum și dumi-tale Vel Vistiere, poruncim să se plătescă la Cutia milosteniilor acei câte taleri 500 pe lună până la sfîrșitul trecutului Martie și până a se face împlinire rămășișurilor, ca să nu rămăe săracii lefași lipsiți de acêstă mângăere a lefilor, mai vîrtos acum că sosesc aceste đile ale Sfintei Învieri; poruncim dumi-tale Vel Vornice al Obștirilor, ca pe lângă taleri 3.360 ce aū a se răspunde acum de la sf. Mitropolie, să se împrumute Vornicia și cu taleri 10.000 spre împlinirea și răspunderea lefilor până la sfîrșitul trecutului Martie, precum și dohtorilor și gearahilor să li se facă cunoscută datoria ce aū de acum înainte de a merge fără de plată la ori-ce bolnav sărac de aici din politie, la care să aibă Vornicia căđuta privighere, ca pentru cel neurmător să facă Domniei-Mele arêtare, spre a se lipsi de léfa sa acel dohtor sau gearah, iar acele patru condee din iraturile ce se pomenesc în mai jos arêtatul al 5-lea pont, are a rămăne tot la aceeași orînduelă ce aū fost până acum, precum și pentru iratul de la Căminărie al Cutiei are a se face urmare întocmai după hotărîrea și porunca Domniei-Mele, ce s'a dat la anaforaua dumné-lor de la cincî ale aceștii luni. — 1815 Aprilie 7

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXIV, pag. 96.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată poruncă adunându-ne la un loc, mai întâiū am cercetat iraturile Cutiei milosteniei câte sunt bune și se pot strînge, după care sumă am întocmit numai pe acest an și catastih de darea lefilor săracilor cu dohtorii i logofeții Vorniciei Obștirilor, adunându-se în sumă de taleri 6.068 a se plăti pe totă luna, iar la anul se va așterne iarăși de isnóvă catastih prin orînduiții de către Măria-Ta boeri, punênd o drêptă analoghie după suma iraturilor ce se vor agonisi, dar și prin luminată poruncă să se pue în lucrare cele de mai jos arêtate, pentru ca să se pôtă păzi darea lefilor pe totă luna nestrămutat, însă:

1). Afară din întocmirea catastihului ce acum s'a chibzuit, cu nici un chip să nu se mai orînduescă alți lefași, sau vre-un prostichiū cui-vași până la împlinirea anului.

*

De la cutii se dau pensiuni diverse. Așa sunt și pensiunile pentru

2). Tóte rămășițurile ce sunt rînduite a se împlini prin céuș de aprođi, cum și acei po taleri 500 pe lună de la Visterie, atât cât va fi rămășiță, cât și în urmarea de acum înainte. să binevoesci Măria-Ta a porunci strașnic, ca să se plătescă negreșit la Cutia milosteniei.

3). Doftorii i gerahii ce s'aũ așezat cu léfă de la Epitropie să se îndatoreze toți a merge fără pregetare la orî-ce bolnavi săraci de aici din politie, fără cea mai puțină plată, priveghiând Epitropia și îndemnându-ı cu urmarea datoriei lor, iar când nu vor alergă la săraci, atunci să se arête la stăpînire nesupunerea lor, ca să se invinovátescă.

4). Tóte iraturile Cutiei milosteniei, câte se cuvin a se vinde pe fieș-care an, să nu fie volnică Cutia saũ orî-cine a le vinde de sineși, ci să se strige la cochivechi în Divan, și cine va da mai mult, acela să le ieă pentru mai mult folos al săracilor.

5). Pentru acei câte șese bani de pelea de epure ce ese din țéră i șese bani cotul de *postav ce se lucréză aici în țéră* și s'a hotărît a se împlini de la vîndători prin meemurii Epitropiei i po câte 9 bani de oca de céră ce ese din țéră și 45 bani de tot șocul de sticle ce vine din țéră străină și s'aũ dat în credință asupra vameșilor să le strîngă, aceste patru condee nu se pot împlini într'alt chip nici prin vameși, nici prin meemurii Epitropiei și nici că se va puté pune în lucrare cu alt mijloc decăt să binevoesci Înălțimea Ta a se adăogă la ponturi și contractul vămilor de la anul viitor înainte, cu adăogire de preț la strigare și se va luă pe séma Cămării și cât preț se va socoti de către Înălțimea Ta că póte să prinďă aceste patru condee într'un an, și să se orînduéscă a se da de la gazdia vămilor pe fieș-care lună și cu révașul Epitropiei să se scaďă din căștiurile Cămării Domnesci.

6). De acum înainte să nu se mai împărtescă lefi săracilor prin orî-ce alte deosebite mání, nici de către Sf. Mitropolie, precum obicînuia de opriă din banii sferțului și împărția la osebiți lefași, nici de către mumbașirii ce se orînduesc cu împlinirea iraturilor să nu se împrăștie de către nimeni banii, ci tótă suma iraturilor să se adune la Epitropie și chiar de la Epitropie să se împărtescă în lefi, după îndreptarea catastihului ce s'a făcut, iar taleri 3.360 ce a poprit Sf. Mitropolie din sferțul Sf. Dimitrie, ot let 1814, cu pricinuire ca să-ı împărtescă pe anul viitor la vre-o căi-vă lefași, cu luminată poruncă să se împlinescă suma acésta la Epitropie, căci unii dintr'acei lefași cât s'aũ convenit s'aũ așternut în catastihul Epitropiei și de la Epitropie este ca să-și céră și léfa lor.

7). Iraturile Epitropiei ce prin alegere cu întărire gospod, precum a rēmas lámurită, cu nici un chip de pricinuire să nu se mai împuțineze, precum s'a scăđut în anul trecut, ci să fie temeńice ca să se pótă întîmpină darea lefilor după catastih, mai virtos încă din cât se va puté să se mai adaoge și alte iraturi din ceea ce se va socoti nevătămátore.

8). Pentru acei câte taleri 250 pe lună ce prin luminată poruncă încă de la trecutul Septemvrie este să-ı rēspunďă la Epitropie dumné-lui Vel Căminarul din iratul Căminăriei, drept vama tabacului ce a fost irat al milosteniei și drept tóte prisósele ce i s'aũ mai adăogat, cu strașnică luminată poruncă, să se îndatoreze ca să-ı rēspunďă la Epitropie, atât rămășița de la Septemvrie până acum, cât și de acum înainte pe anul curgător.

9). Cu tóte că doftorul Stavrance Moscu s'a așezat po câte taleri 150 pe lună,

serviciii aduse țerii. Intre aceste menționăm ale câtor-vă doctori sau vèduvelor lor. Se mai dau și la cocóne vèduve, de multe ori la cele

dar din suma acésta ce i se făcea pe un an, dintr'înșii 1.400 este a-i fi drept despăgubire ce are să-i ieă rămășiță de léfă pe anul trecut pe șepte luni, iar taleri 2.400 sunt a se da lui Ion Mesiț, drept óreși-care mângâere și despăgubire din ceea-ce are să ieă léfă din anul trecut, și cu chipul acesta să se urmeze lefile doftorilor până la încheerea anului; după acestea arătăm Înălțimii Tale, că ne-ajungându-se, iraturile, s'aũ scos din catastih și unele cocóne ce aveau léfă de la Cutia milosteniei pentru care rămâne la Înălțimea Ta, ca să se hotărască de unde să li se deă ceea-ce se va socoti spre mângâerea stării dumné-lor, căci noi mijloc nu am avut a le lăsă numai cu numele scris în catastih fără a avé Epitropia mijloc de unde să le răspundă lefile; asemenea șicem, că de nu se va pune în lucrare urmarea ponturilor ce arătăm cu a se înlesni de către Înălțimea Ta cu ori-ce mijlóce împlinirea rămășițelor de la Visterie i de la cei-ce sunt arętați, atunci sau rămâne catastihul lefilor jos, ori va avé Epitropia slobođenie de a se împrumutá cu sumă de bani în dobindă până la taleri 10.000 pentru răspunderea lefilor acum măcar pe trei luni de șile până la sfirșitul lui Martie, ca să aibă săracii mângâere la Sfintele Pasci, și cum va fi bună hotărirea Înălțimii Tale.

Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Dvornic.—
1815 Martie 28.

Pe lună po
valeri.

Dohtoriã politiei i gearahiã.

200 Costandinache Caracaș.

200 Silivestru.

200 Constantin Darvari.

150 Stavrache Moscu.

150 Constantin Filitis.

100 Ioan Păscal.

100 Ioan Mesiț.

100 Viler

} gearahiã ai politiei.

1.200.

Léfa dumné-lui Vel Vornicului cu II epitropi, împreună cu logofeșii Epitropiei.

100 Dunné-lui Vel Vornicul al obștirilor.

40 Costache Rasti biv III Vistier.

40 Zamfirache III postelnic.

40 Luca Logofetul.

1.120

40 Gheorghe Logofët.

40 Ianache Logofët.

40 Ioniță Căpitanul.

40 Costache Polcovnicul.

40 Gheorghe Polcovnicul.

130 Sameșul Epitropiei.

100 Condicarul Epitropiei.

40 Cheltuéla zărăfiei.

1.670.

tinere și frumoșe, după stăruința lui Beizadea Costache: desfrînare cu economia propriilor bani. În 1815 Aprilie 5 este un nou budget al milelor și pensiunilor în cuprinderea ce se vede în notă. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.*

Primită fiind Domniei-Mele această cumpănire și întocmire a lefilor ce s'aŭ făcut de către dumné-lor orînduișii boeri printr'acest catastih (în care se adună léfă pe tótă luna taleri 3.198 a săracilor lefași, taleri 1200 a doctozilor și a giarahilor și taleri 1670 a tagmei Vorniciei obștirilor), o întărim Donna-Mea și poruncim dumitale Vel Vornice al Obștirilor, ca întocmai să urmeză darea acestor lefi de la ȕi'ntăiŭ a trecutului Ianuarie până la sfirșitul acestui următor an. — 1825 Aprilie 5.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cod. LXXXIV, fila 88.

Indreptarea lefilor Cutiei milosteniei.

Pe lună po
taleri.

- 30 Mărióra sîn Maria Botezata ot sf. Sava.
- 15 Maria lui Ianache Postelnicelul ot Udricani.
- 50 Mărióra lui Ciuchii.
- 50 Iiınca Stolnicésa sîn Clucerul Spiridonache.
- 100 Hătmănésa Cozonica.
- 40 Elena și Marghióla condicărésa.
- 20 Nicolae Logofétul.
- 15 Maria III Logofetésa.
- 40 Pitărésa Bălașa Scăsăgióia.
- 20 Chiriachî vėduva lui Hagi Gheorghie vnuc Lofciu ot Stelea.
- 30 Trei nepóte ale Ecaterinei Alexencei ot Udricani.
- 45 Trei fete ale lui Nicolae Varsama.
- 20 Ióna Postelnicésa ot Popa Dărvașu.
- 10 Maria Sofragióica.
- 7 Dima Sacatu.
- 10 Luxandra sîn Clucerul Rasti.
- 5 Casandra vėduva ot Crețulescu.
- 40 Stanca Stolnicésa Pălădóica ot Tîrgoviște,
- 20 Bălașa Armășóia Nicătóe ot Udricani.
- 30 Zoița Slugerésa a lui Ianache Giurgiache ot Batiște.
- 25 Bita doftoróia vnuc Matraca ot Tîrgoviște.
- 50 Smaranda Toplicénca.
- 30 Safta vămășóia
- 20 Maria brat ego
- 20 Sultana ipac brat ego
- 20 Elena ipac brat ego
- 20 Calița vėduva a rėposatului Pitar Drăgoiŭ.
- 15 Ecaterina vėduva a rėposatului Anesti.

} sîn Stolnicul Dumitrache Papazoglu.

Intre cei miluiți aflaiū o Hătmănesă, o Vornicésă, o Clucerésă Ote-teleșanu, o Hiotu, o Știrbei, vėduve de boeri de tótă trépta.

Pe lună po
taleri.

- 15 Maria vėduva lui Ianache Céușul ot Bisericană.
- 30 Gheorge biv Vornic de harem ot Spirea.
- 15 Elena vėduva a lui Ștefan împușcat de Turci, cu 4 copii, ot Boteanu.
- 10 Maria vėduva a lui Ianache Logofétul ot Prundul.
- 5 Iana preotésa vėduva ot biserica Dómnei.
- 5 Vărvara Grămăticésa ot Sf. Spiridon noū.
- 10 Anastasia vėduva ot mahalaua Dudescului.
- 5 Stanca vėduvă bătrină.
- 70 Zoița vėduva Cioranca Pitărésa.
- 30 Păhărnícésa Smaranda Privalóia.
- 50 Catinca vėduva sora Vornicului Samurcaș.
- 20 Mărióra vėduva Bulegióia.
- 6 Petre Postelnicelul sacat, ot Spirea.
- 20 Zoița vėduva Logofétului Salomon, ot Buteanu.
- 10 Calița vėduva ot Radu-Vodă.
- 10 Catinca vėduva sora vameșului Nița ot Radu-Vodă.
- 50 Elena Sėrdărésa vėduva lui Mănăilă.
- 50 Anastasia vėduva Vistierului Iamandache Mehtupciu.
- 10 Anița vėduva Ciupénca.
- 20 Catinca vėduva Ciupénca.
- 20 Zoița vėduva Ciupénca.
- 10 Elena vėduva lui Mihalache Ciorci-bașa.
- 10 Ecaterina vėduva Postelnicésa Tomulésa, ot Radu-Vodă.
- 5 Paraschiva preotésa vėduva ot biserica Dintr'o-qi.
- 5 Zoița vėduva ot Sf. Spiridon-noū.
- 5 Anastase Sticlarul sacat de ochi, ot Sf. Nicolae din Șelari.
- 10 Smaranda vėduva Cămărășóia, ot Arhimandritul.
- 15 Sultana vėduva sîn Maria Postelnicésa Vlădésca.
- 10 Gheorghe Cavarnalău sacat ot Tîrgul-de-afară.
- 15 Maria vėduva a Logofétului Nicolae tipografal ot Sf. Vineri.
- 25 Bălașa vėduva Drăgănésca ot podul Mogoșóei, biserica Albă.
- 20 Două fete sărace Zoița și Vasilica sîn Popa Négul, ot Colțea.
- 15 Maria vėduva Lucăi, ot Dómna Bălașa.
- 10 Ecaterina vėduva a Polcovnicului Paladi, ot Sf. Gheorghe-vechiū.
- 20 Maria vėduva Pardali, ot Pitar-Moș.
- 10 Maria Diculésca ot Dudescu.
- 15 Smaranda vėduva Căpitánésa a Căpitanului Ene, ot Popa-Rusu.
- 5 Ștefan Postelnicul Cortescu, ot Arhimandritul.
- 5 Rada vėduva lui Petre Sirbu, ot Radu-Vodă.
- 40 Iorgache Beceru ot Têrgoviște.
- 30 Anastase Florea ot Colțea.
- 20 Arghira fata, nepóta lui Cluceral Burche, ot Negustori.
- 25 Mărióra sîn Medelnicerul Mateiū Greceanu, ot Arhimandritul.

Putini sunt pensionarii pentru serviciile aduse Statului și încă și mai

Pe lună po
taleri.

- 10 Elena văduva lui Dobrotanu.
- 5 Tudora preotăsa văduva, ot biserica Dintr'o-đi.
- 10 Maria văduva III Logofet Constantin, ot Radu-Voda.
- 10 Tănase Odabașa orbul, ot Spirea.
- 10 Sanda văduva botezata din papistași, ot Dobrotăsa.
- 20 Zoița și Smaranda sin Mateiș Poenaru, ot biserica Nemșilor.
- 20 Sultana Sărdăreșa văduva lui Zamfiroglu, ot Sfinși.
- 15 Ecaterina Șătrăreșa veduva lui Sandulache, ot Negustori.
- 20 Zoița văduva Sărdăreșa Agapi.
- 5 Anița Postelnicăsa ot Colțea.
- 5 Ecaterina Ciubucciăia văduva ot Văcăresci.
- 5 Stanca Polcovnicăsa văduva, ot Sărinđar.
- 5 Zoița Botezata văduva ot Udricani.
- 10 Bălașa Căpităneșa a lui Nicolae Căpitanul za dorobanți.
- 10 Maria preotăsa văduvă cu 5 copii, ot Negustori.
- 70 Zamfira Stolnicăsa Știrbăica văduva.
- 10 Bălașa văduva Clucerului Gheorghe Sfirlăză.
- 5 Maria Oprișănoia ot Olari, ce acum s'a călugărit.
- 10 Iona Stegăreșa văduva, cumnata Pitarului Dumitrache ot Negustori.
- 20 Maria Armășăia sin Paharnicul Sefendache ot Gorganı.
- 10 Elena văduva lui Mihalache Cantara.
- 20 Elena sin Vistierul Pascu ot Colțea.
- 5 Maria Armășăia văduvă ot Crețulescu.
- 15 Ecaterina văduva Vistierului Constantin Extractorul.
- 25 Hrisantia văduva răposatului III Logofet Fotache, ot Sf. Vineri.
- 5 Luxandra văduva a Polcovnicului Augustin, ot Gorganı.
- 20 Maria Născolăsa văduva ot Sf. Ilie.
- 15 Arghira Armășăia văduva Mardagiăica.
- 5 Rada văduva a Dimeı Saca-bașa ot Izvor.
- 20 Elena Vameșăia văduva Vameșului Iamandı ot Batiștea.
- 20 Zamfira văduva a lui Pantazi Dimanciul.
- 20 Maria sin Paharnicăsa Tufenca.
- 20 Elena Șătrăreșa Popenca, ot Sf. Ștefan.
- 20 Copiı Smarandei Sărdăresei ot Radu-Vodă.
- 5 Anastasia văduva Grăca ot Gorganı.
- 21 Efimia Postelnicăsa ot Negustori.
- 20 Maria văduva a Nășcului Lipiscanu, ot tam.
- 20 Maria văduva a dumne-lui Topci, ot Antim.
- 20 Stanca Pităreșa Periețenca văduva, ot Sf. Ecaterina.
- 50 Clucerul Iancu Glava ot Tîrgoviștea.
- 20 Luxandra Gorunăca văduvă ot podul Calicilor.
- 10 Magdalena văduvă streină, ot Sf. Spiridon nou.
- 5 Șerbana văduva ot Sf. Ecaterina.
- 20 Zoița fata sin Clucerul Ionița Botea ot Măntuleșa.

puține nume de indiviđi infirmî, neputincioși. Catalogul de nume ce

Pe lună po
taleri.

- 20 Smaranda văduva sin Vistierul Pashale, ot Colțea.
- 20 Maria văduva a lui III Logofăt Zamfirache, ot Neguțătorî.
- 20 Luxandra sin Polcovnicul Ilie ot podul Calicilor cu Maria Gromitei ot Protopopul, po câte taleri 10.
- 10 Ecaterina văduva Iconomului ot tam.
- 5 Marióra Apostol Răducanu ot Udricani.
- 20 Smaranda văduva a lui biv II Cămăraș, ot Gorganî.
- 10 Anastase Temelie ot Gorganî.
- 5 Maria veduva Botezata ot Zlătari.
- 10 Tănase Postelnicelul săcat, ot Curtea gospod.
- 15 Stanca Postelnicésa ot Sf. Ilie.
- 50 Ecaterina Clucerésa Oteteleșanca.
- 40 Efrosina Hiotóia văduvă.
- 30 Elenco Meculéca Slugerésa văduvă.
- 15 Copiîi răposatului Logofăt Gheorghe ot veliți Vornici.
- 25 Maria Alexénca văduva ot Stejar.
- 10 Ecaterina Bolezata văduvă ot Sf. Vineri.
- 15 Maria Postelnicésa văduvă Cărpenișanca.
- 25 Stanca Polcovnicésa sin Becerésa.
- 15 Venețiana văduvă, dohtorița ot Dómna-Bălașa.
- 30 Păhărniceșa Zoița Tufénca.
- 30 Despina văduva răposatului vătaf Milalache, ot Cămpina.
- 10 Alexe Postelnicelul orbul, ot Stejar.
- 20 Zoița sin Clucerul Zaguriano, ot Radu-Vodă.
- 20 Anastasia văduva a Postelnicului Anton, ot Sf. Gheorghe-noș.
- 20 Safta fata sin Clucerul Dumitrache Mora, ot Neguțătorî.
- 10 Elena văduva a III Logofăt Mateiü Bunea ot Caimata.
- 10 Maria Postelnicésa văduvă cu doi copii.
- 15 Drăgana din alte némuri, ot schitul Nămăescii sud Muscel.
- 50 Schitul Basicovul ot Argeș, cu poruncă deosebită gospod.

Cei din urmă așezați după jalbă.

- 10 Zamfira văduva lui Damiianovicî, ot Dómna Bălașa.
- 10 Marița Pețóia ot Neguțătorî.
- 30 Paraschiva cu mumă-sa i cu alte 3 surori.
- 15 Zamfira sin Vlasto ot Radul Vodă.
- 5 Ecaterina văduva ot Boteanul.
- 15 Ioniță Betégul.
- 10 Efrosina Botezata, venită acum cu poruncă gpd,
- 10 Preda Polcovnicelul ot Sf. Ștefan.
- 5 Sanda văduva ológa, ot Colțea.
- 5 Anastasia Botezata, ot Cămpu-Lung.
- 10 Luxandra Voitinénca fata.
- 15 Măria Speténca.

publicăm în notă p $\acute{o}$ te servi bine la studiul asupra societății Bucurescene sub Caragea.

Se mai dau ajut $\acute{o}$ re de măritiș la fete sărace ori protegiate.

I $\acute{o}$ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Dumn $\acute{e}$ -ta biv Vel Vistier Ioane Moscu, Epistatule al Epitropiei Obștirilor, după pliroforia ce ne dai printr'ac $\acute{e}$ stă anaforă, milostivire făc $\acute{e}$ nd Domnia-Mea, poruncim să se deă acești taleri 1.000 ajut $\acute{o}$ r pentru măritișul fetei jăluito $\acute{r}$ ului. — 1813 Mai $\acute{u}$ 12.

(Pecetea gpd.)

Vel Logof $\acute{e}$ t.

Cod. LXXVI, pag. 235.

Prea Înălțate D $\acute{o}$ mne,

După luminata poruncă am cercetat și întru adev $\acute{e}$ r este scăpătat, cu fată în vîrstă gata spre măritiș, pentru care, spre unirea căsătoriei fii-sei, de se va găsi cu cale și de către Înălțimea Ta, să fie ajut $\acute{o}$ rat cu taleri 1.000 de la Cutia milosteniei, și cum va fi bună hotărîrea Înălțimii Tale. — 1813 Mai $\acute{u}$ 16.

Ioan Moscu.

I $\acute{o}$ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Dumn $\acute{e}$ -ta biv Vel Visti $\acute{e}$ re Ioane Moscu, Epistatule al Epitropiei Obștirilor, după pliroforia ce ne dai printr'ac $\acute{e}$ stă anaforă, pentru sărăcia jăluito $\acute{r}$ ei milostivire făc $\acute{e}$ nd Domnia-Mea asupra ei, poruncim să i se facă $\acute{o}$ reși-ce ajut $\acute{o}$ r de la Cutia milosteniilor pentru măritișul ei, după starea sa. — 1813 Mai $\acute{u}$ 11.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXVI, pag. 138.

Prea Înălțate D $\acute{o}$ mne,

După luminată poruncă, am cercetat atăt prin doi epitropi la fața locului, cât și un Constantin Flăcăul s'a ar $\acute{e}$ tat la Epitropie cu jăluito $\acute{r}$ ea . . . . . este întru adev $\acute{e}$ r a se săvîrși cununie și nu i se întîmplă cele trebuinciose, aflându-se săracă, căreia după starea ei, fiind din cele pr $\acute{o}$ ste, r $\acute{e}$ măne precum te vei milostivi Înălțimea Ta. — 1813 Mai $\acute{u}$ 5.

Ioan Moscu.

Pe lună po
taleri.

Elenco Postelnic $\acute{e}$ sa ot mahalaua Popei Dârvaș.

10 Dumitrana Polcovnic $\acute{e}$ sa nora C $\acute{e}$ ușului, ot biserica Amzei.

20 Uța Ș $\acute{e}$ trăre $\acute{s}$ a Movil $\acute{o}$ ia.

10 Maria v $\acute{e}$ duva sin Pitarul Marin, ot podul Mogoș $\acute{o}$ ei.

20 Elenco Drăgăne $\acute{s}$ ca.

25 Enache Curci-bașa ot Spirea.

14 Luxandra Bărbăte $\acute{s}$ ca.

28 Ilinca Pităre $\acute{s}$ a sîn Pitarul Dragomir, ot podul Țalișilor.

Mile de înmormântări.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta Vel Vornice al Obștirilor, fiind-că prea osfinția Sa Episcopul Lovciū și-a dat obștësca datorie, de aceea poruncim dumi-tale să se deă de la Cutia milosteniei talerî 200 pentru îngroparea sa. Tolco pisah gpd. — 1815 Ianuarie 14.

Cod LXXXV, fila 164.

Ajutóre odată pentru tot-deauna încă se daū.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

D-ta biv Vel Vistiere Ioan Moscu al Epitropiei Obștirilor, milostivire făcënd Domnia-Mea asupra jăluitorului Ioan Grămăticul, poruncim să i se deă talerî 100 de la Cutia milosteniilor ajutor la scăpătăciunea sa. — 1813 Aprilie 9.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXIV, pagina 164.

Prea Înălțate Dómne,

Starea și halul jăluitorului este întru desăvîrșită scăpătăciune, strein, neputënd intră la vre-o chivernisélă, voesce a merge la patria sa și nu are nici un mijloc de ajutor, vrednic este a fi ajutat acum de la Cutia milosteniei cu talerî 100 și cum va fi bună hotărîrea Înălțimii Tale. — 1813 Aprilie 21.

Ioan Moscu.

Une orî mila e dată sub altă formă decât cea băuéscă. Așă în Martie 1815, Domnitorul a recunoscut unui Petre Postelnicelul dreptul de a stăpîni un loc ce-l îngrădise din locul Curții Arse (1).

De asemenea Domnul miluesce cu dăruire de țigani, cu dăruire de lude, scutelnicî, poslușnicî, cu scutirî de servitorî boerescî. Vornicesei Ecaterina Slătineanu îi face pensie nu mai puțin de 500 talerî pe lună de la Cassa răsurilor, pe când bună-óră soției Smarandei a răposatului Sava Postelnicelul, care are de crescut 3 copii și de măritat 2 fete, îi acordă Domnitorul 20 talerî pe lună (2).

În multe rîndurî Cutia milosteniilor a fost sleită, așă că Epitropul ei nu esită de a arëtă Domnitorului, că nu este de unde să se realizeze noiele pensionări și miluirî. (3)

La Decemvrie 1816, Cutia nu are banî și se împrumută cu 20.000 talerî, ca să pôttă plăti lefile și pensiunile de sêrbătorî. (4)

(1) Veđi actele în tom. X, partea B., din *Ist. Românilor* de V. A. U.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

(4) Veđi Z. Z. Z. Ibidem.

Un alt mijloc și mai eficace, prin care Domnitorii ajutau boerimea, eră acordarea de privilegii și monopoluri, între cari cel mai producător de venituri eră dreptul de scaun de carne. In Tomul X. B. al Istoriei mele aduc o destul de bogată culegere de asemenea monopoluri de scaune de carne. (1)

Pentru boerii din slujbe erau bănoase avaturii, ca: căminăritul, cotăritul, măsuratul bușilor, săpunăritul Vornicului de harem, iciciohodăritul, etc. (2)

Boerilor Divaniți de la Craiova li s'a făcut de Caragea, pe lângă léfa rînduită fie-căruia, și un nou havaet: din husmetul dijmăritului, vinăriciului și oeritului să ieă câte taleri 10 la pungă din prețul arendării celor 5 județe Oltene. Suma acésta să se împarță egal între membrii Divanului Craiovean. (3)

Havaeturile erau forma sub care Domnitorii ajutau pre boerii *haleă*. Amintim aci câte-vă cari tot asupra poporului apésau:

Havaet al Căminarului. Abiă sosit în țéră în 1812, Domnitorul Caragea dă chrisov pentru iratul său venitul marelui Căminar de la pimnișile din Bucuresci, de la vinul și rachiul din ele. Asemenea dare se impune și circiumelor din Craiova (4).

Căminăritul, venit al Căminăriei celei marī, se arendéză anual. Se

(1) Veđi tom. X. B., din *Ist. Rom. de V. A. U.*

(2) Veđi actele, ibidem.

(3) Iratul ce s'a făcut boerilor Divaniți de la Craiova a luă de la vinăriciū i dijmărit și oerit.

Zemli Vlahiscaoie. Fiind-că dumné-lor boerii Divaniți de la Craiova se află slujind la Divanul Nostru de acolo pentru trebile țării și ale norodului, întocmai ca și cei de aici, dumné-lor boerii veliți ai Divanului Domniei-Mele și vre-un alt venit din dregătoria în care se află nu aū (precum cei de aici), fără numai tótă rēsplătirea ostenelilor dumné-lor se închee în léfa ce aū orînduită, în vreme ce și dumné-lor sunt și se socotesc mădulări ale Divanului celui de acolo, ca și cei de aici ale Divanului dumné-lor velișilor boeri, am găsit Domnia-Mea cu cuviință de a nu-i lăsă mai mult întru acéstă obidă, ci hotărîm, ca de acum înainte dumné-lor boerii Divaniți ce se vor află haleă la Divanul Nostru ot Craiova, osebit de léfa ce ieaū, să aibă și acest venit, adecă din huzmetul dijmăritului i vinăriciului și al oeritului să ieă câte taleri dece la pungă, numai însă la suma prețului vinđării celor cincē județe ot preste Olt, care acest havaet să-l împarță între dumné-lor de o potrivă. Drept aceea poruncim, atāt dumi-tale Vel Vistiēre, cât și dumi-tale Vel Logofēt de Țéră-de-Sus, să îngrijiți, ca vinđarea acestor de mai sus numite trei huzmeturi să se facă la vremea sa, și cu acest adaos de havaet ce s'a đis mai sus. I saam receh gpd. 1816 Ianuarie 15.

Cod. LXXV, fila 153 v.

(4) Veđi actele în tom. X, partea B. a *Ist. Românilor de V. A. U.*

iea pe butea cu vin tal. 4 în cârciume sau în magasi, iar de la rachiu de țără, de butea mare tal. 15 și de butea mică pe jumătate.

Spirtósele streine nu se pot importă și nici vinurile, afară de casurile când nu se face în țără, când atunci, cu învoire specială a Domniei, se póte importă. Pentru spirtósele importate se plătesce 41 taleri de butea mare (1).

Cotăritul, venit sau havaet al marelui Cămăraș, încă din primul moment al sosirii lui Caragea se arendéză (2).

Marele Cupar al Curții are havaetul măsuratului buților cu cotul Domnesc (3).

Une orî venitul cotului de măsurat vasele din anumitele orașe s'a dat ca venit al vre-unui favorit Domnesc, altul decât Cuparul cel mare.

Havaeturile veliților Vornici de la vătășii plaiurilor erau acestea :

Havaeturile în bani ale dumné-lor veliților Dvornici de la Vătășii plaiurilor.

Taleri.

230 Plaiul muntelui de sus, sud Mehedinți.

230 Vilcanul

270 Novacii } Gorj

370 Hurezul

380 Cozia } Vilcea

180 Aria

250 Loviștea } Argeș

220 Nucșóra

220 Dîmbovița } Mușcel

220 Ialomița

180 Dîmbovița } Dîmbovița

2.750 la dumné-lui Vel Dvornicul de jos.

150 Rîmnicul, sud Slam-Rîmnic.

250 Slănic

250 Pîrșcov } Buzău

370 Plaiul despre Buzău

380 Teléjen } Saac

350 Prahova, sud Prahova.

1.700

Pre când boerimii i s'acordă cu ghiotura avantajii, scutiri și onoruri, fórte puține la număr sunt scutirile de dăjdii pentru țeranii, pe motiv de sărăcie, de infirmități, de bătrînețe. Unora, puținii la număr, Ca-

(1) Veđi actele în tom. X, partea B. a *Ist. Românilor* de V. A. U.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

ragea le-a dat și mici ajutóre bănesci, orî produse în natură (1).
 Proseliților bisericii încă li se acordă unele ajutóre și beneficii.

În fine, ca să nu mai înșirăm și alte multe, să înregistrăm aci tot în folosul boerilor și protejaților Domnesci o serie de scutiri și acordări de privilegii, etc.

Prostichiū, adecă adaos făcut în favórea biv Vel Banului Brâncoveanu de la unele bilciurî și vămî, în 10 Fevruarie 1813 (2).

Lude acordate vėduveii lui Dinu Călărașul, mort în serviciul Domniei.—13 Fevruarie 1813 (3).

Mile și privilegii biv Polcovnicului de Cerneți, Barbu Provatul, în Martie 1813 (4).

Un lude dăruit vėduveii unui călăraș, în 12 Martie 1813 (5).

Cartea lui Costache Logofėt de taină, din 14 Martie 1813, pentru scutire și privilegii (6).

Idem pentru Petrea fost iuz-bașa de pușcărie. — 15 Martie 1813 (7).

Idem pentru Ioan Voinescu biv III Logofėt, în 15 Martie 1813 (8).

Asemenea Zoitei Cantacuzino «ce este din Evgheniști , în 24 Martie 1813 (9).

Scutiri și privilegii lui Gh. Pușcașu, pentru vrednicia meșteșugului lui. — 1813 Martie 29 (10).

Dar de scutelnicî și de țigani, etc., slujbașului Curții biv Vel Medelnicer Chiriac. — 1813 Maiu. (11).

Scutiri și privilegii lui Stroe Suilgi-Bașa, în 5 Maiu 1813. (12).

Stolnicesei M. Goleșcu dreptul de a percepe taxă de la carele ce vor trece pe 3 poduri pe Argeș, aprópe de Pitești.—1813 Sept. 12 (13).

Scutiri și privilegii lui Gheorghe Tulum-Bașa.—26 Martie 1817 (14).

(1) Veđi actele N. M., în tom. X, partea B, al *Ist. Românilor* de V. A. U.

(2) Veđi actul, ibidem.

(3) Ibidem.

(4) Ibidem.

(5) Ibidem.

(6) Ibidem.

(7) Ibidem.

(8) Ibidem.

(9) Ibidem.

(10) Ibidem.

(11) Ibidem.

(12) Ibidem.

(13) Ibidem.

(14) Ibidem.

Scutiri și privilegii acordate lui Stoian al II Vornic de la Vornicia a III-a.— 29 Iunie 1817 (1).

Scutiri și miluiri lui Tufecci-Bașa, la 15 Septembrie 1818 (2).

O ciudată dispozițiune. Iuz-bașa de harem Berendei dobîndesce de la Vodă transmiterea dreptului lui de scutiri și privilegii pe numele unei a treia persoane (3).

Scutire de fumărit, căminărit și cotărit a boerinașilor de neam din Caracal, a cîrciumelor lor (4).

Asemenea Serdăresei Maria Bărcănescă, în Ianuarie 1814 (5).

Pe cînd boerii nu plăteau nici o dare, țeranul eră îngenunchiat sub dări

Pe lângă greutatea birului în el însuși, el devenia și mai odios prin procedimintele ce se puneau la percepere și mai ales prin îm-mulțitele abuzuri.

Peste biruri mai veniau apoi și rechisițiunile de tot felul în bani și în natură. Până și pentru conacul Domnesc în călătorie erau rechisiționate satele de paseri, unt, orz, vite și încă și cu bătae li se lua rechisițiunile.

Din actele anexate tom. X. B. se pot vedea asemenea fapte.

Sameșii din județe făceau mari abuzuri scutind ori promițînd a scuti de dăjdi pe unii locuitori, ca să-i trecă la nemişc, la privilegiați, la mazili. Apoi pe lângă abuzurile sameșilor veniau și ale boerilor ispravnic și ale mai marilor lor din Craiova și București. În 23 Ianuarie 1813, Domnitorul ordonă să se împlinescă 105.791 taleri mâncați de Stolnicul Nenciulescu, Ioniță Rahtivan, Logofetul Samurcaș, Vornicul Manolache Lahovari și un al 3-lea Logofet Petrache. (6)

(1) Vezi actul în tom. X, partea B. al *Ist. Românilor* de V. A. U.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

(4) Ibidem.

(5) Ibidem.

(6) Porunca ce s'a dat la anafora ce s'a făcut dumné-lor boerii orînduiți, adică dumné-lui Vornicul Radu Goleșcu, Vel Vistierul Grigorie Brâncoveanu, Vel Logofetul Grigorie Ghica, dumné-lui Vel Logofetul Constantin Bălăceanu, de teorisă ce au făcut de banii ce se găsesc asupra Stolnicului Nenciulescu și Ioniță Rahtivanu, și Petrache biv III Logofet, și Logofetul Samurcaș, și casa răposatului Vornic Manolache Lahovari, taleri 105.791 bani 105, care anafora s'a trecut în condica de porunci a Divanului. — 1813 Ianuarie 23.

În Ioan Gheorghe Caragea Voievod.

Porunciu Domnia-Mea dumi-tale Vel Spătare, ca după această anafora a dumné-lor

CAP. VI.

Domnul. Familia lui.

De la cel din urmă strat social, de la țeran și țigan mă urc cu privirea la vârful piramidei, la Domnitor. Din punctul de vedere al acestuia, din capul locului observ, că puțină schimbare s'ar fi putut constata în societatea română între anii 1800 și 1818. Am arătat aiurea (1) trista stare a societății române din Bucuresci, sub ultima Domnie a lui A. Moruzi.

Ca să vedem cât de puțină îmbunătățire primise acea societate la finele Domniei lui I. Caragea, în urma grelelor dăle ale ocupațiunii rusești de la 1806 la 1812, n'am avé decât să amintim tabloul ce face Wilkinson despre dînsa. (2)

Să cercetăm însă acum documentat, care este aspectul societății privite lângă tronul țerii.

Domnitorul Ioan Caragea eră, neîndoios, om cult și deștept. Din cele aduse despre el până aci s'a putut vedé acésta, dar și că eră lacom după avere și cum, ca să și-o îmmulțescă, nu se dedea în lături de la orî-ce faptă dușmănosă țerii și diverselor ei trepte.

Cu asemenea ideal domnind Caragea, vędurăm, adună în o scurtă domnie mari capitaluri, ce le depune, prudent și învățat din pățania altor Domni predecesori, la bănci streine, asigurându-și ast-fel, după fuga din țeră, traiu bun și îndestulat.

Asemenea averi le îmmulți și cu metoda de a dăruî pe Dómna sa și pe toți ai ei cu moși, țigani, privilegii și tot felul de liudji și de scutelnici.

Numeróse chisóve dá *generosul* Domn Caragea soției sale, constituindu-î privilegii productive din tîrguri, bilciuri, vămî de pe la aceste bilciuri, etc.

Totuși numai cu venitul de la asemenea dări și privilegii nu se explică îmmulțirea moșiilor cumpărate de Caragea pe numele Dómnei

---

orînduiților boeri să împlinesci suma de taleri 105.791 bani 105 de la obrazele asupra cărora se vęd arătați în dos prin condee anume, iar de vor đice că au vre-un sinet sau vre-un cuvînt spre apărarea lor, să-și facă apelație către Domnia-Mea. 1813 Ianuarie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Veđi și actele sub aaa. din Tom X. B

(1) Veđi volumul din *Ist. Românilor* de V. A. U.

(2) Veđi «Tableau Historique de la Moldavie et de la Valachie» de Wilkinson, trad. de M. Paris 1821.

și a ficelor și filor lui. Mai află Domnitorul mijloc de a adună bani și cu repețite așezări de biruri și sporirea lor.

Vadă-se în anexe numeroase de asemenea chrisóve dăruite la ai săi.

Acì vom cità cu deosebire pe cele următóre :

a). Chrisovul pentru moșia Domnescii, ȕisă și Ciorogîrla. Acì pânà astăđi se vėd rėmășițe din splendida Curte Domnėscă a familiei Caragea.

b). Chrisovul dat tot Dómnei Elena Caragea pentru dreptul de a se face 4 bîlciuri la Domnesci pe tot anul.

c). Asemenea alt chrisov din 1 Decemvrie 1816, pentru moșiile Domnesci, Cojesci și Prisăcenii.

d). Chrisovul de dăruire a unei țigănci pe numele Domniței Ralu.

e). Chrisóvele Domniței Ralu pe moșia Conțesci și a unui loc de cișmea.

f). Idem ale Domniței Smaragda pe moșia Brađii și pentru 50 liuđi.

g). Idem ale aceleași Domnițe, ca să facă tîrg și bîlciuri la Brađi.

h). Idem ale Domniței Ruxandra pe moșiile Putinei și Segarcea.

i). Idem ale lui Beizadea Constantin Caragea, proprietarul prin căsătorie al Ploescilor, ca să facă acolo tîrg la 23 Aprilie și să ieà vama în profitul său. (1)

Beizadelele Constantin și Gheorghe, dar mai ales Constantin nu rėnân în urma tatălui lor Caragea, nici în lăcomie de averi, nici în jăfuierea țerii; il întrece însă în purtare desfrınată.

Beizadea Costache, luând în însoțire pe cunoscuta Domniță Raluca Moruzi, capėtă în fóea de zestre orașul Ploesci, ca moșie. Ioan Caragea dă fiului său un nou chrisov de robire a acestui oraș, la 20 Decemvrie 1813, sub cuvînt că el, Vodă, n'a aflat nici un chrisov anulând acel har domnesc, făcut anterioramente în favórea familiei Moruzi. La 26 Martie 1814, Caragea ordonă Ispravnicilor de Prahova să aibă a fi următóri întocmai după acel chrisov. (2)

---

(1) Veđi aceste chrisóve în tom. X. B. al *Ist. Romănilor* de V. A. U.

(2) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisioie.*

Dumnė-vóstră Ispravnicilor din sud Prahova sánătate. Sciut vė este înși-vė, cum și altora mulți, că moșia Ploescii, împreună cu orașul, este hărăzită rėposatului Banului Ianache Moruz și întărit acest har prin hrisóve Domnesci de către cei din naintea nóstră frați luminați Domni, cari tóte acele hrisóve vėđėndu-le și Domnia-Mea următóre unul altuia, și vre-un alt hrisov din urma acestora nevėđėndu-se aneresitor sau împotrivor, am bine-voit de le-am întărit și înși-ne, prin Domnescul

Evident că orășenii din Ploesci protestă din nou contra robiei lor și a orașului. Ispravnicii nu cutéză a-î supune prin violente măsuri la clacă, etc. Atunci Vodă Caragea le adresă acest nou pitac:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Dumné-vóstră Ispravnicilor din sud Prahova sănătate. Cu mirare am aflat Domnia-Mea, cum că nici până acum nu s'a pus încă în lucrare porunca Domniei-Mele, ce vi s'a trimis pentru pricina orașului Ploesci și Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea se păgubesc de dreptul venit ce i se cuvine a avé de la acéstă moșie a Luminăției Sale de zestre după atâtea hrisóve domnesci, ce are, cari s'au înnoit și de Domnia-Mea. Ci dar iată vă poruncim, ca pe de o parte să puneți în lucrare porunca ce vi s'a trimis, iar pe de altă parte îndată să ne însciințați, care este pricina de nu s'a săvîrșit până acum? și de sunt vre-o unii din orășeni ne-supuși și așîțători și celor-lalți cine sunt aceia pe anume? ca să-și ieă căđuta pe-pépsă unii ca aceia, și fiți sănătoși. — 1814 Aprilie 15.

Cod. LXXIV, fila 115 v.

Neguțătorii din Ploesci iritați de nedreptele pretenții ale lui Beizadea Costache Caragea, sprijinit de Ispravnicii, închid, în Aprilie 1814, tot tîrgul. Ispravnicii raportéză fapta lui Vodă, și el adreséză tîrgoveților următorul pitac:

Zemli Vlahiscoie. Voué tuturor neguțătorilor i neguțătorășilor de tótă brésla ce sunteți locuitori aici în orașul Ploescilor, ne-am însciințat Domnia-Mea, că într'aceste țile abătându-vé cu totul din calea supunerii, care sunteți datorii a avé către stăpînire, ași îndrăsnit cu o mare obraznicie a vé închide toți prăvăliile, nesocotindu-vé la cât de mare turburare póte să ne aducă, precum ne-a și adus, după tot cuvîntul drept asupra-vé acéstă a vóstră obraznică și netrebnică urmare, care nu închipuesce altă ce-vași decât nebăgare de sémă și împotrivire către stăpînire, făr' de a socoti la cât de mare și strașnică pedépsă vé osîndesc pentru acésta politicescile pravili și nu veți puté fi îndreptați numai cu o próstă pricinuire ce ași cuvîntat, că aveți a veni să vé înfățișați la Divanul Domniei-Mele, pentru prigonirea ce aveți cu Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea, în vreme ce Domnescul Nostru Divan apururea este deschis și pentru căci aveți de gînd a veni să cereți judecată nu urmă să faceți acest fel de pornire, a căreia porniri de am fi fost încredințați că cu toții sunteți pricinuitori, cu hotărîre vi se cuvenia tuturor căđuta pedépsă, dar fiind-că

Nostru hrisov, ce l-am dat Luminăției Sale Beizadea Costache Caragea, ginerele numitului răposat boer, la carele au coborît prin zestre acéstă moșie. Drept aceea, vé poruncim Domnia-Mea, ca să o faceți acésta cunoscută către toți orășenii Ploesceni, de a fi următorii la răspunderea drepturilor moșiei către Luminăția Sa numitul Beizadea, cum și Luminăția Sa a-și dobîndi veniturile moșiei întru tóte întocmai după cuprinderea hrisovului, după care iată vi se trimite și copie spre a o ceti în auđul tuturor. dintre cari de se va arêta vre-unul neurmător, pentru unul ca acela să însciințați Domniei-Mele, și fiți sănătoși. — 1814 Martie 26.

Cod. LXXIV, fila 112.

ne-am însciițat că începătorii acestei netrebnicii și ațîțătorii tuturor celor-lalți sunt trei dintre voi, adecă un Mihalache Bărbieru i Vasile Bidiviu și David Măcelaru, iată că-i și osindim pe aceștia la pedepsa ce li se cuvine spre a lor înțelepțire și spre pilda altora, iar voue tuturor celor-lalți vè poruncim strașnic, ca numai decăt negreșit să deschideți toți prăvăliile făr' de a zăbovi măcar un minut, căci cel împotrivor și nesupus se va osîndi negreșit la asemenea pedepsă. I saam rezech gpd. — 1814 Aprilie 20.

Cod. LXXI, fila 117 v.

Pre cei trei neguțători, acușați de capî ai mișcării, Caragea îi pedepsece, fără nici o prealabilă judecată, nici mai puțin decăt cu grópa ocnei:

Milostiū Bojiū Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Fiind-că Mihalache Bărbieru i un Vasile Bidiviu și David Măcelaru ot orașul Ploesci s'au arêtat ațîțatori și turburatori celor-lalți orășani de acolo, în cât i-au îndemnat pe toți de și-au închis și prăvăliile, urmare cu totul închipuitoare de nesupunere și nebăgare de sémă către stăpînire, de aceea spre a lor înțelepțire și spre pilda altora ce se vor asemăna lor, îi osîndim Domnia-Mea, după tot cuvîntul drept, la pedepsa ocnei, și volnicim pe ici-ciohodar Dumitrache Capri, ajutor dumnélor ispravnicilor județului, ridicând de acolo pe acei trei mai sus arêtați, să-i ducă la oca Telegii, pe care și poruncim slugilor Domniei-Mele, cămărașilor de acolo, să-i băgați înăuntru în ocnă, de unde să nu fie slobođi a eși fără de al doilea poruncă a Domniei-Mele. I saam rezech gpd. — 1814 Aprilie 26.

Cod. LXXVI, fila 118.

Pe unii la grópa ocnei, iar altora le dete iama Ispravnicii marfa din magazin, sub orî-ce pretext. S'a întîmplat însă că unul din neguțătorii aceia loviți eră sudit rusesc. La reclamațiunea lui, Consulul ceru despăgubiri. Atunci Vodă fu silit a da următorul pitac:

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că pe de o parte au însciițat Domniei-Mele ispravnicii din sud. Prahova pentru băcanii și alți neguțători din orașul Ploescilor, ce vînd lucruri de ale mîncării, că le vînd cu un preț fórte scump, în cât locuitorii pătîmesc lipsă de cele trebuincioase ale hranei, nedându-le mâna celor mai mulți din ei a le cumpêră și cum că de au și cercat ispravnicii ca să deă nizam, atât pentru lucrurile mîncării cât și pentru luminări, dar mijloc n'a stătut a da acest nizam, din pricină că cei mai mulți dintr'acei locuitori se numesc pe sine-le de sudeți, iar pe de altă parte a dat jalbă Domniei-Mele un Atanasie Teohari luminărar, ce se arată pe sine de sudit al Rosiei, plângendu-se că, la opt ale aceștii luni, eșind prin tîrgul orașului Ploescilor paharnicul Constantin Grădișteanu, unul din ispravnicii, și trecend pe la prăvălia lui, făr' de a se scî întru nimic vinovat s'a pomenit că i-a dat iagma la 200 ocă cêră galbenă, la 250 ocă luminări de seū, la 20 ocă săpun, și la 20 ocă tort, iată printr'acéstă Domnésca Nóstră volnicie orînduim pe . . . . . căruia și poruncim, că luând de aici din condica Divanului copie adeverită de dumné-lui Vel Logofétul după nartul din anul trecut, să mêrgă la Ploesci din sud Pra-

hova, unde să facă scumpă cercetare de urma acei neguțători la vânzarea lucrurilor după acel nart, după care s'a fost trimis încă din anul trecut și la acel județ copie întărită cu Domnesca Noastră pecete, ori s'a abătut din prețul aceluși nart și cu cât preț vindeă mai mult pentru fieș-care lucru și cu cât vînd acum? așijderea să cerceze și jalba numitului Atanasie Teohari, cum a fost curgerea pricinii? ce vină a avut și că i s'a dat cu adevărat iagma mărfii sale din prăvălie? ce marfă anume a fost? și de câtă sumă a fost felurimea fieș-căreia mărfii? și dreptul adevăr pentru toate câte s'aū dis mai sus să însciințeze Domniei-Mele, așteptând acolo al doilea poruncă de urmare. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 14.

Cod. LXXIV, fila 115.

Beizadea Costache Caragea nu revoltă numai Ploescii prin jăfuiri, ci și mahalalele Bucurescilor se îngrozise de chiolhanurile și desfrinările lui. Macmichael, călătorul englez, l-a vădut intrând în baluri, fără sfielă de mama și de surorile lui, având la braț pe amanta sa, «o frumoasă domnă română, care de curînd abandonase pre soțul ei și șese copii». Macmichael, ca să arête cum întréga societate eră demoralisată, adauge a spune, că fapta lui Beizadea nu i s'a părut să fi isbit pe cine-vă ca ce-vă necuviincios.

Purtarea lui Beizadea Costache nu o mai putu suferi soția sa Domnița Ralu, născută Moruzzi: ea se divorță de dînsul. Beizadea Costache cu purtarea sa destrăbălată contractéză datorii. Numai sudiții pot a-și scôte banii de la membrii familiei domnitore.

Așă, silit e Vodă să dea ordine de secuestrare și de împlinire a sumelor datorite de Beizade Costache lui Ioan Băltărețul.

Hrisovul Luminăției Sale Beizdade Costache Caragea.

Luminăția Sa Beizdadea Costache Caragea, făcend cerere și rugăciune ca să întărim și Domnia Noastră Domnescile hrisóve ce are pentru moșia Ploescii cu orașul de acolo, cari îi sunt date zestre de casa réposatului boer Banul Ianache Moruz, socrul Luminăției Sale, am cerut să ni se arête acele hrisóve, ca să le teorisim și să vedem și înși-ne Domnia-Mea cuprînderea lor și véđuî mai întăiū un hrisov al réposatului Domn Alexandru Vodă Ipsilant, scris în lét 1775, cu cuprîndere, că réposatul Banul Moruz, aflându-se slăvit și rudenie a Domniei-Sale și căsătorit într'acéstă țeră, fără avut de moșii și vii, acareturi cu cari se pot ținé casele boeresci într'acest pămînt, după cea desăvîrșită putere și volnicie ce aū Domnii asupra lucrurilor scaunului Domniei și după pilda și altor réposați Domni de mai nainte, a hărăzit și domnia-sa numitul réposat boer moșia Ploescii cu orașul și cu satele ce sunt pe dînsa, ca o moșie ce până atunci eră slobodă domnescă; mai vedem și alt hrisov al réposatului Domn Nicolae Voevod Caragea, scris în lét 1782, cu cuprîndere, că prin cercetarea părinților arhierei și a tuturor dumné-lor veliților boeri, cari prin adunare deplin în multe rînduri s'a făcut, de față fiind și orășenii Ploesceni, s'a védut, că după dreptate darul este bun făcut de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant, după puterea ce aū Domnii pentru darurile ce le fac, mai virtos la

In procesele de hotărnicie ale membrilor familiei domnesci, Ioan Ca-

acest fel de obraze mari de ciuste și rudeuie și cu alți lumiuai Domui, căud atunci măcar că s'a vădūt, că Domuia Sa Alexandru Vodă Ipsilaut în lét 1781, adecă peste șese ani în urma hrisovului cu care dăruise răposatului Baului Moruz priu alte hrisóve ce a fost dat Domuia Sa la mâna orășeilor Ploesceni, a fost deosebit orașul cu cât-vă loc împrejur ca să rămăe iarăși slobod domnesc, și să se hrănescă orășeni Ploesceni făr' de vre-o dare de obiceiurile pămîntului, iar ceea-laltă moșie cu casele ce vor fi pe dîusa s'a lăsat a fi tot în stăpîuirea răposatului Baului, dar răposatul Domu Nicolae Vodă Caragea arată că diu cercetarea ce s'a făcut atunci, s'a plirforisit că acéstă moșie Ploescii, cu orașul dimpreună a fost slobodă Domuéscă și mai uaiute, diu vechime, răposații Domui rînduiau boeriuai de strîngeau dijma și o aduceau la jătuița Domuéscă, fără numai de la două bresle de ómei diu cei ce locuiañ pe acéstă moșie, ce le dîc Roșii-de-Téră și Călărășii, fiind-că ar fi avut și sietură Domuesci pentru apărare, aceea numai ar fi fost apérați de dijma și de clacă, pentru care aceste némuri privilegiate arată, că făcënd cercetare cu boer rînduit la fața locului, precum și aici în Divan aducëndu-se și cercetändu-se, s'a dovedit că numai lude 14 sunt diu orășeni vechi Roșii și Călărăși, cari s'añ lăsat a fi apérați de dijmarit și de clacă, iar pentru a darului scădere ce s'a fost făcut în urmă de Domuia-Sa Alexandru Vodă Ipsilaut, lăsändu-se orașul osebit iarăși pe chipul scaunului Domuesc, chibzuiud Domuia-Sa mijlocul cu care añ avut orășeni acest oraș, s'a plirforisit că u'a fost dat 'lor întru desăvirșită stăpîuire, cu pămîntul, ca să pótă face ori-ce vor vré cu dîusul, ci numai să se hrănescă cu dîusul acei vechi orășeni Roșii și Călărășii, după cum și în cele după urmă hrisóve ale Domuiei-Sale Alexandru Vodă Ipsilaut, ce li s'añ dat orășeilor la scăderea darului, uu li s'a dat orașul cu mai multă stăpîuire decât întăiu, adecă și pămîntul, ci iarăși cum a fost slobod Domuesc mai diu aiute, s'añ lăsat să se hrănescă într'însul, și cum că uu pot locuitorii Ploesceni, pe lîugă acea milă ce añ avut Roșii și Călărășii a stăpîui și pămîntul ce este Domuesc slobod și că mila acelor ce s'a dovedit că se trag diu Roșii și Călărășii nu o strică Domuia-Sa, ci lasă a fi apérați de dijma și de clacă, iar orașul cel lăsat de Domuia-Sa Alexandru Vodă Ipsilaut slobod Domuesc, cu aceeași putere Domuéscă ce are și Domuia-Sa asupra lucrurilor Domuesci, îl dăruiesce și Domuia-Sa răposatului Baului Moruz, dimpreună și cu acea parte de moșie ce se osibesc împrejurul orașului; mai vędui și alt hrisov al răposatului Domu Michail Suful Voevod diu Domuia d'întăi scris în lét . . . . cu cupriudere, că atunci viud cu jalbă veneticii și ședători în Ploesci și cerënd și ei să aibă privilegiu ca cei-lalți orășeni privilegiați, uu li s'a dat ascultare la rea și făr'de cale cerere a lor, ci s'añ isgouit, întăriud și Domuia-Sa bua stăpîuire a aceștii moșia Ploescii răposatului Baului Moruz cu tótă moșia uedesghiuată întru nimic, afară numai diu trei némuri de ómei ce se numesc Roșii, Călărășii și Cămărășii, ca numai aceștia să se hrănescă slobod pe moșie, iar viuđarea viuului i a rachiului să fie numai a umitului boer, pentru că cerënd Domuia-Sa acelor locuitori străiui diu orașul Ploescii să arate de añ vre-uu siuet cu cupriudere ca să fie apérați toți, adecă ori-cuie și ori-căți vor locuî în Ploesci, după ce u'a avut uici uuul nu sinet ca acesta, apoi însuși ei añ mărturisit înaintea Domuiei-Sale, că în sieturile vechi uu cupriudeă să fie și pămîntul în stăpîuirea celor privilegiați, ci numai apărarea lor, și deosebit de acésta s'añ arétat cu dava în potrivă

ragea nu se prea arătă demn judecător și adesea da hotăriri nu prea corespunderă cu dispozițiunile frumoase ale Codului său.

celor-lalți Ploesceni și némurile celor ce sunt privilegiați cari se trag din Roșii, din Călărașii și din Cămărășei, și de față cu amândouă părțile fiind în Divan i-au pîrit că streini și de adunături fiind, făr'de nici un cuvînt cereau a se face și ei privilegiați și se pornesc în judecăți de se pricinuesce atîta stingere și cheltueli la toți, cerënd dreptate de a se înfruntă ca să-și pótă avé odihna lor, la care rîspuns de împotrivire n'au putut avé Ploescenii și așa Domnia-Sa făcënd amăruntă cercetare pentru toți acei privilegiați, cari se cuvine a-și avé privilegiul ne-strămutat, aú dovedit lude 19, și hotăresce, ca atăt aceia cât și alții ce se vor mai dovedî în urmă, măcar și femeie de va fi din privilegiați și va ține strein orașan, să aibă tot privilegiul acela și ei și copiii lor, ca să fie nesuperați de clacă și de dijmărit, iar cei-lalți de obște să fie supuși la obiceiurile pămîntului; mai vîdui Domnia-Mea hrisov iarăși al Domniei-Sale rîposatului Mihail Suțul Voevod, dintru a doua Domnie scris în lét . . . , cuprîndetor că stăpînirea Banului Moruz pe tótă moșia Ploescii, dimpreună cu orașul, s'a urmat pe deplin întocmai după mai sus aretatele hrisove pîna când a venit Mavroghene cu Domnia aici în țeră, când atuncî măcar că în potrivea Domnescilor hrisove de mai nainte făr'de cuvînt aú aneresit acel liar ce l-a găsit făcut și întărit de trei Domni, și istorisînd pe mai sus numitul boer de orașul Ploescilor a fost dat hrisovul său tuturor orașenilor din Ploesci de a fi privilegiați de obște, adecă și cele ce li s'a căduț și cele ce nu li s'a căduț, cu care a dat pricină orașenilor de a porni jalbă și atuncî întru acea de a doua Domnie a Domniei-Sale. Dar fiind-că cu prea înaltă poruncă Împărătescă s'a aneresit pecelea lui Mavroghene, nu s'a ținut în sémă nici acest hrisov al doilea al Domniei-Sale, cu care aneresce acel hrisov al lui Mavroghene și întăresce iarăși darul Banului Moruz, după cum și mai nainte la cei-lalți Domni s'a urmat; mai vîdui și alt hrisov al Domniei-Sale fratelui Alexandru Vodă Moruz, scris în lét 1793, cuprîndetor, că găsînd Domnia-Sa tótă moșia Ploesci i cu satele ce se află pe dînsa, hărăzite de Domnia Sa Alexandru Vodă Ipsilant (după volnicia ce aú Domni pe lucrurile Domnesci slobode) la rîposatul Banul Ianache Moruz întru desăvîrșită stăpînirea Domniei-Sale și întărit acest har și de rîposatul Nicolae Vodă Caragea, i de rîposatul Mihail Suțul Voevod și întru întăia Domnie și a doua Domnie a Domniei-Sale, și vîind și atuncî orașenii cu jalbă către Domnia-Sa, cerënd orașul cu totul întru a lor stăpînire, arată Domnia-Sa, că a înfățișat la Divan, înaintea Domniei-Sale, pe orașenii Ploesceni cu rîposatul Banul Moruz, cărora le-a cerut și lor să arête hrisove de la Domni vechi, să se vađu de a fost hărăzită lor moșia acésta de mai nainte, ca cu acésta să se cunósca de a putut Alexandru Vodă Ipsilant a face cu cale harul acesta la rîposatul Banul Moruz sau nu, și măcar că aú arêtat nisce copii de porunci vechi Domnesci neîncredîntate și neadeverite de nimenea, dar cetîndu-le Domnia-Sa cu amăruntul a vîduț că nici întru una nu cuprînde că a fost și moșia dimpreună cu pămîntul dată lor ca să o stăpînescă, ci în potrivea o numesc prin tôte cărțile tot slobodă domnescă și numai hrana să și-o facă Călărașii, Roșii și Cămărășei pe dînsa fără dijmă și fără clacă, nici că scrie într'acele copii de a fi privilegiați pe lângă Călărașii, Roșii i Cămărășei și alți orașeni toți, veri-căți vor fi și se vor adună streini după vremi în Ploesci cu locuința, și așa pliroforisîndu-se Domnia-Sa că, ca un lucru slobod Domnesc, a putut

În genere se poate dice că, dacă Domnitorul Caragea nu refuză

și a avut volnicie răposatul Domn Vodă Ipsilant a hărăzi unde a fost bună-voința Domniei-Sale, care har ce s'a făcut odată cu drept cuvânt al volniciei ce a avut, neputând cei mai după nrmă a-l anerisi fără de pricină vrednică, și încă întărindu-l în urmă și răposatul Nicolae Vodă Caragea, cum și răposatul Mihail Vodă Suțu într'amândouă Domniile, arată Domnia-Sa că n'a putut cu cuvânt drept a strică patru hrisóve a trei Domni, ci întăresce și Domnia-Sa acel după cuviință har și stăpînirea Banului Moruz, atât pe oraș cât și pe moșie, i pe satele ce se află pe dînsa spre a fi desăvîrșit stăpîn, luând de la toți cei-lalți dijma și claca i adetul prăvăliilor după așezamîntul ce va face numitul reposit boer, ca un stăpîn vinđend și numai vinurile i rachurile sale după privilegiurile ce au toți stăpînii moșiilor și avênd stăpînirea i volnicia nu numai pe moșie, ci și pe orașul Ploescii, ca întru tóte și întocmai să urmeze cu stăpînirea și să-și aibă tóte veniturile și folosurile deplin, fără numai acele 19 lude, ce s'a dovedit că se trag cu adevărat dintr'acele trei veclii nêmurî, hotărăscesc și Domnia-Sa a fi privilegiați, ca să nu dea nici claca, nici dijma, dupa cuprinderea carților Domniilor-Sale, ce arată că s'au dat la mînile lor; mai vedem și alt hrisov al răposatului Domn Constantin Vodă Hangearli, scris la lét 1798, cuprinđetor, că măcar că Domnia-Sa răposatul Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie iarăși a fost dat hrisov al Domniei-Sale orașenilor Ploesceni cu scăderea darului, adecă cu osebirea orașului, dând orașul în stăpînirea orașenilor Ploesceni, dar arată răposatul Domn Hangearli, că prin anaforaua obștească a părinților arhieriei și a dumné-lor boerilor s'a pliroforisit, că vechiul obicei al pămîntului ce se urmêză la hărázirile cari fac Domnii pe la unii alții pe lucrurile Domnesci, și mai virtos întarindu-se și de alți doi Domni ce au slătut în urma Domnului ce a hărázit, nu este nici o pildă a se fi stricat vre-o dată acest fel de dar, după care obiceiul al pămîntului s'a gasit cu cale ca clironomii Banului Moruz să stăpînescă cu pace darul desăvîrșit, adecă moșia și orașul pe deplin întocmai, după cum s'au hărázit Banului Moruz prin hrisovul Domnesc, care dar s'a întarit, nu de alți doi Domni, precum pravilele mulțumesc, ci s'au întarit și de alți trei Domni de mai în urmă prin patru hrisóve ale Domniilor-Sale, iar acei privilegiați câți sunt aleși prin acele patru hrisóve Domnesci, unul al răposatului Nicolae Vodă Caragea, altul al răposatului Mihail Vodă Suțul dintru întâia Domnie, altul iarăși al Domniei-Sale întru a doua Domnie și altul al lui Alexandru Vodă Moruz, aceia să fie nesuperați după cuprinderea sineturilor ce li s'au dat atunci pe la mînile lor, după care întăresce și răposatul Domn Hangerli cu hotarire, ca moșia din prejurul Ploescilor cu orașul dimpreună să se stăpînescă de clironomii Banului Moruz, după Domnescile hrisóve și poruncesce să se ieă de la mînile Ploescenilor acel hrisov ce li s'a fost dat de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie, iar cei câți sunt aleși de privilegiați Roșii, Călărașii și Cămărășeii, ei și copiii lor, câți se vor trage dintr'înșii parte bărbătescă și femeescă, aceea numai să fie nedajnici. Decî îndestulându-Ne Domnia-Mea, din cuprinderea a tóte aceste Domnesci hrisóve câte mai sus pe anume sunt arătate, că acéstă moșie Ploesci cu orașul de acolo, fiind fost slobodă Domnescă, cu drept cuvânt s'a hărázit răposatului boer Banului Moruz. Drept aceea dar, vedêndu-se de către Domnia-Mea atâtea hrisovuri Domnesci de la acei dinaintea noastră frați luminați Domni, întăritóre harului acestuia și din cuprinderea lor pliroforisindu-Ne de tóte cele urmate

dreptatea celor ce apelază la el, este în casurile în care el, orî vreunul din ai săi nu aŭ a perde nimic.

spre întărirea acestui har și găsindu-le cuviinciose, am primit rugăciunea Luminăției Sale Beizdadea Costache Caragea și am bine-voit de am întărit și noi printr'acest Domnescile hrisóve, adecă să stăpînescă Luminăția Sa moșia acésta Ploescii cu orașul de acolo, ca o zestre ce-i sunt date Luminăției Sale de la casa răposatului Banului Moruz, avêndu-și întrégă stăpînirea întru tóte întocmai, după privilegiurile ce aŭ toți stăpînii moșiilor, și poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor din sud Prahova, să supuneți pe Ploesceni și făr' de voia lor a fi următori după acest hrisov al Domniei-Mele, citindu-l întru aușul tuturor de obște la oraș, spre a înțelege ca să scie întărirea ce o dăm Domnia-Mea, spre a se astîmpără pricinuitorii de jálbi și amestecatori; asemenea să aibă Luminăția Sa întru acest mai sus numit oraș Ploescii patru scaune scutite și aperate de erbărit, de fumărit, de vamă, și de tóte angariile ce daŭ alte scaune; așîderea să aibă volnicie a face pe acésta moșie a Luminăției Sale tîrg în fieșce-care an odată la fieș-care 23 de țile ale lunei lui Aprilie, în țiuva sf. Gheorghe, care tîrg să ție o sêptêmână de rînd, la care acest tîrg vama să se ieă pe séma Luminăției Sale, precum și vinul i rachiul nimeni să nu fie volnic a vinde la acest tîrg într'acésta sêptêmână fără scirea omului Luminăției Sale, să stăpînescă și tótă vătășia țiganilor Domnesci ce se află în Ploesci sud Prahova, să aibă a-i ținé și a-i stăpînî pe ei, pe nevestile lor și copiii lor, și când dintr'acésta vătășie de țigani ce se arată mai sus, se va întîmplă a lua cu cununie țigan pe țigancă sau țigancă pe țigan din alți țigani Domnesci, să rămăc și aceia iarăși ai Luminăției Sale făr' de a i se cere schimb de către nimeni, pentru că tóte acestea așă se cuprind, atât în cărțile fraților Domni de mai nainte, cât și în hrisovul Domniei-Sale fratelui Alexandru Vcdă Moruz, acésta osebire facem numai Domnia-Mea (care și în hrisovul răposatului Constantin Vodă Hangearli ot let 1798 să cuprindé), ca nu numai acele 19 lude, ce erau atuncî în ființă pogorîte din némul Roșilor, Călărașilor și Cămărășeilor, să-și aibă privilegiul apărării de dijmă, i de clacă, ci și câți de atuncî și până acum se vor fi pogorît din némul lor și se vor mai pogorî și de acum înainte, cu bună dovadă parte bărbătéscă și femeéscă, toți aceia să fie asemenea apérați și nedajnici de dijmă și de clacă. Adevérim dar Domnia-Mea hrisovul acesta cu însăși Domnésca Nóstră iscălitură și pecete, i cu credința prea iubiților Domniei-Mele fii: Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martori fiind și dumné-lor cinstiți și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei-Mele: Pan Constantin Filipescu Vel Vistier, Pan Radu Goleșcu Vel Ban, Pan Constantin Vlahuț Vel Postelnic, Pan Isaac Ralet Vel Vornic de Téra-de-sus, Pan Barbu Văcărescu Vel Vornic de Téra-de-jos, Pan Dumitrașco Racoviță Vel Vornic al treilea, Pan Istrate Crețulescu Vel Vornic al patrulea, Pan Grigorie Băleanul Vel Logofet de Téra-de-sus, Pan Radu Slătineanu Vel Logofet de Téra-de-jos, Pan Constantin Suțul Vel Spătar, Pan Grigorie Ralea Vel Hatman, Pan Alexandru Nenciulescu Vel Vornic al politiei, Pan Atanasie Hristopolu Vel Logofet al pricinelor streine, Pan Nestor Vel Clucer, Pan Alexandru Mavrocordat Vel Căminar, Pan Iordache Scanavi Vel Comis și Ispravnic, Pan Grigorie Băleanul Vel

Rechisițiunile n'au încetat de tot odată cu ridicarea oștirilor rusești. La trebuința Curței Domnesci și a Domnitorului, ba și a familiei sale, se rechisiționează ori-ce fel de produse. Așa vedem că în 1815, Domnitorul se vede constrâns a plăti prețul a 1.000 ocale unt, pe care l-au adunat capanliii și ei nu vor să-l plătescă la locuitori, ținând că untul nu l-au luat ei, ci a fost dus la Curtea lui Vodă.

Până și mănăstirea Cotroceni e dată de Vodă în jaf lui Beizadea Costache, care e numit Epitrop al boerilor ei.

Acestași Beizadea, devenind epitrop al averii soției Domniței Ecaterina Caragea, soția lui Văcărescu, risipește și din această avere.

Dăm în note și câte-vă anexe de aceste acte. (1)

Logofet de sus, și s'a scris hrisovul acesta la anul al doilea din întâia Domnie a Domniei-Mele, aici în orașul scaunului Domniei-Mele București, la anii de la nascerea Domnului Dumneșu și mântuitorul nostru Isus Hristos 1813 Decemvrie 20, de Chiriță Logofet de Divan.

Cod. LXXVII, fila 170.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.*

Cât pentru datoria ce aș a luă clironomii răposatului dohtorului Marco, are a se face urmare după porunca și hotărîrea Domniei-Mele ce s'a dat prin întărire la anaforaua Departamentului pricinelor streine, nefiind datorii numișii clironomii a îngădui până când se va teorisi socotelile Epitropiei Luminăției Sale Beizadea Costache Caragea, căci această întârziere privesce numai asupra Casei, dar, ca și socotelile acestea să se izbrănescă, poruncim dumné-vóstră Velișilor boeri, ca față cu Luminăția Sa și cu Epitropii Casei, să le cercetași și să aretași Domniei-Mele prin anaforă, cu dumné-lui Vel Hatmanul al Divanului, iar pentru taleri 15.000 ce fac cerere dumné-lor Epitropii printr'această anaforă de a se popri din partea dumné-lui Căminarului Nicolae Vacărescu de la prețul vîndării caselor, atât pentru analogon ce are a da și dumné-lui la plata dreptului clironomilor dohtorului Marco i pentru plata zapisului Șetrarului Ivan și pentru alte socoteli ce este dator a le desface cu frate-său Comisul Iorga, primită este Domniei-Mele cererea dumné-lor Epitropilor și poruncim, staroste de neguțători, ca din vîndarea caselor să popresci acești taleri 15.000 dia partea dumné-lui Căminarului. — 1815 Septemvrie 24.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Inălțate Dómne,

La întrebarea ce ni se face de către Măria-Ta la aceste două mările ce se cuprind într'această buiurdizmă, răspunș eu plecată sluga Măriei Tale Vornic Barbul (fiind că prea sfinția sa părintele Episcopul Buzeului are a-și da răspuns prin graiș la Măria-Ta), că din luminata poruncă publicarisită prin dumné-lui starostea za neguțători, viind la mine datornicii răposatei domniței Ecaterina Caragea, mi s'a făcut cunosculă tótă datoria, după care s'a făcut și împărțela între amândoi frașii Vacăresci, după cum este sciut și Inălțimii Tale; atuncea s'a arêtat cu ade-

Nu numai către ai săi e darnic Caragea din ale țerei, ci și la boeri și la slugile Curții sale. Așa, dăruiesce ruinele Curții Domnesce din

vărat și acest zăpis de taleri 12.000 la mine, dar vădând că nu este datorie făcută cu zăpis iscălit de răposata, deosebit perierghisind și sorotela Luminăției Sale Beizadea Costache Caragea ce a paradosit, de luat și dat la Casa Văcărescilor, în epitropia Luminăției Sale, că nu este lămurisită nici să se arête curat într'acea socotela pentru acest zăpis, de la cine s'a făcut împrumutarea, și pentru ce pricină s'a dat banii? nu l-am primit a se trece în datoria împărțelii, dîcînd curat creditorului, că până nu se va teorisi din porunca Înălțimii Tale de dumné-lor Veliții boeri acea socotela a Luminăției Sale Beizadea Costache și până nu se va primi de dréptă, nu pot a li se plăti, de unde se va găsi cu cuviință; acesta este pricina pentru care nu s'a trecut în socotela această datorie, iar la a doua întrebare răspund, că acei taleri 15.000 ce am cerut să se plătescă de starostea din partea dumné-lui Căminarului Nicolae Văcărescu, nu cerem să se opréscă numai drept plata acestui zăpis, ci pentru că dumné-lui Căminarul are a desface și alte socoteli cu dumné-lui Comisul Gheorghiu frate-séu, pentru nisce vite și alte lucruri părintesci ce sunt asupra dumné-lui Căminarului și este dator să dea socotela și să se desfacă și acelea: de nu vor fi în pěr, să răspundă în bani partea dumné-lui Comisului și să se plătescă și zăpisul Șătrarului Ioan cu dobînda îndoită; de care nu lipsim a răspunde după poruncă. — 1815 Septemvrie 18.

Barbu Văcarescu Vel Vornic.

Cod. LXXXII, pag. 78.

Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie.

Cetindu-se înaintea Domniei-Mele această anafora a judecății departamentului pricinilor streine, ce am poruncit de s'a arêtat și iubitorului de Dumneđeu Episcopului Buzău, i dumné-lui biv Vel dvornicul Barbu Văcărescu, Epitropul Casei răposatei Domniței Ecaterina Caragea și, prin anaforaua ce ne-a făcut, a dat răspuns că se cuvine a se plăti jăluitoților clironomî datoria acestor bani; drept aceea, datoria acestui zăpis fiind netăgăduită și primită și de însuși Epitropii Casei, precum și sorocul de 4 luni ce s'a dat de judecata apropiindu-se de a se împlini, hotărîm: ca din perusia acestei Case să se plătescă jăluitoților clironomî suma datoriei acestui zăpis împreună cu dobînda lor, de ce a unul, până în ziua ce se vor răspunde prin zăpciul cel orînduit, iar când la împlinirea sorocului nu se vor plăti din perusia Casei, poruncim să plătescă din vinđarea moșiei ce este pusa emanet pentru acesta datorie și apoi Epitropii, de a vre-o prigonire pentru acești bani cu Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea (ce a fost Epitrop mai nainte), precum ne-a arêtat tot prin anaforaua ce s'a dîs mai sus, își vor căută prin judecată. — 1815 Septemvrie 5.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dòmne,

Din luminată porunca Măriei-Tale, prin zăpciul dumné-lui Vel Hatman s'a înfațșat la judecata Logofeției streinelor pricinî clironomii dohtorului Dimitrie Jan Marcul ce a murit, prin vechil Andonache Dragomanul englisesc, cu jalba ce a dat Înălțimii Tale, prin care cer să li se împlinescă de la Epitropii Casei

Tîrgoviște, cum vîdурăm; așa dăruiesce Stolnicesei Zoiței de ce să-lăse de țiganî domnesci, pentru că această femeie a eșit «cu măritiș din Casa Domniei, după bărbat pămîntean, Ioan Cătuneanu Stolnic». (1) Tot asemenea donéază lui Constantin, bucătarul Curții gospod., un loc din finăria Domnescă. (2)

răposatului Banului Enache Văcărescu taleri 12.000 cu dobînda lor ce i-au împrumutat prin zăpis în soroc de patru luni pentru trebuința numitei Case, cu amanet sineturile moșiei Căzănescii din sud Ialomița, sau să se vinđă amanetul spre împlinirea dreptului lor, fiind-că sorocul a trecut de atăta vreme și nu mai pot fi îngaduatori. arătându-ne și numitul zăpis, care s'a vîdур scris din let 1811 Septembrie 1, iscălit de prea sfinția sa părintele Costandie Episcopul Buzău și de Luminăția Sa Beizade Costache Caragea, cuprinđător că ceruți fiind de Văcăresci și oriinduți de Comitetul Epitropiei acestei Case, pentru a căreia bună stare s'au scos cu porunca Divanului toți arendașii ce țineau moșile repositatei Domniei Catincăi Caragea, ca unii ce le aveau fără de preț, din cari arendași aflându-se și unul Hristodor Caravida sudit englezesc, s'a scos și el de la moșia Căzănescii, dar fiind-că numitul avea să ieă cu iscălitura răposatei taleri 15.000, cu amanet sineturile acestei moșii, care o țineă în arendă drept dobînda numiților bani, și siliți fiind Epitropii ca să plătescă banii acestui Hristodor, spre slobođirea moșiei, s'au împrumutat în socotela Casei Văcărescilor ca nisce Epitropi de la dohtorul Jan Marcu cu taleri 12.000, dându-i amanet sineturile moșiei Căzănescii, cari bani în soroc de patru luni să-i răspunđă cu dobînda lor căte taleri 7 bani 60 la pungă pe lună, iar trecend sorocul acesta să umble banii tot cu acea dobîndă până când se vor exflisi; după acesta s'a arătat la judecată Pavel biv II Vistier din partea dumné-lui Vornicului Barbul Vacărescu, đicend că Luminăția Sa Beizadea Caragea, lipsindu-se dintr'acéstă Epitropie, se află acum dumné-lui Vornicul Epitrop, și cum că banii aceștia ce îi cer jăluitorii nu pôte să-i plătescă, pentru că i-au răspuns Luminăției Sale Beizadea Caragea, arătându-ne un perilipsis s'au vîdур trecuți numiții bani că s'au răspuns; în potrivă vechilul jăluitorilor a đis, că jăluitorii nici un ban n'au luat din datoria acésta, avend zăpisul și amanetul până acum în mîna lor; deci de vreme că Epitropii ce au fost oriinduți de stăpînirea pămîntului de atunci asupra Casei Văcărescilor s'au împrumutat prin zăpisul de mai sus cu banii ce se arată, la dohtorul Jan Marcu, pentru trebuința numitei Case, dându-i și amanet sineturile moșiei Căzănescii, care zăpis și sineturi aflându-se până acum în mînile jăluitorilor, că au primit banii de la Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea, se vede că banii aceștia nu s'au plătit nici până acum și de aceea găsım cu cale, ca tot din periusia Casei, în soroc de patru luni să răspunđă toți banii jăluitorilor cu dobînda lor, prin vechil, caci nerăspunđendu-se, amanetul rămăne supus vinđării și apoi în urmă, de se va cunoșce Casa năpăstuită de către Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea, își va căută prin osebită jalbă, iar hotărîrea rămăne a se . . . . .

1815 Maiu 13.

Vel Logofăt.

Cod. LXXXII, pag. 39.

(1) Veđi actul sub FF. în Tom. X. B. al *Ist. Romănilor* de V. A. Urechia.

(2) Veđi actul sub Gg. în Tom. X. B., *ibidem*.

Dar nu numai de abuserile Domniei are a suferi țera, ci și de ale celor mai mici slujbași ai Curții. Ori-ce pas al lor este ocaziune de abus, de jaf. Cine ar crede că simpla scótere a cailor domnesci la ciai», la pășunat, scótere care — vėđurăm,—se făcea cu o solemnitate deosebită, putea și acésta să dea ocaziune de abuseri și jăfuirii?

Écă un act care póte proba acésta :

Prea Înălțate Dómnne,

Fiind-că acum în primă-veră, când se întinde érba pe fața pământului, este obi-ceiú de se scóte și caii Domnesci la ciai afară din politia Bucurescilor, pe câmpia cea din josul mănăstirii Cotrocenilor, unde comișei și alți ómeni cari se orinduesc păzitori cailor, până la sfirșitul pășunii lor, îndraznesc din sine-le de vînd pe la unii alții părți de ciai, locuri din locul cel trebuincios pentru ciaiul cailor domnesci și apoi se întind cu pășunea cailor până în locurile cuptórelor, unde se lucrăză cărămida, geremetisind și pe cărămidari pentru câte o vita a lor, când trece pe locul în care se află comișei întinși cu cai domnesci, și fiind că acéstă urmare a comișeilor este nu numai Măriei-Tale nesuferită, ci și mănăstirii pricinuitóre de pagubă, nu lipsii printr'acéstă plecată anafora a aréta Măriei-Tale din vreme, ca să fie luminată poruncă către otcirmuitorul acelor comișei, când vor eși cu cai la acel ciai, să le și insemneze locul cel orînduit și de trebuința pășunii cailor, de față cu omul mănăstirii, periorisindu-í și dându-le nizam, ca afara dintr'acel loc însemnat și orînduit pentru ciai, să nu se mai întinđă cu caii pe la cărămidari și prin alte părți, lăcomindu-se la interesuri; și anii Măriei-Tale, de la Dumneđeú sa fie mulți și fericiți. — 1815 Martie 24.

Grigorie Brâncoveanu.

Domnitorul Caragea n'are încotro, el dá asupra acestei anaforale a Banului Grigorie Brâncoveanu următórea resoluțiune:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind cererea ce face printr'acéstă anafora dumné-lul biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu, epitropul și eforul al mănăstirii Cotrocenilor. primită este Domniei-Mele pentru care și poruncim dumi-tale Vel Comise, ca în vremea scóterii cailor la ciai, să îngrijesci a se face ceruta urmare ce se arată — 1815 Aprilie 3.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofét.

Cod. LXXXIV, pag. 84.

Acéstă Domnie jácașă, coruptă și corumpétóre găsesce încă timp și mijlóce să-și dea *ifosul* unei Curți importante. Luxul ce desfășurá e uimitor. Bogatele giuvaere ale Dómnnei și Domnițelor, haine scumpe bat la ochi. Călétorul strein, ca și Wilkinson, staú în admirare la priveliștea atátor *gátelí* și scumpe giuvaere.

Și odată pornită Curtea în acéstă direcțiune, ea trebuie să ajungă

nu la legile somptuarii ale lui Al. Moruzi, ci la măsuri de arbitrară prohibițiunii de porturi, de costume, de colori.

Multe năzbutii pune istoria pe comptul Domnilor Fanarioți. Să mai amintim una de sub Ioan Caragea.

Cunoscută este și frumusețea și conduita Domniței Ralu, una din fiicele lui Caragea.

Cunoscută este și frumusețea, dar și desfrînata purtare a fiului al doilea al acestui Domnitor, a lui Beizadea Costache Caragea, cel care băgase gróza în tóte casele boeresci, unde numai sciã că se rêsfață vre-o cocónă frumoasă.

Domnița Ralu și Beizadea Costache își încadrau de preferință frumusețea lor în haine de atlas alb. Ca tot-deauna, colórea preferită la Curte ajunse în 1816 colórea la modă. Lipscanii nu pridideau să aducă din streinătate *atlasuri, ripsuri și croazele albe*.

Póte că colórea albă ajunse colórea favorită a țilei prin împrejurarea restuarațiunii regalității în Franța. Drapelul alb filfiã la Paris, în urma intrării acolo a lui Ludovic al XVIII-lea, și frumoșele marchise și contese arboraseră și ele în costumul lor colórea regalității. La Bucuresci, unde triumful regalității în Franța este serbat ca un triumf al Rusiei, Caragea nu întirđie a se crede în drept și el în calitate sa de Domnitor de a decretã colórea albă ca *față*, adecã colóre rezervată Domnitorului și familiei sale. Cu bună sémã la acésta a fost împins Caragea și de solicitările Domniței Ralu și ale frumosului Beizadea Costache, cu care se întreceau în haine de atlas alb tinerele și tinerii *evgheniști*. Iată decretul prin care Caragea, la 12 Ianuarie 1817, ordonã, ca nimeni din boerime sau neguțătorime să nu mai cuteze a purtã haine cu *față albă*, acéstã față rezervând-o pentru Domnitor și familia sa :

Iw Ion Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cinstit și credincios boerul al Domniei-Mele dumné-ta Vel Postelnic, fiind-cã *atlasul cel alb și fețele albe* de giubele i binișuri i de alte haine, ce se îmblănesc (fie măcar de orî-ce materie) este o *față* dată spre *purtare* numai *obrazelor cărorã le vor fi încredințate Domni și oblăduiri de noróde*, spre deosebire de către cei supuși ai lor, iată dar și Domnia-Mea le poprim cu totul de a nu le purtã nimeni altul atlasurile albe, însă întru nici un fel de hainã. Iar din alte albe materii numai în giubele i binișuri i alte haine ce se îmblănesc, decât numai Luminația lor Beizadele și Domnițele. De aceea și poruncim dumi-tale, să o faci cunoscutã acéstã poruncã a Domniei-Mele către obștea dumné-lor boerilor mari și mici, ca să fie următori întocmai de acum înainte, căci la orî-ce cine, verí parte bărbătescã, sau femeescã, se va găsi purtând ast-fel de hainã din cele de mai sus arétate, să *scie că se va rumpe și se va sfărîmã*. Care acéstã poruncã, spre a fi sciutã și de obștea

neguțătorilor, s'a făcut osebit pitac al Domniei-Mele către dumné-lui Vel Cămăraș, spre a o publicarisî prin starostea za neguțătorî. Tolco. — 1817 Ianuarie 12.

(Originalul se află la Bibl. Urechia din Galați.)

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Acest decret nu împedică pe unele semețe boeróice, ale căror bărbați făceau opozițiune Domnitorului, de a sfidă pe Caragea, continuând de a purtă haine de colórea oprită. Cu deosebire familia Filipescu, nu de mult intrată în luptă înverșunată contra lui Caragea, dă exemplu de nesupunere la decretul Domnesc de sus. Frumósa Vornicésă Tarsița Filipescu cuteză a trece chiar pe sub ferestrele Palatului Domnesc, mândru îmbrăcată într'un salup de atlas alb, imblănit cu samur!

Domnița Ralu denunță faptul lui Caragea. Mare scandal la Curte.

Domnitorul infuriat dă un noŭ pitac, la 21 Ianuarie 1817, în următórea coprindere :

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisioie.

Cinstit și credincios boerule Domniei-Mele dumné-ta Vel Agă! După ce atâtea zile sunt trecute de când, după Domnescile Nóstre pitace, s'a publicarisit aici în politie, pentru *atlasurile cele albe* de a nu fi volnic nimeni să pórte nici un fel de haină dintr'acéstă materie (bez Luminăția lor Beizadelele și Domnițele) și nu rămâne nici o îndoelă că-și cei mai proști au aflat până acum acéstă poruncă a Domniei-Mele și au înțeles, ne cum trépta boeréscă. Dintre cari numai *Vornicésa Tarsița Filipésca* s'a arătat *neghióbă, neînțelegetóre și nebăgătóre de sémă* Domnescii Nóstre porunci, în cât a îndrăsnit nu numai a purtă asupra-și salup de atlas alb, ci înca a și trece cu acest fel de haine, fără cătuși de puțină sfielă, pe la Domnésca Nóstră Curte. De aceea dar, ca să-mi cunóscă ființa și să înțelégă ce este porunca stăpînirii, iată cu strășnicie poruncim dumi-tale, ca atât dumné-ta însuși să privighezî, cât și zapcii agiescî într'adins să orînduescî de a se înconjură prin politie și veri-unde pe drum vei găsî, orî dumné-ta, orî zapcii dumi-tale, pe acéstă făr' de rușine și făr' de sfielă femee, cu acel salup purtându-l, numai decăt luându-i-l din spinare și fărîmându-i-l bucăți, să-l aducă așa rupt înainte Domniei-Mele. — 1817 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt. (1)

---

(1) Pitacul către dumné-lui Vel Cămărașul, pentru *nizamul portului de atlas alb, haine i alte fețe.*

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele dumné-ta Vel Cămărașe, fiind-că atlasul cel alb și fețele albe de giubele i binișuri i alte haine ce se imblănesc (fie măcar de orî-ce materie) este o față dată spre purtare numai obrazelor cărora le vor fi încredințate Domni și oblăduiri de noróde, spre deosebire de către cei supuși ai lor, iată dar și Domnia-Mea le poprim cu totul de a nu purtă nimeni altul atla-

Păcat că nu am putut afla, dacă cocóna Tarsița a mai cutezat să trecă cu călésca deschisă prin podul Mogoșoiei, pe la Curtea Domnescă, care venià în curtea actualului club al «Junimeî».

Tabelul societății sub Ioan G. Caragea este făcut. Am adus sub ocheana lectorului, rînd pe rînd, pe țeran, pe oștean, pe Domnitorul cu familia lui, pe boerime, pe cler, pe neguțătorime, bresle, industriași, sudiți streini. Desconsolant tabel al timpului de acum mai puțin un secol!

«La noi e putred mărul!»

Dar nu erà perdută buna, rodnică sēmîntă din mărul putred.

Sēmîntă bună erà puțină, dar erà!

Erà în acel curent cultural, născut în școlile din Oltenia și chiar din tótă țera, care pregătesce venirea lui Lazar din Ardeal și apoi continuă după el impulsunea dată.

Erà în acea mână de ómenî, cari se substitue, și după și, vechei și coruptei oligarchii boeresci.

Erà în acei câți-và bărbați cari, deosebindu-se de ceta boerescă, încep a iubi limba străbunilor, limba românescă, o cultivă, o îmbogățesc cu lucrări, precum erau Văcăresci, Golești, Dionisie Ecclesiasticul, Zilot Românul (Fănuță).

Erà în acea țerănime care, peste Olt, dete nascere Pandurilor, răsculați în 1815 și 1816, cari în 1821 aveau să urmeze lui Tudor Vladimirescu.

Erà în acei puținî boeri, cari începuseră a vedé limpede în situațiunea țerii față cu puternica Rusie. Cu tóte triumfurile mari ale politiceî lui Alexandru I al Rusiei; cu tótă a-tot-puternicia consulului rusesc din Bucuresci, se găsiau încă câți-và români, boeri patrioți,

surî albe, însă întru nici un fel de haină, iar din alte materii albe numai giubele i binișurî i alte haine ce se imblănesc, decât numai Luminăția Lor Beizadelele i Domnițele. De aceea și poruncim dumi-tale ca prin starostea de neguțătorî să o faci cunoscută acéstă poruncă a Domniei-Mele către tóte treptele neguțătoresci de aici, din politie până la cel mai mic, spre a fi întocmai următori de acum înainte, căci la ori-care veri parte bărbătescă sau femeescă se va găsi purtând acest fel de haină, să scie că după ce se va rumpe și se va sfărîmă, se va și pedepsi purtătorul ei care acéstă poruncă, spre a fi sciută și de către obștea boerilor, s'aũ făcut osebit pitac al Domniei-Mele către dumné-lui Vel Postelnicul, spre a o publicarisî, și către acésta să o faci dumné-ta cunoscută și către cinstitele consulaturî, ca să se deã acest nizam și către toți sudiții ce se vor fi aflând aicea; tolco pisah gpd. — 1817 Ianuarie 10.

(Pecetea gpd.)

carî nu tremuraû de frica colosului nordic. Aceia aveau conștiință de naționalitatea lor și idealul lor este acel al naționaliștilor de astăzi. (1)

(1) Un boer oltean Iaucu Sefendache nu s'a sfiit de a *bate* pâuă la sânge slugi iusolente de ale Consulului rusesc, în o împrejurare ce se pôte vedé în anexatele aci acte. Negreșit Vodă pedepsi pe Sefendache, dar nu fără a reprobă și el iusoleuța servitorilor Consulului rusesc.

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Pentru netrebuicele fapte ce se arată mai jos urmate de acest Iaucul Sefendache, spre înțeleptirea lui și pilda altor netrebuici asemenea lui, voluicim pe sluga Domniei Mele . . . . . spătăresc, ca luându-l de aici să-l ducă surghiuu la mâuăstirea Zuagovul, unde poruucim Sfinției Tale năstavnucule al uumitei mâuăstiri, să-l ții în pază înăuntru mânăstirii și fără de al doilea poruucă a Domniei-Mele slobod să nu fie, iar oriinduului mumbașir să i se deă adeveriută de primire. — 1816 Martie 30.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Prea Înălțate Dómne,

După arătarea ce a făcut-o ciustitul Consulat al Rusiei, că la qi'utâiu a următorului Martie, Miercuri la patru césuri diu uópte, vătaful Iaucul Sefendache cu ómeii casei sale, băgând în curtea sa trei ómeii ai ciustitului consulat, i-au bătut fórte rău, cerênd *satisfacțiune* și Spătăria, diu lumiată poruuca Iuălțimii Tale, făcênd scumpă cercetare pricinei, uu lipsii a face arătare, că diu tacrirurile celor ce sciaû începutul cum și sfirșitul, s'a facut cunoscut, că priciua s'a urmat într'acestași chip:

Vătaful Iaucul se află în séra aceea la paharuicul Mauolache Hrisoscoleu, cumuatu-sêu, ce șede alături cu diusul, unde împreună cu alți mosafiri jucând cărți, uu diu mosafiri și-a trimis sluga a-i aduce de acasă un ciubuc; peste pușiu a venit sluga cu capul spart și pliu de sânge, spuiud că trei ómeii îmbrăcați nemșesce, iutiluiudu-l pe drum, au vrut să i ieă ciubucul și, el uesupuiudu-se, l-au bătut și i-au spart capul. Sefendache a trimis câți-vă feciori diu curtea cumuatu-sêu să vađă ce ómeii sunt aceia, pe cari și găsiudu-i s'au apucat de s'au bătut în pod, apoi biruiud pe ómeii Consulatului, cu brânci i-au băgat în curtea lui Sefendache, au încuiat porțile și au început iarăși să-i bată; luând de scire Sefendache a mers și însuși acolo și a poruucit ómeilor sêi de i-au mai bătut cu ciomege și arme, ridicând și chiar însuși arma asupră-le și i-au legat, între cari fiind și doi curieri împărătesci s'au vêđut bātuți fórte rău cu capetele sparte și mâile răuite; într'acéstă uudă, luând de scire și curtea ciustitului Consulat pentru cele urmate a alergat la Sefendache câți-vă diu ómeii Consulatului și găsiud porțile închise au năvălit cu zor înăuntru, au luat pe cei bātuți și legați și negăsiud pe Sefendache i-au spart ușile caselor și ferestrele. Dice Sefendache, că i-au iagmaladisit casa, luându-i-se multe lucruri, iar el de frică fugit fiind, uu scie ce s'a mai făcut.

Deci măcar de s'au și bătut slugile lui Sefendache cu acei sudiți între diușii, dar Sefendache mergêud în curtea lui eră dator să potolêscă gâlcéva, iar uu să

Pe când Adelfia» (1) grecilor ridică în taină, la Iași, drapelul *eteriei*, la care aderă — tot în secret — și Ion G. Caragea și Calimach, deja cu câțiva ani înainte, se organizase la Buda o asociațiune culturală (1795), urmărind scopul de a tipări *cărți românesce* «*vestiri filosofesci și moralicesce*», închinată inimilor celor iubitoare de muze filosofice. Această asociațiune nu putea să nu aibă oarecare înrîurire și în Principate. Propunându-și să publice și *Istoria Românilor* și stând în relațiune cu puținii bărbați mai culți din Principate, neîndoios că năzuința acestei asociațiuni pregătesce nascerea, în 1815, a celei-lalte asociațiuni culturale, compusă de femei române, în Buda-Pesta. Când 33 de femei române și-au pus inima și activitatea lor să adune fonduri în favoarea școlilor române, eră un semn cert că Româanismul aveă să ăasă triumfător.

Nu într'o singură zi renasce conștiința națională! Tudor Vladimirescu este personificarea unui curent național, care l-au sporit din zi în zi isvóre multiple, cari de și fără de nume, nu sunt mai puțin reale, și cari adesea țîșniau din stâncile Carpatine, luându-și obârșia dincolo de munți.

poruncescă a-i mai bate și să-i lege, cum mai virtos să aridice și arma asupra-le și însemnând numai ce ómeni erau aceia, urmă, ca orî atunci saú pe urmă să-și facă davagelicul seú unde se cuvine; de aceea dar pentru învitarea ce a făcut gálcevii și pentru aridicarea armelor, se găsesce cu cale, de se va binevoi și de către Înălțimea Ta, a se trimite Iancul la vre-o mânăstire pentru înțelepțirea lui și pilda altora; dar și cinstitul Consulat să binevoescă a-și dojenî ómenii seú pentru năvălirea și prada ce aú făcut casei numitului Sefendache, și din lucruri câte se vor află la dînșii în pěr, să se îndatoreze a le dă, și câte vor mai lipsi, dovedindu-se și acelea luate de dînșii, asemenea să se îndatoreze a le dă, iar hotărîrea remâne a se face de către Înălțimea Ta. — 1816 Martie 3.

Vel Spătar.

Cod. LXXXII, pag. 327.

(1) La 1 August 1815, neguțătorii greci din Iași și cu unii din pămîntenii prea de bun neam boeri și prea cinstiți neguțători ce vor voi a se așeză într'acastă a noastră *frăție*, aú socotit, că se cuvine să întemeeze aceste împreună (Adelfatul), plătind o taxa anuală. Metropolitul Veniamin și cu Episcopul Gherasim de la Roman întăresc statutele asociațiunii. *Adelfatul* aveă ca scop mărturisit: ajutorarea la bólă cu doctorii și măritare de fete sărace, asistarea tuturor fraților la înmormîntare, și scopul ascuns eră: idealul idependenței. Taxa eră de 15 25 lei pe an. Cei cari făceaú dietă erau învitați a lăsa și la *Adelfat*. Administrațiunea eră în mâinile a doi epitropi aleși de frați.

CAP. VII.

După fuga lui Caragea. Interegn la Munteni.

A doua zi după fuga lui Caragea «boerii țării românesce», cum se intitulează ei în actele oficiale, luând administrațiunea țării cu orice energie, se preocupă de cestiunea urgentă: cum vor pute ține buna ordine în țără și în Bucuresci, fiind lipsită țera de oștire? Singură Oltenia păstrase resturile desființatei oștiri în neastimpărații pandurii de acolo. Ce brumă de oște mai erà în Bucuresci o luase cu dînsul Caragea la plecare. Erà témă boerilor ca nu cum-và la întorcerea oștirii ce însoțise pe Caragea, să se apuce de jăfuit și de prădat în trecerea lor. Nevoiți sunt decî boerii țării, ca la 30 Septemvrie 1818, să serie Divanului de la Craiova «să ne profitaxiți dumné-vóstră 150 de pandurii din cei cari se află în părțile locului, însă ómenii vrednici și cu tótă rînduêla lor, dânduli-se poruncă la drum să vie cu orînduêlă, fără de a face niscaivă jafurii sau zulumurii locuitorilor și până într'o sêptêmână îi așteptăm negreșit». Boerii cari semnêză acest pitac sunt, pe lângă Metropolitul Nectarie: Gr. Brâncoveanu Vel Vistier, Dumitrașcu Racoviță, Istrati Crețulescu, C. Bălăceanu, Gr. Filipescu, Iordache Slătineanu, G. Filipescu și I. Știrbei. Acești boeri justifică cererea lor de pandurii Olteni, pe motivul că «pandurii ce s'aũ aflat aici la Bucuresci, unii aũ murit, alții s'aũ împrăștiat și aũ rēmas prea puțini». (1)

În acêstă zi de 30 Septemvrie, boerii țării însărcinêză pe Serdarul Mitru și pe Buluc-Bașa Sotir, ca luând 20 de neferi să mērgă pe drumul Cămpinei, ca să împedice Arnăuții, cari aũ însoțit pe Caragea în fugă de a face jafurii la întorcerea lor și să-i aducă la Bucuresci.

---

(1) *Cod. LXXXVII, fila 95 v.*

1818 Septemvrie 30. S'a făcut carte prin care se orînduesce Serdarul Mitru și Buluc-Bașa Sotir, să iea 20 de neferi și sa mērgă pe drumul Cămpinei ca să întîmpine pe arnăuții ce se întorc, cari s'aũ dus cu Domnul ce a fugit, să-i iea împreună cu ei să-i aducă aici pe la locurile lor, nelăsându-i să se abată prin sate a face vre-o supērare locuitorilor, însă urmarea să le fie cu mijloc blând, a nu face vre-o pricină necuviinciosă.

Noi boerii Țării-Românesce.

Cinstiți dumné-vóstră boeri Divaniți, fiind-că pandurii ce s'aũ aflat aici pentru următórele trebii ale țării, unii aũ murit, alții s'aũ împrăștiat și aũ rēmas prea pu-

În chiar ziua fugii lui Caragea, *boerii țării*, precum vedurăm, trimit arzul lor către Pörtă și în același moment rînduesc pe Stolnicul Iordache Tufeanu, vechil de Ispravnic de Curte, ca să îngrijescă de tot rămasul în Curte după Domnul Caragea, să nu se hrăpescă, ori să se strice. Tufecci-Bașa, Deli-Bașa și Căpitanul de Nemți sunt ordonați de a stă la ordinul lui Tufeanu pentru paza lucrurilor rămase (1)

Consulul rusesc care eră înțeles cu Caragea, de nu *cumpărat* de el, pune însuși pecețile Consulatului la Curtea Domnăscă și cere apoi de la Divan să se rînduiescă un boer, ca împreună cu un om al Consulatului «să facă catagrafie de toate lucrurile până la cel mai mic ale Măriei-Sale Domnului I. Caragea Voevodul, prin Comisie, prin Pitărie, i ale Cămării și ale cuhniei și de toate». Aceste lucruri să stea în păstrarea tot acelor ce au fost orînduiți. Catagrafia se va face în două exemplare, unul pentru Consulat și altul pentru Divan. (2)

Asemenea catagrafiare eră cu atât mai de lipsă, că la Divan se primiră numeroase jălbi, că au să ieă bani de la ómenii lui Ioan Vodă Caragea «pentru alișverișul ce au avut cu dînșii». Boerii rînduesc pe biv Vel Logofet Fotache Știrbei și pe «fratele Vel Vornic Constantin Dudescul, să cerceteze aceste davale și să raporteze . (3)

Agenția Austriacă încă reclamă unele sume de la Beizadea Costache Caragea și alți Greci în favórea unui sudit al ei. Boerii răspund că totă averea fostului Domn și a Beizadelelor și a Postelnicului a fost

ținî, cu cari nefiind de ajuns a se săvîrși cele trebuincioase trebî ale țării, să ne proftaxiți dumné-vóstră 150 pandurî din cei cari se află în părțile locului, însă ómeni vrednici și cu totă orînduála lor, dânduli-se poruncă, ca la drum să vie cu orînduála, făr' de a face niscare-và jafurî, sau zulumurî locuitorilor și până într'o sêptémână îi așteptăm negreșit. — 1818 Septemvrie 30.

Nictarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu Vel Vistier, Dumitrașcu Racovița, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăceanu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu, Gheorghe Filipescu, Ioan Știrbei.

Cod. LXXXVII, fila 95 v.

(1) S'a orînduit Stolnicul Iordache Tufeanu prin pitac, vechil de Ispravnic de Curte, ca să îngrijescă a nu se hrăpi sau a se strică ce-vași din Curtea Domnăscă, că însuși va fi răspunđător, la care s'a poruncit Tufecci-bașăi și Deli-bașăi, să deă ajutor cu arnăuții ce vor fi trebuincioși pentru pază, cum și căpitanului de Nemți să deă ascultare.

Cod. LXXXVII, fila 29.

(2) *Cod. LXXXVII, fila 96.*

(3) *Cod. LXXXVII, fila 46 v.*

*

secestrată de Consulul rusesc. Acum boerii aşteptă să vină deslegare de la Pórtă, ce este de făcut cu averea. (1)

La 2 Noemvrie 1818, prin Starostele de neguţători şi cu aprobarea Consulului rusesc, se vînd prin licitaţiune caretele, butcele, caii şi haniurile lui Caragea, «carî se strică, orî aduc cheltuélă ; banii să se trimită la Divan. (2)

(1) *Către cinstita chesaro-crăiască Aghenţie.*

Nota cinstitei Aghenţii de la 29 ale acesteî luni s'a primit împreună şi cu jalba suditului austriacesc Ferenţ Carlovici ce ni s'a trimis, prin care cere banii ce ăice că are să ieă din datorie de la luminatul Beizdadeă Costache Caragea, i de la Postelnicul Gheorghe Vlangari, şi cere împlinire din cele rămase aici ale Luminăţiei-Sale Beizdadeă, i a Luminăţiei-Sale Domniţei Ralu Caragea şi a dumné-lui Postelnicului Vlangari; răspundem cinstitei Aghenţii, că îndată după fugirea Domnului s'a arătat cinstitul Consulat al Rosiei cu cerere, de le-a făcut fertpot tóte rēmasurile Domnului şi ale boerilor greci, şi făcēdu-se catagrafie cu om şi din partea cinstitului Consulat, am scris la prea Inalta Pórtă de unde aşteptăm răspuns, atunci se va arētă şi el cu cererea acēsta. — 1818 Octomvrie 31.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 95.

(2) Noi boerii otcărmuitori ai Ţerîi-Românesci. Dumné-ta Staroste de neguţători, fiind-că între lucrurile Domniei-Sale Ioan Vodă Caragea, ce au rēmas aici şi s'au secestrarisit de către Excelenţa sa Gheneral-Consul al Rosiei, sunt şi câte-vă carete i butci şi cai cu haniurile lor, carile unele pătinesc stricăciune, iar altele pricinuesc cheltuélă, de aceea dar, prin scirea şi primirea şi a Excelenţei sale Gheneral-Consul al Rosiei s'a găsit cu cale a se vinde, şi poruncim dumi-tale ca, cerēnd acele carete butci i cai şi haniuri de la dumné-lui Stolnicul Iordache Tufeanu, epistatul Ispravniciei de Curte, să le vinđi prin mezat, după orînduélă, şi banii ce se vor strînge din vinđarea lor, să-î trimiţi la Divan, dimpreună cu catastih curat de preţul ce a prins fieş-care lucru, ca să se facă urmarea cea cuviinciosă, spre a sta adecă în păstrare depoziton. — 1818 Noemvrie 2.

Ioşif Argeş, Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 102 v.

*Pitac la Starostea de neguţători ca făr' de zăbavă să împlinēscă
banii de la cei ce au cumpērat lucruri de ale Domnului Caragea şi Domniţei
Ralu şi să-î aducă la Divan.*

Noi Caimacamii Ţerîi-Românesci. Dumné-ta Staroste za neguţători, cu tóte că prin pitacele Divanului ce Ţi s'au dat pentru vinđarea prin mezat a lucrurilor Domnesci ale Măriei-Sale Ioan Vodă Caragea şi ale Luminăţiei Sale Domniţei Ralu Caragea, Ţi s'a poruncit ca banii ce se vor strînge din vinđarea acelor lucruri să-î aduci la Divan împreună şi cu catastih de tóte lucrurile, arătător şi de preţul ce a prins

Se ieaă dispozițiunii și pentru păstrarea și apărarea rămasului în casa Domniței Ralu. Cu privigherea acesteia este numit, la 7 Octomvrie 1818, Paharnicul Nicolae Trăsnea. (1)

La 3 Octomvrie, Al. Filipescu este însărcinat ca împreună cu Consulatul rusesc să facă catagrafia averilor boerilor, cari s'aũ dus cu Vodă: Postelnicul Vlăhuț, Banul Arghiropulo și Postelnicul Mavrocordat.

Averea catagrafiată se va lăsa în păstrarea celor ce le-a avut până aci.

Maı greũ eră de a împedecă încercările celor rēi, tot-deauna gata să profite de interegne pentru a jăfuı. În nóptea de 1 Octomvrie 1818, străjile din centrul orașului aũ găsit foc dat anume într'un loc dosnic, într'un pod de foișor nisce borfe 'înfășurate și aprinse, care de nu se pridideă, puteă să se întindă și să facă mare vătămăre și pagubă obștESCă . *Boerii Țerı̄-Românescı̄*, la 2 Octomvrie, rınduesc paznici la tóte locurile îmbulzite și dosnice, «ca să fie cu privighere la asemenea rele urmări . Tot odată se vestese prin telalı, că de la un cēs de nópte înainte nimenı nu are voie să umble pe strade fără felinar, «fie măcar de orı-ce trēptă și de orı-ce protecțiune, sub pedēpsă de arestare imediată și de *certarea cea cuvıncıosă, ca pentru învinovățire de nesupunere*». Boerii cer tot-odată Consulilor austriac și rusesc, să vestESCă acēsta supușilor lor. (2)

Tot în interesul siguranței orașului, în aceeași ȓi de 3 Octomvrie 1818, boerii opresc portul de arme fără de specială învoire. Nicı chiar ómenii boerilor din Divan n'aũ voie să pórte arme, fără de a avé la mână teșchereă de recunóscere și învoire. (3)

Asemenea dispozițiune se comunică și Spătarului cu referință la neferı, la 11 Octomvrie: «Fratelui Spătar, — fiind-că de către noi s'a dat poruncă tuturor ogēcurilor, ca nimenı din neferı să nu pórte

---

fieș-care lucru, dar iată și acum de iznóvă iți poruncim, ca făr' de zăbavă împlinind banii după la toți cei ce aũ cumpērat acele lucruri, să-ı aducı aici la Divan, dimpreună și cu catastih arētător, precum s'a ȓis mai sus, ca să steă depoziton până la buna venire a Măriei-Sale prea Înălțatului nostru Domn, și să se *plătESCă creditorilor ce se vor dovedı că aũ a luă după hotărırea ce se va da; să nu te îndrăznescı însă a da cui-vași măcar o pară dintr'acești bani făr' de porunca Divanului, căci ıi veı plăti însuși din casa dumi-tale. — 1818 Septemvrie 21.*

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăceanu, Iordache Slătineanu, Ioan Știrbei, Gheorghe Suțu, Nicolae Clucer.
Cod. LXXXVII, fila 115.

(1) *Cod. LXXXVII, fila 99 v.*

(2) *Cod. LXXXVII, fila. 96.*

(3) *Cod. LXXXVII, fila 45*

arme, fără numai nóptea, când umblă spre străjuirea politiei, să aibă fie-care câte o sopa pe o mână, iar zabișii lor să porțe numai câte un iatagan. De aceea dar scriem dumi-tale, ca pe de o parte să publicarisescă în tot poporul Spătăriei prin telal, ca și neferii ce sunt pe la curțile boerescă să nu aibă voie a mai purtă arme, decât numai câte un iatagan Aga-turnagiu, Ibraim și Baș Beșliagasi, iar alții ce obicei-nuesc a purtă arme, nimenea să nu fie volnic de acum înainte a mai umblă înarmat cu orî-ce fel de armă; iar cari se va arêta după aceea în potrivă următorî are a se pedepsi; iar pe de alta să dai poruncă și tuturor zabișilor și ómenilor Spătăriei, ca asupra acestuî nizam să aibă a urmâ în tocmai, precum obicei-nuia și în vremea oblăduirii Domniei. 1818 Octomvrie 12. — (Asemenea s'a mai scris și la Vel Aga).

Acî se cade să amintim cutezătórea năvălire a 12 inși înarmați contra gardei, care la finele lui Septemvrie 1818 duceà la Ocnă Telega 15 osîndiși. Intre aceia erau și 6 din pandurii cei cari luaseră parte la ultima rêsmirișă. Numai pe aceștia î-a scos din mânilor gardei cei 12 ómenî năvălitori lângă Ploesci, iar pe cei-lalți 9 î-au lăsat neatinși, de aș putut fi duși la pedepsa lor la Ocnă. Este și acî o nouă dovadă, că mișcarea ante-grécă isbucnită în Oltenia nu eră terminată cu rêsândirea pandurilor și că ea încă ferbeà într'ascuns, pregătind mișcarea de la 1821. (1)

Temêndu-se de vre-o încercare de spargere a pușcăriei, Divanul,

(1) *Noi boerî Têrii-Românesci.*

Cinstite dumné-ta frate Vel Spătare, fiind-că dumné-lui Epistatul Armășiei ne-a făcut arêtare, că de la 17 ale trecutului Septemvrie pornindu-se la osînda Ocnelor Slănicul și Telega lude 15 vinovați, hotărîți într'aceeași osîndă de Domnia-Sa Ioan Vodă Caragea, cu patru Armășei de pază, băgați avêndu-i pe vinovați în cătuși și în lanțuri, astăși la patru ale următorului Octomvrie s'au întors înapoi unii dintr'acei Armășei cu vestire, că la mergerea lor conăcind la marginea Ploescilor la un han al dumné-lui Paharnicului Bălăceanu, peste nópte î-au călcat 12 inși înarmați, în silă cu bătăi le-au luat din mâni pe cei de mai jos arêtați lude 6 vinovați, iar cu cei-l-alți 9 lude ducêndu-se Armășei la Ocnă î-a teslimatisit acolo și a adus și adeverință a Cămărășilor, după orînduélă, aducênd osebit spre a lor îndreptare și adeverință de la hangiu, precum s'a urmat pricina. De aceea dar scriem dumi-tale, să dai strașnică poruncă polcovnicilor și căpitanilor din sud Saac și din sud Buzeu, ca să cerceteze cu scumpătate pentru mai jos numiții vinovați, și verî-unde se vor dovedî, prinđêndu-i, în bună pază să se trimișă aici prin dumné-lor Ispravnicii județului. — 1818 Octomvrie 4.

Costandie Buzeu, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu, Barbu Văcărescu, Ioan Știrbei, Alexandru Ghica.

Cod. LXXXVII, fila 98.

pe de o parte, la 7 Octomvrie, ordonă lui biv Vel Serdar Petrache să mērgă la pușcărie, să facă grabnic catagrafie de toți arestați, cu arătarea vinei și de unde sunt și de când se află închiși? și ordonă să fie bine păziți, să nu scape nici unul, iar pe de altă parte boerii țării rînduesc pe Buluc-Bașa Sotir cu ómenii lui a fi de pază la pușcărie, nelipsit ziua și nóptea, a nu se *cacerdisi*, sau a scăpă vre-un vinovat

Tot în interesul asigurării pușcăriei, boerii Țării-Românesci numesc epistat de Armaș mare pe Vornicul Gr. Filipescu (1).

La 9 Octomvrie 1818, boerii Țării-Românesci dau volnicie lui *Arhon Vel Aga*, că «pentru mai bună orînduélă și nizam al tîrgului, spre ferire de toate cele rele și neplăcute, spre odihna tuturor de obște, cari se cere de la dumné-ta trebuința este, ca și cei ce se află sub epistă-sia dumi-tale, să fie ómenii la cari dumné-ta vei da credință; de aceea prin acest pitac se dă dumi-tale slobođenie, ca să-și și schimbí pe carele vei cunoște că este nedestoinic și să puí alții vrednici, începēnd de la Căpitanul de dorobanți, până la cel mai mic, căci la orí-ce cusur se va întîmplă, dumné-ta ai să fii răspunđător.» (2)

Și de paza județelor se îngrijesc boerii țării. Prin județe zabiții și neferii lor, în loc de a străjui mai vîrtos pentru neguțătorii turci, să nu-și lase, dacă n'au teșcherele în regulă, s'aú apucat de cer taxe, «*cât pot rupe* de la carele ce merg orí cu vin, orí cu rachiú, cu zaherele, cu măciniș, etc. Se ieaú câte unul până la 2½ lei. (3)

Neferii se duc și pe la mori și prin sate, ba și pe la tîrguri de prelevă asemenea abusive venituri, de la orí-ce vîndări, ca nisce ai doilea vameși.

Noi boerii Țării-Românesci ordonă Ispravnicilor să oprēscă asemenea abuserii «din tótă vîrtutea». De o cam dată să cheme pe zabitul județului «să-și arētați că v'a venit strașnică poruncă, ca nu numai ei să se ferēscă, ci nici pe ómenii lui să nu-și îngăduēscă a face cât de puțin jaf locuitorilor, mulțumindu-se pe lefile ce aú sub pedēpsa de destituire și restituire a jafului și de isgonire din țēră, trimitēndu-se, pentru a pune mîna pe culpabil, om de la Turnagi-baș-beșlégă.

Boerii Țării-Românesci se adunaú într'o cameră la Curtea Domnēscă.

(1) *Cod. LXXXVII, fila 98 v.*

(2) *Cod. LXXXVII, fila 94.*

(3) Documentul întrebuintēză chiar vorba *lei* în loc de *taleri*.

Noi boerii Țării-Românesci.

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicii ot sud . . . . . vē facem în scire, că la auđul nostru a venit, cum că zabiții și neferii lor ce se află prin județe pentru străjuire

Ce puțin luxosă eră această cancelarie a boerilor otcârmuitori țării! (1)

Administrațiunea acestor boeri se mărgini la puțin, din cauza nesiguranței în care erau de cele ce se vor întâmpla, când Pórta n'ar aprobă administrațiunea lor în urma fugei Domnitorului. Ca act mai de valóre din timpul acestei administrațiunii, cităm numai oprirea exportului cerealelor și a articolelor de îndestulare publică ale Constan-

și paza nizamului, mai virtos pentru neguțatorii turci sau alții, cari far' de căpătâiu se va întâmpla a umblă prin județe, ca să-i cerceteze după orînduélă, să le ia sēma, și la cei ce vor fi umblând cu trēba neguțatoriei și cu cărți pe la mână, acelora să le înlesnescă a le fi mergerea și petrecerea lor cu liniște și nebîntuiți de către orî-cine, iar pe cei făr' de căpătâiu să-i poprēscă sau să-i întorcă înapoi la locul lor, pentru a căroră slujbă își au și léfa lor cea orînduită, și din jălbile unora altora ne-am pliroforisit, că zabiții sau neferii lor păzesc drumurile de ieau parale cât pot rupe de la carele ce merg orî cu vinuri, orî cu rachiuri, orî cu zaherele, orî cu măciniș, orî cu sare, și altele, întinđându-se a luă de la unii câte un leu de bute, de la alții mai mult și până la taleri 2 și jumătate, se duc și pe la mori de ia și de pe la carele ce sunt cu măciniș, se îndrăznesc de merg și pe la tîrguri i prin sate, făcēnd asemenea urmări de ieau de la vinđările ce fac, orî de la vite sau de la altele, făcēndu-se al doilea vameș, care acesta nefiind suferită la auđul nostru, într'adins vē poruncim, ca cu tot dinadinsul și cu strășnicie să vē siliți din tótă virtutea a depărtă acest rēu catahrosis, ce de la o vreme încōce au început zabiții și neferii lor a face și acum de o can-dată să chemați pe zabitul județului, să-i aretați că v'a venit strașnică poruncă, nu numai el să se ferēscă, ci nici pe ómenii lui să nu îngăduēscă a face cât de puțin jaf locuitorilor, mulțumindu-se pe lefile ce au, căci nu numai va fi lipsit din slujbă și altă dată nu se va mai învrednici, ci încă va întorce jaful înapoi și se va și isgoni de aici din țēră; după care cu luare aminte cercetānd, pe care îl veți găsi că nici după acesta iarăși nu s'a părăsit, cu grabnice însciințări ca să se trimiță mumbașiri de aici cu om de la dumné-lui Turnagi-baș-beșlégă, ca să-l pue a întorce jafurile înapoi și pe acela să-l aducă aici, ca să-și ia căđuța pedēpsă și să se și izgonēscă din pămîntul țării; și de primirea acestei porunci să avem însciințare. — 1818 Octomvrie 15.

Cod. LXXXVII, fila. 100.

(1) Boerii ordonă Ispravnicului de Curte «să puî ca să lipēscă ferestrele cu hârtie la odaia, unde ne strîngem noi, și osebit să se deă poruncă coșarilor a mătură atāt acel coș cât și alte coșuri, unde se vor fi făcēnd focuri, și la odaia, unde ne strîngem noi, să se facă rînduélă a da câte un foc la sobă în fie-care diminēță, ca la vremea cea cuvenită să fie odaia caldă și mâne să fie gata, fiind-că acolo avem să ne strîngem.— 1818 Octomvrie 9.

Semnați: Constandie Buzeu, Greg. Brâncoveanu Vel Vistier, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu Vel Logofēt, Gr. Filipescu, Iordache Slătinea, Ioan Știrbei Vel Vornic, Alexandru Ghica.

Cod. LXXXVII, pag. 93 verso.

tinopolului. Prin asemenea prohibițiune, boerii administratori sperau a-și face mână bună la Constantinopole. (1)

O altă dispozițiune interesază apărarea orașului de incendiu. Iată acest pitac al boerilor țării:

Noi boerii țării poruncim lui Arhon Aga, fiind-că acum la începerea frigului, făcând ómenii focuri mai cu prisos prin case pentru încălđit și în neingrijire sêra, din nemăturatul coșurilor se întâmplă focuri, de aceea scriem dumi-tale, ca să puî pristav a strigă prin târg, cât și dumné-ta să dai nizam cu tótă strășnicia a-și drege coșurile bine, a le mătură adese, făcând rînduélă și înlesnire și pentru coșarii a merge și ei de sine-și pe la tóte casele, cum și cei ce vor vré a cere coșarii să scie unde să-i găsescă, iar prăvăliașii toți de obște, după vechiul obiceiú, să aibă câte o puțină cu apă și câte o cange. Să dai nizam și la Agie a fi tulumbele drese bine, a fi donișe i topóre și cange, după obiceiul vechiú, ca la vremea de trebuință să se pótă întâmpinà réul. — 1818 Octomvrie 7.

Nectarie Mitropolit, Greg. Brâncov. Vel Vistier, Mih. Manu, Const. Bălăceanu, Ioan Știrbeî.

(Asemenea la Spătar). (2)

O altă dispozițiune, din 15 Octomvrie 1818, prohibi jocul de cureà: «s'au isvodit nisce ómenî cu joc de cureà, năprăstóce, i popice, de înșală pe locuitorii cei proști . . . s'au mai dat și înainte porunci de oprire . . . acum boerii ordonă ca, prinđându-î pe acești înșelători, să-i trimiță la marele Spătar. In aceștii sens boerii ordonă și lui Aga și Spătarului. (3)

(1) In 7 Octomvrie 1818 se opresce exportarca de cercale. Să opriți a nu mai trece peste granițe un bob de grăunțe zahereà măcar, griú, orz, meiú, porumb, sub strașnica pedépsă. Asemenea a oprit exportul de vite orî ce fel bez oile sudișilor, cari le aduc pentru hrană aici în țéră.»

Asemenea e prohibit exportul seului, untului, brânzei, cașcavalului, cerviceî, miereî și altele, ce sunt din zaheréua Țarigradului, după vechiul obiceiú, fiind poprite a se exportà.

Cod. LXXXVII, fila 99 v.

(2) Cod LXXXVII, fila 99.

(3) Noî boerîi Țerîi-Românescî.

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicî ot sud . . . . . vé facem în scire, că a venit la auđul nostru, cum că prin județe i pe la târgurî s'au isvodit nisce ómenî cu joc de cureà, năpirstóce i popice, de înșală pe locuitorii cei proști, luându-le banii ce au, care acésta fiind cunoscută de față, că este curată înșelătorie și neprimită la auđul stăpînirii, au fost date și mai nainte porunci domnescî, ca să fie opriți și zăticiți orî-cine de la nisce urmări ca acestea; poruncim dumné-vóstră, ca orî unde se vor ivi unii ca aceștia, prinđându-î, cu bună pază să-i trimitéți la dumné-lui Vel Spătarul, și de primirea acestei porunci să avem însciințare. — 1818 Octomvrie 15,

Cod. LXXXVII, fila 99 v.

Grijilivi de nesupărarea locuitorilor țării, boeri adresază, în 6 Octombrie 1818, o circulară către Ispravnică, ordonându-le să împedecce abuserile la perceperea vinăriciului. (1)

Agenția austriacă încă a voit a profită de stabilirea guvernului boerilor, ca să obțină ridicarea taxelor în plus puse peste cei 3% vama la exportul porcilor, constituindu-se din aceste taxe—cum s'a vădūt—un venit al Dómnei lui Caragea. Boerii răspunseră Agenției, ca să aștepte noua Domnie, ca să se *corespondarisescă* cu ea în acéstă pri-vință. (2)

(1) *Noi boerii Țării-Romănesci.*

Dumné-vóstră boerilor Ispravnică ot sud . . . . . vă facem în scire, că din jălbile ce s'aũ dat, ne-am însciințat cum că taxildarii și slujbașii vinăriceri, ce se află acum prin județe, nelăsându-se de lăcomia lor, care de la o vreme încóce a început de fac, nu numai nu păzesc orînduēla ponturilor cu care aũ cumpărat, de a urmă cu măsuratul vinurilor i împlinirea banilor după obiceiul vechiũ, ci încă cu feluri de mijlóce umblând a face încărcături locuitorilor, îi prelungesc cu măsuratul după ce gătesc, îi prelungesc și cu luatul banilor, până cheltuesc vinul, ca să aibă cuvînt în urmă că aũ avut vin mai mult și să nu pótă cel năpăstuit a dovedì dreptul; pe lângă care aũ făcut irat și slobozenia bușilor, luând cât voesc, încă se îndrăznesc de superă cu luare de bani și pe unii din boeri i pe privileghiași cu pricina slobozeniei bușilor, care acésta nefiind suferită la aușul nostru, poruncim dumné-vóstră, să dași nizam vinăricerilor cu tótă strășnicia a se urmă și a se păzi ponturile în tocmai spre a nu încărcă pe locuitori cu cât de pușin, ci cum se va găti vinul de cules, îndată să măsóre și să primescă și plata vinăriciului fără de prelungire, și după ce va plăti vinăriciul, cu răvaș de plată să fie slobod fieș-care a-și duce vinul unde va vré, ne îndrășnind a cere osebită plată pentru slobozenia bușilor de la cei ce plătesc vinăriciul, iar de la privileghiași cari vor vré a scóte vinurile mai nainte până nu trece cotul, să ieă numai patru parale de răvaș ce va da pentru tóte bușile, iar cel ce va scóte bușile după ce trece cotul, de la acela să nu ieă nimic, ne avênd trebuință nici de răvaș, și vinăriciul după vechiul obiceiũ să ieă sfîrșit până la 15 zile ale lunei lui Noemvrie, ne lăsând la prelungire, cum aũ urmat în alți ani, de nu aũ lipsit vinăricerii din județ mai în tot anul, ca să pótă face năpăstuirî și încărcături locuitorilor, căci la orî-ce catahrisis se va face, însuși dumné-vóstră vă veși învinováși a plăti din casele dumné-vóstră acel catahrisis și vă veși lipsi și din Ispravnicie, ci dar cum poruncim în tocmai să fiți următori, și de primire să avem însciințare. — 1818 Octombrie 6.

Cod. LXXXVII, fila 97 v.

(2) *Către chesaro-crăiasca Aghenție.*

Cu cinste am primit nota cinstitei Aghenții, scrisă de la 15 ale următorului Octombrie și cuprinđetóre, că în domnia numai acésta de acum trecută a Domnului Ioan Caragea, s'a fost orînduit asupra negoșului de rîmători de a se luă po taleri patru de pereche cu nume de avaet, spre a fi sloboși a trece înăuntru, în vreme

Administrațiunea boerilor țării ține până la 20 Octomvrie 1818. De sigur că dificultatea ce eră de a se adună toți boerii, i-a îndemnat să alégă dintre dânșii un număr mai mic. Aceștia ieau titulatura de «*Noi boerii otcârmuitorî*» și se recunosc *aleși de totă obștea boerimeî*. (1) Noua administrațiune constată, că de la fuga lui Caragea a încetat căutarea proceselor înaintea Divanului Velișilor boerî, deși pe toate ȧilele se ivesc jălbî pentru felurî de pricinî. De aceea boerii ocârmuitorî scriu Divanului, la 22 Octomvrie 1818: «Să începeți fără de altă zăbavă a vă adună la locul cel orînduit și a căută pricinile de judecări ale norodului, împlinind întru această datoria dumné-vóstră ca sub Domnie. Tot odată Vel Logofét de Țera-de-sus să deă pitac și la departamenturî, să caute pricinile de judecată ale norodului ce se orînduesc la acele departamenturî fără de contenire.» (2)

ce rîmătorîi din vechime au fost slobođi a se negoțîa în țera Nemțescă, plătindu-se numai vama trecétorei la sută trei și osebit în cele 5 județe ot peste Olt se mai plătiă de perechea de rîmătorî parale opt ale Căimăcămiei Craiovei și parale patru ale Isprăvnicatului din partea locului, pe unde-i treceă, cerënd cinstita Aghenție, ca să dăm poruncă de a încetă această luare de avaet, adecă po talerî 4 de perechea de rîmătorî, ci să se ieă numai cea obicînuită vamă trei la sută, cum și paralele ce din vechime sunt obicînuite a se luă în cele 5 județe ot peste Olt, precum mai sus se arată, la care și nu lipsim a răspunde cinstitei Aghenții, că căutând în condicile Divanului, s'a găsit răspuns făcut din vremea Domnului Caragea la asemenea cerere ce a fost făcut cinstita Aghenție, după care scoțendu-se copie, se trimite a se vedé, și fiind-că pentru acest avaet este dată hotărîre Domnăscă, după care se vede adaos pentru ceea-ce se urmă mai dinaiute, va fi însă îngăduitore cinstita Aghenție, până când se va orîndui Domnia într'acastă țeră, și atunci se va coresponderisî cu Domnia nouă pentru această madeă. — 1818 Octomvrie 3.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu Vel Logofét.

Cod. LXXXVII, fila 95.

(1) Dumné-lor boerii pe noi ne-au ales și ne-au rugat cei mai jos iscăliți să fim ocârmuitorîi țerii, spre a puté curge trebile cu bună orînduelă, să nu se facă cel mai mic cusur între tóte. Iată dar printr'acastă carte vă însciințăm și vă vestim, că de astăđi înainte până când se va arătă Domn stăpînitor, iscăliturile nóstre aveți să le ascultați, să le păziți și ceea-ce vi se va scrie de către noi să urmați în locmai și de primire să avem însciințare. — 1818 Octomvrie 20.

Nectarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu, Grig. Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu.

Acest pitac e adresat la toți ispravnicîi de județe, la Spătar, la Aga și la tóte departamenturile.

Cod. LXXXVII, pag. 94 v.

(2) *Noi boerii otcârmuitorî Țerei-Românesci.*

Cinstiți dumné-vóstră frajilor veliți boerî, fiind-că de la lipsirea Domniei-Sale Ioan

Boerii ocârmuitorî ai Țerei-Românesce sînt, pe lângă Nectarie Mitropolitul, (1) cei următorî: Gr. Brâncoveanu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu și Istrate Crețulescu. Ei scriu, tot la 22 Octomvrie 1818, și departamenturilor prin Vel Logofetul de Țera-de-Sus, ca și acesta să urmeze regulat cu judecățile. Marele Hatman al Divanului este însciițat despre acêsta, ca să îngrijescă «a se împlini datoriile zapci-lêcurilor Hătmăniei asupra pricinelor de judecăți în tocnaî după aceeași orînduélă ce se urmă până în ziua lipsei Domnului de aici».

O altă dispozițiune luată de noua administrațiune fu prohibițiunea dată, la 1 Noemvrie 1818, de import de vinuri și rachiuri streine. Boerii ocârmuitorî întemeiază prohibițiunea pe necesitatea de a protege cultura viilor din țeră, cari aũ ajuns a fi părăsite din cauza concurenței streine, ceea ce aduce și pagubă țerii prin scăderea dării vinări-ciului. (2)

Vodă Caragea și până acum aũ conținut din întimplare căutarea pricinilor de judecăți la Divanul dumné-vóstră și pe tóte ȃile se ivesc jălbî pentru feluri de pricinî, ce urmăză a se căută și a se cercetă de judecătoriale pămîntului; de aceea dar, ca nici ipotesiarî să nu pěrđă aici căți sînt de afară, făcînd grele cheltueli cu prelungirea vremii, nici cei de aici să nu stea zălogiți și răbdători de dreptul lor, din pricina amorțirii judecătoriale, când mai vîrtos și datorie avem de a îngriji pentru a obștei bună petrecere și pentru cea în parte îndestulare a fieș-căruia de dreptul sêu, poftim pe dumné-vóstră, ca să începeți fără de altă zăbavă a vó adună la locul cel orînduit și a căută pricinile de judecăți ale norodului și împlinind întru acêsta datoria dumné-vóstră întocmai, după mijlocul și orînduêla ce se urmă și până la lipsirea Domnului de aici, de care poftim și pe dumné-ta Vel Logofete de Țera-de-Sus, ca și pe la departamenturi să se facă pitace din partea Logofetei, ca să caute pricinile de judecăți ale norodului, ce se orînduiesc la acele departamenturi, fără de conținere. — 1818 Octomvrie 22.

Nectarie Mitropolit, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu.

Cod. LXXXVII, fila 101 v.

(1) În multe pitace în locul Mitropolitului Nectarie semnăză Iosif Argeșul.

(2) *Noi boerii otcârmuitorî ai Țerii-Românesce.*

Dumné-vóstră boerilor Ispravnicî ot sud . . . . . Vê facem în scire că, pentru vinurile și rachiurile din țera Turcescă, cum și holerca din țera Leșască, prin hrisóve domnesci sînt oprite a nu veni aici în țeră nici de cum, iar cel ce va îndrăzni să aducă, să se ieă controbont, dar fiind-că păzitorî de pe la margini și căpitanî și cei orînduiți cu slujba Căminăritului, cu feluri de mijloc, pentru interes al lor, slobod vinurile și rachiurile de vin în țeră neconținut, din care pricină se batalisesc vinurile și rachiurile țerii și după vremea scumpetei tuturor lucrurilor și a muncitorilor aũ ajuns a-și părăsi ómenîi vile, încă alții le-aũ și părăsit și din vreme în vreme și vile și alișverîșul acesta merge spre cădere, ci fiind-că

Tot odată în 7 Noemvrie 1818, boerii ocârmuitorii ordonă fraților boeri din Divanul Craiovei, să nu fie îngăduiți taxildarii și slujbașii vinăriciului din Oltenia de a comite abuzuri. (1)

diintr'acésta este mare simfitoră pagubă la plata vinăriciului, și acestea neputându-le suferi, iată vă poruncim, să dați uizam cu tot felul de strășnicie păzitorilor de margiu, ca să nu lase nici cum a veii viinuri și rachiuri streine în pământul țerii, nici cu cărțile Căminarului, nici cu alte cărți în parte, măcar ale cui va fi, ca să se potă cheltni cel pămîntesc; de altă parte să cercetați cu amăruntul în tot județul și unde veți găsi viinuri sau rachiuri streine să le popriți și în grabă să însciuțați al cui este și prin al cui mijloc de slobozenie l-au trecut? ca să luați de la noi poruncă cum să urmați. -- 1818 Noemvrie 1.

Asemenea pitac s'a făcut și către dumné-lui Vel Spătarul, ca să scrie la căpitanii margiunilor a face paza acésta cu tótă strășnicia.

Cod. LXXXVII, fila 102.

(1) *Noi boerii ocârmuitorii ai Țerii-Românesce.*

Cinstiții dumné-vostă frați boeri divaniiți ot Craiova sănătate. S'a primit cartea dumné-vostă, ce ați trimis de la trecutul Octomvrie 31, réspuns la cartea noastră pentru a nu fi îngăduiți taxildarii i slujbași de vinăriciu ai acelor cinci județe să ieă mai mult decât 5 baui de vadră, după pouturile Domnesce ce li s'au dat la mâni și s'au vădut cele cuprindătoare, că capzimanul acestui huzmet a arătat aci la ciustitul Divan cinci cărți ale dumné-lui Postelnicului Mavrocordat către boerii Ispravnicii ai județelor, ca să aibă voie taxildarii a face încărcătură la dece doné, după care cărți s'au și dat acésta voie, să se împlinescă și că până acum la cele mai multe locuri s'a isprăvit și măsuratul și luatul banilor, răspundem dumné-vostă că încă de la 6 ale trecutului Octomvrie, după fugirea Domuului, s'a poruncit dumné-lor Ispravnicilor județelor, precum și dumné-vostă s'a însciuțat că peste cuprinderea pouturilor Domnesce ce li s'au dat taxildarilor la mâni. să nu-i îngăduescă a lua mai mult cu nici un fel de pricinuire, că la ori-ce catahrisis se va face, dunné-lor se vor îndatoră la plată, care porunci prin dumné-vostă s'au trimis și asemenea s'a mai poruncit dumné-lor și prin al doilea cărți, ce s'au trimis în urmă, iar după cuprinderea celor scrise în cartea dumné-vostă ce ne trimiteți, se înțelege că n'au urmat dumné-lor Ispravnicii celor de mai înainte poruncite de la 6 Octomvrie, ci împotriva au dat voie taxildarilor și slujbașilor, de au luat vinăriciul cu încărcătură de la locuitorii, lucru cu totul supărător și uezuferit; de aceea scriem dumné-vostă, ca pe taxildarii i slujbași, ce vor fi apucat de au împlinit vinăriciul cu încărcătură și se vor fi aflând și păuă acum acolo, să-i puneți a întorce acea încărcătură nedreptă înapoi locuitorilor, spre a rămâne plata vinăriciului câte cinci baui de vadră după pouturi, iar nude un se va fi aflând taxildarul și slujbași și vor fi lipsind, să puneți dumné-vostă a întorce pe la locuitorii ceea-ce se va fi luat mai mult de însuși Ispravnicii, ca pe nisce în potrivă următorii poruncilor ce li s'au trimis, cum și celor ce nu vor fi apucat păuă acum a plăti, mai multă supărare în plata vinăriciului să nu li se facă, decât numai câte 5 baui de la vadră, drepti i pârpar după pouturi, fără decât de puțiuă încărcătură, și cărțile acelea ale dumné-lui Vel Postelnicului, ca nisce netrebuinciose,

O ultimă dispozițiune a guvernului «*boerilor otcârmuitorî*» fu de a scrie Vorn. Obștirilor de a presentă sémă de starea Cutiei milelor și listă de săracii, cari primesc lefi de acolo și cari se jăluesc, că nici n'au primit ajutóarele hotărîte. (1)

Cu numai o ȕi înainte de intrarea Caimacamilor la serviciu, Consulul rusesc împinge pe boerii otcârmuitorî să ieă unele dispozițiuni de asigurare a banilor ce *generalul Varlam* pretindeă că are a primi de la unii tovaroși ce au avut el la ținerea poștelor sub Muscali.

Varlam nu încetéză, cu ajutorul Muscalilor, a exauri în Visteria țerii! De astă-dată Boerii refusă să deă o soluțiune, rezervând-o Domnului celui nou și până atunci ei se mărginesc a cere de la datornicii

luându-se de la mânilor lor, să ni se trimiță în plic, și de urmare să avem însciințare. — 1818 Noemvrie 7.

Iosif Argeș, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu Vel Logofăt.

Cod. LXXXVII, fila 103.

(1) *Noi boerii otcârmuitorî ai Țerii-Românesci.*

Cinstite dumné-ta frate vel Vornice al obștirilor, te însciințăm, că pe tóte ȕilele neconținut ne vin multe jălbî de la săracele vėduve ce au lefi de la Cutia milosteniei, plângėndu-se că nu li se daŭ lefile cele orĩnduite, ȕicėnd unele, că de cāte patru-cinci lunĩ, altele de cāte 6—7 lunĩ nu li s'au dat, din care pricină se află lipsite de ajutorul hranei vieții lor; mirare avem de acėsta, în vreme ce scim, că Cutiei milosteniilor i s'au făcut iraturĩ îndestule și încā, ca să se curețe de datoriiile vechi și ca să nu lipsescă lefile săracilor pe acest an, nici să se vĩnȕă iratul fār' de vreme cu scāȕemĩnt, s'a dat voie de s'a și ĩmprumutat Cutia milosteniei; ci cā să scim ĩn ce stare se află Cutia, și să chibzuim ca să nu lipsescă lefile săracilor celor vrednicĩ de milă, mai vĩrtos cā și socotėla Cutiei este de multă vreme neĩncheiată, și strigare săracilor celor ce au să ieă lefi silĩndu-ne a da un carar de ĩndreptare, scriem dumi-tale, ca să faci tótă socotėla Cutiei milosteniei, de cānd s'a ĩncheiat socotėla, unde să arėți tot iratul cel vechiŭ i cel nou i din altele madele, din ori-ce anume cāți bani au ĩntrat de s'a făcut irat al Cutiei milosteniei și ce rėmāșiță mai are Cutia a luă pe acest urmātor an? osebit să arėți și tóte lefile ce au fost de a se da pānā la ĩncheerea socotelii și de atunci cāte au mai prostisit cu pitace Domnescĩ, i suma fieș-cāruia, să arėți iarāși anume cei ce au să mai ieă ĩn urmā, pe care și pe cāte lunĩ nu li s'au dat? care aceste să ni se arėte cu bunā deslușire și cu ĩnțelegere; să ni se facā și o fóe osebită de toți cei ce se află la lefi, cu suma banilor ce au să ieă și să ni se aducā fār' de zābavā, spre a pune ĩn orĩnduėlā pentru cei ce au să ieă lefi, cāci nu putem suferi supėrările ce pe tóte ȕilele apurarea ne fac cei ce au să ieă lefi. — 1818 Noemvrie 7.

Iosif Argeș, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu.

Cod. LXXXVII, fila 103 v.

lui Varlam chezășia, că vor fi aici la regularea afacerii de către Domnitor. (1)

Până la 12 Noemvrie 1818 dăinuî noua formă de administrațiune a boerilor ocârmuitorî, când apoi administrațiunea trecu în mânilor Căimăcămiei orînduite de noul Domn.

Domnilor Colegî,

Apropiind de ultima cólă ce, după regulament, pôte a mai fi utilizată de memoriul de față, din marea mulțime de documente inedite, ce nu le am putut înșiră în memoriu și cari se vor puté urmări în Tom. X litera B, al publicațiunii mele din Istoria Românilor, mai dau ca *addenda* o mică notiță, rămasă neintercalată la locul convenit, despre Dómna Elena Caragea și despre creațiunea unui apanaj al ei în 1815.

Noî boerîi otcârmuitorî ai Țerîi-Românescî.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ai poștilor, fiind-că Excelenția sa Gheneral Varlaam a făcut arêtare în scris către Excelenția sa Gheneral Consul al Rusiei, cum că are a luă o sumă de bani de la un Panaghi ot Vâlcea i Ioan Trandafir, cusur din sferiturile vămii lét 1817, care, fiind că au parte în tovărășia poștelor, cere a i se ferportarisi partea lor de bani ce au a luă dintr'acéstă tovărășie, ci fiind-că pentru acéstă pricină vëdum anaforaua streinelor pricinî, lét 1816 Noemvrie 28, prin care îndatoréză pe pîrîții a plăti Excelenței Sale Gheneralului Varlaam banii ce-i cere de la dînșii, de aceea poruncim dumné-vóstră, ca să popriți banii ce vor fi avënd pîrîții a luă din tovărășia poștelor, până când se va da săvîrșirea pricinii prin hotărîre Domnéscă și atunci se va da cui se vor conveni. — 1818 Noemvrie 11.

Iosif Argeș, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu.

Cod. LXXXVII, fila 104 v.

Noî boerîi otcârmuitorî ai Țerîi-Românescî.

Cinstite dumné-ta Vel Hatmane al Divanului, fiind-că Excelenția Sa Gheneral Constantin Varlaam a făcut arêtare în scris către cinstitul Gheneral Consulat al Rusiei, cum că în lét 1811, avënd cumpérate vămile din tótă țera, doi dintre cumpărătorî ce au luat de la Excelenția Sa vămile pe județe. i-au rămas datorî din sferțuri, însă un Panaghi ot Vâlcea, cumpărătorul județului Olt, talerî 6.873 banî 71 și un Ioniță Trandafil, cumpărătorul vămii Ploescilor, talerî 673 banî 90, pentru care s'au și judecat cu pîrîții în let 1816, la Departamentul streinelor pricinî, și și-au aflat dreptatea prin anaforaua ce s'a făcut; ci fiind-că acéstă pricină, are a se hotărî de Domnie, scriem dumi-tale ca, aducënd pe pîrîți, să-i îndatorezi ca să-și deă chezași siguri ca, orî-când vor fi ceruți, să se afle aici, ca să stea față la judecată. — 1818 Noemvrie 11.

Iosif Argeș, Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu.

Cod. LXXXVII, fila 104 v.

Dómna Elena I. Caragea erà o femeie demnă du soțul ei: económă și rîvnitoare de avere. In favórea cassettei ei particulare, Caragea dá ca irat al ei: taxa la exportul de vite și o dare specială de export la porcî, câte 2 talerî de rîmător, afară de vama cea orînduită după ponturî și catalogul vămilor, și afară de câte 8 parale, preste Olt, de un rîmător ale Caimacamului de Craiova și câte 4 parale ale Ispravnicilor respectivî. (1) Preste acest irat de 2 talerî de porc, Caragea, in

(1) Écă actul relativ :

Trei cărți la sud Mehedinți pentru iratul Măriei-Sale Dómnei, de la vitele mari.

Zemli Vlahscoie. Fiind-că unele din iraturile Luminatei Dómnei, cele ce s'aú aflat și pentru obștescul folos ridicat încă din anul trecut, am întocmit în locul acelora irat, ca de la fieș-care rîmător ce va eși din țéră preste hotar să deă câte talerî 2 de un rîmător, afară din vama cea orînduită după ponturî i catalogul vămilor, cari aú să o deă, iar preste acestea numai în județele ot preste Olt ce vor scóte rîmătorî prin schelele județelor să deă și câte parale opt de un rîmător ale Căimăcămiei și câte patru parale ale Ispravnicilor, care acea orînduélă are a se păzi întocmai, dar nefiind cu îndestulare iratul acesta, în locul iratului ce lipsesce, am mai adăogat și alt irat, adecă să ieă și de la vitele mari tinere de hrană ce se va da voie a eși din țéră numai în județele ot preste Olt și numai în țera Turcescă peste hotar, însă de un cal po talerî patru, de un bivol po talerî trei i de un boú iarăși po talerî trei, și de o vacă po talerî doi, cari acești bani să aibă a-i răspunde neguțătorîi cei ce vor trece vitele, afară din vama cea orînduită, precum ponturile și catalógele vămilor cuprind i afară din avaelul Căimăcămiei care l-am orînduit Domnia-Mea, să fie po parale 60 de la tótă felurimea acestor vite mari ce se arată; așijderea să aibă a luă și parale 10 de tótă vită mare, și pentru cel orînduit de aici și încărcat cu acéstă trébă, iar cu mai mult să nu se supere; drept aceea s'a dat acéstă carte a Domniei-Mele lui... ce s'a orînduit la schele...ot sud... ca să aibă volnicie cu acéstă carte a Domniei-Mele a strînge și a luă acest venit, după cum mai sus se cuprinde, pentru care poruncim Domnia-Mea și dumi-tale, cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele Caimacaniule al Craiovei, i duinné-vóstră Ispravnicilor ai județului, să-i dați ajutorul cel cuviincios orînduitului acestuia spre a puté strînge și a luă acest irat, că de se va întîmplă vre-un cheder din pricina neajutorului dumné-vóstră, aveți a răspunde. Poruncim Domnia-Mea și voué Căpitanilor de margine ca, fără teșcheréua numitului de mai sus, să nu vè îndrăsniți a lăsă măcar o vită să trecă în acea parte, ca să nu se păgubescă huzmetul, iar cel ce va urmă în potrivă se va supune a implini și a plăti de la însuși tot avaelul, precum mai sus se arată. I saam receli gpd.—1815 Martie 8.

Cod. LXXV, fila 118 v.

1816, April 1. S'aú dat cărți cumpărătorului huzmetului Măriei-Sale Dómnei, la eșirea vitelor din țéră.

Cladova
Vatoji
Negotinu

} O carte la Mehedinți pentru vite mari.

Martie 1815, mai adaugă o taxă de export de vite din Oltenia în Turcia și anume de câte patru taleri de cal, 3 taleri de bivol și de un bou și de câte 2 taleri de o vacă, preste vama cea orînduită și afară de avaeatul Caimacamului (câte 60 parale de tot felul de vită mare) și afară de câte 10 parale de fie-ce vită, percepute spre remunerarea perceptorului.

Bîza-Palanga	}	O carte la Mehedinți pentru vite mari.
Calafatul		
Ciuperceii		
Lomu	}	O carte la sud Dolj asemenea.
Rahova		
Arceru-Palanca		
Celeiul	}	Romanași o carte asemenea.
Izlaz		

Opt cărți pentru trecătoarea rîmătorilor la țera Nemțescă către Vătași de plaiu Rușava, plaiul Muntelui sud Mehedinți.

Vilcanul i trecerea Novacilor, Gorj.

Cozia i trecerea la Orez, Vilcea.

Căneni i trecerea la Aref, Argeș.

Dragoslavele, plaiul Dîmboviței sud Muscel.

Câmpina, plaiul Prahovei sud Prahova.

Schela Văleni ce intră în vama Buzău-Telėjenu sud. Saac.

12 cărți către Căpitani de margine la Dunăre, tot pentru rîmători.

1 Slam-Rîmnic.

1 Buzău.

1 Ialomița.

1 Ilfov.

1 Vlașca.

2 Teleorman.

1 Olt.

1 Romanași.

1 Dolj.

1 Mehedinți.

Cod. LXXV, fila 155.